160705

ТУРКЕСТАНСКІЙ

СБОРНИКЪ.

Статьи и замѣтки изъ русскихъ и иностранныхъ газетъ.

СБОРНИКЪ СОСТАВЛЯЕТСЯ

по порученію Туркестанскаго Генералъ-Губернатора генерала отъ инфантеріи Н. И. Гродекова.

Томъ 446.

ТАШКЕНТЪ.
1907.

Оглавленіе 446 тома.

Вырѣзки изъ Туркестанской туземной газеты за 1907 г.

1. Пребываніе Бухарскаго наслѣдника въ Ташкентѣ. (3 и 5) 1
2. О конституціи въ Китаѣ. (6) 4
3. Отвѣтъ татарскимъ газетамъ. (8 и 10) 8
4. О Государственной Думѣ въ Персіи. (7) . . . 15
5. О сооруженіи памятника имени фонъ-Кауфмана. (16) 19
6. Адресъ населенія бывшаго Кураминскаго (нынѣ Ташкентскаго) уѣзда Туркестанскому Генералъ-Губернатору генералъ адъютанту фонъ-Кауфману. (17) 21
7. О Персидскомъ парламентѣ. (18) 22
8. Письмо изъ Чимкента. (19) 25
9. Воззваніе къ мусульманамъ о пожертвованіяхъ на ремонтъ Туркестанской мечети Хазрета. (22) . 27
10. Пребываніе Хивинскаго посольства въ Ташкентѣ. (23) 33
11. По поводу газеты Вактъ. (28 и 39) 37
12. Бухарское посольство въ Ташкентѣ (36) . . . 45
13. О необходимости изучать русскій языкъ въ инородческихъ школахъ. (41) 48
14. Если ли свободныя земли въ степномъ краѣ для переселенцевъ. (44) 51
15. Изъ жизни мадрасы (45) 52
16. Махтумъ-Кули. (46 и 46) 54
17. Письмо изъ Ферганской области. (47) . . . 66
18. Изъ жизни кокандскихъ хановъ. (50) . . . 69

19. Преданіе о холмѣ «Шаршикъ». (55) . . . 73
20. Изъ жизни мусульманской мадрасы. (58) . . 77
21. О необходимости и пользѣ изученія туземцами русскаго языка. (59 и 60) 82
22. Встрѣча Эмира Бухарскаго на Ташкентскомъ вокзалѣ 22 іюля 1907 г. (55) 92

Вырѣзки изъ газеты Вактъ за 1907 г.

23. Персидскій парламентъ. (171) 95
24. Отвѣтъ Абдулъ-хану. (177) 96
25. Киргизы муфтій и духовное собраніе. (177) . 99
26. Изъ жизни заграничныхъ мусульманъ (184 и 190) 101
27. Китай и Америка. (101) 103
28. Киргизскія земли и русскіе переселенцы. (194) . 103
29. Ташкентъ. (194) 104
30 Времена сильныхъ. (198) 107
31. Изъ жизни заграничныхъ мусульманъ. (200) . 109
32. Похожденія одного русскаго, принявшаго исламъ. (200) 112
33. Изъ жизни россійскихъ мусульманъ. (208) . . 112
34 Изъ жизни заграничныхъ мусульманъ. (208) . . 112
35. Изъ жизни россійскихъ мусульманъ (209). . . 115
36. О положеніи бухарскихъ медресе. (210) . . 118
37. Изъ жизни заграничныхъ мусульманъ. (211) . . 120
38. Положеніе Туркестана послѣ постройки желѣзной дороги. (113) 122
39. Письмо Ахмеджана Бектемирова. 127
40. Современное положеніе Персіи. (219) . . . 128
41. Быстрое прекращеніе татарскихъ газетъ. (221) . 129
42. Торговля дѣвицами въ Ташкентѣ. (221) . . 130
43. По чему прекращаютъ свое существованіе татарскія газеты. (223) 131
44. Изъ жизни заграничныхъ мусульманъ (224) . . 132
45. Гдѣ медъ, тамъ и мухи. (224) 134
46. Вѣсти изъ Персіи. 135

Вырѣзки изъ Туркестанской Туземной газеты за 1907 г.

47 Новый порядокъ въ Мактабѣ. (66) . . . 138

48. Письма въ редакцію. (65) 139
49. О пользѣ оспопрививанія. (67) 143
50. О реформѣ мактабовъ. (72) 145
51. О пользѣ науки, изъ газеты «Таза-Гэятъ». (74) . 148
52. О равноправности мусульманской женщины. (63) . 150
53. Иностранныя извѣстія. (63) 152
54. Открытіе коммерческаго училища въ Ташкентѣ. (69) 154
55. Иностранныя извѣстія. (69) 157
56. О реформѣ мусульманской школы. (64, 66 и 67) . 159

Пребываніе Бухарскаго наслѣдника въ Ташкентъ.

اول جناب اعلی حضرت امیر بخارانینك ولی عهدلاری
سید میر عالم توره جان ٦ نچی ینوارده شنبه کونی عسکریه
نینك مشق پرادینی کوروب تاشکند شهریده‌گی کادیتسکی
کورپوس مدرسه‌سیغه باریب کوروب مذکور کورپوسده
اوقویدورکان کادیت شاکردلارغه کمفیت بیریبدورلار واوشل
کونی قیام‌دین صونکره ساعت ٢ ده مسلمانیه دهه‌سیده‌گی
انچی روسسکی - توزیمنوی اشکولغه باریب اوقویدورکان
مسلمانیه باله‌لارینی جوابلارینی ایشتیب مذکور باله‌لارنی
رواج‌لارینی کوروب خرسندلیك ایلاب مذکور باله‌لارغه
یوز صوم هدیه قیلیبدورلار کیچقورون ساعت آلتی‌ده
تاشکند شهریده‌گی واینتای صابرانیه عمارت‌غه باریب
آنده جمع بولغان کچکنه باله‌لارنی تماشا ایلاب تفرج
قیلیبدورلار

یکشنبه کونی یتنچی ینوارده اول ذات منوّر جناب گینیرال
گوبیرناتورنینك خواهش لاریغه موافق ینه‌دین مسلمانیه
دهه‌سیداکی خواجه احرار ولی‌نینك مسجد جامع‌لاریغه
باریب مذکور مسجده جمع بولغان انابت‌لیك مسلمانیه
لارنی حضورلاریده حرمتلیك ایشانخواجه قاضی محمود خواجه
اوغلی‌لاری خطبه اوقوب پادشاه ایمپیراتوریمز حضرت‌لاری
وخانه‌دان عالی‌لاری وحضرت امیر بخارا واول جناب
اعلی‌نی ولی عهدلاری وهم جناب ترکستان گینیرال
گوبیرناتوری اینفانتیریه گینیرالی نیکالای ایوانوویچ
کرودیکوف نینك سلامت‌لیك‌لاری خصوصیده دعا ایلاب
اندین صونکره انابت‌لیك مسلمانیه‌لارغه اول ذات منوّر
قمت بهالیك سروپالارنی انعام قیلیبدورلار اوشل کونی
کوندوزی اول ذات منوّر تاشکند شهریده‌گی زیالنای
اوچیلیشچه مدرسه‌نی دیریکتورینی کوروب مذکور

مدرسه ده اوقویدورکان شاکرد باله‌لارغه بیش یوز صوم هدیه بریبدورلار کیچقورون اول جناب ولی عهد تاشکند شهریداگی منجم خانه‌غه باریب مذکور جایداگی تمامی اسباب‌لارنی کوروبدورلار

دوشنبه کونی ۸ نچی ینوارده اول جناب ولی عهد جناب کینیرال کوبیرناتورنی کانسالاریه‌سینی باشلوغی برلان کتابخانه وموزی خانه‌لارنی تفرج ایلابدورلار اوشل موزیده جناب اعلا حضرت امیر بخارا سید عبدالاحدخان وهم مرحوم امیر مظفرخان‌نی تصویرات لارینی کوروبدورلار

وکچقورون اوز همراه‌لاری برلان تاشکند شهریداکی وکزالدین تیمر یول برلان بخارای شریف‌غه کیتب‌دورلار

اول ذات منوّر سید میر عالم جان توره تاشکند شهریده تورکان وقت‌لاریده خود جناب کینیرال کوبیرناطرنی اویلاریده استقامت ایلاب استراحت‌ده توروب اول بلند درجه‌لیك وتمامی تاشکند شهریداکی اولوغ‌لار طرفیدین هرخیل عزت واکرام‌لارنی کوروب توردیلار ومذکور اولوغ‌لار ایچیدین کینیرال مایور میرکوشوف وپالکاونیك بیلوف دایما حضورلاریده توروبدورلار وهم بخارای شریف‌ده تورغوچی پالیتیچیسکی آگینت دیستویتیلنای استاتسکی ساویتنیك لوتش اوشل وقتده تاشکند شهریده حاضر ایدیلار

تاشکند شهریغه کیلکان اولوغ مهمان بخارا غلکتینی شهزاده‌سی سیدمرعالم توره‌جان توره‌جناب‌لاری ۷ نچی یانوارده مسلمانیه دهه‌سینی تفرج قیلماق وهم حضرت قطب الاقطاب خواجه احرار ولی‌نی مذکور شهرده‌گی خیرات جاریه لارینی کته‌سی بولکان مسجد جامع‌لاریکا توشوب دعا وفاتحه‌لار قیلماقنی قصد قیلکان‌لاری اوچون شهر متصدی لاری کیچه‌لاب شهر کوچه‌لارینی تازه وپاکیزه قیلدوروب

مسجد جامع نی یقین لاریغه قوم‌لار توکتوروب مذکور کونی
ایرته بیلان مسجد جامع‌غه کیلیب آنی ایچیغه کته پیشطاقی
تکیغه اول بلند درجه‌لیك مهمانغه مناسب علی‌حده چادرلار
تورغوزوب دستورخان‌لار آماده ومهیا قیلدیلار مذکور
طریقه خبر مسرت اثرنی ایشتکان کته وکچیك مسلمانیه فقرالار
مذکور جایغه جمع بولوب قدوم مسرت لزوم‌لاریغه منتظر
بولوب توروب ایدیلار کمینه راقم حروف هم آلارنی
ایچیده ایدیم ناکاه اول اولوغ مهمان اوزلارینی کوتماقغه
تعین قیلنغان کینیرال برلان بر علی‌حده کلاسکاکه اولتوروب
بخارا امرالاریدین خدمت‌لاریده کیلکان نصر الله بی
پروانچی ویونس بی داد خواهلار برلان توغری مسجد
جامع نی دروازه‌سینی تکیغه کیلکان وقت‌لاریده مسجد
جامع مقابلیده‌گی مدرسه‌نی اوستیدین شهر متصدی‌لاری
طرف‌لاریدین تعین قیلنکان کرنایچی ونقاره‌چی‌لار اول
اولوغ مهمان‌نی قدوم‌لاریغه خوشنود لیك اوچون یکباره
کرنای ونقاره چالیب بعدالارینی کوککه یتکوروب
تورکان‌لاریده اول اولوغ مهمان کلاسکه‌دین توشوب
توغری صف در صف تورکان فقرالار اورته‌لاریدین
اوتوب علی‌حده چادرده‌گی دستورخانغه اولتورکان‌لاری
همان مسجد جامع‌نی خطیبی تلاوت کلام الله ایلان دعا
وفاتحه قیلغان‌لاریدین کین شیخاوند طهور دهه‌سینی بولوب
اوتمیش قاضی‌سی ایشان خواجه ایشان پادشاه اعظم ایمپیراتوریمز
وایمپیراتریتسه معظمه‌مز وهم لیعهد ناسلیدنیك الیکسی
شهزاده واول اولوغ مهمان حق‌لاریغه دعا ایلاب اورته
لاریده‌گی دوست‌لیك علاقه‌سینی تا باره مستحکم بولماقی
خصوصیده استدعالار قیلیب تمام قیلکان‌لاریدین سونکره
اوز همراه‌لاری بیله دستورخانده‌گی طعام‌لاردین تناول
قیلشیب اندك فرصت اولتوردیلار طعامدین فارغ
بولنکاندین سونکره نصر الله بی پروانچی اوز قول‌لاری

بیلان مذکور شهرنی تورت قاضی سی وتورت مینکباشی سی
وملا باقی جان بای وسید کریمبای وایشان خواجه ایشان
وسید غنی خان داملا ومسجد جامع خطیبی ملا نور الدین
مخدوم هرقیولاریغه مناسب لباس فاخره لار برکان لاریدین
سونکره لباس لارنی کییشیب جمع بولوب اول اولوغ مهمان
یقین لاریغه باریب دعا قیلشیب تورکان لاریده اول جایده
طیار تورکان صورت گر اول اولوغ مهمان وهمراه لارینی
فوتوغراف تصویرات لارینی آلکاندین صونکره اول جایدین
چقیب کلاسکه لاریغه اولتوروب جای آسایش لاریغه مراجعت
قیلدیلار

(م خ)

О конотитуціи въ Китаѣ.

ترکستان ولایتی ده کی مسلمانیه لار میانه لاریده وهم
هرخیل کزیت لارده حریت خصوصلاریدین کفتکولار
قیلشوب خطای حکومتدارلاری رعیه لاریغه انداغ حریت
بریب دور وایران پادشاهی موندای حریت بریب دور
دیب یازادورلار مذکور حریت لارنینك آخری نیمه بولوشی
معلوم ایمس لیکن روسسیه ده برمقال بارکه - - - تاوقتی
جوجه سنی کوزده حساب قیلادورلار وایش آخیری ایلان
تمام دیکان - - - شونکا اوخشاش روسسیه نینك نوویه
وریمه نام لیك معتبر گزیتیده خطای ترقیسی خصوصیده غی
یازیلغان اوشبو سطرلارنینك بز اوزگزیته میزده درج
ایلادوك

چنانچه خطای ملکنی نی اوزلاریدین ایجاد قیلغان
ترقیسی شرقیه یاوروپا دولت لار نینك ترقیسی کا دوچار
بولوب اوز خلقلارینی خارجیه دولت لاریدین ساقلاماقغه
عاجز ایکانلیکنی بیلدوروب موندای ضعیف ایکانلیکنی

معلوم ایلادی یاوروپا خلق لاری افیون چکمنك لار دیب
اوروش قیلغان لاریده خطایلار نینك کوچ وقوت لاری
یاوروپا توب لاری نینك شدتی ایلان پست لانوب ترقیلاری
یوق بولدی سونکره اون یل ایچنده بولغان حادثه لار
یاپون لار بیلان ویاوروپا ایلچی لاری خصوصیده بولغان جنك
لار خطای خلق لاریغه تکرار تأثیر قیلیب آخر الامر
اوشال اورشلاردین شرمنده بولوب کوچ وقوّتلارینی
کمالات درجه سیکا یتکورمك ملاحظه سنده یاوروپا دولت
لاریدین عبرت آلوب رواجلانمك حرکتیکا حکومت دار
لاری ورعیه لاری قدم باسدیلار یاوروپا سیاسی علم لارینی
اوز ارالاریده ایجاد قیلمك فکرنده هرخیل توب تفنك
کارخانه ماشینه شونکا اوخشاش نمرسه لار نینك یاوروپا
دین تعلیم آلمك نی خواهش ایلاب اوزلارینی کچیك
قریند اشلاری یاپون لاردیك آباد بولوب ترقی بولینی
تاپمك بولدیلار لیکن یاوروپالیکلار نینك زرهلی کنه کیمه
لاریدیك کیمه لار مهیا ایلاسه لار هم الار نینك استعمالی
قیو طریقه ده ایکانلیکی نی عهده سیدین چقالمغانلاری اوچون
یاپون بیلان قیلنغان محاربه لارده الار نینك اولوغ کیمه
لاری یاپونیه لار نینك اون درجه ده کی کچیك کیمه لاریدین
مغلوب بولوب الار نینك قولیده هیچ نیمه کا یرامکان
کیمه لار یاپون لار تصرف لاریغه اوتکاندین کین اعلا
درجه ده ایکانلیك لاری روشن معلوم بولوب یاوروپا
دولت لاری نینك خطای مملکت لاریده بنا ایلاکان تیمر
یول لاری خطای لار قول لاریده ضرردین بولاك نمرسه
کورمادی ویاپون لار تعلیم لاری سایه سنده گویا نظام لیك
قطاریغه کیرکان عسکرلارینی پراد کوروك دین بولاك
نمرسه کا براماید ورکان لیك لارینی یاوروپالیکلاردین کوره
مذکور خطای نینك دانا آدم لاری نهملاکان لاری اوچون
احوال لارینی ازته دل درست لامك ملاحظه سنده مینك

لارچه یاش آدم لارنی خطای حکومتدارلاری یاپونیه
مملکت لاریغه یوبارمکده دور چونکه علم تعلیم آلمانی
یاوروپا هم امیریکه دولت لاریدین یاپون لار قیودرجه ده کی
اجتهاد وتردد ایلان قیلغان بولسه لار شول ترتیب ده
حرکت ایلامك بولوب یاپون پای تختی تاکیو شهریده
یاش خطای طالب علم لار نینك عددلارینی توقوز مینك
غچه یتکوردیلار اول پای تخت ده کی یاوروپا علم لارینی
طالب لاری بولسه همه لاری علی حده برجمع بولوب قدیمکی
منسوخ بولغان کتاب لارنی اوقوب یاتوب دورلار مذکور
طالب علم لار نینك خطای پای تختی پیکن شهریده امتحان
قیلغانده الار نینك هیچ برعلم حاصل قیلامکانلیك لاری
معلوم بولوبدور وخطای حکومتیکا بول طریقه ایشلار
جنان تأثیر قیلغان لیکی دین بزنی نظام وحکومت ترتیب
لاریمز ایسکورکاندین بزنی مملکت خراب بولایاتیب دور
دیب ینکی دین قان توکمك مدعاسیده برنیجه کنه منصب
دارلارینی اورنیلاریدین عزل ایلاب اوز رعیه لارینی
ملت وکیل لاری واسطه سی ایله حکمران قیلمك کا فرمایش
قیلیب وعده لار بردی

لیکن کیلیب تورادورکان تیلکرام لاردین کورونا
دورکه مذکور وعده وعیدلار بولسه هم دریالارده تلان
وتاراج لیك لار رواج تاپیب کوندین کونغه زیاده لاشوب
خطای خلق لاری اول طرف ده تورسون مونی تأثیری ضرری
خارجیه دولت لاریغه هم تیکا باشلادی بول بی ترتیب
لیك لار حکومت نی ایندامای تورکانی یاکه انی خواهشیدین
وبلکه انینك بی قوّت لیکی دین ایمس خطای عملدارلارینی
اوزلاری تنچ لیك لارینی کوزلاب ایسکی قاعده ونظام لار
نینك فسخی غه رأی لاری بولمای بی پروالیك کورساتیب
تورکان لیك لاریدین دور خطای دولتی سایه سنده کی کارول
لارنینك اختیارلارینی بعضی کنه سی ایمپراطورغه تابع بولوب

فقرالار نینك اوست لاریغه بولادورکان فرمایشلارنی کارول
لار بریب تورادورکان لیك لاری اوچون والار تصرف
لاریده کی میلیون لارچه فقرالار نینك اصول رسم لاری
هر طریقه ده ناقص لیکی خطای ایمپراطوری نینك اوز
محکومیده کی فرقه لاریکا قیلادورکان فرمان لاری فرمان
قطاریده بولمای خیر خواهلیك مکتوب قطاریده دور
قدیم الایامدین کیلایاتکان رسم وعادت لارنی بر ینکی
فرمان عالی بوینچه یوقاتمك ممکن ایمس بول ینکی دین
بولادورکان نظام لار نینك تیز عملغه کیلتورمك نهایت
مشقت دور الار نینك وجودکا کیلتوروب جاری ایلامك غه
کوب وقت ضروردور خطای حکومتی علم وبولاك ترقی
لارینی یاپونیه ترتیبی دیك قیلمك بولادور امّا یاپونیه
ترقی تابمسدین بورون کی احوالی خطای ترتیبی کا اوخشاکان
ایمس ایدی یاپونیه دولتی خلق غه حریت برکاندین
کین مملکتی ده کی اولوغ منصب دارلار نینك دانا وعاقل
آدم لارکا تابشوردی بنابرین یاپون لار برآز فرصت ده ایسکی
قانون وترتیب لاردین خلاص بولوب آباد بولدیلار لیکن
خطایده مونکا اوخشاش ایشلار یوق خطای نی ینکی
عملدارلاری منصب کا نامناسب ولایقتی یوق کشی لاردور
یاپونیه ده جاری بولوب تورکان شرقیه یاوروپا علم لار نینك
اورکانمك اوچون خطای دولتینی ایسکی ترتیب لارینی
برهم بریب ینکی لاماغی لازم دور وموندای کنه اولوغ
ایشنی برپا ایلامك غه کوب وقت لار وکوب زحمت لار
کیرك دور خطای حکومتدارلاری اوز رعیه لاریغه حریت
برمك نی وعده ایلاکانی بیلان بول حریت کوب سعی
وترددلار ایلان بواسه هم مونینك عینی وجودکا کیلغانینی
بزلاردین سونك کیلادورکان اولادلاریمز کورسه لار کیرك

Отвѣтъ татарскимъ газетамъ.

اورونبورغ ده چقادورکان وقت گزیتیده یقین فرصتده یازیلیبدور که ترکستان ولایتی نینك مسلمانیه فقرالارینی احوال لاری الحال خرابلیك درجه‌سیکا کیلیب حکومت دین بی نظام لیك لار وکوب ظلم لار کورادورلار مسلمان خان لاری زمانلاریده آلار کوب آباد ایدیلار آلار نینك احواللاری اوشل وقنده بول وقتده گیدین کوب یخشی درجه ده ایدی دیب

اوشبو یازیلغان عبارتلارنی هیچ بربنی راست دیب بولمایدورکان بی شك یلغان سوزلاردور نه اوچون کیم بز مسلمانیه‌لار ترکستان ولایتی روسسیه دولتیکا تابع بولماسدین ایلکاری زنده کارچلیك لاریمزنی حاضرگی عمر گذران لیغمزگه نقاص ایلا کانیمزده معلوم بولادورکه قدیم خوقند خان لاری زمان لاریده شهرلار وفقرالار احوال لاری قندای ایدی تلان وتاراج خون بغیر حق بولاك ناحق ایشلار قیسی درجه ده ایدیلار بول خصوص لارینی تفتیش ایلامك اندیشه‌سیده تعین لانغان عملدارلاریمز قیو نوع ده یورت سوراب قندای حکمران لیق لار قیلور ایدیلار آلار نینك جاهل لیك ویمان بدعتلاری چنانچه برار کیشی نینك دولت مندلیکی ظاهر بولوب قالسه آنی حکومتدارلاریمز کورالماسدین حسدلیك قیلیب عقل لاری خاتون کوپایتورمك وپلاو نارین یب معیشت قیلیب شورلیك تبعه لار نینك احوال لاریغه نظر سالمای غله دین پخته دین بیده دین باغراغدین حیواناتلاردین بیدا نه دین وبلکه استبراغه استعمال قیلنادورکان کیسکدین سالغ آقچه لار آلیب سالیغ نی وقتیده بیرالمکان بیچاره لار نینك غضب ایلان گلفت لار بیروب بلا تأخیر قزان چایجوش لارینی ساتیب خواهلاکان طریقه لاریده سالیغ لار سالور ایدی لار

کردنیکا زیاده سالیغ توشکان لار برکینه اوزیدین نیچه
مراتبه سالیغ آلینغان لار وسالیغ بیرکانینی دفترگه یازمای
دفترکا نه اوچون یازمادینکز دیکانده نیچه بلالارگه
گرفتار قیلنغان شورلیك لار متصدیلاریمز نینك نا انصافلیك
لاریدین هیچ بر یرکا عرض حال قیلالمای برخدادین
اوزگه کا یغلایالمس ایدیلار برار آدم نی چرایلیك اوغلی
یاکه چرایلیك قزی بولسه عملدارلاریمز اول یاقده
تورسون درحال خان جناب لاری غه معلوم قیلنیب بوکون
اویده اولتورکان بیچاره لارنی برنیچه کون اچیده خواهلاکان
طرف که روانه قیلنور ایکان شریعتمزده ظل الله حسابلانادورکان
خان جنابلارینی بول طریقه کردارلاری وبا خصوص
بیچاره فقرالار نینك کوزلاریدین یاش اورنیکا قان لار
آقزیب جبرا وظلما یغکان سالیغ آقچه لار شریعت نبوی
علم لاری اورنیکا فسق فجور علم حربیه اورنیکا ایت
اورشتوروش تیوه قوچقار خروس بیدانه اویونلاری
وبچه لارگه کاکل سالیشکا صرف قیلدوروب رعیه لارینی
غفلت اویقوسیدین هرگیز کوزلاری آچیلماسون ملا
خطه سیده عقلی کامل بولمکان لااقل سودا بیلمایدورکان
۱۳ یاکه ۱۴ یشارلیك صغیر اولادلاریدین حاکم لیك
منصب لاریغه تعین ایلاب الار بولمه اوزلاری خواهلاکان
طریقه لاریده حکمرانلیق قیلیب نه قاعده ونه ترتیب لار
یوقلیکی دین خرسندراغ وقت لارینه توغری کیلغان عرضه
چیلارگه نظر مرحمت ایلان ایشنی حق نا حق لیکی نی
سوروشتورمای باقیب نا خرسندراغ وقتیکا توغری کیلکان
بیچاره مدعاچیلارگه حتی که ایشی حق بولسه هم جهالت
نظرلاری ایلان باقیب نیچه بلالارگه دوچار قیلور ایکان لار
برار شهرده برنیچه کون حاکم بولغانلار خان لیك دعوا
قیلیب والار اول طرفده تورسون اوغول اتاسی بیلان
اکه اوکاسی ایلان خانلیك تلاشیب هرقیولاری اوز طرف

لاریغه آدم یغیب نیچه کون لار اوروش قیلیب مونی غنیمت
فهملاب نلان تاراج اوچون شهرکا کریب فقرا بیچاره
لارینی اویلارینی تلاب کیتایاتکان قبچاق قرقزلارکا
قرامای اوزلاری ایلان آواره بولوب خون بغیر حقلیك
لارنی قیلیب دشمن طرف لارینی بیشکده یاتادورکان باله
لارینی چنقرتوروب سویوب حامله دار خاتون بیچاره لارنی
قارین لارینی یاریب باله لارینی اولدورار ایکان لار خان
جنابلاریغه عرض ایلامك اوچون کیلغان لارینی یساول
محرم لار چفانیکا قراب ینکی چفانلیك لارنی عرضی غه تیزیتب
ایسکی چفانلیك نی عرضی نیچه کونلار سودرالوب کوب
کون لاردین کین زورغه خان غه یتور ایدی خان جناب
لاری ارزیمایدورکان کناه لارکا بعضی وقتلارده بیچاره
آدم لارنی قولاق بورنی لارین کیسب ترناغلاریغه غراو
یو کورتوب باشلاریدین سو قیناتیب قویدوروب خاده
لارکا اوتکوزور ایکانلار فقرالاردین اوشال ترتیب لارده
یغلکان اقچه لار نه عسکرکا نه کوچه توزاتیش کا ونه
کوپروك لارکا صرف قیلنمای الار اورنیکا بزم لار کا تویلارکا
ومسخره بازلار کا کیتیب کوب آدم لار ایلان لاچن قرچغای
قوش لار آلیب آوکا چقیب خلق لار نیچه آیلار سرکردان
بولوب یتشکان ایکین لارینی آتلارکا باسدوروب الار ظاهرا
قول لاری کوکراك لاریده بولسه هم ایچلاریده قرغاب
خدایا اوزینك بیلاسن دیب تورور ایکانلار بزلار اوشاندای
زنده کار چیلیك لاردین خلاص بولوب خواهلاکان طریقه
لاریمزده تنج لیك ایلان عمر کذرانلیك قیلیب قول لاریمز
دین کیلغانیچه شریعت فرمایشلارینی بجا کیلتوروب
توروب میز بزلاردین آلیناورکان سالیغ اقچه لار بواسه
توی تماشا بچه بارلیك ومسخره بازلیك اورنیلاریغه کوچه
وکوپروك توزاتیب وکوچه لار چراغان بولوب یورت لاریمز
آباد بولماغیکا صرف قیلنیب توروبدور وبعضی یمان آدم

لار بولسه الار نینك تفتیش وتیرکاولار ایلان جزاکا موافق
قاعده مستحق قیلنب خوقند خانلاریدیك آولا جزانی
بریب یاکه اولدورتورولوب حقیقت نی اندین کین ایلاب
افسوس انی بیکار اولدورولغان ایکان یاکه انکا بیهوده
جزا بریلغان ایکان دییلمایدور اکرده مذکور خان لار
زمانلاریده هم غیردین لاردین فقرا بولسه لار الحال روسسیه
دولتی بزلار عدالت کوزی ایلان قراکانیدیك قرایدور
لار البته یوق

یولدوز نام لیك گزیت نی ۷۵ نچی رقمیده دومه
وترکستان نام لیك سرلوحه سیده احتیاط ایلان یازادورلارکه
ترکستان مسلمانلاری حکومتدین ظلم وزورلیق وخیانت
لارنی تارتایاتقان ایمش لار دیب بول طریقه بهتان ویلغان
سوزلارنینك مذکور گزیت ده یازماغیدین غرض یولدوز
نینك اوقویدورکان ترکستان مسلمان خلق لارینی کونکل
لارینی بوزوب الارکا اوزینی خیر خواه دیك کورساتیب
حکومت غه قرشو فرقه لارکا قوشولدوروب حکومت غه
دشمن لیك قیلدورمك مدعاسیده دور اگرده بول طریقه
سوزلارنی مینك مراتبه یازسه لار هم آلارنینك مدعالاری
حاصل بولماس موندای فتنه واغوالارکا قولاق سالیب
مسلمانلار حکومت دشمن لاری قطارلاریغه اصلا کیرماسلار
بشرط حکومت کا قرشو فرقه کا کیرادورکان بولسه لار اول
حالده اورته فرقه کا کیریش لاری احتمالدور

مذکور یولدوزده دییلیبدورکه تاشکنده تنچ لیکنی
خواهلایدورکان فرقه لار حرکت ایلاب خواهلاکان آدم
لارینی ملت مجلسی که یوبارمکچی بولوبدورلار تاشکند
مسلمان لاری هم اوشندای آدم نی معقول ایلاب سایلاتماقچی
بولغان ایمش لار تاشکنده گی مسلمانیه لارنینك عددی

کوب بولسه هم هیچ بر حرکت قیلمای بر ازگینه تنج
فرقه‌لاری اوز آدم‌لارینی مذکور مجلسغه یوبارماقغه سعی
قیلشادورلار امّا آلار بول توغریده هیچ نیمه قیلامایدورلار
چونکه دومه سایلاولاری خصوصیده آلار هیچ قیزیقشمای
طیارلانمایدور آلارنی آرالاریده غزیته بولمای وآلارنی
یولغه باشلاب کوزلارینی آچادورکان کشی یوق لیکیدیندور
ایلکاری تاشکنده جقیب تورکان ترقی وخورشید نام لیك
غزیته‌لار حکومتدین قتیغ سوزلار یازمسدین میانه‌گینه
یازسه‌لار هم حکومت منع قیلیب قویدی وترقی‌نی محررینی
مسلمانیه‌لار ملت مجلسی‌که دیپوتات لیك‌غه مناسب
کورکانلاریدین حکومت قورقوب اول محررنی قماب قویدیلار
منه ایمدی مسلمانلار باش‌سز قالدیلار بر آز تنج فرقه
لاری سعی وحرکت ایلان اوز آدم‌لاری‌نینك دومه‌که
دیپوتات قیلورلار عدالت خصوصیده دومه‌که بارادورکان
دیپوتات لیك‌غه مناسب آدم تاشکنده بولسه کیراك بول
توغریده‌گی حرکت‌نی بزلار جمع بولوب قیلساك کیراك دیب
کوب افسوس ندامت‌لار قیلادورلار

ای یولدوز محرری خاطرینکزده توتونك که تاشکنددین
بر ایمس ایکی دیپوتات بارادور وترکستان مسلمان‌لارینی
بول توغریدین منع قیلادورکان کشی یوق‌دور سزنی
فهمینك‌چه ترکستان مسلمانلاری سیاسی وبولك علم‌لاردین
بی خبر وتورت مگونچه یورالمایدورکان کشی‌لار کورونادور
یاکه ترقی وخورشید گزیت ارقلی کادیت آدم‌لارنی یاکه
آلاردین بدترراق حکومت دشمن طرفی فرقه‌سیدین
دیپوتات قیلامایدورکان کورونادورلار لیکین دیپوتات
سایلاوی یقین بولغان سببدین مسلمان کادیت‌لاری اوزلارینی
خواهلاکان باش آدم‌لارینی تعین ایلامك حرکتیده مذکور
آدم‌لار حقلاریغه ماقتاو قوشوقلارینی ایته باشلادیلار
شول توغریده وقت غزیته‌سی هم باشینی کوتاریب باش

آدم‌لار ملالاردین بولور ایدی روسیه مکتب‌لاریده
اوقوکان آدم‌لارنی خلق‌لار یمان کورور ایدیلار الحال
بولسه بولا کچه بولدی آخرغی یلده‌گی بولغان حادثه‌لاردین
معلوم بولادور بزلار کوب غلط قیلغان ایکانمز ملالار
خلق‌کا هیچ نیمه نفع کیلتورمس ایکانلار نفع کیلتورا
دورکان‌لار یاوروپا عالم‌لارینی بیلادورکان ذات‌لار ایکان
خدا آلارنی خیر بیرسون‌که آلارنینك شرافت‌لاری ایلان
مسلمان جماعت مجلس‌لاری جاری بولوب الحال غچه یخشی
سعی وترددلار قیلنیب تورولوبدور وپیتیربورغ‌ده بر
جامع مسجد بنا ایلامك بولدیلار ۱۸۸۳ نچی یلده پیتیربورغ
مسلمان‌لاری بر مسجد جامع بنا ایلامك بولوب تعین
قیلنکان کامیسیه مدة یکرمه یل ایچیده زورغه‌گینه قرق
یا ایلیك مینك صوم آقچه یغدیلار

اول ایش اوتکان یلی یاوروپا علمیدین بهره‌مند
بولغان ذات‌لار قول‌لاریغه اوتکاندین سونك چنان رواج
قیلا باشلادیکه مذکور آقچه آز فرصتده یوز مینك صوم‌کا
یتا باشلاب حضرت امیر بخارادین هم کوب هدیه‌لار
آلدیلار وآخرالامر قندای زحمت‌لار چکوب مذکور جامع‌نی
پیتیربورغ‌ده بنا ایلاشکا هم اجازت آلدیلار مونی بیلان
هم توختامای الحال هم حرکتده دورلار مذکور ذات‌لارنینك
ایلاکان یخشی حرکت‌لاری برنچی دومه مجلسی‌که یغیلکان
جناب‌لارکه معلوم دور کوب آدم‌لار آلارنینك ایلاکان
حرکت‌لاریدین وآلارنی دومه‌ده قیلغان ایشلاریدین بی خبر
لیك‌لاری اوچون عیب لیك قیلیب ایدیلار خدا خواهلاسه من
بعدکی دومه‌ده هم ایلکاری دیك یخشی حرکت قیلورلار دیب
ایلکاریکی دومه‌ده آلارنی کیم عیب لیك قیلغان
ایکان اگر سهو بولمسه آلارنی عیب قیلغان وقت
غزیته‌سنی اوزیدور لیکین شوکینه‌سی بارکه وقت غزیته‌سی

عیب لیك قیلغان بولسه هم بی سبب ایمس زیراکه
دومه ده گی مسلمان لار در واقع هیچ نیمه ایش قیلغانلاری
یوق ایدی شونیسی شایان تعجب دورکه ملت مجلسیغه
دبپوتات لیك کا ترقی محرر ینی کیم لار سایلامك بولغان ایکان
واول ترقی محرری نینك چقارکان غزیته لارینی حکومت کا
قرشو دیب نه اوچون ایتیب بولمایدور چونکه ترقی
غریته سی برنچی نومریدین باشلاب ترکستان مسلمانلارینی
بوزوشدوروب بلا کا گرفتار ایلامك ملاحظه سیده الارنینك
حکومت ایلان صلاح لانیب حربه قیلشمك بول لاریغه
یتا کلاب کوردی آخری مسلمانلار انینك سوزیغه قولاق
سالمس لیك لارین بیلیب حکومت کا قرشو سوزلار اورنیغه
ترکستان علما مدرس لاریمز مشایخ لاریمز ومدرسه لاریمزده گی
طالب علم لارنی حقارت لار قیلا باشلاب حتی که همه مسلمان
لارنی نفس لاریغه قتیغ تیکادورکان شکوه وشکایت لارنی
یازیب آخری اوزینی قیو طایفه وقیو دینده گی آدملیکی کا
همه مسلمانلار نهایت سز شبهه ده قالدیلار آخری انینك
گزبتی توختاتیلغانینی ایشتیب خلق حکومتدین زیاده
خوشنود بولدیلار وخورشید محرری بولسه اوزی دیپوتات
لیك غه لایق لیکی اول طرفده تورسون سیاسی ویاوروپا
علم لاریدین مطلقا بی خبر برار دانه روسسیه سوزینی وبلکه
اوز علم لارینی بیلمایدورکان بر نادان کشی ایدی اول
بیچاره هم فلاکت باسیب ترقی نی یولی که یوروب نیچه
مراتبه تایب قاقیلسه هم اکاه بولمای وغزیته سینی
مشتریلارینی عددینی تورت یوزدین ارتدورالمای ادا
بولغان بر بیچاره ایدی آبره زاوننی ادم تاشکنده از
ایمس بول غوسودارستوینایه دومه اندك وسهل توتادورکان
ایشلار قتاریده ایمس بول ایش که شاشیب تعجیل قیلمکان
ایلان بولمایدور بز ترکستان مسلمانلاری ایشنی اخریغه
قراب توروبمیز تیزلیك ایلان ایش قیلمق بولوب بارکان

بولوب اوتمیش دیپوتات‌لار نیمه ایش کورساتدی وقندای آبرو تاپتی اویلامق کیراك ایش آخیری ایلان تمام دیکان (هرچه خدا خواست همان میشود) بنابرین خواه وقت وخواه یولدوز محرری هر قندای نصیحت بیهوده‌لارنی بزلارکه ایلاسه‌لار هم بزلار حکومت دشمن‌لارینی فرقه‌لاریغه کیرمایمز خاطر جمع اولونك‌لار وبزلار ملت مجلسی‌که دیپوتات سایلاش خصوصیده‌گی مصلحت‌لارکه نوغای آدم‌لاریغه خصوصا ترقی محرری‌که اوخشاش ناتعین ومجهول النسب ادم لارکه محتاج بولمایمز اوز ارامزده عاقل ودانا کشی‌لارایمز باردور اول محررلار بزلار اوچون غرضانه زحمت‌لار چکوب یلغان وپریب لیك محبت‌لارینی جوش اوردورمسون لار (هرکه بابزرکان ستیزد خون خود بریزد)

عبدالحق

О Государственной Думѣ въ Персіи.

(طهران) آخیرکی ایکی مراتبه بولغان ملت مجلسی شهرتلی ودنغدار بولدی شول مجلسده‌گی همه دیپوتات‌لار حریت نظام‌لارینی مستحکم قیلنماغینی حکومت‌دین طلب ایلاکان‌لاریده حکومت هرجند تلاش قیلسه هم مجلسده طیارلانغان حریت قاعده‌لاری برآزبی ضرر تغیر ایلان مستحکم قیلندی بول تغیر نینك اینك اعلامی سینات برپا ایلامك ومجلس‌نی ترقاتمك خصوصلاریده ایدی سینات برپا قیلمك خصوصلاریده‌کی بابلار نینك دیپوتات‌لار قبول ایلادیلار لیکن سینات‌ده بولادورکان عملدارلار نینك یرمنی حکومت تعین ایلاب یرمنی خلق سیلاب بیرادورکان بولدی

یوقاریده بیان بولغان حریت نظامنده مجلسنی
لازم بولغان فرصت ده ترقاتمك خصوصیده پادشاه نینك
حدی بارلیکنی ایتولغاندور لیکن شاه علاحده دست خط
یعنی فرمان بیلان برنچی مجلسنی ترقاتمسلیك توغریسنده
وعده ایلابدور صدر اعظم برنیچه وزیرلار ایلان شاه نینك
مستحکم ایلاکان حریت مجلس نظامنی مجلسکا آلیب کیلیب
دورلار حریت مجلسی نظامنی شاه مستحکم ایلا کانلاری
شادیانه لیکنکا کیچقورون شهرده چراغانلار بولوبدور
دیپوتانلار نینك بری حاجی سید نصرالله بول مجلسکا
اینکلیس ایلچی سی کیلکان وقت ده اوشبو طریقه نطق نی
ایتب دور بزلارنی کم دست ایکمز شولکه اوزیمز بیلمایمز
بیلغانلارنی سوزلاریغه کرمایمز پالیتکه نیمه دور هرکیم
بول عبارت نی اوز عقلی چه فهملایدورلار وانینك برپا
بولماغیکا علاحده علاج کورساتادور لیکن من بول پالیتکه نی
شوندای فهملایمنکه اندین توغریلیك اعتمیدلیك وخلق کا
فایده چقیشدین اوزکه نمرسه بولماسه کرك هرکیمنی نظری
وانینك فهمی عقللیك آدملار خضورلاریده ایتلیب
ایشتلسه کیرك زیرا که ایرته کا ایتلادورکان نمرسه بولسه
بی ملال بوکون ایتلیب ایشتلیب یازیلب اوقولوب ترقاتیلسه
کرك لیکن اوزینی وبولاکنی وحکومت نی وهمسایه نی وبولاك
هیچکیم نی آزار برمسه کرك همه نی کونکلیده قندای سر
وحسرتی بولسه والار آچلسه موندین عامه کا نفع بولسه
کیرك بنابرین بزلار کونکلده کی مدعامیزنی شول ساعتده
ایتامز همه بیلسون که بزلار نیمه نی کوتساك یعنی
هرنیمه کا محتاج بولساك شونکا یتشوب واول روا
بولسه کیرك بزلار خواهلایمزکه دینیمز جعفری واون ایکی
امامیمز اوز میانه لاریمزده ترقیده بولسون دیب بزلار
مدعامیز قرآن شریف کا قراکانده خلقنی دین خصوصیده
مقیب ودشمن لیك قیلمك ایمس هرکیم دین کا بی مجبور

کرسه کیرك هیچکم نینك زورلاب اوزیمزنی دینمز وعبادت
خانه میزکا کرکوزماك کیرك ایمس بزلارنی دینمزنی راست
کوروب اعتمید قیلغانلار انکا کیرسون پیغمبریمز ایتکانلارکه
سیزلار دیننکز اوزینکز بیلان بزلار دینمز هم اوزیمز
ایلان بولسون دیب بزلار نینك مقصدیمز جاهلیت بی
آدابلیك ایشان مسلیك قوشولمسلیك وناتفاق لیك لارنی
یوقاتمك دور خلق بیلان حکومت میانه لاریده جاری بولوب
تورکان اعتمید واتفاق لیك لارنی قیته دین رواجلامك دور
بزلار شول مدعاکا یتمك نی خواهلایمزکه هرقیو آدم اوزینی
سلامت لیکنی بختلیك نی وضررینی بولك کشینی بی
بختلیك دین کورسون بول مدعاکه برکنه اوزملکت لاریمز
یتسون دیمایمز بلکه آرالاش همسایه دولت لار هم
یتسون لار دیب اویلایمز پادشاهمزنی مینك مرا تبه قوتلیك
بولوب حکمران لیك قیلماغینی آرزو قیلامز بزلارنینك
شهرتیمز عزتیمز بختیمز پادشاهمزنینك قوت لیکی وحکمران
لیکیدین بولادور پادشاهمزنی قوتی قنچه زیاده لانسه
بزلار هم شونچه باشمزنی یوقاری کوتارامیز شونکه همه
هم قبول قیلادور لیکین بر سوال بارکه پادشاهنی شهرتی
قوتی خلق نی سلامت وعافیت مند لیکی ده دور بزلارکا برنچی
لازم ایش پادشاهمز عنایتی بیلان ناعدالت لیك لارنی برهم
بیروب عدالت ترتیب لارینی برپا ایلامك دور موندین اولوغ
شهزاده لار وزیرلار وکته منصبدارلارنینك اورون لاریدین
توشوب بی حرمت بولمك لاری لازم ایمس آلارنینك منصب
لاریدین توشوروب عدالت جاری قیلامیز دیمك جاهل
ونادان کشی لار فهم لاریدور مذکور عملدارلار پادشاهمزنی
یاردمچی لاریدور بزلارکا اول ذات لارنی کار فنه لیك لاری
وبیلمدان ایکانلیك لاریدین فایده لانمك کیرك آلارنی
ترتیب لاری پادشاه لیك کا کوب پل کا تورکاندور بزلار
همسایه دولت لار ایلان علاقه لاریمزنی انسانیت ده قیودرجه ده

بولسه شوندای بولماغینی خواهلایمز اگر همسایه‌لاریمز
بزلارکا دم آلدورسه‌لار اویلاکاندین زیاده بربریمزدین
بی شك فایده‌لانسالك کیرالك یعنی هیچ بر طرف موندین
ضرر کورمسه کیرالك موندای علاقه ایکی حکومت میانه
لاریده ایمس بولك هر قندای انسان‌لار میانه‌لاریده هم
بولادور کلی آدم‌لار بربرلاری ایلان برابردورلار بزلار
نینك اولوغ همسایه‌لاریمز نه اوچون بزلارنی خوفده اوشلاب
بزلاردین فایده‌لانمك غرضیده بی سرانجام قیلیب
کوتدورادورلار بر اینکلیس علماسی ایرانستان خصوصیده
شوندای مثال کیلتورادور بول یخشی ذات‌لیك ایران
خلقی شوندای ضعیف قوّتی ایلان خارجیه وداخلیه
ایش‌لاری بی آسایشته‌لیك وقت‌لاریده قان خوروکوچلیك
دشمنکا قراب تیلموروب توروشی بر خانه ذاد آط بر
ظالم حیوان روبروسیده تورکانکا اوخشایدور امّا بول
آطنی اول حیواندین برکار فته قورقمایدورکان چپ
انداز آدم قوتقازیب آلادور اول چپ انداز آدم آطکا
باریب ایتادورکه اگر اجلدین قوتولوشنی خواهلاسنك
منی یقنینك کیلنور اوستینکا مینب بول بلادین سنینك
قوتقاری دیب امّا اول آدم آطنی بلادین قوتقازکان
بیلان آط بیچاره مینك اومتیمدین ایمدی توشکیل دیب
قیلغان زار فغان‌لاریغه قرامای اوستیدین قوزغالای من
سنینك اوستینکا کوبدین بری منارموکین مندیب خواهلاب
آرزو قیلور ایدیم دیب جواب بیرادور اوشبو سوزلاردین
کین اینکلیس علماسی برنچه شعرلارنی سعدی تصنیفیدین
مثال کیلتوروب آخرالامر اوزینی نطقنی بول شعر بیلان
تمام ایلادی

سن منینك بورینی ترناغیدین قوتقازدینك
امّا منکا تیکیلکان بوری خودده سنی اوزینك ایکان سن

О сооруженіи памятника имени фонъ-Кауфмана въ Ташкентѣ.

ترکستان ولایتی نینك سابق گینیرال گوبیرناتوری گینیرال
ادیوتانت فون - کاوفمان عصریدین اندك ایلکاری وقتده
تاشکند وچمکنت وترکستان واولیا آتا آرالاریداغی یول لارده
یورماق نهایتده خوف لیك بولوب یلغوز ایمس بلکه کوب
عدد آدم لار سفر قیلماقغه اوغری وقراقچی وبی باش
واوباش آدم لاردین خوف هراس قیلار ایدی وموندین
باشقه روسسیه غه تابع بولکان تاشکند اویازدلاری سرحدی
ایلان خوقند چکراسیده وتاغ ارالاریده قزاق قرغیزلار
اوز خواهلاکان لاربچه بی ترتیب لیك ایلان بولاوچی
وسوداگرلارنی تلان وتاراج قیلماقده ایدی لار شول طریقه
مشوش وبی تنج وقتده گینیرال گوبیرناتور فون - کاوفمان
ترکستان ولایتی غه گینیرال گوبیرناتورلیق منصبیغه تعین لانیب
کیلکاندین کین اوز عقل فراصتی ایلان نهایت درجه ده
تنج لیك وآسایشته لیك ایلان حکمران لیك ایلاب دشت
صحرالاردا گی بی تنج وفتنه گرلارنی باسیب تنج لاندوروب
تجار وسوداگرلار دشت صحرالارده تنج لیك وفارغ بال لیك
ایلان بورا باشلادیلار واول متوفی گینیرال کاوفمان
روسسیه ومسلمانیه لارنی بر آتانی فرزندی دیك فهم لاب
همه لارینی برابر کوروب برچه غه بر دیك قیلغان معامله
سیغه مسلمانیه لار ایلان روسسیه لار اراسیده اختلاط ورفت
آمد کوپا باشلادی دیزخ وثمرقند وآندین کین فرغانه
ولایت لارینی روسسیه لار فتح قیلکان وقتده متوفی گینیرال
گوبیرناتور فون - کاوفمان اول مغلوب بولکان مسلمانیه
لارنینك احوالات واموالات لاریغه نظر مرحمت ایلان قراب
تلان وتاراج وآتماق واولدورماقدین احتیاط قیلدوروب
اوشل ناآباد ولایت لارنینك تیزلیك ایلان آباد بولماغیغه
قتیغ سعی واجتهاد قیلماقده ایدیلار فقرالارنینك عرضی
دادی بولسه هیچ کیمنی واسطه قیلمسدین عرضه ایکاسینی
اوز حضوریغه آلدوروب خوب تفتیش وتحقیق ایلاب

عرض قیلغوچی نینك ایشنی اتامیغه یتکورار ایدی
شوندای کنه واولوغ منصبده بولسه هم هر قندای پست
درجه داگی خواه روسسیه وخواه مسلمانیه فقرالار
بولسون عرض که کیلکان وقتده یومشاق لیك وملایمت لیك
ایلان سوز سوراب مظلومنی ظالمدن قوتقارماقغه قتمغ
اجتهاد قیلار ایدی اوشل متوفی گینیرال کاوفمان عصریده
فقرالارغه جبر وظلم کوزساتکان اولوغ منصبده تورکان
روسسیه توره لاری ومسلمانیه عملدارلارینی دفعتا منصب
لاریدین معزول ایلاب اوزلارینی تیرکاوکه تاپشوردیلار
اوشل منصبدارلار ایچیدین جزاغه مستحق بولوب سبریه غه
وباشقه ولایت لارغه بدرغه بولوب کیتی لار موندای راست
لیك توغری لیك وملایمت لیك ایلان ترکستان ولایتیده برنچه
یل لار حکمران لیك ایلاب برچه حکومتدارلارکه وفقرالارکه
مقبول ومرغوب بولوب آخیر عمریغچه ترکستان ولایتیغه
حکمفرما بولوب آخریده تاشکند شهریده وفات قیلدی
ترکستان ولایتی داغی هرخیل رعیه لارایلان یخشی معاملاندہ
بولوب بول ولایت غه نهایتده اخلاص وکونکل قویغان
جهت دین اوزجسدی نی تاشکند شهریده قالدورماقغه قیلکان
وصیتی موجبنچه اول متوفی گینیرال گوبیرناتور فون -
کاوفمان نی تاشکند شهریده صابور دیکان کنه عبادت
خانه ایچیغه دفن قیلدیلار اول متوفی گینیرال گوبیرناتور
فون - کاوفمان نینك حیات لیك وقتیده ترکستان ولایتیده
روسسیه ومسلمانیه لار اراسیده صلح رابطه سی ایلان
قیلکان حکمران لیغنی یادکه آلینادور شول سببلی اول
متوفی گینیرال گوبیرناتور فون - کاوفمان نی دایما یادده
توتوب اونوتمس لیك اوچون اول متوفی نی نامیغه علی حده
پامیتنیك یعنی بر نشان برپا قیلمق بولنیبدور مذکور
نشان قیلمق خصوصیده خواه روسسیه وخواه مسلمانیه
لاردین حال قدرنچه هدیه بیریب اول نشان غه یاری
واعانت قیلمق لازم دور

Адресъ населенія бывшаго Кураминскаго (нынѣ Ташкентскаго) уѣзда Туркестанскому Генералъ-Губернатору Генералъ Адъютанту фонъ Кауфману.

آدریس نامه قرمه اویازدی نینك تمامی فقرالاریدین
وجمیع عمل دارلاریدین ترکستان مضافاتی نینك گینیرال
گوبیرناتوری گینیرال ادیوتانت فون کاوفمان حضرت
لاریغه چین اخلاص کونکلیمز ایله خرسند بولغانیمزنی
اوشبو طریقه ده عرضه بیلان معلوم قیلورمیزکیم خوقان
مملکتی نینك بر نیچه پریشان حال آدم لاری فاسد خیال
لار بیلان اوزلارینی قوّت لیك توتوب خام طمع لیك ایلان
مقتانیب بیزلارینك بر پاره کوچمانلی خلقیمزنی وهربرده
تینچ لیق یوزیدین بولاك بولاك بولوب تینچ یاتقان
خلقیمزنینك اوستیلاریغه کیلیب بی عقل لیك لاریدین بزلارکا
تشویش یتکوروب نا تینچ قیلغانلاری اوچون جزالارین
تابقان لاریغه الله راضی بولسون ایتورمز هم سز افضلتلو
دایم بزلارغه مرحمت قیلیب جمیع یورت نی یخشی لیق ایله
آسایشته قیلماقنی اختیار ایتب آلارنینك پای تختی یعنی
خوقان مملکتیغه بارغانینکزغه یورت نی تنچ قیلماقنی
اختیار ایتکانینکز سببی ایله الله نینك یاردمی
برله اول مملکتنی تابع قیلغانینکزغه جان دلیمز بیلان
خرسند بولوب مبارکباد قیلورمز وینه امان لاریغه هم
قبچاقیه وقرغزییه جماعه سیغه جزا کورکوزوب تنبیه
بیرکانینکزکا الله راضی بولسون ایتورمز هم ینه سز
افضلتلو نینك سلامت کیلماغینکزنی وکوب یل لار باشمزده
امان تورماغینکزنی الله تعالی دین دایم تیلارمز شول
سببلی اخلاصمزنی هم بو ادرس نامه مزنی یتکوروب
سز افضلتلو نینك سلامت لیق لارینی کوروب وقوتاوق بولسون
ایتماقغه برنچه انابنلیك آدم لاریمزدین یباردوك هم ینه
بول توغریده بز فقرالارنی وجمیع خلق نی تینچ لیغین
وآسایشته لیغین اختیار ایتکانینکزدین کوب دین کوب

خرسند بولوب باله چقه‌لاریمز بیله وجان دلیمز ایله الله تعالی دین طلب ایتامز که الهی سز افضلتلونی کوب یل‌لار بزلارنینك اوستومزده امان توتوب سایه مرحمتنکزنی وشفقتینکزنی بز فقرانینك باشلاریدان کم قیلماسون وبراق توشماسون آمین

اوشبو ادریس نامه‌نی اوزیمزنینك قیلغانیمز نینك راستلیغینه بورتدان سیلانمش‌لار مهرلاریمزنی باسدوق ومهری یوق لاریمز قولومزنی قویدوق

بول ادریس نامه‌نی آستیده اوتوز آلتی قاضی‌لارنی وتوقسان آلتی نفر میکباشی وامین آقسقال‌لارنی مهرلاری باسیلب وبر یوز تورت نفر ایللیك باشی‌لار قول قویغان دورلار

О персидскомъ парламентѣ.

آخرگی وقتلارده ایران مملکتی نینك ملت مجلسیده زور نا اتفاق‌لیك‌لار پیدا بولوب غوغا ونا رضاچیلیك‌لار کوپایه باشلاب بوزوغچیلیك‌نی مخفی خواهش قیلادورکان فرقه‌لار ملت مجلسی چلان‌لارینی اوز مقصودلاریغه کیرکوزمك اندیشه‌سیده الارنینك قورقوتوش یول‌لاریغه توشوب هر خیل وهم‌لیك ودهشتلی خطلارنی چیلان‌لارکا ترقاته باشلادیلار شونینك اوچون بیچاره ایران ملت مجلسینی تأثیری کیته باشلابدور

تنچ وآسایشته‌لیك ایلان تبریزده رشت‌ده یا که طهرانده اولتورکان‌لار مثلا شرقیه خلقیدیك خرما یا شفتالو ساتیب اولتورادورکان محمد علی میرزا دیك بر آدم دفعتا اوشانداغ مجلس کا چقریلیب پادشاهلیك ایشلارنی سرانجامیکا تکلیف قیلندی خرما بیلان شفتالو ساتادورکان دوکانینی گماشته‌سی حسن کا تاپشوروب یوقاریده‌گی ایشکا مشغول بولا باشلامه علی میرزا کته سهو قیلغانی ایمسمو چونکه اول بر کون بر آزگینه دوکانیده اولتورکانده بر نا معلوم

کیشیدین بر خط کیلیب تیکدی اول خطده ای کافر ایت
محمد علی میرزا ایکی قولاغلار بنکدین میخ که آسیلب دلینکنی
افلاس نمرسه لار توکادورکان چوقورکا اوخشاتیب حکومتکا
طرف کشیدیك وعظ ایتسانك دمشق پولادیدین بنا قیلنیب
یخشی چرخلانکان بر تیغ سنی بوغیزینکده اوینا سه کیرك
اوشبو خصوصلارده سنی آکاهلاندورغوچی حکومتکا
قرشو فرقه لار میانه لاریده کی بر دوستینك دیب یازیلیبدور
اوشبو سوزلارنی اوقوب ای اولوغ پیغمبریم دیب
علی میرزا آه اوروب خرما تورکان قافکا سویانیب ایران
قاعده سیکا موافق قزیلغه بویالکان سقال لارینی سلاب
فکرغه کیتب بر ایکی مراتبه آه واه تارتیب آواز قیلیب
اوستره ایلان قیریلغان باشنی قافکه قویدی بول احوال
لارینی حسن کوروب خوجاینینی قباقلاری سالنیب احوال
لاری اوزکاریلغانی وپریشان حالغه توشکانینی وخصوصا
اوزیدین اوزی بلند آواز ایلان سوزلاکانیکا تعجب قالیب
واقعه نیمه ایکانینی سورادی علی میرزا خطنی حسن کا
اوزاتیب مونی سن قندای فهم قیلاسن دیب سؤال قیلدی
حسن آلا کوزلاری ایلان اوقوب کوروب هیچ نیمه
دییالمادی آنده علی میرزا حسن کا قراب نیکا سن اندامابسن
مونکا زهنینك یتمادیمو یا که تیکی پست قل لیکینك دین مو
یا اینکه خوجاینینك نی کورالمایدورکان جماعه کا سن هم
داخلدار بولوب آنینك اوچون ایندامایسن مو دیدی آنده
حسن آه اوروب دلیمده نیمه بارلیکی پیغمبریم کا عیاندور
منی کونکلیم تاغ اوستیده کی قاردین هم آق لیکن کته
آدم سوزلاکانده کیچیك کیشی نی جم تورماغی لازم دور
دیب ایندامادیم دیدی

علی میرزا حسن کا قراب در واقع سنی فهمینك درست
لیکین من بول خط توغرسیده کوب تشویشده من بز خلق
حریت معنی سینی بیلمایدورکان کوب جاهل خلق میز

بول خطنی منکا یازکان آدملار هم حریت نیمه ایکانلیکنی
بیلمایدورکان بی فراست کیشیدورلار اوزینك اویلاچی من
یاش بولسنك هم سوداکرچیلیك ایشلار بیلان کوب جای
لارکا باردینك نیژنی ناوگورود یرمرکه لارینی کوردینك
اوشل طرفلارده کی ترقی وآباد خلق لار میانه لاریده شوندای
حادثه لارنی کوردینکمو بول بدعت لار اینکلیسده مو
فرنسك ده مو یا روسسیه لارده بارمو دیدی حسن خوجاینیکا
قراب لبیك نیمه دیسز دیدی خوجاینی شول بدعت لار
اینکلیس ده بارمو دیمن دیدی حسن یوق یوق یوق دیب
جواب بیردی یا روسسیه لارده بارمو دیکانده حسن
خوجاینی یوزینه شوندای قهقه اوروب کولوب
یوباردیکه کولکودین اوزینی هرچند توختاتالمای
کوکراکیغه قول لارینی قیلیب قهقهه زوریدین کوزلاری
یاشلانیب یوزلاری بوریتب حیله وقت دین سونك ای
خوجین آدمنی شونداغقه کولدورادورلارمو اولایدیب
قالدیمکو دیدی علی میرزا حیران بولوب منی سوالیمنی
قیو یریده کولادورکان جابی بار ایدی دیب تعجب لاندی
حسن نیمه نیمه دیسز دیب آواز ایلان روسسیه مجلسی نی
چیلان لاری الحال حتی که بورون لارینی هم بی محافظت
براوکا کورسانالمایدورلار شول وقت ده شونی ایشیتمای
قالغان آدم هم بار ایکانمو دیب حیران من وهم کروشوان
ونیروشکفویچ ایکاولاری اول طرفده تورسون لار الارکا
مخالف حرکت باشلاغان حکومت دشمن لارینی هم آندین
دشمنراغ قان خور فرقه لار محاصره قیلیب آلغانلار
حکومت کا قرشو چپ فرقه لار بزلاردین هم روسسیه ده
بی حد کوب بیلدینکزمو بز ایران خلقی حریت بابلاریغه
عقل لاریمز یتمسه بزلاردین کوره نیچه یوز مراتبه روسسیه
لیلارنی عقل لاری یتمایدور سز ملت مجلسنی چیلانی اکرده
کوبراغ غزیته اوقوسنکز ایدی موندای سوزلارنی ایتیب

آدمنی کولدورمس ایدینکز دیدی حسن نی اوشبو سوز
لاریغه علی میرزا قبول قیلیب راست دیب برکونده همه کا
ماهر بولوب بر نفسده کماشته سی حسن ایتکان فراست
لارکا نائل بولمك اندیشه سیده آلیب کیل منکا فلان گزیتنی
آلیب بیر منکا پستان گزیت نی دیب شاشیب قالدی

Письмо изъ Чимкента.

چمکنت اویازدیده جلی بولاق بولوستی نی قزاقی
ملا شمس الدین ملا ارسلان اوغلی دین

پادشاه اعظم ایمپیراتور حضرتلری نینك مرحمتی
بوینچه قزاق لار اختیارلی دورلار ادب وعلم اورکانیب با
انصاف ودین کامل علمالار بیلان صحبت لاشیب آنلاردین
بهره آلیب جمیع آدمیزادنی اوز فرزندلاریدای کوروب
رحم لیك بولوغه لیکین بیهوده یوروب درنده قتاریداگی
آدملار بیلان صحبت لاشیب کشی حقی دین قورقمای
دورکان رحمسز بولورغه کیراك ایدس اکرده حکومت
ایکالاری آلارنی منع قیلیب شریعت قاعده سی بوینچه
تیکشریلوب تورماسه تیز فرصتده هلاك بولماغی اوشبو
حکایه غه موافق دورکیم قدیم زماندن بر پادشاه آو
آولاب یولداشلاریدین اداشوب تصرفیداگی بر قشلاقغه
بی وقت بارسه هیچ کیم تانیمای ومهمان دارلیق قیلمای
مسافرانه مسجده کیچه سی یاتیب تانك روشن بولغاندین
کیین قانچه ارکان دولت پادشاه نی ایزلاب کیلسه مسجده
بوریا اوستیده تاپیدورلار قشلاق خلقی نی غضب قیلیب
قتل عام قیلماقغه رأی قیلغان سببلی بر دانا وزیر ایتدی
ای پادشاهیم بر یورت نی قول بیلان یوق قیلنسه سزدین
بد ناملیك قالور ایمدی مدعانکز یوق قیلماق بولسه
همه سنی حضورینکز که چارلاب سزلارنی دارالامان ایتدوم
اوز سوراؤلارینکز اوزلارینکزده بولوب کل خلق لارینکز

نینك اختیاری اوزینده بولسون سزلارکه بز طرفدین
حکم یورکوزادورغان حاکم قویولماسون همه نرسه دین
ازاد بولونك لار دیب جواب برینکز برنچه وقتدین کین
خبر آلسانکز معلوم بولور دیدی پادشاه خوب بولور
دیب بو طریقه ایتدی خلق لار پادشاه بزلارکه مرحمت قیلدی
دیب قواندی اوز اختیاری اوزینده بولدی بورونغی
عادت بیونچه بی ابا یوردی ارالارینده جنجال قیلسه
ویا بر بریدین تنکاریب حق حقوقین آلوب بیرماککه
هیچ کیم بولمدی کاته لار کچیك لارین یدی کوب آزنی
یدی کونکلی خواه لامغان نی بی کناه اولدوردی فساد ایشلار
کوب پیدا بولدی تنکاروب منع قیلادورکان حاکم بولدی
آخرالاخر حاکم مز یرده توروب بولماس متون مز
اوی که کریب بولماس دیب اول قیشلاقدین بر برین
کوچوب کتوب قیشلاق بوش غه قالدی برکونی پادشاه نی
یولی توشوب قیشلاقغه کیلسه بوزولغان آدمی یوق کوروندی
بر کمپر خاتون دین سورادی بو قشلاق نچوك بوزولدی
آدملاری قایده کیتدی دیب انده اول کمپر ایتدی اوتکان
بل لارده بر پادشاه مز اداشیب کیلیب مرحمت ایلاب
قشلاغی مز نینك اوز اختیارین اوزیغه بیریب ایدی
کوب آزنی یب اوروش جنجال قیلیب بر بری نی اولنوروب
آخری قشلاق بوزولدی همه لاری کوچوب کیتدی بول
اختیار برکانی قیشلاق بوزولماغنه سبب بولدی دیب جواب
بردی بو سوز اخلاق النحسنین کتابندان کوروب
یازیلدی

درحقیقت بول اختیار بریش افتانومیه عبارتیغه
اوخشاش اختیار بولسه کیراك هر وقت برار ولایت ده
افتانومیه دیك اختیار بریلکان حالده اول ولایت شوندای
نیست ونابود بولسه کیراك

Воззваніе къ мусульманамъ о пожертвованіяхъ на ремонтъ Туркестанской мечети Хазрята.

اطراف وجوانب خصوصا ترکستان ولایتی داگی
مسلمانیه‌لارغه واکثر علما وفضلای لارغه معلوم
ومشهور ترکستان شهریداگی جناب قطب الاقطاب حضرت
سلطان العارفین خواجه احمد یسوی رحمت الله علیه‌نینك
ولایت وصدارت‌لاری جمیع عجمستان‌غه واضح وهویدا
بولوب مضمون حدیث شریف نبوی که (اذاتحیرتم فی الامور
فاستعینوا من اهل القبور) مضمونیغه موافق حوادثات
دنیویه‌ده حیران وسرگردان بولکان ذات‌لار اول ذات
بابرکات تربت‌لاربن زیارت قیلیب طلب اعانت ایلاب
ول ولایت پیشه‌نینك مرحمت ومهربانچیلیك لاریدین بهره‌ور
اولوب هر نچوك مقصد ومطلب‌لاریغه واصل بولماقلاری
عموم مسلمانیه‌لار ارالاریده شایع لغیدین سلاطین متقدمین‌لار
هم اول جناب علیه الرحمه‌نینك مقبره منوّره‌لارینی زیارت
قیلماق وروح پرفتوح‌لارین شادلیغی اوچون برای الله
احسانات وصدقات ایلاب اوز مدعا ومقصدلارین ایجادی
واکمالیغه طلب اعانت واستعانت ایلامك بیله اول ذات
مصدر الخیرات‌نینك التفات‌لاریغه مشرف بولوب مطالب
ومقاصدلاریغه بسهولت نائل بولغانلاری شکرانه‌سین بجا
کیلتورکانلارین علامات ونشانه‌سی واول صاحب مرحمت
ومروت‌نینك انعامات‌لایدین اظهار نعمت وخوشنودی
روح آن حضرت بولسون اوچون هرکیم بقدر طاقت هدیه
واوقاف قیلماقده ایدی خصوصا پادشاهان متقدمین‌دین
امیر تیمور صاحبقران احتیاج وقتیده اول ذات بابرکات
دین طلب اعانت واستعانت ایلاب مرحمت والتفات‌لاری
بیله سرافراز بولغانی اوچون اول عالی درجات‌نینك مقام
تربت‌لارین تحت پا بولماسلیغی وروح‌لارین خوشنودلیغی
وابدالدهر اهل احتیاج‌لار اولمرقد منوّردین اداشمای

توغری کیلیب دعا وفاتحه ومقصدلارین وجودی اوچون
اعانت واستعانت طلب ایلاب مستفید بولماقلاریغه هادی
ومرشد بولسون اوچون جمیع سپه‌سالار وعسکرلاری بیله
اول موضع متبرکغه حاضر بولوب صدق دل واخلاص
تمام ایله مرقد مبارکلارین اوستیغه خشت پخته‌دین بر
عمارت عالی بنا قیلمکان ایدیکم عالم کوزی موندای بلند
ومزین عمارت‌نی باشقه جایلارده کورماقدین معزور ایدی
آسمان عالم آی ویولدوز بیله زینت تاپکاندیك اول
عمارت‌نینك ظاهر وباطنی رنکا رنك کاشین‌لار بیله زینت
تاپیب خودنما ومزین وجلالیکده ممتاز اولوب اولجانب
علیه‌غه متوجه بولمکان ذات‌لارنینك کوزلاریغه بر بریم
تاش وایکی تاش مسافت‌دین جلوه قیلماقده ایدی اول
عمارت عالی‌نینك چنان حکمت‌دان وپردان مهندس‌لار
طرح بنیاد ایتمیش‌لارکه زمانه مهندس‌لاری اول طریقه
فلك بیله همسرلیك قیلادورکان عمارت‌نی بناسیدین عاجز
بولوب هر قندای حکومت ودولت بیله اول عمارت‌نی
اول طریقه‌ده مزین وجلا قیلیب بنا قیلماق هرکیمنی
طاقتی بولماسه کیراك رافم حروف هم در قطارزائرین
یقین وقتلارده اول مرقد منوّرنی زیارت قیلماق اوچون
باریب داخل بولمکانیمده معلوم بولدیکم اول عمارت عالی
ومزین خراب‌لیکغه یوز اوکوروب اکثر جایلاری شکست
تاپیب توکولوب خیلی افسوس‌لیك درجه‌ده کورینوب
ایدی اول موضع متبرك برگمه مسلمانیه‌لارغه اولوغ
کورینمای اکثر باشقه‌دین وملت‌داکی‌لار هم اول جاینی
عظیم الشأن‌لیغین ملاحظه ایلاب بارماق وکورماقده ایدیلار
خصوصا بعضی روسسیه علما وفضلالاری موندین یکرمه بیش
اوتوز یل مقدم اول عمارت عالی‌نی کوروب بوزماندا کی
خراب وافتاده‌لیکیغه حیرتده بولوب افسوس وندامت‌لار
قیلمکاندورلار اول عمارت عالی‌نینك خراب‌لیغی بو نوع

کوریندیکه انکا وآنینك اصلاحی اوچون هیچ بر آدم
نظر سالمای همه بردین بی پروالیك قیلکانلاریدین اوستی
ناهموار اولوب اوستیغه یاغکان قار ویدغورلار ایچیغه
اوتوب کوب جایلاری یاریلوب وکاشن‌لاری توکولوب
کاهی برجایده شاهی‌غه بوز ویمکان دیك بیمعنی اصلاح
نمالار کورینوب خصوصا زیارت خانه وحلم خانه‌لار قتیغ
خوف‌لیك درجه‌ده بولوب زوّارلار هم اول جایلارغه
کیرماکغه قوررقادورکان بولوبدور امّا امیر تیمور
رحمت‌الله علیه بو عمارت عالی‌نی بنا قیلیب موندای
اولوغ ایجاد وبنیادی مشققت وغیر ممکین درجه
داگی اثرین ابد الدهر باقی وآباد بولماغین بموافق
شرع شریف امید ایلاب قنچه ملك‌لارنی وقف قیلیب اول
موقوفه ملك‌لار نینك حاصلات‌لارین ضرور بولکان حالده
اولا اول عمارت نینك اصلاحیغه صرف قیلیب وقالکان
محصولاتن اول عمارت نینك اوستیده بنا قیلینکان مدرسه
ده‌گی حجره‌لارده استقامت قیلغوچی مدرس وملا بچه‌لار
معیشت‌لاریغه صرف قیلنسون دیکان امید وامر ایله
پادشاه‌لیك حالیغه موافق اجرای احکام قیلغان ایکان
واول اوقاف نینك تصرف قیلماق حوادثات ایام‌دین
محافظت قیلماق اوچون متولی شرعی هم نصب وتعین
قیلغان ایکان بول طریقه احتیات‌لار بیله بر نیچه وقت
آباد ومروّج ومزین‌لیکده بولوب کیینگی زمانلارده
حوادثات عالم متغیر بولوب اول مقام متبرك‌غه متصدی
بولوب تورکان‌لار هوای نفس ایله سرکردان اولوب بی‌پروا
لیك‌لار بیله اکثر وقف‌لاری خراب بولوب واعتباردین
چیقوب اول جایغه صاحب بولوب تورکانلار میانه‌لاریغه
نزاع وجنجال‌لار واقع بولوب هرکیم اوز تصرفیغه کرکان
نمرسه‌غه ایکا بولوب اول روضه منوّره‌غه اطراف وجوانبدین
کیلکان هدایا ونذورات بولسه تلاشوب تارتیشیب آلیب

قاچماقدین اوزکا بو بقعه شرف آستان نینك تعمیر واصلاحین
ملاحظه قیلادورکان آدم معلوم بولمکانلیغی واول قصر
عالی نینك خود بخود ویران بولایاتکانلیغی غه تاشکند
شهریده کی (ارخیولوگیچیسکی کروژوك) یعنی آثار قدیمه
لار علمین دوست توتکان ذات لار مجلسلارینی اعضالاری
یقین فرصتده اول عمارت عالی نینك نابود وخراب وویران
بولماغیغه وشوندای کته پادشاه اسلام دین قالکان یاد
آور نیست ونابود بولوب کیتماغیغه اوز مجلسلاریده
اظهار تأسف وافسوس لار قیلشیب بو مذاکره نی بولوب
اوتمیش ترکستان ولایتی نینك گینیرال گوبیرناتوری
سوبوتیچ غه یتکورکانلاریده اول جناب گینیرال گوبیرناتور
بر روسسیه معمر اول عمارت عالی نی کوروب آنینك
شکست وریخت لارینی توزاتماق اوچون قنچه مبلغ کیرك
بولوشین تخمین ایلاب معلوم قیلماکیغه امر قیلکان ایدیلار
اول وقتده معمر باریب اول عمارت نینك همه سینی کوروب
آنینك شکست وریخت لارینی توزاتماق واصلاح قیلماقغه
اخیر مرتبه اوتوز مینك صوم کیرك بولادور دیب خبر
بیرکان ایدی بو خبر برابریده بولطریقه مبلغ گران
موجود بولمکان اوچون بول خصوصده گی فکر واندیشه لار
نوختاب قالغان ایدی امّا ابمدیلیکده ترکستان ولایتی غه
گوبیرناتورلیك منصبیغه تعین بولکان ایفانتیریه گینیرالی
گرودیکوف جنابلاری بو عصردین ل ا یل مقدم سردریا
اوبلاستیغه وابننای گوبیرناتورلیك زمانلاریده اول فیض
آثار مرقد متبرك ومنوّرنینك معظم ومحترم لیغین فهملاب
کونکل لاریده اول مبدأ نورنی آباد بولماغی غه میلانی
بارلیغی مونچه اوزاق مدة بو طرف لاردین اوزاق توشوب
کیتسه لار هم اول مدة مدیده خیال لاریدین چیقمای
بول ولایت غه گینیرال کوبیرناتورلیك منصبیغه منصوب
بولوب کیلا یاتکانلاریده آتش عرابه اوستیده توروب

اول عمارت عالی‌نی رواق وپیشتاق‌لارینی اوزاقدین
کوروب اول مقبره منوره‌نینك بولطریقه افسرده وخراب
بولکان‌لیغین ملاحظه ایلاب تاشکندغه کیلکانلاریدین
کین هم دفعته مرقد معظمه‌نینك خراب بولکانیغه افسوس
لار قیلیب ایمدیلیك وقتده امکانی باریچه تردد قیلیب اول
مظهر الانوارنینك توزاتمك واصلاح قیلمك‌غه نیت وقصد
لارینی اظهار ایلاب خیال قیلادورلارکیم بول عمارت
عالی ومنوّره نینك کمال اولوغ ومعظم‌لیغیدین
امیرتیمور صاحبقران یخشی نیت واخلاص عقیده بیلان
مبلغ کران صرف قیلیب بنا قیلکان عقارات‌لارین
آز وکم نمرسه بیله اصلاحیغه هم قادر بولماق خیلی ملا
حظه طلب بولکان‌لیغی اوچون اوز فهم وخیال‌لارین بیان
قیلیب بو گزیت‌غه باسیلیب جمیع فقرالارغه معلوم
قیلینماغیغه امر وفرمایش ایلاب خیال قیلادورلارکم
بو عمارت نینك بناسی واحوالی جمیع بو ولایت مسلمان
لاریغه معلوم ومشهوردورکیم بول عمارت عالی نینك
بناسی مسلمانیه اولیالاریدن مزرالکرامات اولان مذکور
رحمت‌الله علیه نینك روح پرفتوح‌لارین خشنودلیغی
اوچون بنا بولکان بقعه خیر نینك خراب بولماغیغه هر
قیو غیر ملت دعکی‌لار افسوس قیلیب آنینك اصلاح
واستحکامیغه سعی قیلکانلاریده مسلمانیه‌لار هم البته
اوزلارین زیارت‌گاه‌لاری ومحل استعانت‌لاری اولان بقعه
متبرکه نینك اصلاح واستحکامیغه کوشش قیلیب خراب
بولماغیغه افسوس قیاسه‌لار کرك دیب تمامی فقرالارغه
اظهار مصلحت قیلادورلارکم اول مرقد منوّره اصلاح استحکامی
اوچون مسلمانیه اولوغ کچیك وبای وکمبغل‌لاریغه اعلام
قیلینادورکیم اول امر خیر آبادلیغی اوچون هرکیم بقدر
طاقت اعانت ایلاب احسانغه قوشولماکلاری ممکن ومرخص
بولوب خواهلاغوچیلار قنچه تحفه وهدایالاری بولسه آز

وکوب دیمای ثوابغه داخل بولسه‌لار بولادور دیب

بو خبرنی ایشیتوب راقم حروف اندیشه قیلامنکم بز مسلمانیه‌لارکه هرنچوك ایشلارغه خصوصا بقعه خیرلارنی بناسیغه اهتمام قیلمق خیلی یخشی بولادورکان لیغی مخفی ایماس چونکه بز نینك بو شهر وبو ولایت‌لارده پادشاه‌لیکدین مسجد ومدرسه وغیری بقعه خیرلار قیلینماغی کم وبلکه یوق بولکانده هم الحمدالله مسلمان فقرالار نینك غیرت وهمت‌لارین سببی بیله بقعه خیرلاریمز کم ایماس بلکه هر یرده وهر قدمده موجوددور مونکه نظرا غیر ملت‌لار مونچه غیرت واهتمام قیلکانلاریده بزلار نینك سخاوت پیشه مسلمانلاریمز هم بول خصوصده مساهله قیلمای حدالامکان بول خیر ایجادی وبنیادی اوچون هرکیم هرقیرده یردم واعانت قیلسه‌لار کیرك دیب امید قیلامن چنانچه راقم حروف بطریق زیارت اول روضه منوره‌غه بارکانیمده اول یرده متوطن ذات‌لار نینك خبرلاریغه نظرا معلوم بولوب ایدیکیم اول عمارت عالی نینك شکست وریخت‌لارین اصلاح واستحکام قیلماق اوچون رحمت کرده یاوشوف مرحوم نینك اولاد واتباع‌لاری خیلی مقدار خشت وغیری اسباب‌لار جمع قیلکان ایکانلار درحقیقت ایمدیلیکده بو اولوغ ایشغه بو طریقه اولوغ‌لار باش قوشکان‌لاریده جمیع مؤمین‌لار خصوصا سخاوت پیشه اغنیالاریمز قراب تورمای هرکیم قدرتیچه وقدرتی یتکانچه خیر واحسانغه قوشولوب روح پرفتوح حضرت سلطان العارفین خواجه احمد یسوی‌نی خشنود ایلاب اعانت واستعانت امید قیلسه‌لار کیرك دیب (س ع)

Пребываніе Хивинскаго посольства въ Ташкентѣ.

خیوه مملکتیدین کیلکان حضرت خیوه خانی نینك
ایلچی لاری غه اول ذات منوّر سید اسفندیار توره
باش بولوب اوشبو مارت آینی ۲۱ نچی کونیده تیمر یول
برلان تاشکند شهریغه کیلیب اول بلند درجه لیك جناب
ترکستان کینیرال کوبیرناتور نینك اویلاریده اول
مهمان لار اوچون تیارلاکان اویلاریغه تشریف قدوم
ایلادیلار مذکور کونی کوندوزی ۱۲ بریم ساعتده کته
زالغه چقیب دورلار اول وقتده مذکور زال خانه ده جناب
ترکستان کینیرال کوبیرناتوری تاشکند شهریده غی هر
خیل عسکر ومحکمه لار نینك اولغ لاری خاضر بولوب دورلار
اول ذات منوّر جناب اسفندیار توره جناب ترکستان
کینیرال کوبیرناتوریغه یقین لاشیب اوزلارینی قبله کاه لاری
طرفیدین ایتکان سلامنی تاپشوروب وترکستان کینیرال
کوبیرناتورلیق منصبیغه تشریف قدوم ایلاکان لاری سلامت
تاشکند شهریغه کیلکان لاری اوچون مبارکباد ایلاب
وخیوه مملکتی برلان روسسیه مملکتی اراسیده دوستلیق
رابطه سی وهر خیل بولك یخشی معاملات لار بار ایکان
لغیغه ایشانتورادورکان سوزلارنی سوزلادیلار جناب
ترکستان کینیرال کوبیرناتوری جناب سید اسفندیار توره غه
جواب بیریب ایتیب دورلار که اول ذات منوّر حضرت
خیوه خانی برلان اوتکان ۱۸۷۳ نچی یلده اوروش ایش
لاریدین کین اوّل مرتبه کوروشوب آشنا بولکان ایدوك
اوشل وقتدین کین ۳۴ یل اوتوب روسسیه برلان خیوه
اراسیده صلح لیك ودوستلیك معامله لار هیچ بر مرتبه
تغیر وتبدیل بولمای مذکور ایکی مملکت بربرلاری اراسیده
یقین دوستلیکده تورادورلار وجناب خیوه خانی نینك
روسسیه عسکرلارغه تعلق خاص لباس لاری بار واول

جناب نینك ولی عهدلاری نینك یلكه‌لاریده روسسیه
افیتسرلاری تاقادورکان نشان ابپالیت تاقیب واول جناب
خیوه خانی نینك منصبدارلاری روسسیه ملکتی نینك
نشان‌لاری ایلان کوکراك وبویون‌لارینی مزین قیلادور
لار بول وقتده خیوه ملکنی دقل وچوری آلمق خصوصیده
اوبلامای تنچ وآسایشته‌لیك ایلان سودا خصوصیده
فکر واندیشه قیلادورلار یعنی غوزه پخته‌نی کوبراق ایکوب
ساتیب پایده کوپایتورماق خصوصیده سعی وتردد قیلادور
لار وآخیریکی کون لارده خیوه وروسسیه ملکنی اراسیداغی
رابطه‌سی یقین‌راق بولسون دیب تیمر یول بنا قیلمق
اوچون اونغانلیق جاینی تیز فرصتده تاپاباشلادیلار حضرت
خیوه خانی وتمامی خیوه فقرالاری نینك اولغ وکته
بیرام‌لیك بلی‌ده اول حضرت نینك ولی عهد فرزندلارینی
کورماککه من کوب خرسند بولدوم چنانچه خدای تعالی
اول ذات منوّر حضرت خانی که مسلمانیه پیغمبرلاری نینك
یاش‌لارینی یعنی ۶۳ یل که یتماککه عطا قیلدی مونی فهم
لاب حضرت خیوه خانی سید محمد رحیم بهادرخان‌لار جامعه
لارینی خرسندلیغی اوچون خیوه فقرالاری نینك سعادتمند
لیك وعافیتمندلیك اوچون ینه کوب یل‌لار سلامت‌لیك‌ده
عمر کوروب روسسیه پادشاه ایمپیراطوری نینك اوتوز یل
مدتده بولکان دوست‌لیك رابطه‌سی برقرار بولسون دیب
اندین سونکره جناب سید امفندیار توره حضرت
خیوه خانینی اوز قول‌لاری برلان یازکان مکتوب‌نی جناب
کینیرال کوبیرناتوریغه تاپشوروب واوزلاری برلان کیلکان
همراه‌لارینی جناب کینیرال کوبیرناتورغه منظور ایلاب
وروسسیه اولغ‌لاری برلان امانلاشیب اندین کین جناب
کینیرال کوبیرناتور بوقاریده ذکر بولکان تمامی اولغ
لارنی بولك زال خانه‌ده اماده قیلنکان کته ضیافت که
تکلیف ایلادیلار ومذکور ضیافت اثناسیده جناب کینیرال

کوبیرناتور اولا پادشاه ایمپیراطورنی سلامتلیك وعافیتمندلیك لارینی تیلاب اندین کین حضرت خیوه خانی نی سلامتلیك لارینی تیلابدورلار وجناب سید اسفندیار توره ترکستان کینیرال کوبیرناتوری اینفانتریه کینیرالی نیکالای ایوانووچ گرودیکوف نی سلامتلیکینی تیلابدورلار وبول خواهیش که جواب ایلاب جناب کینیرال کوبیرناتور حضرت خیوه خانی نینك ولی عهدی نی سلامتلیکینی تیلابدورلار

ضیافت تمام بولکاندین سونکره مذکور حرمتلیك ایلچی لار الارغه طیارلانکان خاص خانه غه باریب روسسیه مهمان لار اولغ میزبان برلان امانلاشیب اوز جایلاریغه قیتب دورلار

حرمتلیك خیوه ایلچی لاری جناب کینیرال کوبیرناتور طرف لاریدین هر کونی هر خیل یخشی معامله کوروب پنچشنبه کونی بعضی روسسیه مدرسه غه باریب تماشا قیلیب وجمعه کونی اول اولغ میزبان برلان وداغلاشیب تیمر یول برلان چهارجوی طرفیغه جونابدور لار وعزت اوچون ایلچی لار برلان کینیرال کوبیرناتور خضورلاریده تورادورکان ایکی نفر علاحده چیناونیك لار برکالاشیب باریب قیتارورلار

بعضی یاوروپا کزیت لارینی خبریکا قراکانده ایران
پادشاهی محمد علی شاه جناب لاری تخت موروثی که اولتوروب
باشلاریغه تاج کیکان وقتیده بولکان واقعه خصوصیده
شول طریقه یازادورکیم سرای پادشاه لیکده آلتون
کوش کوب ایکان تخت وتاج زمرد یاقوت ومروارید ایلان
زینت لانمیش دورشاه نی تخت که اولتورماق وتاج کیماق رسمی
کوب شأن شوکتلیک روشده بولوبدور علمالار دعا
قیلیب عسکرلار توپ لار آتیب دور بو ینکی شاه ایران
پادشاه لاری نینک ایکی یوز یکرمه بیشنچی سی دیب
حساب لانار ایمش لیکن اوشبو جلوس وخرسندلیک اثناسیده
برغیر رسم وافسوس لیک احوال بولمیش چنانچه شاه نینک
باشلاریغه تاج کیکوزماقده طهران علمالاری اوزاراسیده
نزاع قیلمیش قدیمکی رسم تعامل بوینچه شاه لارغه علما
لاردین بری تاج کیکوزار ایکان اول زمانده علما اراسیده
بری شهرت لیک واعتبارلیک بولوب اول علمانی باشقه
علمالار تاج قویماقه باالاتفاق سیلار ایکان لار بو سنه
طهران علماسی اراسیده هرقیولاری تاج کیکوزماقه
اوزلارینی صلاحیت لیک فهم لاب برارته لارینی ترجیح
قیلمابدور ایران نینک بعضی شهرلاریده کته اولغ علما
کوپایب تاج کیادورکان کونغچه طهران علمالاری یغیلیشسه
لار هم اتفاق قیلالمای هیچ بری باشقه سنی سیلاماقه
خواه لامای اوزوم سایلانامن دیب زعم قیلکانلار پادشاه
تخت که اولتوروب تاج کیادورکان وقت یتیب تاج
قویادورکان علما هنوز تعین بولمای مناظره وتلاش قیلشکان
لار بعضی اوز اختیاری ایلان تاج کیدورمک چی بولوب
ایلکاری قدم قویسه کینکی لار اوشلاب یوبارمابدور
آخریده پادشاه بول حال نی مشاهده قیلیب علمالاری نینک
قولیدین ایش کیلمس لیکنی آشکارا بیلیب تاج کیکوزماقی نی
صدر اعظم که بوبورمیش شول طریقه نا اتفاق لیک ایلان
ایران علمالاری اوز حرمت ورعایت لارینی اوزلاری
یوقاتمیش لار

По поводу газеты „Вактъ“.

وقت غزیته‌سینی اوشبو یلده ۱۴۲نچی نومریده‌گی ترکستان مسلمانلاری نام‌لیك مقاله‌سیده روسیه حکومتی مسلمان‌لارکا حقسزلیك قیلیب تور‌لار آلدیده کیکرغان سرت‌لارنی نیچه کون‌لار ترمه‌کا یابدورادور وسرت‌لارهم بی‌حمیتلیکده‌دورلارکه بر میدال اوچون اوزلارینی جاهل بولوب روسلاشدورمك حرکتیده اوستروا‌وموف کمپانیه‌سیکا کیریب مسلمانلارنی غفلتده قالورلارینه‌سعی ایلامکده‌دورلار الارنینك مدنیتلی ترك باله‌لاری دیبلمسه‌هم درست استروا‌وموف طرفیدین نشر اولینادورکان ترکستان ولایتی‌نی گزیتی اوتوز یتی یلدین بری الارکا نه فایده کیلتوردی دیب سؤال قیلادور

بزلارکا شایان تعجبدورکه بولوب اوتمش خان‌لار ظلمنده اسیر بولوب خوارلیك وزارلیکده سرکردان‌لیك لار تارتکان شریعت نبوی مسئله‌لاریغه قرشو خان طرفیدین تعین‌لانغان بر صغیر بیك یا بولاك عمل‌غه منصوب ستمکار وظالم سرکرده‌لار ید تصرفیده اسیرلارچه خوف هراس وبندلیکده یوروب ظلم ظلماتده یشاکان بیز بیچاره ترکستان مسلمان‌لارینی الحال قیلیب تورکان عمر کذران‌لیك‌لاریمزنی برکینه وقت کزیته‌سی کورالمایدور- - - - - - - - - - - - - شوندای یلغان وبهتان‌لارنی کزیتده درج ایتمك‌غه نه قیلسون بیچاره وقت‌هم نچه یل‌لار حکومت خیر خواهی بولوب میدال اول طرفده تورسون لا اقل بر اسپاسیبه آلالمکانموکین - - - - یا اینکه علم تواریخ ومعارف‌لار حصولیدین بی بهره‌لیکی موکین لیکین آنداغ بولمسه کیرك نه اوچون که یاوروپانینك کولتورنی یعنی ذات‌لیك آدم‌لارینی رسم عادت‌لارینی اعلی درجه‌ده فهملاب الاردین عبرت آلیب یاوروپالیلار قاعده‌سیده خاتون باله‌لاری ایلان عمر کذران‌لیك قیلمك‌نی درست

فهملاب شونکا عقلی یتکان ذات‌لارنی هر قیو علم وحکمت کا
یتو وآندین بهره‌مندلیکی شبهه‌سز بولسه کیرك ترکستان
مسلمان‌لاری خصوصیده حکومت حقسزلیك قیلادوردیب
۶۱۴ نچی استاتیه‌نی خاطریمزغه توشورمك ایستیورکه ...
ترکستان مسلمان‌لاری آنینك بول یمان غرضیکا کریب
حکومت اطاعتیدین قول تارتیب قان خور فرقه‌لار یانیکا
کیرسه وشول باعثدین حکومت ترکستان مسلمان‌لاریدین
نا رضا بولوب نیچه یل‌لاردین بری ترکستان مملکت
لاریغه ملکدار بولوب ارالاشالمایدورکان فساد اندیش
قاتارلار فایده‌لانوب بول مملکتلاریمزغه یرلاشسه ای وقت
بول غرض هر کسکا سودین تینوق وآینه‌دین روشن
معلوم‌دورکه بوری‌لار ترناغیکا توشکان قویدیك بولمالغه
اونامایمز

بر ارزیمایدورکان ایش اوچون اوزینی هم دینی
بولوب اوتمش خان‌لار زمانیده باشلاری کیسیلیب
کیتادورکان بر سزکه‌غنه نا معقول سرت‌لار ... حکومت
طرفیدین جاری بولادورکان سپاه‌لیك ایشلاریغه تعالی خواه
۶۱۴ نچی استاتیه وخواه بولالك بولسون سزلار قراکان کوز
ایلان قرامایمزکه بول استاتیه‌نی روسلاشدورمك کا هیچ
دخلی یوقدور ترکستان تملکتیده قیرده میسیونر کمپانیه‌سی
باردورکه برکینه وقتدین اوزکه کا معلوم بولابدورای وقت
خاطر جمع اولونسون بول طرفده میسیونر کمپانیه‌سی
یوقدور اکر در واقع بار بولوب ترکستان ولایتی‌نی
کزیته‌سی هم بزلارکا نقصان‌دین اوزکه نیمرسه کیلتورمکان
بولسه نه اوچون شونچه یلدین بویان بزلارنی آکاه
قیلمای منفعت دین‌که نقصان یتکورکان عبارت
یول‌لارینی کورساتمادینکز قچان ایزواشچیك
حمال وفراش‌لار هم غزیته چقارادورکان بولغان وقتده
حکومت کا قرشو قزیل بیراق کوتاریب تینچ فرقه‌لارنی

تاراج وتلان واسطه‌سی ایله محروم بولنغان آقچه‌لاریدین
نفع‌لانیب یورکان قان خور فرقه‌لار رفتاریغه کیریب ظاهرا
اوزینکزنی بزلارکا خیر خواه کورساتیب حقیقتا اوز
نفعینکز اندیشه‌سیده تینچ تورکان ترکستان مسلمانلارینی
باشلاریغه بلا یاغدورمك اندیشه وحرکتیده بولوب هرچه
خدا خواست همان میشود دیکان عبارت کاشك کیلتوروب
سفسطه قیلاسز مدنیتلی ترك بالاسی دیلمسه‌هم درست
بولادورکان ترکستان مسلمانلاری ایمس بولاك‌لاردور
ترکستان ولایتینی کزیتی ۳۷ یلدین بری بز مسلمانیه‌لارکا
هر مملکنده‌کی حادثه وقوعات‌لاردین علم صنایع وتجارت
لار بابلاریدین خبردار ایلاب تعجب وقیزیق علامت وخبر
لارنی بریب تورمکده‌دورکه موندین بزلارغه نفعدین
اوزکا نمرسه بولمایوب نه میسیونرلیك ونه وقت غه اوخشاش
مفسدلیك ایسی آندین کیلمایدور میسیونیر لفظی‌نی کوکرا کینکزغه
یخشی نقش‌لار ایلان برکیتوب خواهلاکان وقتینکزده
ترکستان مسلمان‌لاری اوستیکا زهر اورنیکا ساچمك مدعا
سیده بی‌تنچ اولمانك که بول طرفده میسیونیر کمپانیه‌سی
یوقدور اکر بار بولسه میسیونیرلار کیمنی روسلاشدور وبدور
اویلامك کیرك که ترك مملکتی‌نی بولوب اوتمش سلطانی
حضرت سلطان محمود خان جنابلاری ۱۸۵۸ نچی دین
۱۸۳۹ نچی سنه‌ده صادر بولغان فرمان عالی بیلان اعلام
قیلدیلارکه دولت معظمهٔ عثمانیه‌ده‌غی خواه مسلمان وخواه
بولاك دینده‌غی بولسون میسیونیرلارده تحصیل علوم
قیلسه‌لار ممکین دیب وبول توغریلاردین فرانتسوز میسیونیر
لارینی خبردار ایتدیلار شوندین بری دولت عثمانیه‌ده
میسیونرلار فرقه‌سی شول درجه‌ده‌دورکه الحال استانبول
شهریده بیش عدد میسیونیر مدرسه‌سی باردورکه ۲۵ درس
خانه‌دین عبارت اولوب ۹۰۰ کیشی اوقویدورلار

وهم قدی قوی دیکان شهرده بر مدرسه باردورکه

۳۴۳ آدم دایم یاتیب تحصیل علوم قیلورلار خودده.
استانبولده بر میسیونر قز مکتبی بارکه ۲۵۵ شاکردی
باردور استانبول وآنینك اطراف لاریده. الحال ۱۳ عدد
میسیونیر مکتب خانه کسل خانه ویتیم خانه لاری بار
شولارنینك ایچیدغی بر قیز مکتبیده. بر یوز یتمش عدد
قیز شاکردلار بار الارنی ۴۶ عددی کتالیك مذهبنده.
وقالمیشی مسلمان روسسیه ویهودی مذهبده‌دورلار مذکور
لاردین بولاك هندستانده. وغیری مسلمان مملکتلاریده.
میسیونیر مکتب خانه لاری کوبدور لیکین اوز دینیدین
قیتکان مسلمان یوقدور بولاردین بی خبر ای وقت بیچاره
خاطرینکده توتوب بزلارنی اداشتورمك حرکتیده‌غی
استاتیه لارینکنی ممکین بولسه توختاتکیل که اول غرض لیك
فساد یول لارینك غه قدم باسماکیمز اول یاقده تورسون
مستحق جواب هم حسابلامایمز (عبد الحق)

وقت غزیته سی نی صحیفه لاریده ـ خاتونلارغه حقوق
بیریلسون دیکان مکتوب لار وهم مسجد لارکه باریب عبادة
ایتماقکه بازارلارکه چقوب اوزلاریمز خواه لاکانمزچه
سودا ایتماقکه هر تورلیك سندلار وویکسل لار بیرورکه
وآلماقکه هر تورلیك حقوقلارکه مالك بولماغمزکه نادان
وظالم ایرلارمز محروم ایتادور دومه غه باراچاق مسلمان
اعضالاری بز خاتونلارنی حقوقلارمزنی یعنی تمام اختیار
لارمزنی آلیب بیرسونلار دیکان مکتوب لار هر دایم
یازیلکان لیك لارون کوروب کمینه اوشبو یل آپریل
آیلاری نینك آولیده وقت غزیته سینی اداره سیکه اوشبو
توبانده یازیلمش مکتوب نی محرر جنابلاریدان رجا
والتماس ایتب ایدیم مذکور مکتوبمنی درج ایتسانکز
ابکان دیب تا بول وقتغه چاقلی مذکور مکتوبمدان نام
نشان بولمادی هم ۱۶۳ نچی نومرلیك گزیت لاریده معلوم
ایتبدورلار پاسخه وقتلرنده غزیتمز چقمادیغندان کوب

مقاله‌لار وخطالار درج اولنمای قالدی کوبیسنینك وقتی اوتدیکندان ویاکی اهمیتی آزایدینکدان غزیته که باسلمادی دیکان‌لاری نی اوقوب مذکور یبارکان مکتوبمنی غزیته که باسماقکه مذکور خاتونلاردان حیا ایتکاندور مودیب تعجب ده قالدیم ولیکن مذکور وقت غزیته‌سی نی ۲۸ نچی آپریلده کی ۱۶۳ نچی نومیرلاریده چنانچه

(دومه اعضاسینه مکتوب) محترم شاهبال افندی سیف‌الدینوف جنابلاری ۳۰ نچی مارتده کی تاریخلی مکتوبنکزده بعضی یرلاردان وبورشیك‌لیك حقی خاتون لارکه بیریلماسون دیه یازدقلرینی خبر ویرماکده‌سز آنینك اوچون اوشبو مکتوبمنی یازماقکه مجبور اولدیم دیب جناب اورسکی شهرینی امام ومدرس محمد صابر رحمتوف یازیبدورکه خاتونلار اوز آرالاریدین وکیل‌لاری آرقلی حقلرینی طلب ایتسونلار دیکان مکتوبنی درج ایتکان لاری اوچون راقم‌الحروف جناب ترکستانسکی توزیمنی کزیت مؤلفی دین التماس ایته‌من چنانچه وقت غزیته‌سینی اداره‌سیکه یازوب یبارکان مکتوبمنی مذکور مکتوبمنی کوفییه‌سیدان کوچرب توبانده یازدیم جنابسکز مرحمت ایتب کزیتنکزدین جای بیرسانکز ایکان هم مکتوبده یازیلغان لغت ایلان درج ایتسانکز دیب

(امام علی بورانوف)

وقت اداره‌سیکه یازغان مکتوبم اوشبودور

ان المرأة خلقت من ضلع وانك ان ترد اقامة الضلع تکسرها فدار تعش بها یعنی

(خاتون آضلده برکاکری ضلع دیب یاراتلغان آنی توزالتمك اوچون اجتهاد قیلسانك صندرورمن مدارا قیلسانکز کیچنرسز)

یعنی خاتونلارده ایرلار کبك هر نرسه که قابیلت یوقدر یاراتلمشده. نقصاندر آنلارنی ایرلار ایله برابر

قیله مز دیب نی قدر اجتهاد قیلسانکزده تکین دکلدر البته
ضعیفه مخلوقه لار اوچون خاطرلارینی صندرمه رعایه قیل
دیماکدور بو زمانده بعض فاسقلار وخرستیانلار تربیه
سیله پرورده اولمش آدم لار حریت مساوات خاتونلارغه ده
لازیم دیکان بولالر حالبوکه بو هیچ بر وقت تکین
دکلدر خاتون یاراتمشده ناقص دور هر اعضالاری
واستعدادلاری ناقص اولدیغی کبی عقل وادراکلاریده
ناقص اولدیغی دور هر قدر نادرا کامله خاتونلار ظهور
ایتسه لارده آنلار نینك کمال لاری باشقه خاتون لاره نسبت
اولور وقسه من کل الوجوه کمال معناسی ایله دکلدر
خاتونلار عمومی خدمت لارکه دگل حتی اوزلارینه
مخصوص بولغان خدمت لارده هم استعدادلاری ناقصدور
مثلا اوی خانه داخلنده آش پشرماك خاتونلارغه مخصوص
بر صنعت بولورغه تیوش ایدی حالبوکه بتون دنیاده
آشچی لار مستقلا ایرلاردور پادشاه لار حضورنده کبار ناس
حضورنده آشچی لار عموما ایرلاردور حالبوکه بو صنعت
عن اصل خاتونلار صنعتی بولورغه کیرك ایدی ثانیا
خاتونلار (البسه) کیوملاری نینك هر آی هر هفته
تبدیل ایدان مودا اوستالاری عموما ایرلاردور خاتون
لارغه مخصوص لباس لار نینك انواعنی ایجاد ایتماکده
اولان آدملار برچه سی ایرلاردور مذکور ذکر ایتدکمز
ایکی صنعت هر ایکسی خاتونلار نینك وظیفه لاری بولماقغه
لازم ایدی خاتون لارغه مناسب بوندان باشقه هیچ خدمت
یوق حالبوکه بو ایکی خدمتده هم خاتونلار بتون کره
ارض ده هیچ بر مملکت ده ایرلار ایله برابر بولامدیلار
شول درجه ناقصه بیچاره لارنی مساوات دیب آلداماق
لارنکز عقل وانصافمی بوکون مدنیت نینك صونك
درجه ده ترقی ایتمش اولدغی مملکت لاردان بری بلکه
برنچسی دیمکه شایان فرانتسیه مملکتی دوز آنده دخی

خاتونلاره تمام مساوات یوقدور فرانتسیه‌ده خاتونلار
دارالفنونلارده اکمال تحصیل ایدرلار حقوق مکتبنی
اکمال ایتب (آدواکات) دعوا وکیللاری اولورلار
ودوختور اولورلار فقط بر دانه خاتونلاردین (حاکم)
میراوای صودیه اولمامش‌دور پارلامینت اعضالاری
آراسنده بر خاتون یوقدور بیچاره بزنینك تاتارلارنینك
ایکی کلیمه روسچه اوقوغان بالالارغه ایبارب خاتونلارغه
مساوات بیرورکه کیراك دیمك‌لارینه نه شرعی ونه عقلی
ونه فنی هیچ بر دلیل‌لاری یوقدور یالغز اورمالارشولای
ایته دیب هیچ موازنه‌سز اولچاوسز سوزلار سویلایلار
اشته بزم علمای اسلام بو کبی احادیث شریفه نینك
معنالارینی ملت‌که آنکلاتورغه کرك بو قدر صریح شرعی
دلیل‌لار اولوب تورغانده بالالار سوزنه ایبارب عمل ایتمك
پیغمبر سوزلارینی آیاق آستنه باصماق دیمکدور ای
مسلمانلار حیا ایدینکز شول قدرده حمیت دینییه‌نکز
قالمادیمو ای مسلمه خاتونلار سزلار آلله‌دان قورقنکز
انصاف قیلنکز حضرت پیغمبر سوزینی آیاق آستنه باسمانکز
دیب (امام علی بورانوف)

کمینه راقم‌الحروف اوشبو صورتده یازیب ایدیم
وقت غزیته‌مینی محررلاری درج ایتمابدور ولیکن خاتون
لارغه مساوات حریت وحقوق دیکان مکتوب‌لار همیشه
وقت‌نی صحیفه‌لاریده کورینماکده - ای وقت غزیته‌می‌نی
ناشر ومحررلاری اورونبورغ‌ده بیلافکه دیکان وتاپالاؤای
دیکان باغلارده وتیاترلارده تاتار خاتونلاری شرم حیاسز
باشیکه چفان آلماسدان قالفاقلارینی چکه‌لاریکه قویوب
اوستیدین کچیك شال رویمال یابیب ایرکاك‌لار ایلان برکه
ارالاشیب یورکانلارین کورمادنکزمو مسلمان‌لاردان چله
چوله بیتلارینی یابغان بولیب باشقه ملت‌لاردین هیچ بر
قاچماق یوق قاچماق اوباقده تورسون بلکم هر تورلی

هزل سوزلار ایلان سویلاشب اولترادور اکنون قیده
قالدی شریعت قیده قالدی حدیث شریفلار اکنون الله
تعالی دان ور نچی آن حضرت دان شرم ایتمای نیچوك
از مسلمانلار مسلیمه لاریمز که مساوات وحقوق بیرورمز
ایکان همه ملت که پند نصیحت ایلان یخشی یولغه
صالماقکه سبب بولغوچی حریت پرور غزیته لارنی ناشر
ومحررلاری نی خاتونلارغه حقوق دیب یازبلغان مکتوبکه
غزیت صحیفه لارینی آچق قویوب وخاتونلارغه حقوق
مساوات کیراك ایماس دیکانده مکتوبنی درج ایتلمکانینی
کمینه راقم الحروف لایق ایمس دور دیب خیال ایته من
ویه دین قرداشلاریمز ینه بو توغریدان بر بر جواب
یازسه لار کیراك دیب (امام علی بورانوف)

Бухарское посольство въ Ташкентѣ.

بخارای شریفدین کیلکان ایلچی‌لار ل‌انچی مای
آیده جای اقامت اولان جناب ترکستان ولایتی نی گینیرال
گوبیوناتوری نینك حولی‌لاریدین چیقوب برنچه توره‌لار
برلان توغری تاشکند شهریداگی ترکستانسکی اوچیتیلسکی
سیمیناریه‌غه تشریف ایلاب آنده‌گی علوم وفنونغه تعلق
نمرسه‌لارنی کوروب خیلی سیاحت قیلماك بعده
اول مدرسه‌ده کته کچیك مدرس ومعلم‌لارغه
اظهار خرسندلیك قیلیب چونایدورکان وقت لاریده
اول مدرسه‌ده‌کی طلبه‌لار خرسندلیغی اوچون
برنچه انعام بیرمك بولکانلاریده مذکور مدرسه‌نینك
دیریکتوری اول انعامنی جناب گینیرال گوبیرناتوردین
بی رخصت آلماکغه لایق ایمس دیب جواب بیردیلار بول
گفتکودین سونکره مذکور مدرسه‌ده مسلمانیه علم‌لارینی
تعلیمیغه متصدی بولوب تورکان داملا سید رسول خواجه
مفتی سید عزیز خواجه مخدوم مفتی اوغلیغه یقین کیلیب
اظهار مرحمت ایلاب وطن اقامت‌لاری اولان مذکور
اویغه تکلیف قیلکانلاریده اول داملا هم قبول اجابت
قیلیب خیرباد ایله اول مدرسه‌دین ایلچی جنابلاری
مراجعت قیلیب تاشکند شهرینی مسلمانیه ده‌سیده‌گی
بر روسسکی توزیمنای مکتب‌غه باریب آندین وطن اقامت‌غه
رجوع قیلغانلاری وقتده اول داملا سید رسول خواجه‌نی
برنچه مرتبه سوره‌میش ایکانلار اول اثناده حاضر بولمیش
لاری بیله سروپای شاهانه انعامی ایله سرفراز ایتوب
ثانیا ایلچی جنابلاری اول داملاغه ایتوب
دورلار که من سیمیناریه طلبه‌لاریغه انعام قیلماکغه
خواهلاغان مبلغ نی دیریکتور جنابلاری گینیرال گوبیرناتور
جنابلاریدین سوره‌ماق خیلی آغر کورونادور شول ایشنی

اوزینکز سرانجام قیلسانکز ایکان دیکانلاریده اول داملا بول خدمتغه اوزلاری متصدی بولوب جناب گینیرال کوبیرناتورنینك ادیوتانتی دین اجازت سوراب جوابین ایلچی جنابلاریغه ایتکانلاریده ایلچی جنابلاری اظهار مرحمت ایلاب مذکور طلبه‌لار فایده‌سیغه بر یوز صوم انعام بریبدورلار

اوشل کونی حرمتلیك ایاچی‌لار تاشکند شهریده‌گی ایکی کلاسلیك ناملیك غدره موضعیده روسسیه ومسلمانیه زبانینی اوقوتادورکان مکتب خانه‌سیغه مذکور کونی ساعت ۱۱ ده باله‌لارنی قیلیب تورغان تحصیل‌لارینی کورمقچی بولوب، کیلدیلار مذکور مکتب خانه‌ده اول عزیز مهمان لارنینك کیلماقلاریغه برنچه آدم‌لار هم منتظر ایدیلار چنانچه سردریا مضافاتینی دیریکتوری حرمتلیك گرامینیتسکی وهم مذکور مضافات نینك اینسپیکتوری نیکالایف وبولاك آدملار هم حاضر ایردیلار اول جنابلار کیلکانلاری همان درخال دیریکتور ناظرلار مکتب خانه‌غه تکلیف قیلدیلار مذکور مکتب اوزی بیش درس خانه‌دین مرکب بولوب هر قیسی درس خانه‌ده معلم‌لار اوشل وقتده سبق بیرادورغان شاکردلاری برله اوز ایشلاریغه مشغول ایردیلار حرمتلو دیریکتور الارنی توغری روسسیه معلمی تورادورغان درس خانه‌غه آلیب کیردیلار اوشل وقتده تعلیم آلیب تورغان علم‌لاریدین سوراب وآلارنی خطینی واوقوکان سبق‌لاریدین چنانچه علم فرائض جعرافیا ونحو وصرف تواریخ وباشقه هرخیل نمرسه لاردین سوراب باله‌لارنی قابلیت وفطانت‌لاریغه آفرین‌لار ایتیب آندین چقیب مسلمانیه معلمی درس تعلیم بیرادورغان درس خانه‌سیغه کیریب مسلمانیه معلمی کلانخواجه انعام خواجه برلان امانلاشیب باله‌لارنی احوالات لاریدین سوراب بول باله‌لار قیسی درجه‌ده وقیسی کتابنی

اوقویدورلار دیکانلاریده مذکور معلم جواب ایتدیکه
بولار جماعهٔ آلتنچی ده بولوب اوقویدورکان کتابلاری
مختصر وقایه ومتن عقاید عمر نسفی دیکانلاریده الارنی
ایچلاریدین برینی اوقوب تورکان سبق لاریدین امتحان
قیلیب آندین سونکره اوچونچی درس خانه داغی مکتب
ابتدائیه اوقوب تورکان مسلمان درس خانه سیغه کیردیلار
مذکور درس خانه داگی معلم سید کمال خواجه عبد
القادر خواجه اوغلی بیلان امانلاشیب وباله لارنی احوالات
لاریدین سوراب ایتب دورلارکه اوشبو باله لار قیسی جماعه ده
ونیمه کتاب اوقویدورلار دیکان لاریده مذکور معلم سید
کمال خواجه جواب بیریبدورکه اوشبو باله لار مجموع
التمش عدد مذکورلاردین ٥٠ عددی تحصیل اوّلیده
کیلکان مهمات الدین دیکان کتابنی اوقویدورلار وقالغان
لاری تحصیل اورته سیده کیلکان اوستاد اوّل کتابیدان
اوقوب وهم یازادورلار مهمات الدین اوقویدورکان باله
لاردین طهارت مسئله لاریدین وبناء مسلمانچلیك لاردین
وباشقه نمرسه لاردین سؤال قیلغان لاریده الار آداب کمال
برلان جواب بریبدورلار اوستاد اوّل کتابیدان
اوقویدورکان باله لار ایچیدان سکز یشار میر انور میر
حیدر اوغلی اورنیدان توروب یخشی باله مضموندا گی
سبق دین بر باب اوقوب بیریبدور الارنی خط لارینی
کوروب الارنی قیلیب تورکان تحصیل لاریدان خرسند
بولوب اظهار منتدارچیلیك ایتیبدورلار آندین سونك
٤نچی ول نچی درس خانه داکی باله لارنی هم اوشبو
طریقه ده امتحان قیلیب الاردین هم اظهار خرسندلیك
ایلاب حرمتلیك مذکور دیریکتورغه قراب اول جناب
اظهار خرسندلیك ومنتدارچیلیك قیلیب من اوشبو باله
لارنی مسلمانیه وروسیه علمیغه برابر قیلیب تورکان تحصیل
لاریدان کوب راضی بولدیم وهم سز حرمتلونی باله لارغه

قیلیب تورکان شفقتنکزنی زیاده قیلماقنکزنی خواهلارمن
اوشبو باله‌لارنی ازاد قیلدوروب منوم طرفیمدان
خرسند قیلورسز دیب اوز جیب‌لاریدان بر یوز صوم
آقچه بیریب آندین سونکره مذکور جایداکی ناظر
ودیریکتور روسسیه ومسلمانیه معلم‌لاری بیلان خیرلاشیب
اوز جای‌لاریغه قیتیبدورلار

اوشبو طریقه تعلیم‌نی کوروب خرسند بولوب کیتکان
جناب اوز مملکت‌لاریده هم باله‌لارنی رواج وترقی‌لاری
اوچون شوندای مکتب خانه‌لارنی کوپایتورادورلار
دیکان امید بار

О необходимости изучать русскій языкъ въ инородческихъ школахъ.

روسسیه مملکتی کوب یل‌لار عمر کوروب شول اوزون
عمر ایچینده اوزیغه براولوغ بی بها نمرسه‌نینك آرتدوردیکه
اول نمرسه روسسیه زبانیدور بول زبان درجه بدرجه
حکومت واسطه‌سی ایله گره زمین‌نینك بیشدین بری کا
شهرت تاپیبدور لیکین آنینك بول شهرتلارینی کوراماید ورکان
دشمن‌لار پیدا بولوب علاجی بولسه ترقی وشهرت تاپیب
قالغان جایلاریدین اخراج ایلامك اندیشه‌سیده بولوب
بلکه انی اوز مکتب خانه‌لاریغه کیرگوزمسلیك حرکتیده
بولورلار لیکین بول مدعا که یتیب بولادور دیب اویلاب
بولمایدور چونکه روسسیه زبانی اولوغ وقوت‌لیك بر
زباندورکه انی محافظتیکا حتی که پالیتسیه اعانتی ایله بولسه هم
محتاجلیك یوقدور امّا بی ترتیبلیك ومناقشه‌لار سببدین آنی
قاعده‌لارینی بوزمك براحتمالی باردورکه موندای بولغانده
تولقون اورکان دینکز تینچ‌کاندین کین بول غافل فکر
اوزی یغه درست بیلیب آلسه کیرك

روسسیه مملکتیده کی فقرالار اوز فایده‌لاری اوچون
شوندای ضرور وبی خلل کفتکولارکا کیرك بولادورکان
پادشاهلیك زبان‌دین نیز فرصتده یوز قیتیشلارینی

قالدوروب علی حده فکر وزهن لاری ایلان پوشکین
تالستای غوغول معلم لار تصنیف ایلاکان الادب، کتاب لارینی
اوقوشکا توشارلار من ایشتدیم غوسودارستوینایه دومه ده
دیپوتات کره بیسکی بر اوزون بندلیك مقاله سیده پولشه
مملکتی کا اوزاختیاریچه تورمك توغریلاریده سوزلابدور
اویلامك کیرك اول آدم اوروسچه زبان لارینی یخشیلاب
تصرف ایلامك خصوصیده یاش وقتیده اوزینی ایامکان
ایکان دیپوتات حسنوف هم بول دومه ده روسسیه زبان
لارنی اورکانکان لاردین خفه بولمای البته الارنی قرامغان
بولسه کیرك پالك لار تاتارلار کروزین لار ارمن لار لاتیش لار
لیتافسه لار ایمدی اوسوب کیلا یاتکان یاش طالب علم
باله لارینی بول زبان دین بی بهره قالمق لاریغه نچوك
طاقت قیلادورلار بول قندای که الاراوزلارینی پالیتیکه عاجز
کوزلاری ایلان قراکان زهن لیك یقین لارینی اولوغ مملکت نی
مساوی درجه ده برکان حقوقلاریدین اجراتیب بی بهره
قیلمك بولادورلار کوز آچیب کورکان زبان لارنینك مکتب
خانه دین یوقاتمك ممکین ایمس اول تیلنی وآنی قطاریده
حکومت زبانینی هم اوقوتمك لازم بول خصوصده هر
واحد تأخیر وخطا بولغان بل لارنی تأثیری طالب علم
لارکا اوروب زیان یتکورسه کیرك همه کا معلوم دورکه
تعلیم زبان یاشلیکده بولادور بنا برین من بعدکی
بولادورکان باله لار مکتب خانه دین چقاریب روسسیه زبان نی
اوقوماغان خصوصیده اتالاریدین راضی بولسه لار کیرك

بزنینك تاسکند شهریده اوشبو ۱۹۵۷ نچی یلغه تیشلی
تحصیل اوتکان ۱۹۵۶ نچی یلغه قراشلی میزان آییدین
ابتداسی بولوب مذکور ۱۹۵۷ نچی یلغه قراشلی ثور آینی
یتی آی ایچیده رمضان المبارك آبی بوتون وهم برأت
آینی اون بیش کونی بیله شوّال آینی اون کونی وهم
ذی الحجه آینی اور ش کونلاریدین باشقه مدة تورت

یریم آی کامل بوتون تحصیل بولوب همه طالب علم
ومدرس لار فرحمند وتندرست لیك بیلان درس غه تیشلی
سعی لارین وتردد لارین قیلیب تورماکده ایدی لار مذکور
مدرس لار حضورلاریده بولوب تورغان کته مقروئه درس لار
چنانچه عقائد وشرح تهذیب وحکمة العین وملا جلال کتاب
لارینی مذکور ثور آینی برنچی کونیدین تعطیل قیلا
باشلاب بعضی مدرس لار الحال طلبه لارنی بعض لاریغه
مذکور کتاب لارنی غیر مقروئه جایلاریدین چنانچه
مبحث لاری وبعضی لاریغه مسئله کتاب لاردین چنانچه مختصر
وقایه وشرح وقایه وهدایه شریف لار وبعضی لاریغه علم
فرایض کتاب لاری ومشق لاریدن تعلیم بیرماکده ایدی لار
اوشبو طریقه اوقوب تورماکلاری الحالده همه مدرسه
لارده بار ایدی الهی خدای تعالی وتبارك اوّلا ولایت
لاریمزنی متصدی لاری وحکام لاری بیله همه خلق نی عمرما
آفت لاردین مکان عافیتده سقلاب ثانیا مدرس وطلبه لارنی
علم وکوشش لارینی بالغا مابلغ زیاده ایلاسون مذکور
تاشکند شهریدین بخارای شریف غه تحصیل اوچون
مسافرة ایلاب کیتکان طلبه لار انچی آپریل آیدین
بویان باشلاب همه لاری تا شول وقتغچه صحت وسلامت
کیلدیلار شکر واجب الوجود نعمالاریغه که اوشبو زمانده
مرندین مقدم داکی زمان غه قرالکانده فنون علوم لارغه
عالم بولغان ذات لار کوب بولوب هر قیو جایلارده علوم
ضروریه ورسمیه لارنی رواجی اوشل ذات لارنینك شرف
الذات آب حیات لاری اجراسی بیلان زیاده بولماکده
دور بیت (علم دریست لیك با قیمت ✿ جهل در دیست
سخت بی درمان) ولیکن مسلمانیه جماعه مز میانه لاریده
تحصیل ایلاب تورکان طلبه لارنی اکثرلاری اوزلاری سعی
وتردد بیلان خواه کسب قیلیب وخواه تجارت ایلاب
آقچه تاپیب ینه وقت کیلکانده اوقوماکده دورلار بیت
(بعلم کوش بعریانیت مباش ملول ✿ که میوه پوست
ندار دلذیذ تر باشد)

Естьли свободныя земля въ степномъ краѣ для переселенцевъ.

اشچیرین دیهان نینك سوزیغه قرالغانده استیپنوی
کینیرال کوبیرناتورلینیده بوش یر حددین تشقاریدور
استیپنوی اوبلاستی که داخلدار بولادورغان جایلارنینك
معیارلارینی رسمی دهقانیه‌لار موضعلاریدیك دیمك مشقت
دور آقموله یاشمای کوبیرنیه‌لاری ایمس چونکه انی
اویازدی هم روسسیه‌نی ایچکاریکی ملکت‌لارینی برنچه
کوبیرنیه‌لاریدین هم زیادلیك قیلادور بارکاه عالی که
ل۱۸۹نچی یلده تاپشورولغان حساب نامه‌دین معلوم
بولادورکه آقموله اوبلاستی مساحت یوزه‌سیدین تورت
یوز یتمیش توقوز مینك ایکی یوز مربع چقریم ایکان امّا
اون عدد ایکین بینادورغان چیرنافسکی پالتافسکی
خارکوفسکی کورسکی وارانیژسکی آرلوفسکی تامبوفسکی
ره‌زن‌سکی تولسکی وهم پینزینسکی کوبیرنیه‌لارنینك
مساحتی تورت یوز یکرمه تورت مینك ایکی یوزسکسان
بیش مربع چقریم ایکان برکینه آقموله اویازدی بر یوز
توقسان سکز مینك توقوز یوز آلتمیش مربع چقریم‌دور
کورسکی آرلوفسکی تولسکی پینزینسکی ره‌زن‌سکی نام
لیك بیش کوبیرنیه‌لارنینك مساحتی بر یوز سکسان مینك
ایللیك آلتی مربع چقریم‌دور کوکچه طاو اویازدی بولسه
مساحتی بابیده نهایت درجه‌ده کم حسابلانادور امّا
بوقاربده بیان بولغان کوبیرنیه‌لارنی همه‌سیدین هم کنه
ایکان لیکین تولسکی کوبیرنیه‌که قیاس قیلینغانده ایکی
حصه زیادلیك قیلادور اکرده نظر التفات ایلان قرالغانده
شول استیپنوی ولایتی‌که اوخشاکان ایکی اوبلاست بارکه
بری سیمیرپچینسکی وبری شمای اوبلاست‌لاریدور موندین
چقادور اول ملکت‌لارده بوش یر حددین تشقاری ایکان
لیکین ایتکان ایکانلارکه مذکور کرای‌که ایچکاری شهر

لاردین روسسیه فقرالارینی کوچروب کیلمك منع بولسون
بول چایلارداگی مسلمانیه‌لار سیقیلادورلار دیب بول
توغریده سیقیلادورکان غیری روسسیه خلق‌لاریغه سایدنو
ننی شناطنی مثل کیلتوروب جواب بیریلادورکه شمالی
امیریکه‌نی حکومتی نچه میلیون باتمن یرلار کوچمانچی‌لار
قول‌لاریده ایشلانمای آبادسزلیکده یاتیب قالماغیکه هیچ
بر اجازت بیرمایدور الار قنچه یرنی هندلارکه قالدوروب
قالمیش‌لارینی یری یوق فقرالارکه تقسیم قیلیب بیرکاندورلار

Изъ жизни мадрасы.

کمینه راقم حروف‌نی عقل قاصر وذهن خاتریغه برقنچه
زمان‌لاردین بیری بعضی حوادثات یومیه‌لار خصوصیده
بر نچه مسئله‌لار حطور قیلار ایدی چنانچه اوشبو زمان
لارده بعضی اقتدارلیك مسلمانیه‌لارنی هم دندان‌لاریغه
بتون شکست یتوب یعنی توشوب کیتسه ویا فطوریتیب
اراسی کاواك بولسه انی اورنیغه آلتون ویا کموشدین
دندان قیلدورادورلار ویا آنی موراخی‌غه مذکورلاردین
فویدورادورلار مذکور آدم‌لارغه مثلا غسل لازم بولکان
وقت‌لارده متعارف بولوب یورکان دیك سونی تکیغه
ویا اراسیغه یتکورمسه‌لار هم روا بولادورمو ایکنچی بعضی
دعوی‌لار خصوصیده تیشلی شاهدلاری اوزاق جای‌لارده
بولکان اوچون قاضی الاسلام حضورلاریغه حاضرلاماق
نهایتده مشکل بولکان وقت‌لارده ویا اشهاد اهله خصوص
لاریده تیلکرام واسطه‌سی ایله ادای شهادت قیلماق
لارینی جوازیغه خواه راجح وخواه مرجوح هم بر مسئله
فتاوی کتاب‌لاریدین کورونارموکین اوچونچی سوداکرلار

میانه‌لاریده تعامل بولکان بانکه‌لارغه آفچه قویکان‌لاری
اوچون مثلا تورت پراتسینت دیکان فایده‌لارنی مذکور
حرمتلیك مسلمانیه تجارلاریمزنی آلماق‌لاری شرعا درست
وروا بولماقیغه کتب شرعیه‌لاردین هم بر مسئله جزئیه
تاپیلورموکین اوشبو خصوص‌لارده علماء کرام وقضاء
ذوی الاحترام‌لاریمزغه رجوع ایلاب الاردین مذکورلارنی
جوازلاریغه برار جواب صریح ایشیتلمکانی اوچون اندیشه
لار قیلار ایدیمکه اطراف واکناف عالمده‌گی اهل اسلام
لار ایچیده اوشبو طریقه مسئله‌لارغه واقف بولغان کشی‌لار
بارموکین‌لار دیب وبلکیم مذکور طریقه حوادثات یومیه
یاوروپا مملکت‌لاریده کوبراق شیوع تاپکان اوچون
مذکور جایده‌گی دین قرینداش‌لاریمزنی ایچیده خصوصا
تاتار دینداش‌لاریمز که هم امور شرعیه‌غه اختیاط‌لاری هر
قیو قبیله‌دین کوبراق بولادور دیب ایشتیلادور مذکورلارنی
ایچیده الارنی جوازیدین واقف بولکان ذات محترم‌لار
بار بولسه کیرك دیب امید قیلغانیم اوچون شول خصوص
لارده استفسار عامه واستفتاء کلیه قیلماقنی طریقه‌سینی
ملاحظه‌سیده سرتاپا حیرت‌ده بولور ایدیم ناکاه خاطریمغه
توشدیکم فرستاده دانا ومخبر توانا هر اوزاق‌نی یقین
قیلغوچی وهم خبرنی بی تغیر یتکورکوچی روی زمین‌نی
بر مدرسه حکمیده ایلاب ایچیده‌گی طالب‌لارنی بربرلاری
ایلان مکالمه ومباحثه قیلدوروب الار واسطه‌سی ایلان
مستفتی وهم مفتی بولغوچی گزیت ایکان شول سببدین
مذکور استفتالارنی مذکور مستفتی‌غه حواله قیلماق
اوچون گزیته‌غه درج قیلدورماقنی خواهلادیب

(بر ملا بچه)

Махтумъ-Кули.

(Туркменская поэма).

(Продолженіе).

الف الله یولیدور دوغری دوریب کیتماك کیرك
ب خدانینك برلیکین برحق بیلیب کیتماك کیرك
ت توبه ایلایوب دنیانی اونوتمق کیرك
ث ثوابین ایلامنك دونب بقا دوتمق کیرك
ج جابزدور خوجاقیل قل لوغین ایتمك کیرك
ح حمدین یاد ایدار حکمیله کیمنی ایلادی
خ خدامن من تیدی ایکی جهان نی ایلادی
دال دلادبر یتوبان مصطفی ایلادی
ذ ذلیل لیك چکمسون دیب باصفا ایلادی
ر رحمت بحردین اخلاص امید ایتمك کیرك
ز زیان نفسکی دنیا اوچون آلدورماغین
س سبحانینك یاد ایتب غفلته بیلدورماکین
ش شیطان یولینه کل کونکلنکنی اولدورماغین
ص صبر ایله سوانك اتشه یاماندورماغین
ض ضیابت برله سورسه نه جواب ایتمك کیرك
ط طمع برله کونکلنی نفس یولینه سالماغین
ظ ظلم ایلاب اوکون دوزخدده قالیب یانماغین
ع عالم دوزدی کروان سن هم آندین قالماغین
غ غنی من مالی ملکیم باقی دوردیب سانماغین
ف فراغت وقت ایکان نفسنکنی رام ایتمك کیرك
ق قربت استه سنك بو یولده بیلینك باغلاغیل
ك کناهینك یاد ایتیب سن تور سحرسن یغلاغیل
ل لطفین قیل امید شیطاندین اوزینك ساقلاغیل

م مرادینك استایوب عاجزلیغینك یاد ایلاغیل
ن نوری رحمتندین چین امید ایتمك کیرك
و وصلی رتبه‌سین برکیزلی بازار ایلادی
هـ هلاکت لیك بیله عاشق لارین زار ایلادی
لام الف لار دیب اوزینی اشکارا ایلادی
یرکا بردی مسکنت آسمان دوار ایلادی
مردالانلار عشق یولینده جانین اوتمق کیرك
یا یراتغان یولیده جانینکنی برسنك ازهنوز
تن برهنه اولتوریب طونینکنی برسنك ازهنوز
رنك سرخینك سولدوریب قانینکنی برسنك ازهنوز
حاك ایتیب مختوم قلی جانینکنی برسنك ازسوز
نه اوچون جانانی استاب جانین اوتمق کیرك
تورت مینك تورت یوز یاشاین لقمان
باشی قره قمه باتدی یرانلار
کرك بدولی آغیر کرزلی رستمینك
اجل جلایوندین توتدی یرانلار
بو سفینك آرزوسی یعقوب یانیده
سویلسی باغرینده دوری جانینده
کیم نینك قدری باردور جرخینك یانینده
بو سفنی قل ادیب ساتدی یرانلار
عالمه حکم ایدان اسکندر سلطان
اجل تدبیرینه تابمدی درمان
تختنی یل چکان حکمی سلیمان
دنیاده قالمدی اوتدی یرانلار
اوچ یوز اون اوچ مرسل قالمدی بیری
قانی عاصف سلیمان نینك وزیری

قنی اول حق رسول حقینك اوز شیری
قره یر همه‌سین یوتدی برانلار
مختوم قلی ایتور عافل اوتورمینك
قیاچه جانی اوزین یغا باتورمینك

یلانچی نی خسرت برله اوتورمینك
بر نصل دور اندور اوتدی برانلار
قلم آلیب نامنی کوندر دینك بیلمزمینك
افسون اوریب هد هدنی اندوردینك بیلمزمینك
عرش اوستینه قالدوریب مندوردینك بیلمزدینك
توت کچه اون کون اغلاب دینکدوردکم بیلمزمینك
ایشك مینب عیسی تیکا یلدوردینك بیلمزمینك
مجنون کبی صحراده یغلای یغلای کیزدکم
ورقه کمین کلشانده اولوب امید اوزدکم
چوشفین بردی عشق اوتی قیناب قیناب قزدیغم
کوزیم یاشین مرجان دیك دوزیم دوزیم دوزدکم
شبلی کمین برداغی یاندورلغم بیلمزمینك
هد هد کمین فرینك دن چین ماجینه باردیکم
باغ اچنده کلنینك ساچین آچیب کوردیکم
سلیمانینك تختیده سوزلاب خبر بردیکم
قوش قونسون دیب سریمه بلبل کبی توردیکم
چهارشنبه کون چاش وقتی قوندوردیکم بیلمزمینك
سرخینك غمری قاشینده مجنون قوردی چادرنی
بس تیب چاغردی شول زمان اوستادینی
حقدن غیری بر کیمسه ایشتمادی دادینی
قرق عاشق نغره چیکمسه شعله اوران اوتینی
کوز یاشیمنی سوت ایتب سوندردیکم بیلمزمینك

شروان جانینك سوداسی بر عجایب سودادور
قیلدین بیان آغدورسه قیامت کون رسوادور
یوز یکرمی صف تورور هر صفده مینك غوغادور
عاشق لیق بر چوشقین لیق اقمز اویغون دریادور
برچورغه دین ق ق عاشق قاندوردوغم بیلمزمینك
یتشیمامس سون قاریم فیمش قانت آق نورقق
دنیامنی تایدورور بریان ایتدی غرنق
ملك البابین بولار تارنارقان تویمز توفراق

هر یتکاندین یوز غصه هر قرق کلدین بریارفق
داغ داشه آلانیب اوندوردیکم بیلمزمینك
مختوم قلی آیدیار توقوز فلك زهراسی
یدی یلدوز قرداشی آینك کونینکا فراسی
نوری دیدام بختی سی آق کوزیمینك قراسی
آبی زمزم چشمه سی صفا ایلان مروه سی
سلیمان تك عهدیمنی سیندوردیکم بیلمزمینك
آسماندین یوقاری دور عرش دن آشاق دور
ای برانلار اورنی اوزی بهشتینك
هزارمینك نغمه سی یوز مینك مقالی
همیشه قوریغلی سازی بهشتینك
خضر یاشین روزی قیلسه کزماکا
داود کاتب لیکین برسه دوزمکا
کچه کوندوز دورسم شرین بزمکا
مینك بری ایدیامز سوزی بهشتینك
درویش دوشده کوریب بولمیش عاشقی
قیزیل دن قوریلمش فرشینك ایشیکی
عالمی غرق ایدار نوردین ایشاغی

اکرب چلسه یوزی بهشتینك
کلام اچره اوقیب آیدور ملالار
قولاقچی رضوان‌لار آنچه سوالار
مرصع میوه‌لار نازك خلالار
دوکنمز نعمتی نازی بهشتینك
شرحینی ایتماغه آغزیم تیلیم یوق
حق اوزی حکیم‌دور جبر ظلم یوق
قری لیق یوق قیغی یوقدور اولوم یوق
آیریلمز سویلمز یازی بهشتینك
یوز شیریندین معجوم اولیب قاتیلان
قره ساچی آق توفیق‌ده چاتیلان
غورابان تورابان تازه تینلان
صلانور سیفانور قیزی بهشتینك
مخدوم قلی وصفی کلور تیلاره
تیله کلسه بیان ایتسم ایل‌لاره
عاجز بنده‌لاره عاصی قل‌لاره
یارب اوزینك روزی قیلیب بهشتینك
توقسان دورلی طعام بولسه قارشینکده
نه لذت اچنده دوز هم بولمسه
نه بیلورسن نه ایش باردور باشینکده
مشکل ایش‌دور باشده کوز هم بولمسه
آیاق بار یورمکا آل بار آلمغه
قانی بنده ساغلیق شکرین قیلمسه
قولاق باردور ایشتکانین بیلمکا
کیم دوزار تیلده سوز هم بولمسه

یوق یردن جان بردیب یتوردی تانی
کونکل بوستانینده بتکار آیمالی
آدینك بنده بولسه آیانکی تانی
کلیب سینکا یوز به یوز هم بولمسه
قسمتین حق بیلان رزقین آزلامز
سوز بیلانلار بیلان سوزین کیزلامز
کونکل چوشه کلمز تیل هم سوزلامز
هر یوراکده عشق دن سوز هم بولمسه
یل یلدین نصحیت آرتور آیامه
حقینك اوزی کتورمسه انجامه
دنیا سوزی منکزار دوزمز طعامه
سوز اچنده کاین قیز هم بولمسه
یوم کوزینکنی یغیب کزکین داشینکنی
یازه یتسنك اونوتمغین قیشنکنی
توکل ایت تنکره تاپشور ایشنکنی
صبر بیلان بتور تیز هم بولمسه
مختوم قلی خیال دوشیب اوزیمه
کوب تماشا کلور کچر کوزیمه
ایشتکانلار عیب ایتماسون سوزیمه
ایللار کمین سوزیم اوز هم بولمسه
بلبللار هجوم ایدان هوالی باغلار
بلبل سندین کیدار فغان انکلانمیز
یغمشلی یمغرلی اومرلی داغلار
سیللار سندین کیدار فغان انکلانمز
آدم یرادیلمش بلندلی فصلی
عقلی فکرکا دالیلی اوصلی
یکت لیك کوبایا یاز کون نینك فصلی

بهار سندین کچر زمان انکلانمز
کلانه قارشو چق بولسه مجالینك
یخشی توتا کورکین نیتینك فعلینك
دنیا دورانینده آچیق توت الینك
دویر سندین کچار دوران اکلانمز
بو دنیا غوغادور برغالمغل دور
کمی بره پردور کیمی آله دور
یکت لار بو دنیا شونکا تیمثال دور
برق اورار آسمانده باران انکلانمز
بر منزندین اوچ کون ایب اچان سوینك
اورنه شیب کنکریب بیلینك آچان سوینك
اوزانك کینك چکرلار تورت کون کچان سوینك
باش کوندین یوقاری مهمان انکلانمز
قونین آچار بر کون برسنی کزلار
قرا قومدین دولور شونازیك کوزلار
آدینکه بویسنمه جمن لی دوزلار
جمن سندین قوریر خزان اکلانمز
ختوم قلی آیدور عارف دوستینه
کیم قالور دوشمین آجل دستینه

(ما بعدی بار)

فلك بر کون سالور یرینك آستینه
آغز دیل دین قالور زبان اکلانمز
یرانلار مسلمانلار کورینك حکمی داودی
مسجده اولتورمیشدی بر کون مرتضی علی
پشت برمشدی محرابه ورمیش وردین کتابه
اولوغ کچیك صحابه اولتورمیشدیلار باری

اول شاهی صفدر کوردی بر کوکچه کفتر کلوب
اولتوریب تعظیم قیلدی سلام علیك یا علی

یر کوکنینك اراسینده
حرمتلار قیراسینده
خدانینك فناسینده
کزاردیم صحره لاری

طیر ایداردیم بزدانه
شکر ایداردیم سبحانه
یغدیغم آلتام دانه
بارام اشیانه ساری

دوشماندین غافیل ایدیم
خرمی خوش حال ایدیم
بالامه مشغول ایدیم
کوردیمکه بر شاه فری

کوردیم بر لاچین کلور
هواده خوالانور
بیلدیمکه جانیم آلور
آمان برمز یا علی

قورقوب بی طاقت بولدیم
شرین جاندین آل اوزدیم
سنینك قاپونکغه کلدیم
قرتار مینی یا علی

علی چون واقف اولدی
کفترنك حالین بیلدی
لطف ایله کرم قیلدی
دیدی کفتر کل باری

کفتر کلدی اونکینه
برمه لاچین جنکینه
قول اوزاتدی ینکینه
سالدی کفتری علی
اولدمده لاچین کلدی
حضرتغه عرضین قیلدی
اولتوریب تعظیم قیلدی

سلام علیك یا علی
هر سحرلار اولاردیم
داغ داشی آلاردیم
بو کفترنی قولادیم
کلیب دور سیزینك ساری
درد مندم محتاجم
شرمنده یم قلاجم
بو کون اوچ کوندور آچم
آویم برکین یا علی
اول شاه فروردکار
اول صاحیب ذوالفقار
اول شاه دولدل سوار
ندا قیلدی قنبری
قنبرچون حاضر بولدی
لطف ایله کرم قیلدی
دیدی خدمت نه بولدی
جاغردینکز بزلاری
دیدی چرخ عنقره
مشك قاتولمیش عنبره

دیدی علی قنبره
آلیب کلکین خنجری
خنجر چقدی قینندین
تا ایت کسه بودیندین

لاچین توتدی قولیندین
تیدی کسمه یا علی
کوردیم ایمدی نه قیله
استاراول کرم قیله
لاچین تیدی علیغه
نا ایدارسز خنجری
ای لاچین من حیدارم
صاحب لطف کرم
اوزبودمدین ایت برام
من تیلامه کفتری
سنینك ایشینك کرم دور
قولارغه محترم دور
بو ایت بزکا کرام دور
ای ساقی کوثری
لاچین دیماکین منی
کفتری بیل کین آنی
سینامق اوچون سنی
بز ملائکلار بری
شاه دین رخصت آلدیلار
آیاق اوزه تورديلار
فرواز بولیب کیتدیلار
اوش دیلار آسمان ساری
تمام بولدی بو داستان

بو دستان هم . تلندین
مختوم قلی خاکی سار
شاهمردان، شاکری
دنیا کورمی توتقین قالسنك بر کنچده
باد پا دیك بر یوزینه یلدیم توت
چین ماچینده هنده رومده حبشده
بولان بولمیش هنارلاری بیلدیم توت
آج هم بولسنك بارمه ایله دیله کا
سن کوشکده من باشی بارمیش فلك کا
قیرده قالسنك هیچ تابمین کولا کا
آرام باغی اچره غم سز قالدیم توت
آش اوستینه اوزینك اتمه تولانیب
کرچه آج بولسنك یورمه خلقه یلانیب
زرتوب جین قللارنی قولانیب
تیز هم اولسنك نوح یاشینه کلدیم توت
محتاج لیغنك حقدین اوزکا بیلمسه
اول روزکار برمدور آدم اولمسه
هند خلقی دیك اکین اورتینك بولمسه
پادشاه لیق پوشاسینه سالدیم توت
سوه بله سوزی کچان سلیمان
باق اولازدن نه نام قالدی نه نشان
تشه قالسنك جانینك بولیب جولشان
دریا اچره من اسکندر بولدیم توت
یولداش بولسنك دیله دوشماز مور بیله
فرش تابماین بیله یاتسنك مار بیله
*** تمت تمام ***

قلم کفتاك من شاهی جهانم
قلم کشر ابدولت میر سانم
کر خطیم آشفته بولسه دوستلار عیب ایلامنك
کیم زمانه کر دیشیندین خاطرم غمناك دور
خطیم یوقدور خطیم غه عیب قیلمانك
اوقی غانده دعا برله اونوتمانك
شد بتوفیق خدای لایتام
این کتابت روزی یکشنبه تمام
درماه رجب ۲۶ نچی کونی
در وقت نماز دیکر
دوزخیدین بیری بار قیلغای ازاد
هرکیشی قیلسه دعاده بزنی یاد
بیا دکاری نوشتیم این کتابت را
وکرچه این خط من لایق کتابت نیست
میس یورینکانینك قاسغه کوهرنی زنك بولور
قلم توت خطه اوران ای اوغلان ایشیت
به اصل میس کا کلسه خوش کوکلارتك بولور
قلم سز کشی دین چوخ یخشی دور ایت

Письмо изъ Ферганской области.

فرغانه ولایتی ده مسلمانیه عملدار سیلاوی خصوصیده

پادشاه اعظم ایمپیراتور حضرتلاری نینك مرحمت عالی لار برلان بولوستنوی اوپراویتل وقاضی لارمزنی مسلمانیه فقرالار اوزلارمز سیلایدورمیز یعنی ایلکباشی لارنی فقرالار سیلاب ایلکباشی لار قاضی ومینکباشی لارنی سیلایدور لیکن اوشبو ایلکباشی لار سیلاوده پاره پل آلیب خیانت برلان عملدارلار سیلاش لاری همه کا معلوم دور هرکیم پل بیرسه آنینك انصاف لیك یخشی بولوشی ده ایشی یوق کوبراق پل نی کیم برسه شول آدم نی سیلاب بیرادور لیکن ایلکباشی لارنی پل آلوب سیلاماغیکا نچند وجه لار بارا اگر ایلکباشی لار یخشی آدم لاردین سیلانسه موندا غ خیانت برلان پل آلیب عملدارلار سیلامس ایردیلار امّا یخشی آدم لار شهر وقشلاق محله لاریکا ایلکباشی بولماق غه خواه لامایدور ایلکباشی لیق غه نهایتی کمبغل محله ده بلاخورلیق قیلوب یورا دیکان براماس آدم لارنی سیلایدورلار یخشی انابت لیك انصاف لیك آدم لارنی ایلکباشی بولمکان لیکیغه سبب شولکه مذکور ایلکباشی نی بولوستنای اوپراویتل لار هر خیل خذمت قرا خذمت لارغه سالیب ملای اورنیده خذمت قیلوشی دور ایلکباشی کیچه سی قراول لیك غه چقادور امین نی خذمت نی قیلار آلیق صالیق وقتیده اولغان یغیب بیرادور نیمه بیورسه لار خواه محله خواه عملدارلار ایلکباشی قیلادور ایلکباشی لار اوزلاری نی امین لارنی نائبی عملدار حساب قیلوب غله حاصلاتی وقتیده فقرالاردین کفسن آلادور لیکن ایلکباشی لار یورت طرفیدن انابنلیك

آدم بولوب هیچ کیم نی خدمت نی قیلماسه البته موندا غ
شریعت کا نظام غه مخالف پاره خورلیق قیلادورغان
ایلکباشی لار بولمای یخشی انابت لیك انصاف لیك آدم لار
بولور ایردی اوشبو وقت لارده ایلکباشی لارنی سیلاوغه
وباشقه یغین لارغه کیلکانده قراسنك اچلاریده توزوك
موی سفید وانابت لیك آدم لار کورونمایدور اوشبونی فقرا
لارغه توشندوروب یخشی آدم لارنی ایلکباشی لیق غه
سیلاکانده البته یخشی آدم انصاف لیك عادل راق قاضی
ومینکباشی لار سیلانسه بولور ابردی البته پاره ایله بولکان
عملدارلار بیرکان پلی نی قایتوب آلماق اوچون فقرالارغه
هرخیل ظلم وجبرلارنی قیلادور بیرکان پلی نی نچند حصه
قیلوب آلادور ایکنچی سبب شولکه ایلکباشی لارنی نیکشلی
بولوستنوی اوپراویتل لار سیلایدورلار بعضی مینکباشی لار
ایلکباشی لارنی اوزلاریکا قراشلی آدم لارنی یعنی مینکباشینی
سیلاو وقتنده سیلای دیکان آدم لارنی ایلکباشیلیکغه
سیلاتادور فقرالار بر آدم نی ایلکباشی لیق غه سیلاسه
بعضی مینکباشی لار بو یرامایدی باشقه آدم نی سیلانك لار
دیب قورقوتادور فقرا قورقغانیدن مذکور مینکباشینی
کونکلی داکیدك آدم نی ایلکباشی لیق غه سیلایدورلار
مذکور خیلداکی ایلکباشی لار هروقت مینکباشی نی نفوذی
بولوب مینکباشی نیمه دیسه شونی قیلادور چنانچه فرغانه ده
قاضی لار نینك سیلاوی مینکباشی لارنی سیلاویدین بریل
ایلکاری بولادور بو قاضی لارنی هم سیلاوی مینکباشی
لارنی اختیاریده بولیب مینکباشی قاضی لیك غه کیم نی
خواه لاسه شول آدم نی ایلکباشی لار قاضی لیك غه سیلایدور
ایلکباشی لارده حد یوقکه مینکباشی کورماتکان قاضیدن

باشقه آدم نی سیلاسه لار شول سبب دن قاضی بولادورغان
آدم لار اوّل مینکباشی غه اوچراب آندین مینکباشی غه
معقول بواسه بر محکوم غه قاضی لیك غه حرکت قیلادورلار
مذکور خیل ده مینکباشی نی یاردمی برلان مستحکم بولکان
قاضی لار قاضی بولغان دن کین هر سوراغ وجنجال نی
منکباشی نی رعایه قیلوب ایکاوی بریلیب بعضی حکم لار
مینکباشینی رأی چه بولادور اوشبو خیانت ایش لارغه
همه سیکا سبب اوزلارمز بولادورمز روسسیه حکام لارمز
ایماس ایمدی اوشبونداغ جبر وظلم لارنی فقرالاردن
کوتارمق غه اوّلی فقرالار وبورت یخشی لاری ایلکباشی لار
ینکی دن سیلانکانده یخشی آدم لارنی ایلکباشی
لیق غه سیلاماق غه سعی قیلسه لار کمینه راقم حروف
زینك ایشتکانیم کا موافق ایلکباشی لار بورت طرفیدن بر
انابت لیك وکیل بولوب محله ومینکباشی لار
خدمتکاری بولمسه کیرك محله خدمت نی محله پیاده قراول
لاری غه بویورسه لار قیلادور ایکنچی جناب الوغ
حکام لارمز اوشبو سیلاولار توغروسیکا بر یخشی تدبیر
جاری قیلسه لار بلکم بی خیانت سیلاولار بولوب فقرالارنی
اسایشه لیکی غه سبب بولور ایردی ایلکباشی لارنی یخشی
انابت لیك آدم لاردین سیلاتمق غه تدبیر جاری بولوب
ایلکباشی لارنی سیلاوی نی هم جناب پریستوف لار اوزلاری
سیلاسه لار اوزلاری بی فرصت لاری بولماسه مینکباشی لارنی
کندیداتی سیلاسه لار هم بی خیانت بواسه عجب ایماس
(منادی)

Изъ жизни кокандскихъ хановъ.

اوشبو ۱۹۵۷ نچی یلده ترکستان ولایتینی روسسکا
تورِ یمنوی غزیتینی ۲۳ - ۲۷ و ۳۵ نچی نومرلاریده بولوب
اوتکان جناب سید محمد خدایار خان نینك احوالات وعمر
کذران ومعیشت لاریدین مختصر حکایه وتواریخ اوچون جناب خان
نمازغه بارکانلاریده قیو حالده بارادورکان لارینی وهم
اویلاری واورده لاری کیسك ویا لایدین بولغانمو ونقشین
کارمو وعید کاه که نه طریقه ده بارورلار اورده لاریغه بارادور
کانلاریده قیو طریقه ترتیب بیلان وعسکر بیلان بارکانلارینی
واورده لاریدین رجوع ایلا کانلاریده قیو ترتیبده مراجعت
ایتورلار واول جناب نینك کیادورکان لباسلاری قندای
بولادور دیب بی غرض فاسد راست سوزنی یازیلغان
ایدی شول خصوصده سید عمر بیك خدایارخان اوغلی
اورونبورغده چیقادورکان وقت غزیته سینی ۱۷۷ نچی
نومریده عبد الحق کا جواب دیب اوز توغولکان سرتیه
تیلین تشلاب نوغای لارکا نقلید ایتب برنچی یازادورکه بزنی
ترکستانده جمله عمارت یغاچ تاش کیسك خشت نفراغ ایله
اولور هرخیل هنرلار ایله سونکره شهریمزده بار استا
لارنینك صنعتی ایله زینت تاپادور هیچ کیم کومش وآلتون
ایله قافلامه عمارت قیلماز رسم عرفده کی تعامل بوله اولور
۲ نچی آتامیز زیاده زینت لی لباسلار کیو عادتی یوق
ایدی موافق سنت عمر کذران لیك قیلور ایدی ای
عبد الحق انسان لباس ایله انسان دکل بلکه عدالت ایله
اولور خدا ترس لیغی بار ایدی امّا ریالی ایماز ایدی
۳ نچی اتامیزنی پیاده لار اوشلاب بارماز ایدی شاطرلار
جلودارلار ازبرای حرمت جلولاریده برکه رکابداو اولوب

بارارلار ایدی بوندای تعامل هر قیو خان لارده بولوب
کیلکاندور عبد الحق اوزی نینك نادان لیغی ایله رکابدار
دیکان سوزنینك لغتینی بیلمادیغی مفهوم اولنادور مونچی
ای عبد الحق بیلیم ودانالیك ایله مونچه ادعا ودغده غه
کزبار ایکان خان لار زمانی اوتوب اوتوز قرق یلدین
آشیب کیتدی وطنمز اولان مدنیتلی روسیه کولتور
لاریدین نیمه آبرازاوانیه آلدیغز قیسی مدرسه ومکتب
خانه لارنی اصلاح ایتدینکز جمعیت خیریه ویتیم خانه لار
آچدینکزمو کتاب خانه لار تأسیس ایلادینکزمو دینداش
وملتداش اسلام قرینداش لارینکزه نه کبی خدمتلار
کوستردکز لنچی شولارنینك وجودلاریدین خبرنکز وارمو
الله تعالی بویورکان آخرت یولی ایلان آنلارکا نه کبی
خیر خواهلیك لار اجرا ایتدینکز خان لار کیتدیلار ایسه
ملت اوز جاینده دور اسطرشینه نارودنی سودیه لار
سیلاندوقلاریده بیشار اونار مینکلاب پاره لار ویریلدیکنی
یورتیمزنینك سوداسی ارمن ویهودیلار قول لاریغه اوتوب
بارکانینی فخرلانیب توراسزمو تاشکند دهقانلاری کسب
لاریده پایده لاری اولمادیغندین بیش یوز ومینك لار ایله
قرض لاری وار دیب یازادور ----- بزنینك سرت لار
ارالاریده بر مقال بارکه ----- سسیکان آغزدین
چریکان سوز چقار ----- جناب خان نینك عمارتلاری
خصوصیده یازیلکانده اوشل عمارتلارنی اصلی لای وخشتدین
بوله ب یوزی نقشین کار بولغاندیب خالص خبر بریب
تأریخ وکوروش یوزه سیدین یازیلغان ایدی چنانچه
بر آدمنی اوییدین سوزلانکانده مثلا ایکی ایشیك لیك
کیسك دین بولغان یوزی آقلانغان یاوسه جفت ویاوسه

بوریا دیب بخصوصه خبر بریلادور امّا بول سوزنی مذمت
اوچون لایدین وخشت وتفراغ لاردین بونغاندیب مسخره
ایلاب یازیلکان ایمس ایدی بزنینك سوزلارنی مسلك
لاریغه نادان لیك ایله عقلی یتمابدور چونکه همه کا معلوم دور
هیچ آدم کموش وباطلادین اوی بنا قیلیب تورکان
ایمس همه سی لای تفراغ خشت وتاشدین بولادور خان
جناب لارینی زینت لیك کیم کیمادیلار دیب عیب ایتکان
کیشی یوق البته انسان لباس ایلان ایمس بلکه عدالت
بیلاندور وهم صغیر وکبیرلارنی پل وحق لاریغی یمس لیك
بیلان انساندور ولیکین لباس سیز هم آدم آدم بولمس
چنانچه فرض قیلدوك بر آدم اوزیغه بحضور بولوب
دولتمند بولسه امّا کیچه کوندوزی پل یغیش بیلان کیشی
حقین یمك بیلان جماعه وباله چقه لاریدین ایاب وبلکه
اوزی اوزیغه کوزی قیمای کیمای یمای زقنه لیك ایلان
کیکان لباس لاری افلاس بولوب بد بوی بولوب زیغر
مایلیك ماشخورده ایچیب موی لب لارین سیلاب یورکانده
البته موندای آدمدین همه نفرت قیلیب آندین حیوان
افضل بولسه کیرك چنانچه مقال بارکه ایشالغه توقوم
آدمغه لباس مذکور ترکستان ولایتی غزیته سیده یازیلغان
قصه لار ایچیده اوزینك سوزینك بوینچه رکابدار لغتینی
غلط قیلنکان وجه دین نادان بولونسه چنانچه سز اوتکان
۱۹۵۶ نچی یلده خوش آمد قیلیب ترقی نینك قنات آستیدا
کریب ترقی غزیته سینه قلم شورش ایلان برنچه سوزلارنی
یازیب آنینك ایچیده جناب شیخ سعدی علیه الرحمه دین
نیچه بیت لارنی لغتینی غلط فهم ایتیب یازکانینکزده
مذکور یلده ترکستان غزیته سینی ۳۷ نچی رقمیده اوشل

بازکان قصدکرده کی بیت لارنینك باشیدین ایاغیغچه تصحح
قیلنغان ایدی بول وجه دین سز نچند درجه نادان بولسنکز
کیرك بزنینك قیو جای وقیو مکانده اوقوب ختم قیلیب
چقغانیمز الحمد لله اوز یمز کاو باشقه لارکه معلوم لیکین سز خان ذاده
بولوب نه روسسیه علمی وز بانلاریدین بی بهره قالیب
خصوصا مسلمان بولوب مسلمانیه علم لاریدین محروم
قالغانینك عیبراق ایمسمو سزلار اوزینکز خان لیك قیلیب
خزینه ودفینه لارکا مالك بولوب تورکان حالینکزده قیو
جای کا جمعیت خیریه آچدینکزلار وقیو کوچه لارنینك
توزاتیب وقیو جای کا کتاب خانه لار آچدینکزلار قیسی
فقرا کا ترحم قیلدینکزلار وحالانکه کیچه کوندوز کوچوك
اوروشتوروب کفتر بازلیك قیلیب خروص بیدانه وتیوه
اوروشتوروب وبچه بازلیك لار بیله خاتون یغیب خون بغیر
حق ایلاب ظالم وغدارلیك ایله عمر اوتکارکان لارینکز
یوق مو سزلارغه اوخشاش خان لاردین قوتولوب خواهلاکان
طریقه لاریمزده اوز مال ملك لاریمزکه صاحب بولوب تنچ
وآسایشته لیك ایلان عمر کذرانلیك قیلیب تورکان لاریمز
بزلارکا الحال کتنه دولت ایمسمو (عبد الحق)

Преданіе о холмѣ „Шаршикъ" (Ша-Нишикъ).

(تاشکند شهری نینك قصه وخاص تاریخی)

فریدون پادشاه نینك اوچ اوغلی بار ایردی بری نینك آتی ایرج ایکنچی نینك آتی تور اوچونچی نینك آتی سلم ایردی ومذکور اوچ اوغلی نی طلب قیلدی مذکور سلم غه ایدی مفید پوش نی خاتون لیکغه الغیل تورغه ایدی سبزپوش نی آلغیل ومذکور ایرج غه امر قیلدی سن قیرمیزی پوش نی خاتون لیقغه آلغیل دیدی مذکور اوچ برادر ولایت یمن غه کیلدیلار اوز حرم لارینی تانیب نکاح لاریغه کیکوزدیلار اندین سونکره تاسینی پای تختی سفاهان شهری غه کیلدیلار سلم دین رش نام بر اوغول پیدا بولدی مذکور توردین سنان نام لیك بر اوغول وجودغه کیلدی ومذکور ایرج دین کیقباد نام لیك اوغول وجودغه کیلدی ومذکور فریدون پادشاه اخیر عمریده ملکت دنیانی اوچ تقسیم قیلدی منجم لارغه امر قیلدی قرعه سالینك لار دیب منجم لار قرعه تاشلادیلار سلم آتیغه هندوستان وجزایرلار ودریالار قالدی وبول سلم قبول قیلمادی اندین سونکره بیش مرتبه قرعه تاشلادیلار ینه هندوستان وجزایرلار ودریالار سلم آتیغه چقدی منجم لار فریدون غه ایدیلارکه سلم هندوستان نی قبول قیلمایدور دیب فریدون ایدیکه طالعینك که موافق قرعه دین شول چقدی قبول قیل دیدی ناچار قبول قیلدی تور آتیغه قرعه دین توران وخطا چقدی ایرج آتیغه ولایت ایران چقدی مذکور سلم هندوستان ولایتیغه کیتدی وتور ولایت توران غه باریب ملکنی نینك اوز نامیغه منسوب ایلاب توران نام قویدی

تاشکند ولایتیغه قلعه بنا قیلدی بول مضمون کتاب تاریخ
تبری یوزیدین کتابت بولوندی تاشکند اهلینی بابا واتاسی
دین قالکان مشهور قصه شولدورکه اوشل بنا قیلنکان
قلعه موضع شه نشین دیکان جایدور ومذکور شه نشین حاضرده
قایم تورغان وینکی بولغان تاشکند قورغانی نینك ایچیده
جانب شمالیده طرف غربکا یقین چغتای دروازه سیغه
قریب دور انینك آتی نی ارك یعنی پادشاه نشین دیرلار
چنانچه بخارانینك ارکی دیك مذکور ارك نینك بلندلیغی
اون سرجین کیلور ایردی وینه اوزی جعلی یعنی قول
بیلان بولغان ایردی بعضی علامات لاریدین معلوم دور
وینه انینك تفراق لارینی کوب یل لاردین بیری جمیع
تاشکند اهلی عمارت لاریغه صرف قیلورلار مذکور ارك نینك
تیپه سینی مله خان شهید شیر علی خان اوغلی قدیمکی
پادشاه لاردین قالغان دیب قاضی لار بیلان وثیقه قیلیب
ساتماقغه فرمایش قیلیب ساتدیلار پلینی سپاه لارغه صرف
ایلادیلار واندین معلوم بولادورکه مذکور قلعه یعنی شهر
قورغانی مذکور ارك نی احاطه قیلغان وایچکا الغان دور
واتا حاضرده قایم تورکان تاشکند قورغانی اون ایکی
دروازه لیك نی یونس خواجه ایشان حاکم تاشکند نینك
فرمایش لاری وتاشکند فقرالاری نینك امدادی برلان تاریخ
هجری نینك برمینك بر یوز توقساننچی یلیده بنا بولغاندور
ومذکور یونس خواجه ایشان اون بیش واسطه برلان
حضرت شیخاوند طهورغه یتادورلار چنانچه نسب نامه لار
دین معلوم بولور ومذکور یونس خواجه ایشان یقین
فرصتده اوتکان دورلار حاضرده نبیره وابیره لاری مذکور
تاشکنده باردورلار

ومذکور فریدون پادشاه حضرت نوح علیه السلام نینك
زمان لاریده ایدی مغرب زمینی نینك تا دریای فراطغچه
اوز اوغلی سلم غه بردی وینه مشرق زمینی نی تورغه بردی

ومیانه ملکتنی وتخت کاهینی اوزی نینك کچیك اوغلی ایرج غه
بردی مذکور سلم برلان تور رشك قیلیب ایرج نی اولدور
دیلار وباشینی اتاسی فریدون غه یباردیلار مذکور ایرج
دین بر قیز قالدی فریدون اول قیزنی بر نبیره سیغه
خاتون لیقغه بردی واندین منوجهر توغولدی فریدون
تربیت قیلدی اتاسینی قصاسینی آلسون دیب منوجهر
کته بولوب عسکر یغیب سلم وتور اوستیغه باریب اوروش
قیلیب الارنی باشینی کیسدی ومذکور باش لارنی فریدون غه
یباردی مذکور فریدون نینك اوچ اوغلی اولکاندین سونك
بیش یوز یل پادشاه لیق قیلدی بول تاریخ تاریخ کتاب
حمدالله دبن آلیندی مذکور فریدون پادشاه نینك میانه
حیاتی وکمال پادشاهی غه تورت مینك بیش یوز یل بولوب
دور وبول سوز بعضی تواریخ لار یوزه سیدین کوتاریلدی
تاشکندغه کیلادورکان بوز سونی بیانی شولدورکه
مذکور تور تجنیس وهم رنك بوز دریای فرك یعنی چرچیق
مشهوردین تور حکومتی ایلان کاولاب چقاریلغان تاشکند
ولایتیغه واطرافیغه اوز حکمران لیغی وقتیده حالا سرت
تاجیك قزاق قیرغیز بوز سو اتایدورلار بول اغلاط
عامه دور بوزنینك حرف اصلیسی تاواورا (تور) دور
وراء مهمله دور یعنی بی نقط تانی اوستیدین آلیب تاشلاب
تکیکا بر نقطهٔ با قویوب راء مهمله نینك اوستیکا بر نقط
قویوب بوز اریغی دیرلار حقیقته انداغ ابرمس تواریخ
لارکه قراغانده بلکه توراریغی ایمش یعنی مذکور
فریدون اوغلی تور نام لیك پادشاه نینك چقارکان سویی
واریغی دور انینك اوچون توراریغی دبرمیز توراریغی
دین براریغ نی انینك اوغلی شهزاده سی وسپه سالارلیك وقتیده
کاولاب چقارکان اوچون انی نامی سالار اریغی قویولکاندور

واما تاشکند ولایتی نینك اسمی ونامی چاچ دور فرهنك
لغت لاریده وشاش دور عرب استعمالیده وتاشکند دور
پارسی استعمالیده هرقیسی آط قویغان لارنینك بر وجهی
باردور تاشکند آط قویغان لارنینك وجه تسمیه سی
شولدورکه تاش آطلیك آدم باش بولوب اریغ لارنی
کاولکن شاش دیکان آدم همراه بولوب قیلغان چاچ آط
قویغان آدم نینك وجه تسمیه سی شولدورکه اصلینده چاچ
مشرق زمین ختن ده بر ولایت باردورکه آنی چاچ دور
واندین آدم لار کیلیب بول ولایت ده وطن قیلغان سببلی
آتینی چاچ دیب ایتورلار چنانچه سریامنی بیضادیرلار
اصلینده بیضا ایچکاری ولایت ده ایران زمین ده دور قاضی
ناصرالدین اندین کیلکان سریام ایچیده وطن قیلغان
سببلی آتینی بیضا قویغان لار حاضرده قاضی بیضاوی دیرلار
وملا عبدالرحمن جامی اصلینده مغرب زمین دین دور
اندین کیلیب حضرت خواجه احرارکه مصاحب بولوب
اختیار وطن قیلیب کنه قورغان نی مضافاتیغه بر موضعیغه
استقامت قیلدیلار حاضرده بول موضعنی آتینی علمالار
جام دیرلار واوزبك لار یام دیرلار وشونکا اوخشاش برتمن
نینك آتینی وردانزی دیرلار وشافرکام دیرلار یعنی شافر
نام آدم اریغ چقارکان سببلی وینه بر موضع نی آتینی
کام ابو مسلم وانلازی دیرلار ولایت ثمرقند نینك انی بر
وجه بیلان ثمرقند یعنی ثمر نام ادم اریغ چقارکان
ایکان یعنی بر موضع نی نچند نام داهرصنف ادمی یاد
قیلار ایکان انینك تقدمی وتاخری معلوم ایمس دور مونینك
آتینی لفظ مشترك دیرلار

Изъ жизни мусульманской мадрасы.

همه نی معلومیدورکه ترکستان ولایتی روسسیه دولتیکا تابع بولغاندین بری خواه روسسیه وخواه مسلمانیه مدرسه ومکتب خانه لاری بولسون بولار نینك اوستلاریدین تورکان یعنی وزیر علمیه طرف لاریدین تعین لانغان ناظرلار باردور لار اول طریقه ایش نینك جاری بولوشیدین مدعا مدرسه ومکتب خانه لار نینك بی تفرقه تنبچ وآسایشته لیك ایلان باشقاریب خلق نینك نیت ومقصدلارینی عکن درجه ده ینکل لیك ایلان رواجلاندوروب اورونغه کیلتورمکدور

ترکستان ولایتی کا تابع روسسیه ومسلمانیه مدرسه لارینی اوستیلاریدین تورکان برنیچه ناظرلاری باردور لارکه الاردین خود تاشکند شهریده استقامت قیلادورکان لاری جناب کلاونی اینسپیکتور وجناب دیریکتور وحرمتلیك اینسفیکتوردین عبارت دور

روسسیه مدرسه لاریده مذکور ناظرلار نینك خواهش لاری بویونچه اهل طلبه لارینی معلم لارینی ایچیدین برینی مکتب خانه اینسفیکتوری یا دیریکتوری دیب قرار بریب قویولادورکه اول کیشی اوزیغه تفویض قیلنغان مکتب خانه یاکه مدرسه کا تعلق هرخیل ایشلار چنانچه مکتب خانه سیکا ینکی دین طلبه آلمك نا معقول طلبه لار نینك مکتب خانه دین اخراج ایلامك مدرسه دخل صرف لاریدین آکاه بولوب تورمك اوزیدین بولاك داملالار نینك درس کا تعین قیلنغان فرصتلارده حاضر بولاغلاریدین خبردار بولمك وهرقیو یل آخریده اهل طلبه لار معیار لارینی تیشلی ناظرلارکا معلوم قیلیب تورمك اول آدم نینك بر اواغ وظیفه سیدور

اوشبو ترتیب لارکا موافق بز ترکستان مسلمانلاریغه
تعلق مدرسه لارده کنه مدرسلیك منصب لاری جاریدورکه
بر مدرسه ده ایکی یا اوچ ویاکه زیاد مدرس لار بولسه
الاردین بر پیش قدم ولایق آدم نی تیشلی ناظرلار طرفلاری
دین طلبه لار میلاولاری بویونچه کنه مدرس لیك کا مستحکم قیلیب
قویولادور اول کنه مدرس نینك اینك ضرور لوازمانلاری کچیك
مدرس لارنینك اهل طلبه لارینی اوقوتمك اوچون مدرسه کا
درست کیلیب توروشلاریدین آکاه بولمك مدرسه کا ینکی
دین طلبه آلمك وحجره برمك یاکه اوقومك که کیلادورکان
ویاکه مدرسه ده باوجود استقامت ایلاب درس
وقوماید ورکان ذات لارنی مدرسه دین اخراج ایلامك
اربی ترتیب ملابچه لارنی هم مدرسه دین چقازیب بیارمك
متولی لار نینك دخل صرف خصوصلاریده توغری عمل
قیلشلارینی حقیقت لاب تورمك مدرسه ده بولغان بعضی
حادثات دین ناظرلارنی خبردار ایلامك مدرسه نینك دخل
وصرف لارینی وملابچه لارنی حاصل معیارلارینی تعین لانغان
وقت ده تیشلی ناظرلارکا منظور قیلیب تورمك وبولاك توغری
لار کنه مدرس نینك وظیفه ضروریدور وبول خصوصلارکا
بلند درجه لیك جناب ترکستان کینیرال کوبیرناتوری طرفلاری
دین مستحکم قیلنیب کنه مدرسلارکا تاپشورولغان دستور
العمل هم باردور لیکن بول توغریلارنی ترکستان
ولایتیده کی مدرسه لار نینك اکثرلاریده اورونغه
کیلتورمایدورلار مثلا بیزلارنی ناشکند شهریداکی مدرسه
لاریمزنی بربی ترتیب لیکی شولکه اوقوش بولادورکان تحصیل
وقت لاریده اوقوتماك واوقوماکنی برطرفغه تخلاب قویوب
ساعت آلتی دین تاوقت قیامغچه آرقه لاریکه ملابچه لارنی

سالیب توی آشیغه بوره دورلار عجبا اوقوش بولادورکان
فرصت ایرته بیلان ۷ آلتی ساعت دین تاقیام غچه بولماغی
متقدمین لاردین کیلکان براولغ والزم ترتیب دور واکر الارنی
مدعالاری توی که آش وجامه ملا حظه سیده بارسه لاربیز
اوز طرفیمیزدین ایته میزکه توی قیلغوچیلارکه لازم که
مدرسه دین چقاریب اوقوش نینك قویماسدین برادورکان
ملاومدرس لار حصه لارینی مدرسه که آلیب باریب برسه لار
چونکه تویدین مدعا احسان دورموندای بولسه احسان نینك
اولا علمالارغه ادا قیلیب اندین سونك سایرناس لارغه بریب
توی لاربن اوتکورسه لاریخشی بولارایدی وبرنیچه آی بولدی
برمدرسه نینك ملا بچه لاری اوز اختیارلاری ایلان سیلاو
قیلشیب خود اوشال مدرسه نی اوزیده نیچه بل دین بری
مکرر لیکده توروب دایم مدرس لیك مشغولاتلارین قیلب
تورکان بر پیش قدم داملانی کچیك مدرس لیك کا وبر
باش آدم نی خارجدین کته مدرس لیك کا سیلاب قول
قویوشوب تیشلی ناظرلارکا تاپشورکانلاریده الار حقیقت
قیلشیب کورسه لار ملالارنی کچیك مدرس لیك کا سیلاکان
آدم لاری اوزی ایلکاری مدرس لوازماتلارین ادا قیلب
تورکان پیش قدم وکته مدرس قیلامیز دیکان آدم لاری
دین یاشی هم زیاد بردرست آدم ایکان بنابرین تیشلی
متصدیلار کچیك مدرس لیك کا سیلان کان آدمنی کته
مدرس لیك کا وکته مدرس لیك کا سیلانغان کیشینی کچیك
مدرس لیك کا مستحکم ایلاب بول خصوصده کی وجه ودلیل
لارنی تفصیلی ایلان پرکز خطکا یازیب اول پرکزنی
تعامل غه موافق پوچته آرقلی کته مدرسکا یوبارکانلاریده
کته مدرس بولالمای قالغان کیشی اول خطنی پوچته

آدمیدین آلیب بیرکیتیب قوبوب ملا بچه لارنا اورکاتیب
تیشلی ناظرلارکا نیچه عرضه لار بردیرسه هم اول عرضه
لاریدین مدعا حاصل بولمابدور شول فرصتلارده ناظرلار
طرف لاریدین ملا بچه لار نام دفترلاری خصوصیده بیاریلغان
خط هم اول کنه مدرس بولالمای قالغان جنابنی قول
لاریغه تیکیب کاغذده طلب قیلنغان بیان نامه نی کته
مدرس طرفیدین منکا تفویض قیلنغان مدرسه ده مونچه
اعلا مونچه اوسط ومونچه آدنی ملا باردیب ایشنی
آخرینی اویلامای یازیب یوباریب دور بول ایشلار الحال
حقیقت دین تمام بولغان بوق ایمش عجبا مدرسه کا کته
مدرس بولماکچی بولغان ذاتنی فهملاری شول درجه ده
کوتاه ایکانمو اول جناب فهملاری یتمکانی اول طرفده
تورسون ایشتکان ایمسمولارکه ترتیب ده ملا بچه لار
خواهلاکان آدملارینی کته یاکه کچیك مدرس دیماسدین
ایکی کیشینی خواهلاب ناظرلارکا تافشورسه لار کیرك
وناظرلار الارنی حقیقت ایلان بیلیب قیو برینی یاشی زیاد
اوزی پیشر قدم بولسه اندین سونك برینی کته مدرس
لیك کا مستحکم قیلادورلار چونکه بول ایش کوبدین بری
همه مدرسه لارده تعامل بولوب توروبدور والار نینك
تعین بولوشلاری شول ترتیب کا موافق دور

ایمدی کیلدوك بولاك مدرسه لار احوالیکا مثلا شول
ترکستان ولایتی ده کی کته شهرلارده برنیچه وقفی کوب
مدرسه لار بار اول مدرسه لارنی بعضی سنی مدرسی درس
ایتالمایدورلار مدرسه سیده هم یاز قیش ملای غایب لاردین
بولاك هیچکم یوق وقف اقچه لاری بولسه قلانغی قسانغیلار
میانه لاریده تقسیم تاپلیب یورادور بعضی سیده بولسه ملا

بچه‌لار بار مدرسی ایکی لیکن کچك مدرسی اوزی خلق
ایشی بیلان دایم بند عملدار مدرسه کا تحصیل وقیلاری
اول طرفده تورسون تعطیل ده هم کیلالمایدور اما بول
توغریدین کته مدرس بی پروا بولوب تیشلی ناظرلارغه
معلوم قیلمایدور لیکن اول مدرسه کا برکنه مدرس اوزی
کفایه قیلادور بعضی مدرسه‌لار باردورکه مدرسلاری
درست لیکن خجره‌لارینی اکثرلاریده ختم قیلغان ملا
لار توروب وقف نی بیکارکا یب یاتشیب ینکی دین
کیلادورکان ملالارکا خجره تیکمایدور وبعضی مدرسه‌لار
باردورکه الارنی بعضی ملالاری تحصیل وقیلاریده اوزون
چغان کته دستارلارینی کیب باغچ لارینی باغلاشیب چای
خانه وتکیه خانه‌لارکا کوب باریشب دعوی ملالیك قیلب
تصوف لار ایلاب وقت نی اول یرده بیکارکا اوتکاریب
کیچقورون داملالاری اوبغه قیتکان وقتده ظاهرا خجره
لاری وحقیقتا قوش خانه‌لاریغه کیلشورلار جناب مدرسلار
نینك شول طریقه ایشلاردین بی پروالیك لاری واوزلاریکا
وظیفه لازم الادا بولغان ضروری ایشلارین ترك ایتب
نه حکومت طرفیدین تعین لانغان دستورالعمل بابلاری کا
وخصوصا علمای متقدمین لاردین جاری بولوب کیلایاتکان
اصول شرعیه لارکا وقف نامه‌لارکه عمل ایلامای شولاردین بی پروا
بولوش لاری کا همه حیران قالادور اما من کینه راقم حروف
نینك اوشبو طریقه خالصانه یازکان سوزلاریمزکه بعضی
ذات لار بارکیم اوقوب معقول کورمای جواب ردیه یازمك
حرکتیده بولادور شوندای ردیه قلمینی تبراتمك نی
خواهلایدورکان ذاتلاردین التماس قیلنادور اوّلا خوب
اویلاب انسانیت لیك کوزی ایلان باقیب کورولسه چونکه

مدرسه میز نینك آباد وترقی ده بولوشینی حرکتیده
بولادورکان بعضی مدرس لاریمزنی افعال لاریدین خبردار
بولوب قرالغانده اوشبو سوزلارنی شبهه سز درست لیکی
روشن معلوم بولادور (برمسلمان)

О необходимости и пользѣ изученія туземцами рус скаго языка.

بز ترکستان مسلمان لاریده بعضی عادت لار باردورکه
اول عادت لار نه شریعت کا ونه عادتکه موافق دور مثلا
غلکت لاریمز اول پادشاه اعظم ایمپیراتور حضرتلارینی
سایه دولت لاریکا قوشولغاندین بری استقامت قیلب
تورادورکان شهرلاریمزده کی روسسیه مکتب خانه ومدرسه
نه لاریده طریقه علم لار تحصیل بولادورکانلارین بیلمای
وبیلماکنی خواهلامای دایم خیال قرانغوده بولوب بعضی
شول توغریلارکا مایل بولغان هم دین لاریمزنی عیب
قیلب فلانی اوغلینی اوروسچه اوقوتمك کا بریب دور دیب
شکوه لار ایلاب یورامیز وبعضی آدم لارنی اوغول لاری
روسچه علم لاریدین اوقوب بعضی محکمه لارکا کریب بر
آیغه ۴۵ صوم ایلیك صوم وظیفه آلادورکان بولسه انی
هم کورالمای بز هم باله میزنی اوقوتسالك بولور
ایکاندیب افسوس قیلیب درواقع اوروسچه بیلغاندین
هیچ برضرر بولمس ایکان دیب سوزلاشامیز لیکن تاشکند
مسلمان دهه لاریده برپا بولغان مکتب خانه لارده اوقوب
چقغان یاش باله لارنی برآز روسسیه زبان وخطینی بیلیب
بعضی محکمه لارکا خدمت کا کریب هرخیل ایشلارکا یراب
قرق صوم ایلیك صوم ماهیانه آلادورکان بولوب فاچوتنای
خلات وهرخیل میدال لار آلمك کا لایق بولوب یخشی

زنده کارچلیك ده تورشلاریغه انصاف کوزی ایلان
قراسالك وبول علم لارنی درست اوقوتمك کا فرزندلاریمزنی
اجتهاد ایلان ازته دل حرکت قیلدورمالك وتاشکند مکتب
لاریده ختم قیلب چقفان باله لاریمزنی بولالك ینه کنه راغ
مکتب لارکا برمالك ینه درست بولمایدورمو بزلار دایم
اوروسچه کییم کیمکدین شکایت قیلیب همه دین کین
قالمکده میز اوروسچه کیم کیکان بیلان نیمه بولور ایکان
اوروسچه کییم کیب اوقوب چقفان باله لاریمز بار اوز کییم
لارینی کییب بعضی محکمه لارده هم خدمت لارینی اوز
لباسلاریده یوروب قیلیب یوروشلاری ودرست خدمت
قیلغانلاریده حکومت دارلاریمز طرفلاریدین باز اوز
ترتیبمزده کی زریاقه چکمن وبولالك انعام لارکا مستحق
ولایق بولوشلاری بزلارکه کنه درست ایمسمو استنبول مصر
وبولالك مسلمان پادشاهلیق ملکت لاریده کی نظام لیك واصل
لیك کییم لار هم شول بزلار یمان کورادورکان کیمدین
ایمسمو هرخیل علم لارنی اوقوب یاوروپا قاعده وترتیبلاریغه
ماهر بولوب ذات لیك خلق ترتیبیده اوسکان هربنده خدا
همه ملکت لارده هم بلا تفرقه عزیز ومکرم بولوب
هرآیده نیچه مینك صوم لار ماهیانه آلیشکا حقوقدار
بولوشیدین بزلار علم تواریخ ومعارف بابلاریدین بی
بهره لیکمز اوچون بی خبر بولوب دایم تیرس قراب
اوزیمز بیلمای بیلکان لار سوزیغه کرمای قدیمکی وحشی
لیك وبدوی لیك وقت دین قالغان عادتلاریمزچه عمر
اوتکاریب دنیاده کی هرخیل علم لاردین اوزلاریمز بهره
مند بولمغانلیکمز اول طرفده تورسون اولادلاریمزنی هم
اول علم لاردین محروم قیلامیز همه کا خوب معلوم دورکه

تاشکنده کی برنیچه مشهور بولوب اوتکان بایان لاریمز
اوزلاری نهایت درجه ده بدولت بولسه لار هم اوغول لارینی
نه مسلمانچه ونه اوروسچه علم لاریغه اوقوتمای وحشی
لیك ترتیبی ده اوستورورلار اوزلاری اراده واجب تعالی
ایلان وفات بولغانلاریدین سونك الارنی فرزندلاری
متروکه لارینی تقسیم قیلشیب بر نیچه یل لار اچیده نیچه
یوز مینك صوم اخچه لارنی برباد اوروب آخری
مردکار ایشلاشکا لایق بولسه لار هم بول ایشنی قیلشکا
بویون صالمایدورلار اکرده الار نینك اتالاری انسانیتلیك
ایلان فرزندلاربن اوروسچه مسلمانچه علم لاریغه اوقوتکان
بولسه لار ایدی الاردین قالغان فرزندلار بول طریقه بی بختلیکا
کرفتار بولمس لیك لاری احتمال ایدی لیکن بز خلق علم
معارف ترقیلاریدین بهره مند بولوب ذات لیك ومدنیتلیك
ترك اولادیدین ایکان لیکمزنی آقلاش اورنیکا هیچ بر
حرکت قیلمای لااقل ایمدی هم هیچ برطایفه دین عبرت
آلمای دایم قدیمغی یاوابی لیك عادت لاریمزغه رواج
بروب غافل لیك ده یشاب باله لاریمزنی بی باش وچفن لیك ایلان
اوستوروب الارنی ایچکولیك ایچماق کوچه کوچه ده شوقون
بیدانه بازلیك بچه بازلیك وانسان بولوب توروب حیوان
دین بدتر ایشلارنی قیلشلاریغه وبولاك هرخیل کاربد
لاریغه اولوغ حربت بربب قوبوب میز بعضی
مسلمانلار اوغول لارینی اوقوتمك بولسه لار هم دنیوی
توغریسیدین علاج سز بولادورلار بایان لاریمز بولسه اوغلی
لارینی درست اوقوتمك اورنیکا قنچه اخچه لارنی توی
تماشاغه صرف قیلادورلار اول توی لاری بولسه شریعت
اسلامیه نی قیو بابلاریغه موافق لیکی هیچ معلوم ایمس

چونکه توی دین مدعا خیر احسان لار ایلاب کمبغل کیشی
لارکا آش طعام بریب الارنی خرسند ایلامکدور اما
تاشکند بایان لاری تعامل لاریده. هرقیو توی لاری ینکی
چفان توبی بولادور چنانچه برار آدم کمبغل ایسکی چفان
کییب یورادورکان کیشی دین توی کا تکلیف قیلماکچی
بولسه اول آدم توی ایکامنی بیلان برترزی بولوب قالادور
توی باشلانادورکان کونلاری بولسه الارتام لارینی تیفه سیغه
کرنای سورنای ونغاره لارنی قویوب ایرته سحردین چالدورا
باشلایدورلار اول کرنای سورنای آوازلارینی ایشتب
بعضی شورلیك کمبغل لار اول توی غه کیلسه لار اول بیچاره
لار ایشیك آلدیغه تعین لانیب قویولغان یساول بکاول لارکا
دوچار بولوب نیچه تورتکی لارنی بییشیب آخرالامر بردانه
نان کا ایکا بولوب بر ایکی لقمه آشنی کوشت سز یب
کمبغل لیك وایسکی چفان لیك لاری بازتأثیر قیلب جوناشیب
کینادورلار بعضی لاری شول طریقه توی ده کوب کیشی لارکا
چفان هدیه قیلادورلار اول چفان لار هم اکثر کمبغل لار
اورنیکا بعضی اوزیغه بحضور آدم لارکا بریلادور وبرخیل
آدم لار بارکه جامه هدیه آلمك کا اول جنابلار هم
شوندای اورکانشکان لارکه کوز فصلیده توی وقتی کیلغانده
بعضی کیچه لاری الارنی اویقولاری کیلمای ایرته کا قیو
طرفکا کیمیکی کا آشکا بارامیز دیب اویلاشیب چقشیب عید کا
بارکاندیك جامه منقش لار کیشیب سوزیلشیب وبعضی لاری
مدرسه ده کی مشغولات لاربن تشلاب توی که کیلیب ملازمت
ایلان جاشتکاه نچه اولنوروب طلبه لارنی معطل قویوشادور
لار اول توی دین بعضی وقت لارده شوندای جامه لارکیشیب
چقشادورکه برینی بوبی برکز چارك وبرینی بوبی بریریم کز

قواتوغی برتیلکان یلکاسی اجرالغان بولادور لیکن اول
جامه‌نی درجه‌سی شوندای بلنددورکه توی‌کا کزی ۴
بیش صوم لیك جامه قیمت بهاکیب بارکان ذات‌لار هم
اول جامه‌نی اوشال قیمت بها چفان‌نی اوستیدین کیب
چقمسه بولمایدور یخشی لباس ایلان توی‌کا کیلینغانده
بربیش بریم تکه‌لیك چفان‌نی آلیب کیلشلاری ایلان
اول چفان‌نی درحال آلیب کیب آلشمز شوندای اورکانش
بولوبدورکه بول توغریده هیچ بر ناموس قیلش یوق لیکن
بعضی موی سفیدلار کفتکو قیلشادورلارکه فلان شهرده
موندای کرامت لیك ایش بولوبدور اندای کرامت لیك
ایش بولوبدور دیب بزنی تاشکنده توی وقتلاریده بر
کون‌ده اون یا اون بیش جایغه آشکا باریب هرواحدیده
هم قنچه‌دین آش یب باز شول آشلارنی ایکنچی کونی
آشکا بارادورکان وقتغچه حضم قیلیب سلامت یورکان
آدم‌لاریمزنی بول ایشلاری هم زور کرامت ایمسمو
دیب بعضی آدم‌لار حیران بولوشادورلار

بز مسلمانلار نینك کوچه کوچه‌لارده زارمسرکردان
بولوشوب یورکان کمبغل دین داش‌لاریمزکا اعانت برمای
وبولاك جزوی ایشلارکا هم کم نظر سالیب لااقل یورت
لاریمزده ترقی تاپیب کون‌دین کونکا تجارت وبولاك
بابلارده رواجلانیب تورکان ذات‌لاردین اصلا عبرت
آلمس لیکمز اوزلاریمزنی پستلاب کیتشمزغه سبب بولوب
توروبدور غنی‌لاریمزده سخاوت بولمای فقیرلاریمزده
قناعت هم کم بولوب کمبغل راغ‌لاری اوغول‌لارینی
اویلانتورمك بولوب اویلانکاندین کین خاتون نینك ایری
شریعت فرمایش‌لاریدیك باقیب انینك نفقه‌لارینی موافق

شرع تاپیب بریب توروشکا قادر ایمس لیکنی
اویلامای ایچاره کا اخچه آلیب باله لارینی اویلانتوروش
لاریده قنچه اخچه لار نینك بزم بیهوده لار کا صرف قیلب
نکاح وقتی بولغانده قاضی کا بریب پته آلینادورکان ایکی
صوم کا سوداکرچلیك قیلشیب بزم که ایالمکان پلنی نکاح
اجازتی کا کوزلاری قیمایدور اویلامایدورلارکه ارزوم ده
بولسه آرتق چه اخچه یوق اوغلومنی بولسه قولیدین الحال
هیچ برایش کیلمایدور اوغلومنی اویلانتورکانمدین سونك
نیمه قیلامن قرض نی اوزوشکا حرکت ایلاسام عیال لار
نفقه سینی کیم برادور دیب فکر قیلمایدورلار موندا غ
اوغول اویلانتوروش خلاف شرع لیکی وبنابرین آخریده
فسادلار چقنی همه کا روشن دور اما بز خلق تعامل کا
باشمیز بیله کیتکان میز بعضی ملکدار اخچه سی بولسه
کردن لاریده کی حق مردم نی برمای بروسولارین ساتیب
شریعت بابیکا قنداغلیکنی هم سوروشتورمای اراده حج
ایلاب بعضی لاری باله چقه لارینی خانمان سز قیلیب وبعضی
لاری باله چقه لاری ایلان حج کا جونا شادورلار اویلامایدور
لارکه کردنیکا حج فرض بولغانمو یوقمو بعضی دوکاندار
سوداکرلار بمز بولسه اطرافدین کیلادورکان بعضی خریدار
لارنی ایتب آلمك بولغان نمرسه لاری اوستیکا نیچه حصه
فایده لارنی قویوب خدادین قورقمای کزی اون تین لیك
نمرسه نینك علاجی بولسه اوتوز تین که ساتمك بولوشادور
واوشل نمرسه نینك کزینی اوز مسلمانیدین ل ا تیندین
آلغان چقادور اطراف دین کیلادورکان قرغز قزاق برادر
لاریمز بولسه بزسرت سوداکرلارنی بعضی لاریمزنی عادت
لاریمز کا توشونکان ایك لاریدین برار نیمه آلمك بولغانده

سینی قودای نرخنی ایت دیب جاوراب تورادور باوجود
مونکا هم النفات ایلامای نیچه تیزنی باز اوستیکا
قویوب اول بیچاره‌لارکا کوبا خرید ایتادور بعضی مسجد
لاریمز امام‌لاری بولسه محله نینك بعضی بیهوده اینلاریغه
دایم قاتشیب وبعضی وقتلارده بولسه اوزیغه اقتدا قیلیب
نماز اوقویدورکان قوم‌لاری میانه‌لاریغه نزاغ جنك جدال
لار سالیب الار نینك بربرلاری ایلان قطع خصومت اورنیکا
خصومت قیلدوروب قویمکده‌لار بعضی مکتب خانه‌لاریمزده
بولسه الخالغچه قدیمغی آخورده اولتوروش بیلان کاوران
کلتاك‌لاش برهم تاپمای سکز توقوز یشار هیچ نیمه‌نی
بیلمایدورکان یاش باله‌لار بوینی‌لاری‌ده کلام شریف
خواجه حافظ وبولاك کتابلار آسلیب یورادور باله‌لار بولسه
بعضی وقت‌ده اوقوشکا حوصله قیلمغانلاریده اول کتاب
بیچاره‌لار نینك خس خاشاك اراسیکا برکتب تشلایدور
درواقع بوینی‌ده آسیب یورکان قرآن وکتاب‌لارینی
ایچیده مبارك سوزلار یازیلغان لیکنی بیلمایدورکان یاش
باله‌لار الارنی عزت‌لارینی نچوك هم بجایه کیلتورادورلار
وحالانکه مونکا فراست‌لاری یتمای شوندای اولغ نمرسه
لار نیك الار بوین‌لاریغه ایلیب قویشیکا داملالاری سبب
بولغاندورلار وای قندای ترقی وقندای ترتیب یورتمزنی
تربیت تاپکان خلق‌لار ید تصرف‌لاریغه کیرکانیکا قرق
یلدین زیاده بولغان بولسه هم بزلار نینك وحشی‌لیك
وبدوی‌لیکمز هرکز قالمایدور اکرده بزلار باشمزده‌کی
حکومت‌نی بزلارکا قیلیب قویغان مرحمت‌لارینی ازته‌دل
ملاحظه قیلیب کال کا یتکوروش حرکتیده بولساك وقدیمغی
باعث تعامل‌لاریمزدین قول تارتیب تربیت تاپکان یاوروپا

لیکلاردین عبرت آلیب توی بزم لارکا بیهوده صرف بولوب
کیتادورکان اخچه لاریمزنی یغیب کمبغل خانه ویتم خانه لار
تأسیس ایتمك کا بیل باغلاشیب حرکتده بولساك قندای
بولور ایدی بزغافل لارنی مکتب ده باله اوقوتش خصوصیده غی
ترتیب لاریمز توی قیلشده کی عادت لاریمز وبولاك رسم
رسوم لاریمز نه هندوستانده نه ترکیه ده ونه بولاك مملکت
لارده بار (عبدالحق) بقیه سی بار

О необходимости и пользѣ изученія туземцами русскаго языка.

بز ترکستان مسلمان اهالی لاری روسسیه وطن داش
لاریمز ترتیب لاری نینك اخذ قیلماق خصوص لاریده کوب
مراتبه یازیلسه هم لیکین اول روسسیه ترتیب لاری نینك
سایه سیغه کرماك تأخیر تاپیب کیتماکده دور وحالانکه
هرکیم اوزی توروب وقرار آلیب تورکان زمانه سیداگی
برپا بولوب تورکان ترتیب وقانون لارنی فکر وملاحظه سی
کیرك ایدی بو ترتیب لارنی ایچیده اوّلا اهم والزم لاری
چنانچه همه وقت دنیاغه تعلقی بار ایشلارنینك زمانه
پادشاهی وحکام لاری نینك جاری قیلیب قویغان ترتیب لاری
واندازه سیده کورکازمك کیرك چنانچه نچه مراتبه ذکر
قیلغاندور هرقنداق خلق نینك تیلینی اورکانماقده پایده لیك
ونتیجه سی کوب دور خصوصا بربریغه یقین وهروجه دین
نسبتی بار خلق نینك تیلینی اورکانماق ضروردور بول
قضیه حرمت لیك گزبت اوقرغوچی لارغه معلوم دور اوشبو
ولایت نینك هر اطرافیده تورغوچی مسلمان لار اوزلاری
ارالاشقان خلق نینك تیل لاربنی اوز اراده لاری برلان
اورکانیب فایده لانیب توروبدورلار ترکستان مسلمانلاریغه

روسسیه تیلینی اورکانماق بطریقه اولی ضرور ولابد دور نچوك کیم
روسسیه خلقی برلان مسلمانیه خلقی ارالاشیب هر وقتده
سودا ساتیق وباشقه معامله لار خصوصیده بربرلاریغه محتاج
بولوشیب بربرلاری بیلان ناعلاج سوزلاشماق لاری کیرك
بولوب قالادور لیکین موندین باشقه ترکستان ولایتی داغی
مسلمان خلقی خدای تعالی نینك اراده ازلی سی برلان
روسسیه ملکنیغه تابع بولوب قالدیلار هرقنداق ملکنده
هر وقتده مسخر قیلغان خلق نینك تیلی نی بیلمك نهایت
درجه ده ضرور بولادور نظام مملکت دارلیك وهرخیل
ینکی ترتیب لار وهرخیل محکمه لارداگی بولادورغان
ایشلار اول تیلده جاری بولوب وحاکم لار هم اول تیلده
سوزلاشیب تورادورلار بولارنینك همه سیدین خبردار
بولماك وضرور بولوب قالغان ده سوزلاشماك اوچون مذکور
تیل نی بیلماکان آدم حیران وسراسمه بولوب زیان
کورادورلار مذکور مدعالاریمزغه روشن دلیل ایمسمو کیم
عرب خلقی اوشبو ولایت لارنی تسخیر قیلغان وقتده اگر
چندیکه بول خلق ترکی تیلیده بولسه هم اول خلق نی
تیلینی اورکانکان دورلار حتی عرب تیلی اوشبو وقت لارغچه
بول ولایتده جاری دور وبنه نصاری وباشقه ولایت لارنینك
بعضی لاری ترك خلقیغه تابع بولغاندین بری هر وقتده
ترك حاکم لاریغه عرض داد قیلماقده وترك فقرالاری
برلان سودا ساتیق وروزکاریه ایشلاری توغریسیده سوز
لاشماق لازم بولغانینی فهم لاب ناعلاج اول نصاری لار هم
ترك تیلی نی اورکانکاندورلار چنانچه اوشبو وقت لارده
آلار ترك تیلیده سوزلاشیب اوز فایده وضررلاریني
علاجنی قیلیب بیلالماسدین اواره وسرکردان بولوب

تورمایدورلار حتی ترك حکومتدارلاری اوزلاریغه تابع
نصاری وباشقه فقرالاری ترك تیلنی بیلماغان وقنده کوب
آواره بولماسلیق لاری اوچون اول فقرالارنینك اوز مکتب
خانه لاریده اوز تیل لاریدین باشقه ترك تیلینی هم تعلیم
بریلیب تورسون دیب نظام قیلیب قویغان لار حاصل کلام
هرقیسی مملکت ایکالاری باشقه تیلده سوزلاشادورکان
فقرالارینی هم اوز تیل لاریغه اورکانمك اوچون هر وقنده
تردد قیلیب تورادورلار ترکستان خلقیغه روسیه خلقی
نینك تیلینی بیامالك نینك ینه بر کته فایده سی شولدورکیم
اول خلق نینك هرخیل ایسکی وینکی علم لار بابیده تصنیف
قیلنغان کتاب لارینی اوقوب قیاس قیلیب اوزلاری نینك
علم لاریغه علم قوشولوب فراست لاریغه فراست قوشولوب
عقل لاری زیاده بولا برادورشول غرض بیلان هم یاوروپا
خلق لاری نینك اوزلاریده هرخیل علم لار بیان قیلغان
کتاب لار بولسه هم انینك اوستیکا هرخیل خلق نینك تیل
لارینی اورکانمك اول طرفکه تورسون کوب کتاب لارینی
اوز تیل لاریغه ترجمه قیلغاندورلار

Встрѣча Его Высочества Эмира Бухарскаго на Ташкентскомъ вокзалѣ 22 іюля 1907 года.

اول جناب اعلی حضرت امیر بخارانینك تاشکند
شهریغه کیلیب اوتمك لاری خصوصیده اوتکان ۲۱ نچی
رقم لیك گزیتده قسقرتیب یازیلکان سوزکه اتماما یازامیزکیم
اول جناب اعلی سید عبدالاحد بهادر خان حضرت لاری
علی حده پویزد ایلان خود اوزلاریغه مخصوص واگونده
اولتوروب همراه لاری بولك واگون لارده اولتوروب
۲۱ نچی ایپولده شنبه کونی قیام دین سونکره ایکی ساعت

۱۱ مینوتده تاشکند واکزالیغه یتوشیب توختاکان وقتده
مذکور واکزالده پاچوتنای قراول وعسکریه نغمه کرلاری
وجناب گینیرال گوبیرناتور تعین قیلکان عسکریه اولوغ
لاری وبعضی رسمی کنه توره‌لار وشهر غلاواسی چیلان
اوپراوالاری بیلان ومسلمانیه متصدی‌لاری یعنی جناب
قاضی ومینکباشی‌لار حاضر بولوب نغمه کرلار اول جناب
اعلی‌غه اعزازلیك استقبال اوچون نغمه چالیب دورلار
وجناب اعلی حضرت امیر واگوندین توشوب جناب
واینتوی گوبیرناتور ونچالنیك شتاب وکانتسیلاریه باشلوق
لاری برلان امانلاشیب اندین سونك پاچوتنای قراول‌که
روسسیه زبانیده سلام بریب وعسکریه رسمیغه موافق
جواب ایشتیب واندین کین واکزالده حاضر بولکان
اولوغ‌لار وتوره‌لارکه سلام بریب واکزالده خاص خانه‌غه
باریب انده اول بلند درجه‌لیك جناب گینیرال گوبیرناتور
برلان امانلاشیب وبرنچه فرصت صحبت قیلشیب واماده
قیلنکان دستورخاندین تناول ایلاب استراحت الیب دور
لار اول صحبت تمام بولغاندین سونکره اول جناب اعلی
اوز واگون‌لاریغه بارکانده جناب گینیرال گوبیرناتور
ویزیت قیلیب واگون ایچیده اندك فرصت اولتوروب
سوزلاشیب وداغلاشیب واکزال تاشقاریسیغه چیققانده
مذکور اتش عرابه‌لار طیار بولوب اورونبورغ طرفیغه
جونادیلار اوشل وقتده عسکریه نغمه کرلار بخارا مشقی‌غه
اوخشاش نغمه‌نی چالیب واکزالده حاضر بولکان عسکریه
ورسمی توره‌لار اعزاز کورساتیب اول جناب اعلی‌غه
سفرلارینکز مبارك بولسون دیکان تیلاك‌نی قیلدیلار
واوشل ذکر بولغان عسکریه ورسمی توره‌لاردین باشقه

اوشل وقتده واکزالده نهایتی کوب هرخیل فقرالار حاضر
بولوب هر قیولاری اول جناب اعلی‌نی روسسیه‌نی همسایه‌سی
بخارانینك پادشاهی روسسیه مملکتی غه دوست قناریده فهم‌لاب
خرسندلیك ایلان کوروب اول حضرت امیرکه بخشی
خواهش ونیت‌نی اوز کونکل‌لاریده تیلادیلار واول جناب
اعلی اوزلاریغه تابع بخارانی ترکستان ولایتی‌نی همسایه
ودوست‌لیق ولایت قاریده فهم‌لاب ترکستان گینیرال
گوبیرناتوری گینیرال گرودیکوف جناب‌لاری برلان دوست
لیق رابطه‌سینی اظهار ایلاب وتاشکند شهریده متوفی
گینیرال ادیوتانت کاوفمان‌نی نامیغه بنا بولینادورکان
پامیتنیك یعنی (اثر) عمارتی‌غه اوچ مینك صوم هدیه
بریب واشتاب نچالنیکی گینیرال لیتینانت ریختیر وهم
گینیرال گوبیرناتورنینك کانتسیلاریه باشلوغی پالکاؤنیك
مصطفین‌نی هرقیولاریغه بر دانه‌دین اوزلاری تصنیف
قیلکان کتاب‌لارینی انعام قیلیب بریب دورلار ومذکور
کتاب‌ده اول جناب اعلی اوزلاری اوشبو یلده پیتربورغ
شهریغه قیلکان سیاحت‌لاری خصوصیده فارسی تیلیده
بیان قیلنکاندور وموندین باشقه اول حضرت امیر
اوزلاری‌نینك مرحوم قبله گاه‌لاری مظفرخان‌نینك تصویراتی‌نی
علی‌حده چرایلیك ومنقش رامکه (چارچوبه) ایچیغه
قوبولکان‌نی تاشکند شهریداغی موزی خانه‌غه هدیه قیلیب
بریب اول موزی‌که اوزلاری‌نینك تصویرات‌لارینی یقین
فرصتده یوبارماکچی ایمش‌لار

اول جناب اعلی حضرت امیر بخارا ظاهر کورونوش
لاریغه قراغانده هر وقت داگی دبك توانا وصلابت‌لیك
ولباس‌لاری وانکا اورناتکان نشان واوردین‌لار اوزلاریغه

نهایتده زیبش لیك وخصوصا رنك روی ووجاهت لاریغه
نظرا روسسیه مملکتی غه خیر خواه لیك ودوست لیك لاری
فهم لانب عاقل وفطانت وفراصت وبهادرانه لیك لاری ظاهر
رنمایان بولادور وبول وجه دین اول جناب اعلی نی کوروب
خرسند بولوب اول جناب اعلی نینك شفااوچون بارماقغه قیلکان
نیت وسفرلارینی کونکلده توتوب اول حضرت عالی که شفاء
غیبی نی خداوند کریم عطا قیلغای دیب تیلاك قیلامیز

پیرسیه‌ده ملت مجلسی

روس غزته‌لرینك خبرلرینه‌کوره : اصفهان گوبیرناتوری بولغان « ظل السطان » (حاضرگی پیرسیه شاهسینك آغاسیدر) ایله خراسان گوبیرناتوری آصف الدوله خلقنی جبرلاگانلری ایچون ملت مجلسینك طلبی بوینچه اورنلرندن چغارلغان ایدیلر . لکن ملت مجلسی بوکاغنه قناعت ایتمادی ، بلکه بوکشیلرنك حکمگه بیرلووندە طلب ایته‌در . دیپوتاتلر : بو گوبیرناتورلر ، « بزنی عیبسز یرده‌اورنمزدن چغاردیلر » دیه آلماسونلر ؛ ادارهٔ مشروطه بولغان یرده حقسزلق بولمیدر . بز بو کشیلرنك عیبلی‌واورنلرندن‌قووولولری حقلی‌ایدکنی اثبات ایتارگه تیوشلی ؛ شول سببلی حکومت بونلرنی حکمگه بیرسون دیه‌لر . عدلیه مینیستری بو گوبیرناتورلرنی حکمگه بیررگه وعده قیلسه‌ده بونلرنك برسی شاهنك آغاسی بولغانلقدن سوزنده طوره آلماز دیلر .

یکی عدلیه مینیستری ملت مجلسنه : « بن زاقون وصود اشلرینی ترتیبکه‌صالو ایله مشغولمن . بو اشلرنی قارارغه بر کامیسیه یاصالوب بو کامیسیه‌گه زاقون وچیت تللرنی بلوچیلر . چافریلوب بونلر ترکیه ، مصر وفرانسیه صود اوستافلرندن کوچروب بر صود ترتیبلری وزاقونلر یاصیلر . بو زاقونلر ملت مجلسینك قارا وینه طابشریلاچقدر » دیدی .

« آصف الدوله »نك عیبی خلقدن کوب نالوغ تولاتوب ٦٢ خاتوننی ترکمانلرگه صاتوب یباررگه مجبور ایتووی در . عدلیه مینیستری نطقنده بو آدمنی یاقلاب « اول طوغری کشی » دیگاچ اوزینه‌دیپوتاتلر بیك آچولانوب‌قچقرشدیلر . مجتهدلرنك برسی : « مسلمان خاتونلرن صاتدرغان کشی طوغری توگلدر ؛ آنی یاقلاو مسلمانچیلق توگل ، اوزی بر گناهدر » دیدی .

بوندن صوك عسکر مسئله‌سی چقدی ، دیپوتاتلر طهرانده عسکر ایچون دیه یلغه ٦ ملیون صوم طوتولدیغنی ، حالبوکه اصل‌ده عسکرنك بولمادیغینی سویلاب بو آقچه‌نی بیرماسکه طرشدیلر . صوغش مینیسترینك ایبداشینی رشوتچی دیه سوکدیلر .

حاضرنده ملت مجلسی مملکتده کمنك کوبمی یر بیلاگانینی حساب‌قیلدره در . هر کمنك یرینه هم آندن کله‌چك داخودینه کوره نالوغ تولەرگه یاصامقچی بولالر .

عبدالحق غه جواب :

اوتکان بابالردن قالغان قدیمی ضرب مثل بار : « یمان اویدن یمان توتون چیقار » دیورلر . « تاشکند » شهریده نشر اولنه طورغان « ترکستان گزیتی » ترقی ، خورشید ، ارشاد ، یولدز ، وقت غزته‌لرینه تیل سنانی تیکروب بولغان بعدنده وفات تابوب کتکان بزم آتامز خدا یارخان حقنده نچه مالا یعنی بهتانلر بنیاد ایدوب نشر ایلر . خصوصا ۲۹ نچی مار تده چیقغان ۲۳ نچی نومیرلی غزته‌ده عبد الحق امضاسیله‌شایان نفرت‌سوزلر ایته‌شدر . مزبور غزته‌نی اوقوچیلر بیلسه‌لر کرك ، شونکچون تکرار یازمقغه لزوم کورلمادی .

برنچی : آتامزنك یاشلك وقتنده وصحبت خاصنده اوزینك خاص ندیملری واوز جماعتلری آره‌سنده اولان هزل اوینلرنی تماشا قیلغانی پورت ومملکت اشیدین فارغ وقتنده غزته‌گه یازار درجه سنده قباحتلك اولماسه کرك . بویله حاللر هر قایو انساندن صادر بولا طورغان معیشتدر . بویله اشاری کوب وقت نصر الله بك ملقب اورمان بك نام یتیم باش فرزندلری خاطره‌سی خورسندایغی ایچون بولور ایدی .

ایکنچی : خانلر مسجد ، مدرسه ، اور ده یعنی ارك بنا قیلمقچی بولسه‌لر اوزلر یدن صوکره بر نام قالدرمق تقضای زمان غه قاراب بنا قیلورلر . بنی اولدروب کتماسونلر دیه قورقوب عمارت صالمازلر . بزم ترکستانده جمله عمارت یغاچ ، تاش ، کیسك ، خشت ، توپراق ایله اولور . هر خیلی هنرلر ایله ، صوکره شهرمزده بار استاد لرنك صنعتی ایله زینت تابادر . هیچ کیم کموش وآلتون ایله‌فافلامه عمارت قیلماز رسم وعرفده‌گی تعامل بویله اولور . ینه بوکه آوروپا اینژینیرلرینك اول زمانلر ده بزم مملکتمزده نام ونشانلری یوق ایدی وکوب خراجاتنی مملکت درآمدی هم کوتارماز ایدی . شونکچون بو شیلرگه مذمت ایتمك حماقتدر .

اوچونچی : آتامزنك بهادرلیغی تار یخلردن روشان کورله‌در . قورقاق ایماز لگی همه فرغان وترکستان اهلینه معلو مدر . مسجد جامعه بارشنده آتنی جلاو یدن پیاده‌لر اوشلاب بارماز ایدی . شا طرلر جلودارلر ازبرای حرمت جلولریده برگه رکابدار اولوب بارلر ایدی ، بو ندای تعامل هر قایو خانلرده وبخاره امیر لرنده بولوب کلکاندر . عبدالحق اوزینك نادانلغی ایله « رکابدار » دیگان سوزنك لغتنی بیلمادیکی مفهوم اوله‌در .

دورتنچی : آتامز زیاده زینتلی لبا سلر کیو عادتی یوق ایدی ، موافق‌سنت عمر کزران قیلور ایدی . ای عبدالحق! انسان لباس ایله انسان دگل ، باسکه عدا لت ایله اولور . خدا ترس صوفیلغی بار ایدی ، اما ریالی ایماز ایدی . کوندوزن مملکت خدمتی ایله مشغول اولوب کیچه ده بر حصه استراحت وایکی حصه عبادت ایلر ایدی ، بو بنم کندیمه معلومدر .

بشنچی : قصه خو نلر ، پاسبانلرغه غفلت کتورماز لك ایچونکنه حکایت قیلوب

کیچه‌نی پاسبانلر آسان ضیافت ایله ذوق وشوق فرحلك عمر کذارانلك ایله کچرر ایدیلر .

آلتنچی: مامالریمز صونا آیم، جرقین آیم آرالریده نزاع وکونداشلك بولمای صاف طینتلك خاتون ایکانلر. ای عبدالحق ! بوندای بیخبرانه تحقیرانه افترالر قیلورغه شرم وحیا قیلمایسزمی؟ خانلرغه آتا وبابالرکز انقیاد ایلب کلکانلر ایماز ایردیمو ؟ خانلر هر کیم بولسه بولسون سز خلقلرنك خانلری ایماز ایردیمو ؟ حوقندده قرق قدر مدرسهء خشتین دوآشیانه هر قایوسیده آلتمش ویتمش هم یوز حجره‌لرنی کیملر بنا قیلوب اوچ دورتیوز طلبه ، ملالرغه یتارلك وینه نچه دخمه شاهانلرنی قیلوب یوزلب قاریلر غه وفا قیلورلق وقفلرنی کیملر قیلدی ؟ بونلرنی اینسه خانلر قیلمادیمو ؟ چنانچه نر بوته خان نامیله مدرسهٔ میر مدرسهٔ جامع عمر خان، مدرسهٔ محمدعلی خان، آنامز نامنه اولان مدرسهء عالی وبوکا اوخشاش نیچه مدرسه لرنی خانلرنك آنالری وخاتونلری بقعهء خیریه‌لر قیمادیلرمو ؟ باشقه مدرسه‌لرنی خانلرنك وزیرلری وآتالقلری قیلغان ایمازمو ؟ مك مکلاب آبادان قشلاقلرنی کیملر چیقاردی؟ . صحرالرده کیملر الوغ نهرلر چیقاروب آبشار ایتدی ؟ بوشیلر خانلرنك کوچ قوتی، مرحمت ویاردمی ایله بولمادیمو ؟ تاریخلردن خبرکز بارمو ؟ بولماسه کرك چونکه مله خاننی ظالم دیه یازاسز حالبوکه بوذاتنی تاریخلر « عدالتلی ، شجاعتپناه » دیه کوستره‌لر.

انصاف کوزی ایله قارامق لازم! بویله سوزلر عبدالحق امضاسی ایله دکل بلکه عبدالدرهم امضاسی ایله یازلورغه تیوشلیدر. حقیقتدن اکاه بولمقنی ایتکان کشی مولانا عوض محمدخواقندی طرفندن بی طرافانه وخالصانه اوز همتی ایله تصنیف قیلنغان تاریخ جهانماسیغه رجوع قیلسون!

ای عبدالحق ! شریعت غرا بیورغان زکات، خراج، قصاصدن شکایت ایته‌سز ، بونك شریعت بیورغانیدن خبرکز یوقمو ؟ بایلر زکات بیرکانلریده اکثرلری زکاتچیلر ایله چیقوشوب بلکه یوزدن برکه قریب زکات بیررایدیلر. بعض دهقانلر املاکدار سرکارلر ایله برکشوب اون واونبشدن بر خراج تولار ایدیلر. برنچه بیوك عالملر ، شیخلر ، سادات طرخان ایدیار، وقفلردن آلنماز ایدی. دخللر مملکت وعسکرلر اوزرینه صرف قیلنور ایدی

خانلر ، پادشاهلر قصدا هیچ وقت رعیه‌سیغه ظلم وجبر قیلونی روا کورمازلر. بعض حرام نمك مأمورلردن صادر اولغان اشلرنی سزلر خانلرغه نسبت بیره‌سز بویله اشلرنی بیلدیکلرنه خانلر خیانت ایدوچیلر که جزا ویررر ایدیلر. هر یرده وهر زمانده مملکتلرده ظالم خونخوارلر بولنور. روسیه حکمداری اولان ایمپراطور اعظم بتون رعیه‌سینه مرحمتلودر، حالبوکه حریت طرفلی غزته‌لر بعض مأمورلرنك نالایق حاللرینی یازارلر. ارمنلر خرستیان لك پرده‌سی آستیده مسلمانلرغه کذب ، بهتانلر چیقارغاندیك سز هم ترکستان کزیتنی یوزکزغه طوتوب خلق کوزینی

بویامق ایچون نالایق سفسطه‌لر یازارسز. حقنی کوررلك کوز وسویلرلك وجدان یوقمیدر؟

آتامز خدایارخان ۱۲ یاشنده امارت تختیغه اولتوروب نیچه ملیون ملت‌گه ۳۶ ییل مستقل خانلق قیلسه هم خلق حالینه قاراب موافق صورتده مدارا ایله عمر کذرا نلك قیلدی. آخر وقتیده اگر چندی عز تده بولسه هم خواهش ایتمای فرغانه‌دن چیقوب «اورنبورغ» شهرینه باروب، صوکره آندن هم هجرت ایتوب مکهء مکر مه‌ده طواف وحج ایلدی. مدینه‌نی زیارت ایتدیکی بعدنده «کربلا» نی هم زیارت قیلوب نه روسیه دولتی ونه ترکیا دولتی ویاکه دول معظمه‌غه ویاکابل حکومتیغه التجا کیلتورمای کابل قول آستیده «هرات» توابعی «کروخ» نام موضعده عین غربت اوزرنده «من مات غریبا فقد مات شهیدا» حدیث شریفی مضموننچه ۵۶ یاشنده وفات ایتدی.

ای عبد الحق! بیلم ودانالك ایله مونچه ادعا دغدغه‌کز بار ایکان خانلر زمانی اوتوب اوطوز، قرق یلدن آشوب کتدی. وطنمز اولان مدنیتلی روسیه کولتورلر یدن نیمه آبراز او انیا آلدکز؟ قایسی مکتب ومدرسه‌لرنی اصلاح ایتدکز! جمعیت خیریه ویتیم خانه‌لر آچدکزمو؟ کتبخانه‌لرتأسیس ایلادکزمو؟ دیندش وملتدش اسلام قار نداشلرکزه نه کبی خدمتلر کوستردکز؟ شونلرنك وجودلرندن خبرکز بارمو؟ الله تعالی بیورغان اخوت یولی ایله آنلرغه نه کبی خیر خواهلقلر اجرا ایتدکز؟ خانلر کتدیلر ایسه ملت اوز جاینده‌در. اسطر شینه، نارودنی صودیه‌لر صایلاندقلرنده بیشار اونار مکلب پاره‌لر ویرادیکنی، یورتمز نك سوداسی ارمن ویهودیلر قولیغه او توب بارغانینی کوروب فخرلنوب طورا سزمی؟ تاشکند دهقانلری کسبلرنده فائده لری اولمادیغندن بشیوز ومکلر ایله تر ضلری وار، خلقمزنك اکثری علمدن بی بهره اولوب قباق وفحشخانه‌لرده ایسروب بوردیکلری ایله مدحلنه‌سزمو؟ انصاف قیلوکز! خانلردن بعرض شکایت افسانه بازلك قیلغانچه اوز ملتکزگه بویله خصو صلرده تنبیه ایتسه‌کز درست اولمازمی؟ حکومت‌گه‌ده بویله اولمقده فائده اولور. سز دیکلر اولدن‌ده یخشیلرغه‌تاش آتوب کلمشلردر. سز دیك محررلر ونادانلر بو لغانده ترکستان استقبالی ایچون افسوس هزاربار افسوس وندامتدر!.

بوندن صوك نه یازسه‌کز قلم قو لکزده ترکستان گزیتی الکزده اختیار لیسز! سزنك خوشامد گویلغی هر بند کزغه جلد جلد کتابت ایله‌ر دایتمك ممکن بولسه‌ده اوشبونك ایله اکتفا قیلدق.

کمینه حقیر سید عمر بك خدایار خان اوغلی.

قازاقدار ، مفتی هم دینی محکمه

قازاقدر ۱۸۶۸ نچی جل شیقغان « ژره‌مننی پولاجینیه » دن بورن اور نپروغ دوخاونوی صوبرانیه قاراونده بولغاندیغی هر کیم‌گه معلومدر . بزیك صحراده آرالاصوب جورکان روس حکومتی قازاق جاقسیلرینك (بیار ، باطرلر وسلطاندار) نك شریعتده ضعیف وسیاست جومستارینان خبرلری جوغن آکداب منادای جاکا زاکون بار دیب « ژره‌مننی پولاجینیه » گه قول قویغزوب دوخاونوی صوبرانیه‌دن شیغاردی . قزاق رسمنچه اینی اولسه آغا موراسی (میراثی) آغا اولسه اینی موراسی ، دیه برینك خاتننی بری آلادی . شریعت بویونشا بایی اولگان طول خاتونغه ، کویاوین جارانباغان قزغا باصنه اختیار ، بولدیغندن صوبرانیه حضورنده جیسر (خاتونلری میراث ایدوب آلمق) دعوالرمزدن نصیبلرمز کیتادی ایکان دیب ایل آدمداری جاکا زاکونغه قول قوید یلر وقازاقدارده صوبرانیه‌دن شیقدی .

بول ره‌تده حکومتدن بزدك قازاق آلدانودن‌ده قوری ایماس ایدی . اورنبورغ قازاقداری سلطان پراوتیلد قدان ، سیبر قازاقداری آغا سلطاندقدن آیرلوب آیاغنا اوزون آرقان کیك توصاو توسکان وقت ۱۸۶۸ نچی جل بولوبدی .

اوکنودن اومر ضایا ، اونکان قایرلماس ، ایندی ایلکارگن تیلایك . اوصی کونده قازاق آولی قانشه بولسه شونشه مکتبداری جنه اوستاغان ملالری بار ، اوقوشی شاگرد ۱۰ — ۱۵ دن آرتق کوب بولمایدی سبب ایسه صول آولدك اوزیه اون اونبیس اوی بولوب کیك مکتب صالوب عالم ملالر اوستاب راسخودینی کوتارر حال کیلمایدی . آلیصدن کلکان بالالرغه جانوب طوررغه باتیر تاوله بیرمایدی . مکتبداکی جاقسی دیکان ملالر قرق اوطوز تنکه حق آلادی خیر صدقه باسقه داخودلر ایکی طالای جومس . موندای آول مکتبندن کوب اوقوغان‌شاگردلرمز قرق فرض جاتداب شالا شارپی‌ترکی خطنی طانورلق بولوب قالادی . موندك باری ترتیبسز دکدن . جاسداردك طلبلری بار ، او کره‌یکیسیلری کیلادی ، لکن اولگی ویررلك باسچی جوق . قزاق مکتبدر دینك قوتلابابتن بر سببی اوشکول صیقلدی قازنادن حکومت آقشه یاکه آقل ایله ایله جاردم بیرمایدی . شهرگه باروب زور مدرسه‌لردن علم آلورغه هر کسینك خراجاتی بولمایدی . اوقوب جورگان شاکرتدرك کوبی گدای بالا

لری بولادی . صولایشه عالم بولالمی وخطچی بولالمی هنر ایزدیکان قازاق جاسداری اواره صارساکده جوره . بو غان کیم جازقدی ؟ البته خلق اوزی. آقصقالدار شاراسنی جاقسی کوره‌دی ، کوچی قایتدی جنه کونی اوتدی. آنقه منارلر حکومتدن قورقادی ، باصن باغوب ایزینه قارایدی . صنالمغان جاسدارغه باتوا (فتوی) جوق . نه بولماسه باص قوصوب آقلداسقان آوز بزنك جوق .

هر ملت وممالکتلرنك بای وهنرلی بولولری علم آرقلیدر . خلق هنرلی بای بولسه پادشاهلق بر بولسون ، باصقه بولسون جبرلك وجفا کورمایدی . بول سوزدی التفات ایتکان آدمدار جانلری آشیصا قارانغی خلقدك آراصنا علم ترا کلرینی اورناتورلر .

مونك دواسی : ١) اورنبورغ ، سیبیر ، ترکستان قازاق مسلمانداری تیوسلی نظام ایله دوخاونی صوبرانیه (ادا ره اسلامیه) وقزاق مفتیلکی صوراب آلمق . ٢) اوز آرالرندن عالم وعادل بر کیمسه‌نی مفتی صایلامق . ٣) مکتب ومدرسه‌لر آشمق ٤) عبادت قیلور ایچون هر ووولصده مسجد صالمق .

بونلرنی ادارهٔ اسلامیه قاراوینه‌بیروب بالاسنی اوقوتدررغه هر کسینی منتدار ایتمك . باقسیلقغه اینانبای جاقسیلقغه اینا نساق بز قازاقدارغه حال کرر ایدی .

اداره روحانیه خدمت آدمدارینی خلق اوزی صایلاسه ، عقد نکاح ، طلاق ومیراث جومسلری مونده قارالسه شر یعت حکمنی هر کیم عدل کورر ایدی . عادلدك آلدندا بارشا انساندك بردای ایدیکی معلوم بولور ایدی .

قازاقغه کرك نرسه‌لردی غزته‌لرگه جیزب ، پادشاهدن وحکومتدن سورا نبای قویغان جوق ، بروق سوراوی جیتکان جوق . جالغزدك هنری شیقبایدی.

دوماغه دیپوتات جباردك دیب غا فل جاتولر یارامایدی . ایلده نه بولوب جاتقانون ، کیمنك قاندای نلاکی بارین دیپوتاندار بیلمایدی . صونك اوشون اولا رغه قوت ، غیرت جاردم بیرو ، خبرلا سوب طورو بو قارا خلقدك جومسی . خلقدك عرضدارینی بیلماینچه حکوماتبن سویلاشو ، دوما اعضالریمین برلاسو ، دیپوتاندارمزغه دلیلی جوق دعوی بولادی. جوماغول کوشیر بای اوغلی «تورغایسکی » .

چیت اسلاملر معیشتندن

•• یاشین ببوك اورنلرغه توشدیکندن استانبول شهرنده اولان جامع شریفلرنك مناره‌لرینه توشار وشوندن مسجدلرنك ایچلرینه کروب‌اك قیمتلی اولان نرسه‌لرنی بوزار وبعض‌وقت انسانلر هلاك اولورلر. شمدی اوشبو هلاکت‌گه چاره اولسون ایچون استانبول جامعلرینه عموما سپر صاعقه (یاشین قالقانی) قویدررغه کیکاش ایته‌لر.

•• ایرانده‌اولان کردلرنك بر قسمی شیعه اولدیغی حالده ایکنچی بر قسمی سنیدر. ملت مجلسینه صایلاو وقتنده‌بتون کردلرنك اتفاقی ایله شیعی اولان کرد صایلانمشیدی. ملت مجلسی ایسه بونی بیلدیکی ایله‌سنی اولان کردلردن دخی بر اعضاصایلامق‌حقنی‌ویروب صایلاتمشدر. بو حال ایران خلقینك حقیقی اسلامیت اوزرینه ترقی ایدوب آرالرنده اولان واق هم ضررلی تعصبلرنی اعتبارغه آلمی باشلادقلرینه دلیلدر.

چیت اسلاملر معیشتندن.

•• سلطان عبدالحمیدنك خسته لکنی قارار ایچون گرمانیادن کتورلمش دوقتور «ببر» ایله اوزینك خاص طبیبی اولان ابراهیم پاشا وآنك معاونی «مولینج» ولیعهد طرفدارلغی ایله تهمتلنوب خدمتلرندن چیقارلمشلر وابراهیم پاشا استانبولدن نفی ایدلنه‌چکدر.

•• عربی تیلنی هر تورلی بوزولودن صاقلاب طورر ویکی چیقمش نرسه‌لر حقنده یکی عربی اسمار تابوب قویار ایچون مصرده بر جمعیت تأسیس ایدلمشدر. بو جمعیت‌که اعضا اولور ایچون روس آقچه‌سی ایله ییلاق دورت صوم وبررگه تیوشلی بولادر.

•• «قروپ» فابریقه‌سنه اولان بور چینی ویرر ایچون ترکیه دولتی گرمانیه بانقه‌سندن اوچیوز مك آلتون (۳۰ ملیون صوم) بورچ آلمش وصوغش قوراللرینی رهن ایتمشدر.

•• مصرده شهر حاکمی (غورودسکوی صودیه) حسنة حماده قزی اسمنده بر خاتوننی ایری اسمندن یالغان طلاق خطی یصادیغی ایچون بر ییل تورمه‌ده یاتورغه حکم ایتمشدر.

•• مصر مملکتنده ۱۸۳۹ نچی ییلده بری عربچه، ایکنچیسی ترکیچه اوله‌رق ایکی غزته وار ایدی. ۱۹۰٤ نچی ییلده عربچه ۱۱۸، فرانسزچه ۷۱، فرانسز وانکلیزچه ٦، ایتالیانچه ٦، یونانچه ۱۵، فرانسز ـ انکلیز ـ عربچه ۳، انکلیزچه ۳، عبرانیچه ۱، فرانسز عربچه ۱، انکلیزچه عربچه ۱، ایتالیان عربچه ۱، ایتالیان فرانسزچه

۲ ، ارمنیچه ۳ ، ترکیچه ۳ بولدی .

•• اوشبو ییللرده احمد پاشا منشاوی اسمنده بر بای کیمسه مصرده وفات ایدوب ٤،٦٤٠ دیستینه یر وقف قالدرمشیدی . اوشبو وقفدن کچن ییل ایکیوز مك صوم دن آرتق بایلق کلمشدر . وصیت نامه‌ده ذکر ایدلکان یرلرگه تازاتلدیغی صوك سکسان مك صومدن آرتق آفچه آرتوب خزینه‌ده قالمشدر .

•• حجاز تیمر یولی ۱۹۰۸ نچی ییل ۲۰ آوغوستلرده مدینهٔ منوره‌گه یتشه‌چکی امید ایتولنه‌در .

•• ایران مسلمانلری یالکز یالکز طو روب اش چیقمادیغنی بیلدیکلری سببلی هر اشلرینی جمعیتلر واسطه سیله اجرا قیلورغه‌قرار ویرمشلر واوشبو سببدنه شورای ملی ، اسلامی ، اتحاد ، ناموسی ، دانتس ، اسمنده جمعیتلر تأسیس ایتمشلردر .

•• مصرده انکلیزلر کوچلکلری سببندن خواجه اولوب طوردقلری کبی فرانسزلر بعینه اوشبو قبیلدن « تونس » مملکتنده خواجه اولوب طورمقده لردر . انکلیز مصرده مطبوعاتغه حریت ویردیکی حالده فرانسزلر « تونس » ده بونك خلافنه اوله‌رق افراط درجه‌ده قسنقی حالده طو تالر ایدی . شمدی نه سبب‌گه مبنیدر « تونس » ده هم مطبوعات برقدر حریت کسب ایتمشدر . اوشبو سببدن تونس مسلمانلری غزته‌لر ، مجله‌لر چیقاررغه باشلادیلر .

•• ترکیده‌ده توتون سوداسی امتیازی فرنکلر قولنده ایدی . بونك وعده‌سی تمام اولورغه آلتی ییل اولدیغی حالده آمریقالولر ایله انکلیزلی بایلر اوز آرا لرنده بر شرکت ترتیب ایدوب حکومتدن مذکور امتیازنی بوکوندن صاتوب آلمشلر در . (ترکلر همیشه اوزلری اش‌که کر شه آلمیلر) .

•• اسکی حکومت وقتنده بورنلربنی کوتاروب طورغان بیلکیه‌لیلر اهالی نك انتقادلرینه توزه آلمای ایران پوجته خانه‌لرندن چیقوب کیتوب طوره‌لر . (آللرندن آرتلری یخشی !) .

•• ایرانده « شیراز » شهرنده اوشبو وقتلرده « اسلامیه » ، « مسعودیه » ، « حسینیه » اسمنده اوچ عدد مدرسه آچامشدر .

•• ترکیه‌ده‌ایسه یرلربنی توزاتمك واهالی‌نك حاللرینی اصلاح ایتمك قصدیله گرمانیا دولتی « بغداد » شهرنده‌بانقه آچمق فکرنده اولدیغی غزته‌لرده یازامقده‌در . (اگرده دنیا کوتمك نیتی اولسه ایدی ، ترکیه دولتی بانقه‌نی اوزی آچار ، یربنی تعمیر ایدر رعیه‌سنی کندیسی اصلاح ایلر ایدی . قویانلرنی تربیه ایدر ایچون ایتلر تعیین اولنسه آخری نه اوله‌چغی معلومدر) .

•• روتر تلغراف شرکتی طرفندن ترکیه عسکری یمنده مغلوب بولدی فیضی پاشا

یاردم صوریدر ، دیه ویرلمش خبرنی رسمی صورتده ترکیه دولتی تکذیب ایلمشدر .

•• قطای وآمریقا — قطای مملکتی عصرلرجه دوام ایدن یوقوسندن اویغانوب ترقی ومدنیت یولینه کره باشلاغاچده یاوروپا وآمریقا حکومتلری انك هر بر حرکتینه دقت ویاوروپانك مطبوعاتیده قطایدهغی ترقی وانتباه علامتلرینی پك زورایتوب قطاینك کله‌جك‌ده یقین بر زمانده یاپونیادنده قوتلی وبتون اقصای شرقکه حاکم بر دولت اوله‌جغی ایله حکم ایتمکه وشونك ایچوندده آچیق کوزلی یاوروپالولر وآمریقالیلر تیزرهك قطای ایله ممکن قدر یخشی مناسبتده بولونمغه باشلادیلر . آمریقا رئیس جمهوری « روزوه‌لت » قطای حکومتینه بو کونلرده اوشبو روشجه‌بر حسن‌توجه کورساتمشدر : ۱۹۰۱ نچی‌سنه‌ده واقع بولغان یاوروپا وآمریقا عسکرلرینك قطایغه باروب صوغشولرندن کورلمش‌ضررلر ایچون‌قطای حکومتی آمریقاغه ٤٠٠ میلیون روبله تولارگه مجبور بولغان ایکن . بو صوك کونلرده « روز وه‌لت » آمریقا نك ملت مجلسینه شول قطایدن آلاچاقنی بحیللرگه کرك دیه تکلیف ایتکان . قطای ایله دوستلاشورغه بر سبب بولور دیه ملت مجلسیده بونی قبول ایلامشدر ، البته بونلر ویاوروپالولر حاضرگه قطا یدن قورقمیلر . لکن قطایلرنك اوز کوزلری آچغانچه آنلرغه یقینلاشوب فائده‌لنوب قالاسیلری کیله .

قرغزیرلری وروس مهاجرلری

قرغز یرلرینی حکومت روس مهاجرلرینه کیسوب بیره . قرغزلر بوکا راضی توگللر : « روسیه‌ده‌گی پامیشچك یرلرینی صاقلار ایچون بیوروفراتیه بز نك یرلرمزنی موژیقلرینه کیسوب بیره ، بزنك الك یخشی وصولی یرلرمزنی آلوب بتون بر قومنی انقراض‌غه محکوم ایته در . . . . » دیلر .

لکن قرغزلر بو سوزلرینی هیچ کیمگه ده ایشتدره آلمیلر . هیچ بولماسه دوماغه دیپوتات صایلارغه حقلری بولغانده اوز دیپوتاتلری واسطه‌سیله اوزلرینك مظلومیتلرینی دوما منبرندن بتون روسیه خلقینه ایته آلالر ایدی . مثلا : ایکنچی دوماده قرغز دیپوتاتی قاراتایف نك قرغز یرلرینه مهاجر کوچرو حقنده سویلامش سوزلرینی حتی « نووی ژریمه » ده اونوتماغان . ۱۱،۲٤۷ نچی نومرنده آنك دوماده سویلاگان سوزلرینی نقل ایته‌در . ایندی قرغزلر اوزلرندن دوماغه دیپوتات یبارو حقندنده محروم ایدلدیلر . بونار حاضرنه اشله‌مك کرك ؟ حالبوکه : « قرغز یرلرینی آلوب روسلرغه بیررگه تیوش وبو ایش حقلی هم حقانیت وعدالت‌که موافق » دیه حکومت طرفداری اولان مطبوعات یازوب وشول

فکرنی تکرار ایدوب هم مهاجرلر کیلوب طوره در. بو مطبوعات قرغز یرلرینك کوبلکنی واوزلرندن کوب آرتق اولد یغنی کورساته‌لر. قرغز اینته‌للکینتلری اوزلری حقنده یازلغان اوشبو نرسه‌لرنی کوررگه، اوقورغه واگر درست توگل ایسه کینه مطبوعات آرقلی جواب بیره بارغه واوزلرینك مظلومیتلرینی هیچ اولماسه مطبوعات ایله روسیه‌گه هم حکومتکه تمام بیلدررگه تیوشدر. اگر: بز کوب یازدق، کوب سویلادك آندن بر فائده چیقمیدر دیه چك اولسه‌لر فائده‌لی تدبیرلرنی کینه قرغزلر اوزلری قایغورتمق لازمدر. قرغز یرلرینه روس مهاجرلری کوچروگه حکومت طرفداری اولان مطبوعاتنك نه کوز ایله قارادیغنی بز کله جك نومرلر مزده یازوب کورساترمز.

تاشکند

تاشکند شهری اورتا آزیا (ترکستان) نك الك گوزل، ومعتبر شهریدر. یری باغچه‌لق ایچون یخشی، صویی مول، هواسی گوزل، اولدیغندن؛ تورلی میوه‌لر حاصل اولوب باغلری چوق برکاتلیدر. اهالیسی نك کوبسی سارتلر اولسه‌ده، قریم قفقاز یری کبی، بو کونده بونده‌ده روس، ارمن یهود طولغان. بیچاره سارتلر نظام، قانون، وروسچه تیل بیلمادیکلرندن بیك جبرلنمشلر. دخیده مالغه قزغوب یخشی، یخشی اورنلرینی، باغچه‌لرینی روسلرغه، ارمانلرگه صاتوب بترگانلر. بیش آلطی سنه مقدم بیشیوز صومغه صاتلغان یرلر حاضرنده بیشار مك صومغه‌ده بیرلمی. سارتلر آقچه غه قزغوب یورت یرلرن صاتوب، کندیلری آیینه ۷ - ۸ صومغه کچون اورام قاراولچیسی، کوندزون کاناودن ایکی مرتبه صو سیبو خدمتن ایتماکده‌لردر.

روسیه‌دن کلن مسلمانلرغه بونده یر آلورغه حکومت طرفندن ممنوعدر. نه قدر جبرلك؟! جیون خاخوللرنی طوتر غانی حالده روسیه مسلمانلرین حقوقدن محروم ایته‌لر بوده‌می عدالت؟

اوّلده ترکستان ولایتنی علم ومعرفت اورنیدر ظن قیله ایدم. چونکه بونده اولده کوب عالملر چغوب، کوب بهالی اثرلری قالمش ایدی. لکن مك کره تأسف که سارت قارنداشلرمز بتونلای جهالتده ایکان!. بو کونده علم ومعرفتنك اثریده قالماغان. حتی اهل علمنك قدریده یوق، شول جهالتنك نتیجه‌سی اوله‌رق، مال، اللرندن کیتوب اجنبلرگه کوچکان! الك گوزل کوچه‌لرده روس، ارمن، یهودلر مغازینلر آچقانلر. الك یخشی یرلرنی، باغ، باغچه‌لرنی روسلر آلغانلر. بو بایغوشلرنك هیچ نرسه‌دن خبرلری یوق. ایرته‌دن کیچکه قدر بر آیاق چای یاننده

چلم تارتوب درویش دیگان آقچه‌جیوچی، جرلاب اوطزوچیلر قاتنده عمرلرین اوز درالر. دستار (چالما) چاپان ایله پیوه خانه‌لرده جیولشب جرلاب، جرلاب مست بولوب، دورت، بیش سارت فایتونغه اوطروب یورمك عادتلریدر. اوقو، اوقتو نه‌در؟ کتاب غزته نه‌در؟ هیچ خبرلری یوق. تیزدن بیچاره‌لر غیر ماتلر آراسنه یوغالوب مفلس اولوب قاله‌چقلردر. خصوصا ارمنلر بیك کوب کیلوب هر تورلی سودانی قوللرینه آلغانلر. آفرین مدنیتلی، معرفتلی قوم‌گه؟.

بو سارتلر اتفاق، اتحاد، ملت، سوز لرین هیچ بیلمیلر. بونلر حقنده ایکنچی وقت دخی تفصیل ایله بازارغه وعده ایدوب شیمدیلك سودالر حقنده بر ایکی سوز یازیم:

تاشکند تیمر یولی آچیلغاندن بیرلی بو شهرنی فروقته ایچون سودا مرکزی دییورلك. چونکه بوندن تیمر یولی ایله روسیه‌نك هر طرفینه، حتی سیبریاغه یبارر گه ممکن. هم بونده میوه‌نك تورلیسی وار مثلا: آلما، ویناغراد، غروشا (آرمود) سلیوا، اوروك، شفتالو (پیرسیك) آلوچه، غیر وغیر یمشلر. لکن چوین یول ایله یباروده بر نیچه تورلی اوکغایسزلق‌لر بار. جمله‌دن بری: صالورغه یشچك ساوت کبی نرسه‌لر یوق، اولسه‌ده پك قیمت. بورتور ایچون (اسپیسیالنی) آربالر یوق، آندن صوك تیمر یولنده نرسه‌نی کارزینکه ایله آلمیلر، یشچیك‌که صالورغه کرك، سؤیژی فروقته ایسه پك نچکه طبیعتلی نرسه، یشچیکه پك پخته‌لاب صالورغه کرك. بونی صالوچی، ایشلاوچی کشیلر یوق. دخیه تیمر یولینك برده ترتیبی یوق پاصاژیر سکی اسقورست ایله فقط ایکی فروقتاوای واغون ویریله، بوده هیچ یتارلك دگل. هر قایوسن تیزرك یباراسی کیله‌در. کوب زنجاللر چغادر. چوین یولنداغی خدمتکارلر یرلی خلقنی تالارغه اوگرانوب بتکان، دیمکه بخشش ویررگه کرك. آندن صوك بردو بلیکات ایچون تمام بر کونك اوتکازرگه تیوش، چونکه بیش آلطی یرگه بارمیچه ایش بتمی. بوسنه روسیه‌دن کیلوچی مشتریلر کوب، لکن بو سنه میوه آنچه کوب دگل. ویناغراد غه آفت ایرشکان. ویناغرادنك بهاسی قیمت، قیشلق آلما، غروش کبیلرده قیمت. زور خواجه‌لر کیلولرینه پشیمان. کوبسی قایتوب کیته‌لر. بو سنه بونده پك اوکغایسز، بلکه بر ایکی سنه‌دن صوك ترتیبکه صالنور.

احمدجان بیکتمروف.

« تاشکند »

مخبرلر مزدن:

ترکستان

تاشکندده گی صارتلرنك علوم ومعارف ده پك كيروده ايديكلرينى كچنه بر مكتوبمده يازمش ايدم . واقعا معرفتلرى يوقلغندن هنرسز قالمشلر . يرى، صووى وهواسى غايت اعلا اولان بوطرفغه روس، ارمنى، يهودى كبى باشقه ملتلر كلوب زور مغازينلر آچقانلر، هر تورلى نرسه‌لر ايله سودا ايته‌لر، روسلرنك، صارتلرنك اورنلرن ارزان بهاغه آلوب گوزل يورتلر صالغانلر، باغ وباغچه‌لرينى هم آلوب اعلا ميوه آغاچلرى اوطورته‌لر، فن گه موافق روشده ترتيب ايله اوسدره‌لر، ينگلرينى سزغانوب اشليلر. شونك ايچون بونلرنك باغلرنده آغاچلر اوچ سنه‌دن يمش بيره باشلى . صارتلرنك كوبسى چاپان چالما ايله صرا خانه‌لرده اچوب ايسروب، دورت بشى بر فايتون‌غه اوطوروب اورام بويونچه يرلاب يوريلر، چاى خانه‌لرده جيبواشوب چلم (خورخور) طارتالر، آغزلرينه ناصباى آتوب يوق نرسه ايله كيف لنوب بوشقه كون اونكاره‌لر.

باغچه‌لرينى‌ده فن گه موافق اشلى بيلماد يكلرندن واوزون چاپان ينگلرى ايله يالقاو لانوب‌غنه اشلاديكلرندن آغاچلرى هم ميوه‌لرى ناچاردر . اگر ترکستان خلقى بر كون فرصت اونكار ماينچه بردن برگه سيكروب طوروب علم ومعرفت‌كه يابشما سه‌لر، هر بر محله‌گه، هر بر قريه‌گه منتظم ابتدائى مكتبلر آچماسه‌لر، باغچوانا‌ق علمنى اوگره‌نورايچون بالالرينى باغچوان مكتبلرينه چيتلرگه كوندرماسه‌لر، تيزره‌ك اوقوغان كشيلر يتشدروب اوزلرينه باغچوانلق وتجارت مكتبلرى آچماسه‌لر وهميشه شويله « ياشيخم مدد! » ديه آغز آچوب وقت كچرسه‌لر قطعيا بيلسونلركه تيز زمانده بار كبك يرلرى، مال وملكلرى باشقه ملتلر قولينه كروب اوزلرى آنلرغه اسير بولاچقلر، قريم وقفقاسيه كبى گوزل ترکستانه صاحبى اولان مسلمانلر قولندن مادى ومعنوى صورته كيه‌چكدر. صارتلرنك افكار سياسيه وحقوقلرى طوغرو سنده كله‌جك مكتوبمده بر قدر معلومات ويره‌جكم.

احمدجان بيكتيمروف تاشكند.

ترکستان

بوندن اللى آلتمش سنه‌لر مقدم ترکستانلیلرنك اوز حكومتلرى، اوز اداره‌لرى وارايدى . وقتيله بونلرنك علوم ومعارفه، ترقى ايتديكلرينه، قوللرنه اهميتلى تجارت بولنديغنه تاريخلر شاهددر . فقط مع التأسف بيوروقراتيه فكرنجه اوشبو الوغ ترکستان خلقى دوماغه قاتناشورلق درجه‌گه كيلما مشدر، بونلر حقوقلى بولورغه لايق كورلما مشدر . روسيه‌نك مركزينه الك يقين اولان پالتاوا، يارصلاول موزيقلرى حقوقلى بولورغه لايق كورلديگى حالده مركزدن پك اوزاق يرده اولديغى جهتله

اوزلرینك احتیاجلرینی، مظلومیتلرینی حکومتکه ایشتدره آلماغان، وکوبسنچه برطاقم چینوفنیکلرنك کیفلرینه وقاپریزلرینه اسیر بولوب طورغان چیتده‌گی ترکستان خلقی دولت‌دوماسینه باشقه‌لردنه آلده‌راق قاتناشدرلورغه تیوش ایدی. بیوروقراتیه بونلرنك احتیاجلرینی ایشتورگه تلاماسه‌ده بایلقلرندن ویرلرندن فائده لنونك طریقنی‌پك یخشی بیله‌در. ترکستان روس قولینه کرگاندن بیرلی یاکفردن صواك چقغان گومبه‌کبی بوطرفنی روس وباشقه ملتلر باصدی. اصل برلی خلقنی آیاقغه باصدروب‌سیاسی‌واقتصادی جهتندن ترگزو جهتنه‌هیچ برتورلی تدبیر ایدلمدی. بلکه بالعکس روسلاشدرو پالیتقه‌سی‌ایله میسیونیرلر فکرنجه ایش یوریتوب بو بیچاره ترکستان خلقنی علم ومعرفتدن بیز دروگه وجاهل‌قالدروغه‌بیوروقراتیه اوزی سبب اولدی. ایندی اوچنجی دومادن ترکستان خلقی‌نك محروم‌ایدیلووی‌زیاده سیله شایان تأسفدر. ایندی هیچ اولمازسه بونلر ایچون تاتار غزته‌لری وروسلرنك ترقیپرورغزته‌لری یازوب قایغورتورغه تیوشدر. شول قدر کوب برخلقنك مدنیتدن، معارفدن، حقوقدن محروم اولوب قالولرینه وانقراض‌غه محکوم‌ایدیلو لرینه، ظن ایدرمکه، هرکیم تأسف ایدر. شول قدر وارکه: ترکستانلیلر اوزلرینه کوزلرینی آچارغه، نیندای زمانه‌وکیملر آره‌سنده یاشادقلرینی بیلورگه، زمانه‌غه موافق حرکت ایتارگه تیوشدر. اوزلرینك دومادن، صایلاودن، حقوقدن وحقوقسز لقدن خبرلری اولماسه، علم ومعرفتنك نه‌دن عبارت اولدیغنی بیلماینچه چالما چاپان، پیوا، افیون، بتچه بحثلری ایله عمر اوتکارسه‌لر چیتدن قایغورتونکده کوب فائده‌سی بولماز. بونلر ایچون اك برنچی ایش روسجه ومسلمانجه مکمل بیلگان آدملریتشدررگه کرك، روسیه‌ده چغا طورغان تاتارغزته‌لرینی هر بریسنی اوقورغه کرك، اوزلرینك تیللرنده مطبوعات‌وادبیات وجودکه کیتررگه کرك، محله صایون مکتب لازم، مدرسه‌لرنك هربرینی اصلاح ایتارگه تیوش. اوچنجی دوماده آزمی کوبمی اوله‌چق مسلمان دیپوتاتلری ترکستان خلقنی خاطرلرنده طوتوب بونلر ایچون مساوات حقوق طلب ایتملیدرلر.

احمدجان بیکتیمروف.
تاشکند.

کوچلینکی زمانه!

هیچ کیم‌گه ضرری تیماینچه اوز مملکتلرنده طنچغنه یاشی طورغان ۱۰ - ۱۲

میلیونلق قوره‌یانی یاپونیا یوتدی . قوره‌یا سیاسة یوق بولـدی . بتون یاوروپا وآمریقا بونی سیر ایتـدی . هیچ بری بر شی دیمدی . بز بو اورنده : قوره‌یا بتماسکه وشول نادان کوینچه انسانیـت ماشینه‌سینه قصلغان چوب توسلی بولوب طوررغه کرك ایدی دیمی‌مز . بزنك تعجب ایتکان نرسه‌مز باشقه‌درکه : اولده هربر ایشلرنك وهربر معامله‌لرنك «عدالت»، « انسانیت » دیب قچقروچی یاوروپالو لرنك بومسئله‌گه نظرلریدر . آوت، یاوروپا وآمریقا یاپونیانك هیـچ حقسز اوله‌رق بسبتون چیتده اولان ، ایتالیا قدر زور بر مملکتنی یوتووینه ، ٤٠ ییل حاکملك ایتکان پادشاهنی توشروویینه هیچ بر شی دیمدی . نیچون ؟ شونـك ایچون‌که : یاپونیا بونلرنك اوزلری قدر قوتلی ، یاپونیا بونلرنك اوزلری قدر معارفلی ، بونلرنك هربری یاپونیادن قورقالر . روسیه طاوش چغارمی، چونکه یاپونیادن اوّلده آشاغان طایاقلرینك آچیسی برده اونتو لمغان ، هم اصلا تیز اونتولمایه چقـدر ، مملـکتنك آستی اوستکه کیلووی ، شول یاپونیا طایاغی سببلی‌در . گرمانیا طاوش چغارمی ، «کیاو ـ چیاو» نك کیتووندن قورقا ، فرانسیه یاپونیا ایله عهدنامـه یاصا دی ، یاپونیا ایله دوستلاشاسی کیله ، یاپونیا قارشوسنده ایلیوب‌بوگوله، وشولای ایتوب هند چینی‌نی اوزنده صاقلاماقچی بوله . انگلتره‌نك ذاتـا دنیاده قاراب طورغـان بر اینجو تاجی ،«هندستان»، بار . اول نیچکده بولسه شونی اوزندن یبارماسکه طریشه ، ئللر قایه‌غی قوره‌یانی بیروب‌کنه یاپونلرنك خاطرلرینی طابوغه اول پـك شادلانا ، آوستریا ، ایتالیالو یاپونیاغه تعظیم برلن سلام بیررگه تیوش ایدیکنی کوبدن بیله‌لر . آمریقا ایسه یاپونیا ایله صوغش آچیلودن شبهه‌لنوب طورغان بر زمانده یاپونلرنك کوزی قوره‌یاغه توشوگه ویاپون مهاجرلری آمریقا اورنینه شونده کیتوگه سوینه‌گنه . هربر یسی یالکز اوز منفعتی نقطهء نظرندن غنه قاریدر . عدالت ، انسانیـت سوز لری یاوروپالولرده قوری بر سوزدن عبارتدر . قوتلی یاپونیا قارشوسنده قول باغلاغان اوشبو یاوروپا حکومتلری ضعیف وقوتسز اولان ترکیه حقنده نیلر قیلالر! ماکیدونیاده‌گی بلغار ،یونان،صرب وآناطولی‌ده‌گی ارمنی اشقیاسی حقنده نه قدر « انسانیت » و « عدالت »لر کور سانه‌لر! ماکیدونیا خلقی‌نك،گویا ترکلر طرفندن جبر کورووی ایچون اوشبو یاوروپالولر نه قدر « کوز یاشی » تو گوب ترکیه‌گه نینداین طلبلر بیره‌لر ! اوزلرینك « اطاعتلیلـگی» و« یواشلقلری» ایله افتخار ایده‌رك باشقه‌لردن عدالـت

وحقانیت کوتوچی روسیه ترکلری، بخارا، خیوه، خوقند، جزایر، فاس، تونس، مصر باشینه کیلگان حاللردن عبرت آلما غان بولسه‌لر، هیچ بولماسه اوزلرینك کوز آلدنه بوگون بولغان قوره‌یا واقعه سندن عبرت آلورغه ودنیاده هیچ کیم گه اوزندن واوز کوچندن باشقه یاردمجی یوق ایدیکنی بیلورگه تیوشدر.

ایلمینسکی توغروسنده

«قزانسکی تیلیغراف» غزیته‌سنده قزان آرخیماندریتی آندری طرفندن «بیوك خریستیانك خاطری ایچون» سرلوحه‌لی برمقاله - یادکار کورلدی. آرخیماندریتنك «بیوك خریستیانی» مشهور ایلمینسکی‌در. مقاله - «ایلمینسکینك سیستیماسی» حقنده‌در. منه، آرخیماندریت نه‌دیور:- «ایلمینسکینك سیستیماسینی بوزالر، آنك اصولینی اونوتالر» وامثالی سوزلرنی هر قزانلی مك مرتبه ایشتمشدر. لکن بو «سیستیما» نی نرسه؟ بونی آکلاماوده قزان ولایتینك صوکغی منورلری (Просвѣтитель) بربرلرینی نه ایچون عیبله‌شه‌لر؟

بوسیستیماده ئللر نیندی مهابت وعظمت باردر! نیندی عجب سیستیما!. ظاهرا برعادی نرسه شیکللی بولسه‌ده فعلیتکه چغارورغه طوتنغانده تورلی «شرحلر» باشلانادر.

نیلکدن بو؟

منه نرسه‌دن: ایلمینسکی سیستیماسینك حقیقتینی بلورگه طرشوچیلر، آنك اوزینه برده اوخشامیلر. ایلمینسکینك عالی روحی باری برسیستیماغه‌غنه صغمامشدر. سیستیما نیقدر یاخشی، نیقدر مفصل بولسه‌ده همیشه روحسزدر. مثلا رسم نیقدر حقیقتکه مطابق بولسه‌ده باری برروحسز بیت! شونك کبك سیستیماده اوزینك فاعلینك روحینی تمامیله کورسه‌ته آلمیدر.

أ، «ایلمیسکینك سیستیما» سینی فوق العاده بیوك برروح، برعقل تام وجوده کیترمشدر، آنك روحی، باشقه‌لرنی بیك کوب آرتده قالدرمش بولدقدن، ایلمینسکینك محبلری ومریدلری نیقدر اجتهاد قیلسه‌لرده آنك درجه‌سینه جیته آلمایاچقلری بدیهیدر. شونلقدن آنلر نیقدر طرشسه‌لرده ایلمینسکینك حقیقی مریداری بولو اورنینه باری آنك فکرینی «بوزوچیلر» غنه بولوب قالالر.

صوك، بوسیستیمانك سری نی نرسه؟

باری شولغنه: ایلمینسکی حقیقی خریستیان بولمش؛ آنك سیستیماسیده حقیقی خریستیانك ایك عالی، مقدس حسیاتی ایله طولمشدر. ایلمینسکی آنچق خریستیان بولوب، شول وقتده «وطن

پرور»ده بولمش ایسه- باری حقیقی خریستیانغه‌اوزینك وطنینی سومك لازم بولدقدنغنه‌در.

ایلمینسکینك عالی روحی، نی جهتده بولسه‌ده آزغنه‌ده جبر وظلمغه راضی بولمامشدر. اول باری یاراطمش؛ شو- نلقدن آنك ایله اش کورگان آدملرده آنك اوزینی چن برمحبت‌ایله یاراتمشلر.

آنك بارسیستیماسی روحغه - حضرت عیسی‌نك حقیقتینه خدمتدن عبارتدر.

لکن «ایلمینسکی سیستیماسی بوینچه یوروچیلر» آنك سوزلرینی تکرار قیلوب، اشلرینه تقلید ایدوب یورسه‌لرده ایك اهمیتلی بولغان- ایلمینسکینك روحینی، آنك محبتینی اونوتالر!

منه، شونلقدن آنلرنك بارچه‌سیده ناچار مریدلر بولوب، باری آنك سیستیماسینی بوزالرغنه!

أ، حاضر ایلمینسکینك بیوك وعالی روحی‌نیقدر کیره‌ك! کاشکی آنك حقیقی مریدلری ظاهر بولسه‌لر ایدی! کاشکی بزم مأمورلرمز آراسنده: « بز باری خریستیانلر.» دیوچیلر بولسه ایدی!

« ایناروديس » مشئله‌لرینی حل ایدونك بار آچقچی شول سوزگنه‌در.

ایلمینسکینك بیك گوزل صورتده استعمال قیلدغی بو آچقچنی قایچان بزم حاکملرمزده استعمال ایده باشلارار؟ آ، تیزره‌ك بولسه ایدی!

آرخیماندریت آندری.

اداره.

- ایلمینسکی توغروسنده، آنی ایك یخشی بلوچی بو آرخیماندیت‌نك شهادتی البته درستدر. اول چن خریستیان بولغان هم خریستیانلق روحینی اینا- رودسارغه (مسلمانارغه‌ده) کرتورگه طروشقان.

مسلمانلر شونی بو آرخیماندریت چاقلی آنکلاغانلر. هم مسلمانلرنی معر- فتلندرو آلارغه خریستیان روحی کرتو ایله توگل بلکه مسلمان روحینی کرتو ایله بولاچغینی عمل ایله کورسته‌لر. ایلمینسکی سیستیماسی قاتشقان اوقتوارنی بناً علیه۳۱مارت پراؤیلاسینی‌ده شونکا کوره قبول ایتمیلر. مسئله تمام آچیق آنکلانه. ایلمینسکی طریقنچه اوقتورغه تلاوچیلر خریستیانلق روحینی کرتورگه طروشه‌لرده مسلمانلر اسلام روحی کر- تورگه طروشه‌لر. بار نزاغ شونده‌غنه.

دیمك نزاع ایسکی۱۳۰۰یل‌لق نزاع مونی میسیونرلر مطلوبنچه حل ایتو موندان صوك بیك مشکل اولاچاق. چونکه مسلمانلر دینگه ایك آرتق اعتبار ایده تورغان خلقدر. آلی دینگه آز اعتبار ایدوچی یوروپالیلرغه‌ده میسیونیرلر

خریستیانلق روحی کرته المیلر.!!

سوسیالیست دیپوتاتلردن بری فرانسه ملت مجلسنده کلیسه‌نی دولت‌دن آیرو مسئله‌سنده نطق سویلکانده «دین‌نی بترو کمالتینه ایرشدك. موندن صوك انسانلر (فرانسه غرازدانلری) کوکده‌گی خیالاتقه اوشانماینچه جیرده‌گی حقیقتلرگه گنه ایمان ایده‌چکلردر...» دیمش.

بولای دیوچیلر روسیه‌ده‌ده کوبدر میسیونیرلر چن خرستیانلر ایسه شوارغه باروب دین تلقین ایتسونلر، خیر خواهلق کورساتسونلر. طبیعی جوابنی‌ده آلورلر.

احمد توفیق افندی

بر ایکی سنه مقدم اورنبورغه ۲۵ یاشلرنده بر یکت کیلدی : « اوزم ویلنا طرفندن اولوب، سیمینار یاده اوقوچی پراوصلاونی روس ایدم، استانبولغه باروب دین اسلامغه کردم، اسمم «احمدتوفیق»، آنده بر آز طورغاچ بونده قایتدم ، بر برادرم کینه مسلمان اولوب شونده قالدی» دیدی. فی الحقیقه استانبولنك بر محله امامندن قولینه ویرلمش مهرلی تذکره سی وار ایدی وبونده آنك دین اسلامغه کروب « احمد توفیق » دیه آنالدیغی بیان اولو نمقده ایدی. شول یکت که مسلمانلر بر قدر اعانت ایتدیلر . ولی حضرتنك مدرسه سینه کردی، چالما کیوب مسجدکه بورودی. مدرسه ده اوزینه سبق اوقتورغه باشلاتوب ایمان ایجیگنی چغوب هفتیك ایجگینه توشورگانلر دیبده ایشتلدی. بر نیچه آیلر طورغاچ آندن کیتکان. حاضرنه استانبولدن کیلگان بر مکتوبده شول احمدتوفیق افندی وبرادری حقنده اوشبو خبرلر یازلمقده در: بونده بونلرغه اعتبار والتفات ایتدیلر. بوشلای مکتب که قویدیلر. لکن اوقومدیلر، بو کونلرده ایکیسینه روس قونسولینه باروب طابشرلغا نلر، بز اخلاص ایله دگل، بلکه آنلرنك سرلرینی بیلور ایچون مسلمان بولدق دیه سویلگانلر ایمش . قونسول آرقلی احمدتوفیق روسیه گه قایتوب کیتکان. برادری حسین راشد بونده قالدرلغان .

ایشیدلدیگنه کوره حاضرنده احمد توفیق افندی ترکستانده مسلمانلر آره سنده اوزینی مسلمان کورساتوب اعانه قبول ایدوب یورمکده ایمش. بو کبی آدملرنك حاللرینه وکیم اولدقلرینه بر قدر دقت ایتمك لازمدر .

بوده اوز معیشتمزدن :

سوز باشقه ، اش باشقه.

قریه مزده اولان حضرتمز هر ییل پچان جیارغه واوراق اوررغه اومه ایتوب ینکان قزلر ایله ینکان یکیتلرنی آشکاره صورتده کورشدرمکده ایدی . بو وقت اذن عام اولوب ، هیچ بر عیب اولمادیغی سببندن بتون آولنك قزلری ویکیتلری روزه بایرامندن آرتق ایدوب ییل بوینچه کوتوب آلالر . قسانلقده طورغان قزلرده اوشبو کون حریت تابوب ، کوره سی کیلگان یکیتلری ایله بولونلرده ، آغاچ آره لرنده چوماله تارتدروب ، کوبه آرتی جیوب، اویناب کولوب سراشوب یوریلر . الحاصل کوز کورمکان ، قولاق ایشتمکان وکوکل گه کلمکان حاللر بونده بولادر .

بو ییل یاز باشنده دوماده خاتونلر غه حقوق ویرمك مسئله سی چغاچغنی غزته لرده یازدیلر . حضرتمز هر نه قدر غزته لر یالغان یازالر ، غزته اوقو

یارامی دیسه‌ده مذکور مسئله‌ك آخرده آنك آغزینه‌ده کروب مجلس سرمایه‌سی اولورغه باشلادی . وهر وقت خاتونلر غه اصلا حقوق ویررگه یارامی ، آنلرنك ساچلری اوزون عقللری قسقه دیه سویلاب بو طوغروده بحث ایدن غزته محررلرینی اوز ایستدیکی تموغلرغه تاشلاب اوطوردی .

گرچه : « حضرت ! بر شهرگه عمومی صورتده دشمن کیلسه ، شهر ایچنده بولغان ایرلرنك آنلرغه قارشو طورا آلمازلقلری معلوم بولسه شول وقت کوچی یتکان هر بر خاتون وقزغه قورال طوتوب صوغش‌غه چیقونی شریعت فرض ایته‌در ، دیه ایشته‌مز ، شمدی حقوق مسئله‌سی بتونلای اوشبونك کبیدر ، اگرده روسیه‌ده اولان جمله ملتلرنك خاتونلری صایلاوغه اشتراك حقینه مالك اولوب‌ده بزنك مسلمان خاتونلری‌غنه بوندن محروم قالسه‌لر مسلمانلر ، سیاست محاربه‌سنده بتونلای مغلوب بولوب قالاچقلردر ، بونك بیك آچی یمشلری بولور ، بو حقده مسلمانلر بیك اوکنورلرده اش اونکان بولور» دییوچیلر بولسه‌ده آنلرغه قارشو : «سز نادانلر بر نرسه‌ده بیلمیسز ، سزگه ملالر سوزی شریعت ! شوندن باشقه‌نی سز تیکشرماکز ! استالیپین ایله اسپراونیك ایسان بولسه بزدن راحت طوروچی خلق بولماز ! خاتونلرغه شال بورکانمای بوررگه درست توگل ، باشقه یوق ! » دیه اورشا ایدی .

اوشبو سوزلرندن عبرت آلوب قریه‌ده اولان بتون یکیتلر وقزلر ، ایمدی بلکه بو بیل حضرت اومه ایتماز دیه قورقوشوب ، نلاکلر وندرلر ایتوب طوردیلر . لکن بونلرنك طالعلری خوش ایکان . حضرت بو بیل اولکی کبی بلکه اولکیدن آرتق روشده اومه‌لر ایتوب ، قزلر ایله یکیتلرنی حتی برر آرباغه اوطورتوب بیاروب کورشدروب ، رحمتلرینی آلدی .

حضرت اوزی هر وقت : « قزلرغه یازو اوگرتورگه یارامی ، چونکه آنلر یازو بیلسه‌لر یکیتلرگه خط یازارلر وشالدن باشقه‌ده یوتورگه یارامی » دیه سویلاسه‌ده کوبسی باشلرینه یون اشلاپه دن باشقه نرسه کیمکان یتکان قزلرنی اوزلرینك نامحرم آبزالرینك همایتلرینه تابشروب ، یار آستلرینه آغاچ آرالرینه وبولونلرغه تاراتوب اوز کوزی ایله بیاردی . سوز باشقه ، اش باشقه ! .

ا . ب . ح . قاراباش آولی (بوگلمه اویازنه)

وقت » : بی طرفلك مسلكینه رعایت یوزندن بو مکتوب گه غزته‌ده اورن ویرلدی . اگرده اصلسز برخبر ایسه ، اش‌که تعلقی اولان ذاتلر طرفندن یازلاچق ردیه وجوابلرغه هم (اگرده اثباتلی اولسه) غزته‌ده اورن ویرله چکدر .

چیت اسلاملر معیشتندن:

•• مصر شاگردلرندن « لوندون » شهرنده اوقوچی صالح افندی عنان اسمنه بر ذات اوشبو بیل هندسه درسلرینی تمام ایتدیکی صوك امتحانغه کردیکی وقتنده جمله مهندسلردن آلغه چیقمش وامتحان ایدوچیلرده بونك زیرا کلگینه وآکلاوینه حیران قالوب « برنچی کامل مهندس » لك شهادت نامه‌سی ویرمشلردر.

•• هندستانده « پنجاب » حکومتی « لاهور » شهرنده اولان اسلام دارالفنونینه ۲۵ مك روپیه اعانت قیلمشدر.

•• انکلیز قارولی ایله گیرمانیه ایپراطورینك کوز کوننده استانبولغه کیله چکلرینی بعض عزته‌لر همیشه یازسه‌لرده، ترکیا ایله آنکلیه آراسی صووق اولدیغنی دلیل ایدوب ، کوب کیمسه‌لر بو خبرگه اشانمیلر. دخی برر نرسه اله کتررر ایچون گیرمانیا ایمپراطوری کیلسه ده کیلور ، دیلر.

•• بوندن دورت یوز بیل مقدم ، سلطان محمد الفاتح استانبولنی آلدیغی وقت ، ایتالیان مذکور سلطانك صورتینی یاصاب روماغه آلوب کیتمش وبو کون گه قدر روما موزه‌خانه سنده صاقلانمشدر. شونی ایشتدیکی ایله حاضرگی سلطان روماغه کشیلر بیاروب مذکور صورتدن نسخه آلدروب قایتارمشدر.

•• بو دفعه سفرنده خدیو عباس پاشا « پاریژ » شهرنده اوز اوزینی بیلدرماکسزین یورمشدر.

•• « طهران » دن خبر ویرلدیکینه کوره : وفات اولان مظفرالدین شاهنك خزینه‌سنده اون ملیون آلتون (یوز ملیون صوم قدر) قیمتنده بر جوهر تابلمشدر. حاضرگی شاه ایسه بونی صاتوب آلتون آلمق فکرنده در. شونکله برابر دخی بر کیساك الماس تابلمشدرکه دنیاده بونك نظیری یوق دییورلر.

•• ترکیا حکومتی چیتدن کلمش سیاحلرنی مسجدلرگه ، جامعلرگه کروب یورمکلرندن منع ایتمشدر.

•• افغانستان حاکمی حبیب الله خان اوزینك مملکتینی سیاحت ایدر ایچون « کابل » دن چیقوب کیتمشدر.

•• ترکیه ده طرابلس ایله حمص شهرلری آراسینه صالنه‌چق تیمر یول امتیازینی مصطفی افندی عزالدین اسمنه بر مسلمان

آلمشدر. اوزی ایسه بر شرکت تأسیس ایتدیکندن صوکره بو یولنی صالاچقدر.

•• لوندون شهری اسمندن شهر باشاغی اولان لورد طرفندن « مانشون هوس » سرایندہ « المؤید » ایله « المنبر » دیگان عرب جریده‌لرینك باش محررلری « شیخ علی یوسف » ایله « حافظ عوض » افندیلر گه ضیافت ویرلمشدر. وایکنچی بر بیوك مجلسده حافظ عوض انگلیزلرگه مصردن چیقارغه ویرمش وعده‌لرنده طوررغه تیوش ایدیکنی وعلی یوسف ده مصر خلقلرینك مقصودلری نه شیلر ایدیکی حقنده اوزون بر نطق سویلامشلردر.

• هندستانده یحی اسمنده بر شیخ (العیاذ بالله) اله‌لك دعواسی قیلورغه و « فرمان » اسمنده بر کتاب چیقاروب اوزینك یکی شریعتینه خلق دعوت ایدرگه باشلامشدر. (نادانلقنك نهایتی یوقدر!).

•• مصر ولایتنده اولان بانقه‌لر جمله‌سی چیت خلقلرنکی اولدیغی سببلی مصرلیلر اوزلری ملی بر بانقه آچارغه فکر ایته باشلاغانلر ایدی. فقط بو فکرگه بانقه آچوب کسب ایتو ربا بولادر، دیه قارشو یازوچیلر بولدی. اوشبو سببدن شمدی مصرده عربی جریده لرده ایکی طرف مناظره ایدشه‌لر، فانغی طرف غالب کلور معلوم دگل، فقط بونسی معلوم اولماسه ده بانقه آچلاچغی معلومدر.

•• هند چینی‌ده سینغاپورده حکومت مکتبلرنده اوقوب چیقمش مسلمانلر « باش مسلمانلر جمعیتی » اسمنده بر جمعیت تأسیس ایتمشلر ومملکتده اولان بیك کوب کیمسه‌لرنی اوزلرینه قوشمشلر در. بوندن مقصد ایسه مسلمانلر آراسینه علم واوقو محبتی وفائده‌لی فکرلرنی تاراتمقدر. جوهر مملکتینك وزیری سید محمد بن محبوب جمعیت که فخری رئیس اوله‌رق صایلانمشدر.

•• ترکیا دولتی قاشنده گرمانیانك نفوذی آزایدیغی حقنده اولان خبرلر کوندن کون کوچایه در.

اوز معیشتمزدن

•• ژانقه گوبیرناسی « اگرجی » آولینك باشلرندن زارلانوب: « بونلرتل ایله جمعیتلر یاصیلر، قرأتخانه وکتبخانه‌لر آچالر، هربر مکتب ومدرسه‌نی برلشدروب ترتیبکه قویالر، مدرسلرنی بو طوغروده اتفاق‌غه‌ده کیتوره‌لر، الحاصل هر شینی اصلاح ایته‌لر، فقط چای مجلسندن تارالغاچ‌ده بونلرنك هر بری اونوطولا. اورتالقه قوری سوزدن باشقه کورلکان بر شی یوق! » دیه یازالر. لکن بوگا نه چاره در؟ « باشلرمز، قارتلرمزغه اوخشامشلر دیسه‌ك قارتلرمزنك جانلری آغرر، لکن آیتورگه شوندن باشقه سوزده یوقدر.

پیتروفسکی اویازنده س... آولینه طویغه جیولمش حضرتلر ، طوینك جمله شرطلرینی یرینه کتوروب، قزوب آلدقلری صوك « اظهار حق » نیتی ایله مناظره گه کرشوب بربرینه هجوم ایتمشلر. آوروپا دولتلرندن مثال آلهرق محله خلقلرندن بر قسمی اورتاغه کروب اوزلرینه‌ده حصه آلمشلر وبر قسمی‌ده « الحکم لمن غلب » قاعده‌سینه کوره اوز قوللری ایله جزا ویرمشلر. ایشته بوده « اوز معیشتمز » دندر.

« تاشکند » استانسه‌سنده مسلمانلرنك یول باشچیلری آره‌سنده بیوك بر مناظره اولمشدر. بر طرفده روسچه اوقومش فورمه کیوملرده اولان شاگردلر وایکنچی طرفده بخارا مدرسه‌لرنه اونبش یللر طورمش پیش قدملر واوستلرنده چاپان، باشلرنده چالمه اولان مدرسلر طوغروسی هر ایکی طرفده ملت یول باشچیلری یاکه اوستلرینه‌ده ملت یول باشچیلری اولمق خدمتی توشمش افندیلردن عبارت اولمشدر. فرنك ملتلرنده اوقومش ذاتلر واوستلرینه‌ده ملت خدمتی امانت ایدلنه‌چکینی ظن ایلمش شاگردلرنك نه برلرده اولسه‌لرده اولسونلر بتون مقصد وبتون حسرتلری ملتلرینه فائده ایتمك اولور. فقط بز مکیلرده شویله میدر؟ بونی ایسه شمدی بیله‌چکسکز!

مناظره بر گورلاب وشاولاب طورمقده اولان تاوشدن عبارت اولوب بتونسی سویلر، برینك سویلادیکینی ایکنچیسی آصلا دکلاماز ، کیم دعواچی‌ده وکیم جوابچی ایدیکی اصلا بیلنماز اولنوب، فقط دعوالری کیوم ایله اوقو حقنه اولدیغی آکلاشلوب روسچه اوقوچی شاگردلر اوزلرینك مسلمان ایدیکلرینی بیلدرمای ، تاتارچه بیلوچی روسلر اولمق اوزره اوته گیلرنك چالمه ایله چاپانلرینه همده روسیه‌ده اوقومای بخاراده اوقولرینه هجوم ایلمشلر بخارا شاگردلری‌ده بونلره قارشو « سزلر روسلرسز ، کافرلرسز ، چاپان ایله چالماغه بیل‌تیکروچی البته مسلمان دگلدر ،سزلر ، دین بوزوچیلرسز ! » دیمشلر . بونلرنك اوشبو حاللرندن واقزالهٔ اولان بتون روس خلقی کولوب اتلرنی اتلر طالیدر ! دیه حضور ایدوب طورمشلر. صوکره‌ژاندرملر کیلوب آرالرینی آیروب تاراتلمشلردر. بو خبرنی یازوچی محمد واقف افندی: « بتون فکرلری کیومدن اوتمکان ، اسلامیتنی چاپان ایله چالمادن عبارت بیلگان باشچیلردن بو ملت گه نه کبی فائده کلور عجبا ! آلدمزده مك تورلی خدمت ملیون تورلی وظیفه اولدیغی حالده واقزاللرده قچقرشوب کشیلر کولدروب یوروچی خلقلردن فائده کوتمك تاغ باشندن بالق ایزلمك

قدر عجب اشدر» دییور. بونده شبهه می وار؟

استرلیتامق شهرندن آلنمش خبرلر کنه ایسرتکچ زاودلری، فحشیات اورنلرینک حسابلرینی کوسترمکدن ومسلمانلرنک ایسرتکچنی روسلردن بر قاچ مرتبه کوب ایچدیکلرینی اثبات ایتمکدن عبارتدر. ای قارنداشلر! بویله خبرلر کوب یازلدی. مکتب آچلدیغی ایمان واسلام اوگره دلدیکی، اسلام تربیه خانه‌لری آچلدیغی وقارنلر درسخانه‌سی تأسیس ایدلدیکنی یازارغه هنوز وقت یتمادیمی؟ بوغرصلان اویازنده یه‌ده طوروچی وکوب آدملر طرفندن دینسزلك ایله تهمت ایدلنوچی بر باش آخوند: «قریه‌مزده سکز ایله یکرمی‌یاش آراسنده اولان بالالرنک جمله‌سینه یازو، ایمان واسلام اوگره‌توب بتردك. قریه‌مزگه چیتدن کیلوب کرمش آدم کرك ایر وکرك قز بالا طوغری کیلسون، ایمان واعتقاد حقنده‌سوز صوراسه ویاکه رسول اکرم‌نك ترجمهٔ حالینی سویلرگه قوشسه ویره‌چك جوابندن راضی اوله‌چغینه شبهه‌م یوق!» دیه یازادر. استرلیتامقدن هم بویله خبرلر کوتلنور.

ویرخورال شهرنده چیتدن کلمش بر ملانك اوز اوزینه طبیبی اسمینی ویروب، سوداگر خاتونلری وخصوصا یاش خاتونلر آراسنده کوب چوالوب یوروندن وآلداب آچه جیوندن شکایت ایته‌لر. بزه کوره آلداوچیدن آرتق آلدانوچیلر عیبلیدرلر!

تورغای اوبلوستی «توز توبه» ڤولصتینه اشتات صایلانمق حکایتلری آدم اشانورلق درجه‌ده دگلدر. توزتوبه ڤولصتی آمریقا جمهوریتیمیدر؟ وتوز توبه اشتاتی‌ده آمریقا میتسترستواسیمدر عجبا؟! یوزدن طوقسان طوقزینی توشروب ده الك احتیاط ایله یازلمقده اولان برینی‌ده ایشته بوندن عبارتدر: «توزتوبه اشتاتی صایلاندیغی وقتده ایکیوز اوگوز ایله صغر، ایللی تویه، بیشیوز قوی صویلدی. کوماچ وباشقه نرسه‌لر حسابسز ایدی. اونبش پود چای، ایللی پود شکر، یکرمی چیلاك آراقی بتدی. اشتات صایلامق طوغروسنده طوتلمش مصرف اوطوز مك صومدن آرتدی. اگرده اوشبو قزاقلردن روسیه‌ده اولان آچ مسلمانلر ایچون یاش آغزوب یاردم صوراساك اوطوز تین اولسون ویرمك احتمالری یوقدر. اوشبو صایلاو بلاسینه طوتمش آچه‌لرینك اوندن برینی اولسون قزاقلر مکتب ومدرسه‌گه طوتسه‌لر ایدی، الك معلومانلی والك هنرلی هم عقللی مسلمانلر قزاقلر بولنور ایدی. بو کونده ایسه اوقولرینك هیچ ترتیبی یوقدر. بعض برلری یراق یرلرگه بوروب قایتسه‌لر ده قورصاق خسته‌لکی سببندن تیزگنه ایشان بولوب اوقوتو ایله شغللنه‌چك یرده

مریدلر آراسنده صارق قوی صویدروب آشاب یوررگه کرشه‌لر . باشقه هنرلری بوله‌یدر» مخبر مزنگ سوزی بونده تمامدر!

بخارا مدرسه‌لری

بخارا اهلی قدیم زمانده‌نبرو علم‌گه یاردم ایتمکنی مقدس بر خدمت بیلدیکلر ندن مدرسه بنا ایدرگه هوسلری اولنمش وبو کونده هم واردر . حتی هر آخوند (آخوندلق مدرسلکنك صوك مرتبه‌سیدر) بر مدرسه صالوب قالدرمقی رسمی حکمینی آلمشدر . شونك ایچون هر سنه‌ده بر ایکی مدرسه آرتوب طورر .

مدرسه بنا ایدلدیکنده هر کس یالکز اوز کیسه‌سندن بنا ایدوب، باشقه‌سندن یاردم صورامق وباشقه‌سینی شریك ایتمك عادتی یوقدر .

بخارا امیرلرنده کورلمکان الك بلند ویخشی هوالی، فرح فزا یرلری مدرسه لری اولوب ، مدقق حکیملر ، محقق فقیهلر چیقارمیه لایق اورنلرده شول مدرسه‌لرنك حجره‌لریدر .

امیر تیمر ، اوزی استیلا ایتدیکی یرلرنك عالملرینی ، استاد وعمله‌لرینی بخارا ایله سمرقندگه تاشیمق عادتی اولد یغندن ، مدرسه‌لرنك شکل وفصادلری خراسان ، عراق معمارلری ویاکه آنلرنك شاگردلری طرفندن اشلانلمش کسری سرایلرینیك شکللرنه‌در .

بو کونده بخاراده محله مسجداری اطرافنده اولان حجره‌لردن ما عدا اوندن، یوز آلتمش قدر حجره‌لرنی شامل اولان مدرسه‌لر ایکی یوز مقدارنده‌در . بو مدرسه‌لر ایسه هب خادمان ملت طرفندن بنا ایدلوب ، علم ایله شغللنوچی وملت خادملری اولمق قصدیله‌اوقوچی شاگردلر آسوده (راحت وطنچ) طوروب تحصیل ایتسونلر ایچون فی سبیل الله وقف ایدلمشلردر .

مدرسه‌لرنك مدرس ، امام ومؤذنی ، حلاق وفراش ، مشکاب (صو کیتروچی) ومتولی کبی خادملری ایچون هر برینه آیرم وارداتی اولدیغی کبی کتبخانه ناظر لری درکار اولدیغنده کتبخانه‌سینه کتاب آرتدرمق ایچون تعیین ایدلمش وقفلرده بانی وواقفلر جانبندن حاضرلنمش اولور.

فقیرلك سببلی شاگردلرنك تحصیللرینه کمچیلك کلماسون ومحبتلری ضایع اولماسون وقزان شاگردلرینك یاللانوب اولك تاشو ومکاریه‌گه باروب چای تاشو وایسرکلرنك قوصقلرینی توکو کبی دنائتلرگه مجبوریت اولماسون ایچون شاگردلرنك معاشلرینه کفایت ایلر قدر وارداتلی وقفلر قالدرمشلردر

(الله تعالی بونلرنک عمللرینی قبول ایتسون ومثاللرینی کوبایتسون) .

ایشته امید وشادلق ! . . . .

فقط بوندن صوك بیان ایدلنه‌چك حاللر چوق فنا اولوب، نه امید ونه شادلق یوقدر . بونک ایچون اهل اسلام غمکین وخصوص شاگردلر زار وگریان اولورلر .

زیرا واقفلرنک مرادلرینه خلاف اوله‌رق مدرسه‌لرنک حجره‌لری قولدن قوله صاتلوب ، ملك ایدلنور وواردانی‌ده شول مالکلرگه اولوب ، طلبه‌گه ایسه بر پول اولسون ویرلماز .

بو مشئوم عادت روایتلرگه کوره « دانیال بی » حکومتی زماننده باشلانوب بو کون‌گه قدر دوام ایلر . وارداتینک کوبلك وآزلغینه کوره حجره‌لرنک قیمتلری متفاوت اولوب ، حجره‌نک حقی ٤٥٠٠٠ درهم‌گه قدر چیقار وییلدن ییل واردات کوبایمك نسبتنده حجره‌لرنک حقلری کوتارلور .

حجره‌لرنی صاتوب آلمق وظیفه‌سی شاگرده دگل بلکه تاجرلر ، قاضی ومدرسلر ، مفتیلر ، خاتون وقزلرده الحاصل بایلقلری اولان کیمسه‌لرده‌در . بر کیمسه قدرتی یتدیکی مقدارنده حجره آلابیلور . پولی اولوبده شونی آسانلق ایله کوبایتمك آرزوسنده اولان فایده خور قارتچقلر ، ارت مفتی ومدرسلر ، قاضی وتاجرلردن ونبیشار حجره‌نک وارداتنی آشاب یاتو چیلر واردر .

حجره‌لر اوزلری وفات اولوب ، وارثلرینه میراث ایدرك قالدرغان کون‌گه ویاکه ایکنچی بر کیمسه‌گه صاتقان‌غه قدر ، صاتوب آلوچیلرنک ملکلرنده حساب ایدلنور وآچقچی آنک قولنده طورر . بر حجره یکرمی بیش ییل بیکلانوب طورر ایسه‌ده ، آچدررغه هیچ کیمنک حقی یوقدر . فقط بعض وقت خوش آمدی (مدح ، ثنا وخدمت) ایدوچی ملا بتچه‌لرگه عاریت ایدوب طورو چیلر نادر اوله‌رق کورلور . بونـدن باشقه ، علمسز وهنرسز مدرسلر ایچون حجره‌لرگه مالك اولدقلری سببندن فقیر شاگردلر چیارغه سبب اوله‌در .

هیچ بر کمالتی اولمغان بر مدرس اگرده بیش اون حجره‌سی اولور ایسه ، حجره صانی ایله‌شاگردی اولور وشول جهتدن هر ییل درجه‌سی آرتا باروب حتی آخرنده بر کون مفتیلك درجه‌سینه ایرشور .

حجره‌لرنـک بعضیلری صاحبلری طرفندن بیکلانوب طوردیغی کبی بعضیلر نده زیارتچیلر ، صلوات خوانلر ، مدرس واماملر وآنلرنک یاشاکده قالمش مخدوملری طوررلر . خانون قزلر اوز حجره‌لرینه کیلوب کیدوب یورسه‌لرده

ایچلرنده طوردقلری کورلمامکده‌در .
ایمدی بو کونلرده طوغریدن طوغری
اوله‌رق یهودیلر ایله روسلر هم مدرسه‌لر
نک حجره‌لرینی صاتوب آلا باشلادیلر .
ایشته اوشبو تأسفلی حال بخارانک
بر ایکی مدرسه‌سینه مخصوص اولمای
بلکه جمله‌سنی شاملدر . فقط بو کونکی
امیر تخت‌گه چیقدیغی صوك بنا ایدلمش
مدرسه‌لرنک حجره‌لرینی صاتودن منع
ایتمشیدی . شوکا کوره بونلر شول
بلادن خلاص اولوب طوره‌لر ایدی ،
شمدی بونلرنک‌ده صاتیلا باشلادیغی
کورلدی .
کتبخانه‌لرده اولان عزیز ونادر
اثرلردن بو کونده بر دانه‌سی اولسون
قالمامشدر . جمله‌سنی فرنکلر وروسلرغه
صاتوب بترمشلر ، بیش اون تنکه آقچه
آلوب : « ها ! روسنی آلدادق ! دیه
کولوب قالمشلردر .
ملا بتچه قشاق (بخاری)

چیت اسلاملر معیشتندن

•• ترکیا دولتی « مدینه » ایله « حدیده »
آراسینه چبقسر تلغرام صوزارغه قرار
ویردیکینی عرب جریده‌لرنده اوقودق .
•• ایرانده « انزلی » حاکمی اولان
ارفع السلطان حریت حقنده خطبه لر
سویلمکده اولان بیك کوب یاش یکیتلر
وخاتونلرنی تورمه‌گه یابدروب طورمقده
در . « حریت » و « اداره‌ء مشروطه »
دیه سویلاشوچیلرنك ایرنلرینی اینه
ایله نکوب قویارغه حکم چیقارمشدر .
تعجب اورنی شولدرکه بونك آتاسی عمید
السلطان « طهران » ده حریت آلور
ایچون طرشوچیلرنك الك بهادرلرندن
وبو کونده هم اوشبو یوله جان ویرمکنی
غنیمت بیلوچیلردندر . (بر آتاسینه وبر
بالاسینه فاراکز!) .
•• مسلمانلرنك رسمی صورتده دین
باشلقلری کوبسنچه اشلرنی اوستدن
قاراوچی آدملر اولدقلرندن یوق بار
بهانه‌لر ایله خلقنی اوقتوغه قارشو طورا
لر ، قالوش وپالتو ، اشلاپه وبیلباو
بحثلری ایله خلق کوزلرینی بویاب وقت
تلف ایتدره‌لر . بونلرنك بویله عادتلرینی
فرانسز وآمریقا میسیونیرلری بیلوب
آلدقلری سببندن دین باشلقلرینك بویله
واق نزاعلرینی فرصت صاناب ، بلکه بر
آزده صالام اوستینه اوزطرفلرندن کیرو
سین صالوب اوت قابوزه‌لر . آنلر بر
بریله اوغراشدقلری وقت اوزلری اسلام
مملکتلرینه کروب زور مکتبلر تأسیس
ایدوب فقیر ویتیم بالالرنی جیوب اوقوته
وتربیه ایته‌لر . بویله مکتبلردن بر قاچ
دانه‌لری ایران دولتنده ده واردر . ملت
مجلسی اعضالرندن اولان حاجی حسن
حسام‌الاسلام اسمنده اولان معلوماتلی بر

ذات «طهران» ده خلقلرغه ملی نطقلر سویلر، اتحاد واتفاق اوزرینه دعوت ایلر وجمله اسلام علامتلرینی یرینه کتور مك لازم اولدیغی حالده نصیحتلر ایلر ایدی. ایشته «طهران» ده آمریقان میسیونیرلری مکتبنده اوقوچی شاگردلر هر وقت بونك خطبه‌لرینی دکلارغه کیلور وماهر سویلاولرندن اثرلنور اولمشلردر. مذکور مکتبده اوقومقده اولان ۱۵۵ دانه مسلمان شاگردی اتفاق ایدوب یکشنبه کون یرینه جمعه کون تعطیل اولنسون دیه مدیردن صورامشلر. بوکا مدیر رضا اولمادیغندن اویله ایسه هیچ کون تعطیل اولماسون دیه طلب ایتمشلر. بوکاده مدیر رضا اولمادیغنه، اویله ایسه خریستیان بالالری یکشنبه کون، یهودیلر شنبه کون، اما بز مسلمانلرغه جمعه کون تعطیل ایتدرگز، دیمشلر. مدیردن یخشی جواب آلمادقلرندن جمله‌سی بر کشی کبی کوتارلوب مدرسه‌نی تاشلاب چقمشلر. بو ایش «طهران» الوغلرینه چوق اثر ویرمش آنلرده برقاچ مرتبه‌لر جیولوب مشورت ایتمشلر. حتی بر مجلسده مدیر کندیسی هم حاضر بولوب شاگردلرینی کیرومکتب‌گه قایتارغه طریشولرینی التماس ایتمش. فقط شاگردلر: «بزنك دینمزگه حرمت اولمغان ودینمزنك عادتینه اعتبار ایدلمگان مکتب که قایتومز ممکن دگل!» دیه جواب وبر مشلر. بناء علیه ایکنچی بر مکتبنی تعمیر ایدوب شاگردلرنی اورنلاشدرمشدر وآوروپادن هر تورلی معلملر ومدرسلر چاقرمشلر.

•• گرمانیا عالملری «آنادول» ولایتنه چیقمقده اولان توزنی اگرده یکی ترتیب اوزرنده چقارلور اولسه بتون آوروپا خلقینه یتارلك چیقاچغنی ظن ایته‌لر.

•• هندستانده «باریزال» شهرنده دوکتور عبدالغفور ایله لیاقت حسین اسمنده ایکی مسلمانلرنك اورنلرنه پالیتسیه تنتو یاصادیغنده انکلیزلرنی هندستاندن قوارغه دیه قزدروب یازلمش بیك کوب رساله‌لر ویازولر طابلمشدر.

•• مصر خدیوی عباس پاشا آناسی تیمر یول تمام ایشلانوب بتکان گه قدر حج سفرینه چیقمی طوررغه قرار ویرمشدر.

•• پاریژده اوز بالالری بولمغان بر ایر ایله خاتون اوزلرینه بالالق ایچون نسل ونسبی معلوم دگل بر قز آلوب تربیه ایدوب طورغانلر. صوکره ایر ایله خاتون محکمه حضورنده آیرلشوب اسراو قزنی ایر، خاتونغه طاشلاب کیتکان. خاتون هم بونی تربیه ایتماز ایچون محکمه گه اعلام ایتکان. محکمه ایسه بو صبی قزنك نفقه سی کیم اوستنه لازم اولاچغنی کیم قزی ایدیکی ایله حکم ایدرگه طوقتالا

در، شونك ایچون بو مسئله مشکل دیه سکز کون‌گه حکمنی کیچکدرگان. اوشبو خبر مصرغه واردیغی صوك مصر قاضیلری: «مسئله‌نی اسلام شریعتی ایله‌گنه اوزسه لر حکمنی کچکدررگه حاجت یوق، بونك حکمی بیك ینگل. یاقینلری بولمغان بالالر شریعت قاشنده حکومت بالالری بولوب، نفقه‌لری ده حکومت اوستینه لازمدر» دیه عرب جریده‌لرینه یازمشلر.

•• ایرانده «اصفهان» شهرنك خصوصی آدملر طرفندن یتیملرگه ویاکه اوزلری اوقوتورلق اولمغان فقیرلرنك بالالرینه مخصوص اوله‌رق بر مکتب تأسیس ایتمشلردر. «حبل المتین»

•• حجاز تیمر یولنی قاراب ایشلاتوچی کاظم پاشانك استانبولغه خبر ویردیکینه کوره بو کونك شامدن ۹۰۲ نچی کیلومترگه قدر تیمرن یول آربالری یورمکه‌در.

•• سلطان آنادول ولایتلرینك خریطه لرینی ترتیب ایدرگه بیورمشدر. اوشبو خریطه ده تاغلر، اورمان وچوقرلر، کول ویلغه‌لر، یول وشهرلر کوسترله چکدر.

•• هندستانده «کالکوتا» شهرنده چیقمقده اولان هفته‌لك «حبل المتین» مجموعه‌سی ۱٤ نچی ییلنی تمام ایدوب ۱٤ نچی جمادی الاخرادن اعتبارا ۱۵ نچی ییلینه چیقدی. حریت یولنده بیوك مجاهده ایلمش وایرانده قانون اساسی تأسیس ایدلمه‌سینه بیوك خدمتی اولمش بو محترم روزنامه‌نی تبریك ایلمك الك لذتلی بر وظیفه‌مزدر.

•• هندستانده انکلیز مکتبلرنده اسلام دیننی خورلاب یازلمش بر کتاب درس صورتنده اوقولمقده ایمش. شمدی شول خصوصده هندستان مسلمانلری مدرسه لرده بو کتابنی اوقتونی منع ایده‌رگه معارف نظارتندن طلب ایتمشلردر.

•• هندستانده غایت اثرلی وفصیح صورتده منظوم اوله‌رق بر اثر نشر اولنمشدر. بو اثرده ایسه روس — یاپون صوغشی حکایت ایدلنوب اسمی ده «میقادو نامه» دیه تسمیه ایدلمش ومندرجه‌سی رسمی معلوماتدن جیولمشدر. «حبل المتین»

ترکستان

ایلك زمانلرده ترکستان یرنك آرغی چیتنده کبی یراق صانالا ایدی. تاشکند تیمر یولی روسیه ایچروسینه قوشلدیغی صوك ترکستان یاقن اولدی. ترکستانلی مسلمانلر بزم قارنداشلرمز اولدیغندن آنلرنك معیشت، عرف وعادتلرندن، تجارت وعمومی حاللرندن خبردار اولمق بزگه تیوش اولسه کرك.

بوندن بشیوز ییللر مقدم آقساق تیمر عصرنده ترکستان ولایتی علم ومعارف چیشمه‌سی اولوب ، شهرلری توزوك ، عجایب بنالر ، باغ وباغچه‌لر مکمل ایدی . فقط مسلمانلرنك اعتبارسزلقلرندن شویله آوروپاده‌ده امثالی اولنمغان بنالر خراب اولمقده‌لردر . بونلرنك تعمیرلری ایچون صاحبلری طرفندن قالدرمش آقچه ووقفلری نه یرلرده‌در ؟ بونی ایسه آنچق الله تعالی بیلور .

تاشلری وکیرپچلری بو کون ایشلانمش کبی ، قب قزیل یانوب طوره‌در . بو یاغان بیزاکلری هنوز سلامتدر . ایده‌نلرینه ، نیگزلرینه مرمر تاشلری قویولوب ، ایشوك وترزه یاکاقلری فیل سویاکلرندن ، طوتقه‌لریده آلتون ، کموش وقیمتلی تاشلر ایله نقشلنمشدر .

آقساق تیمر اطرافندن حسابسز مهندسلر ، معمارلر ، نقاشلر کیتورتوب خان سرایلری ، مسجد ومدرسه‌لر ، اندلس حکمدارلرندن عبدالرحمن اوچونچی بنالرینه اوخشاتوب ایشلا تلمشیدی . اول وقتده‌غی بنالرنی حاضر تصویر ایدوب اوشبو کوچك مقاله‌گه یازمق ممکن دکلدر . آوروپاسیاحلریده بو بنالرغه تعجب ایته‌لر .

اوشبو بنالرنی فن‌گه موافق ایدوب علم ومعرفت قوراللری ایله بزم بابالرمز ایشلامشلر ایدی . لکن نه فائده ؟ بو کونده جاهل روحانیلرمز آوروپا عادتی ومدنیتی کرکمی ، دین بوزوله‌در ، دیه روما پاپاسلری کبی دیننی فلسفه‌گه ، علم ، حکمت وفن‌گه قارشو قورال ایندیلر ، حکمت ایله طولمش کلام شریفنی کندیلرینه ملك ایدوب ، امرلری ایله عمل ایته‌سی یرده اوشکرمك وتوکرمك ایله شغللنوب ، میتلرگه اوقوب ایکی تین یکرمی تین‌گه صاتار اولدیلر .

ایشته ملت اسلامیه‌مزنك باشقه ملتلر قاشوسنده خوار وذلیل قالولرینه سبب اوشبو تبرك افندیلردر .

ایمدی بو کونده سوت ایموچی بالالرغه قدر اشنی بر قدر آکلاب وچاره‌سنی کورمك لازم ایکان ، بزم ملت میقروبلرمز همان : « مسلمانلرغه اتفاق واتحاد کرکمی ، اوقورغه یارامی ، مکتب ومدرسه‌لرمز اصلاح اولنماسون ! بزگه ایسکیچه طوررغه کرك ! » دیه قچقرمقده لردر .

« سمرقند » شهری آقساق تیمرنك پایتختی اولدیغندن بیوك عمارتلر وجوده کتوروب شهرنی زینتلمشدر .

آقساق تیمر ایلك حالده کوچوب یوروب وکندسینه تابع اولمادیغی اسلام شهرلرینی خراب ایدوب یورسه‌ده ترکستاننی ضبط ایتدیکندن صوکره عائله‌سی ایله

« سمرقند » ده طورمشدر وخاتونلری اسمینه بنالر صالمشدر. ایکیوز مك عسکر ایله خطای سفرینه چیقوب فرغانه‌ده سیخون بیلغه‌سنده « اوترار » اسملی شهرده ۷۱ یاشنده ۸۰۷ ده وفات اولمغله سمرقندکه کتورلوب دفن ایدلمشدر . قبری شمدی « سمرقند » ده زیارتگاهدر .

بو یرلرده اولان ایسکی اثرلر آچ کوز مجاورلر طرفندن آوروپا سیاحلرینه یوق بار آقچه‌لر برابرینه وروس مأمور لرینه هدیه ایدلنه‌رك ویرلوب بتمشدر.

ایسکی عصرلردنبرو قالمش قول یازمه کتابلردن شمدی اثر قالمامشدر .

ترکی قوملرده ، سارتلرده معرفت یوقلغندن تاریخغه وایسکی اثرلرگه اهمیت ویرلمیدر . قولمزده ایسه مقدس بر نرسه اوله‌رق استرخان شهرنده اوسمکده اولان مریم کوز یاشندن تزلمش تسبیح ، ایرانده اوسکان اولن (مریم ساچی) ، قطایده اوسکان چای ایله آفیون ، هند ستان ویمن قهوه‌سی ، روم تماکوسی اولنور . بوندن باشقه ایسکی وقارت روسلرنك جاهلی تعصبلری بتونسی ایله بزلره میراث اوله‌رق قالمشدر . اوشبو سببدن قولمزده اولان عزیز اثرلر ، مدنیت صاحبی اولان روسلرغه صاتیله وکوبسی‌ده بازارلرغه چیقارلوب پودلاب ویرله‌در .

بو کونده بیوك ترکستان ولایتنده بر کتبخانه یوقدر . اگرده بو کوندن برر کتبخانه تأسیس ایدلنسه ایدی ، بلکه توگلوب ساچلوب قالمش کتابلر آز آز شول کتبخانه‌گه جیولور ایدی .

بناءعلیه ترکستان، سمرقند ، تاشکند کبی کته شهرلرده بو کوندن اعتبارا جمعیت خیریه‌لر تأسیس ایدرگه وبو جمعیت خیریه‌لر طرفندن کتبخانه‌لر آچارغه تیوشلیدر . ملت استفاده ایدر واستفاده ایدرگه آز آز اولسه‌ده عادتلنور . پیوه خانه‌لرده اوطورمق یرینه ایسکی اثرلرنی زیارت ایدوب ، ادبی وفنی نشریات اوقوب ایسکی‌حاللرینی بر آز اولسه‌ده خاطرلرینه توشورلر وبابالری قبیلندن انسان اولمق حقنده غیرت صرف ایدرلر ایدی.

عزیز ونادر اثرلرنك بویله روشده تلف اولمقلری ایچون تأسف ایتمیان کیمسه انسان دگلدر !

ترکستان ولایتی : زاکاسپی ، سمرقند، فرغانه، سردریا، یدی صو ولایتلرندن عبارت اولوب، اوشبو بیش ولایت بخارا وخیوه خانلقلری ایله کورشیدر .

روسیه حکومتی بخارا یرنه زاکاسپی تیمر یولنی صالوب، یول بوینچه روس

شهرلری بنا ایتمشدر . شول سببدن روسیه حکومتینک قولی تا افغانستان حدودینه یتوب، شول یرده کمرك اداره لری وقاراوللر قویمشدر .

ترکستان ولایتنده قارلی تاغلردن آغوب طوروچی صولر اولدیغندن، ایگون ومیوه‌لر اوسدررگه یرلر صلاحیتلیدر . بوندن باشقه آمو دریا، پنج ، وخش، سردریا، ناربن، قاره داری، صاحا، ایسفار ، چیرچیق ، انغرین ، اریس، صولری ایله ایگون صوغارلادر .

ترکستان اهالیسینك کوبوسی سارتلر اولوب، علم ومعرفتده تدنی ایلمش بر خلقدر . معیشتلری اولچاوسزدر . آرالرنده سوداگرلری اولسه‌ده همان اوزلرینك ایسکی عرف وعادتلری اوزرنده یالقاولق ایله مبتلالردر. تابمش فائده لری آشارلرینه یتسه باشقه سی ایچون حسرتلنمیلر . « ایرته‌گی ایچون ایشاك قایغرر» مقالی بونلردن چیقمش اولسه کرك .

یر ایشلاوچی دهقانلری بیک پخته ایشلیلر، آغاچ وتاش یورطلری صالورغه اوستالر روسلردن کیم یرلری یوق. باغ وباغچیوانلیق هنرلرینه قابلیتلری کامل فقط بویله هنرلرنی اوزلرنی ایچون دگل بلکه چیتلرگه یاللانوب ایشلیلر . اوز لرینك حولی (یورت) لری بالچقدن اویوب، یاصالمش ، اورام یاغنده ترەزه لری اولماز یورت طرفنده‌ده ترەزه لری کوچك تیشوکلردن گنه عبارتدر . کوچه‌لر (اوراملر) ی تار وپچراق ، خاتون قزلری تربیه‌سز وهنرسز ایوده بیکلانوب یاتالر . خاتونلر ایرلرینه بولوشلق ایتمیلر . بازارلرنده هر تورلی شی صاتلسه‌ده کوبراك نرسه چای ، آشخانه اولور . اورام اورتاسنده چای ایچه‌لر ، پلاو آشیلر . یالان آیاق ویالان اوست یورمك هیچ عیب دگلدر. چهارشنبه ، پنجشنبه کونلرده بازارلرده خلق بیك کوب اواوب، درویشلرنك یاخواجه ! یاعلی ! یاشیخم مدد! دیه آقروب باقروب اوطورولرینه دردلنوب، قوانوب ، قانادلانوب اوچارغه طورسه‌لرده نه فیلسونلر هنر ومعرفتسز اوچار حال یوق . شمدی آنلر ایچون فرنکلر علم وهنر ایله اوچالر .

ترکستان خلقنده چاپان وچالماکیو مخصوص عبادت ایچون وملالرغه‌غنه‌خاص اولمای اوزلرینك عادتی کیوملریدر. چالما وچاپان کیوب مسجدلرگه کره‌لر ، کوچه وبازارلرده یوریلر، پیوه‌خانه‌لرده راحتلانوب اوطوره‌لر وغیر سفاهت برلرنك چالما وچاپان برلکده یوریدر.

تاشکند شهرنده آلتیوز عدد پیوه

خانه اولوب، ایچوچیلرنگ یوزده طوقسان بیشی سارتلردر.

ترکستانلیلر شهرت وتعظیمنی افراط درجه‌ده سویه‌لر. پاتوموستؤیننی پاچوتنی غرژدانین، سید، عالیجناب کبی لقبلر بونلر قاشنده دنیا بهاسیدر.

II

سمرقند

سمرقند شهری بناسی حقنده شرق مؤرخلری اختلاف ایتمشلردر. بعضیلری میلاددن ۴۰۰۰ ییل مقدم افرسیاب صالدی، بعضیلریه ۳۰۰۰ ییل مقدم ایران شاهلرندن کیکاوس بنا ایتدی وبعضیلری اسکندر کبیر (الکساندر ماقیدونی) صالدی، دییورلر. معتبر سوزلرگه کوره ایران شاهلری طرفندن بنا اولنوب ایلاك اسمی مرکند اولمش و آلتنچی عصرده اسکندر کبیر آقصو (آمودریا) نی کچوب بونی ضبط ایتمشدر. صوکره میلادی ایله‌یدنچی عصرلرده عربلر طرفندن فتح ایدلنوب تمام آنلرنگ اداره‌لرینه کوچدی واونبرنچی عصرگه قدر آنلر تصرفنده طوردی.

عرب سر عسکرلرندن شمر نام کیمسه ضبط ایتدیکی سببلی اسمی شمر قند اولدی وصوکره‌ده تحریف ایله سمرقند دییولدی.

سمرقند فتحی هجرتدن یوزنچی یللرده اولدیغندن «باقرغان» کتابنده اولان جنادل وخندق قصه‌لری اصلسز اولسه‌لر کرك.

سمرقند اونبرنچی عصر میلادیده سلجوقیلرده ایدی و آندن صوك ایرانلیلر ضبط ایتمشلردر. مشهور چنگیزخان بو یرلرنی میلادی ایله ۱۲۲۱ نچی ییل ضبط ایتدی، مسجد ومدرسه‌لرینی‌ده خراب ایلب یر ایله یکسان ایلدی. و۱۳۶۹ نچی ییل آقساق تیمر پایتختی اولمشیدی.

بو کون سمرقند شهری یرلی وروسی دینلمش ایکی قسم گه آیرلمشدر. روسی کوچه‌لر آوروپاعرفنچه ایشلانوب، آغاچلر اوطورتلمشدر. عجایب باغچه‌لر، محکمه‌لر، دولت مکتبلری گوزل صورته وجوده کتورلمشلردر.

۱۸۹۷ نچی ییل اولان تحریر نفوس بوینچه سمرقندده ۵۴۹۰۰ ایر ایله خاتون جانی اولمشدر. یکرمی بیش کوچه اولوب آیلاناسی اون یدی چاقروم ده یوز ایللی آلتی صاژین‌در. اوبلاستنوی پراؤلینیه، خزینه اداره‌سی، ایرلر پرو گیمنازیه‌سی، قزلر گیمنازیه‌سی اوبلست صودی، دولت بانقه‌سی شعبه‌سی، ترانسپورت کانتورلری، عسکری صوبرانیه، تیاتر وغیرلر اوشبو قسمده‌در.

شهر کتبخانه‌سنده بر بیك بیشیوز جلددن زیاده کتاب وار.

قاستیل کارولی اوچونچی گینریخ ایلچسینك بیانینه کوره شول وقتده سمرقند شهرنده یوز ایللی بیك جان حسابی اولمشدر.

بوندن صوك آقساق تیمر بنالری حقنده معلومات یازسه‌م کرك .

احمدجان بیکتمروف
(تاشکند)

سارت غزته‌سینه

« وقت » نك ۲۰۱ نچی نومیرنده یازمش مقاله‌لرم حقنده عبدالجلیل شیخ اوغلی اسمیله بری « تاشکند » ده سارت شیوه‌سنده چیقمقده اولان غزته‌نك محرری استراوموفدن اوتنوب ۶۲ نچی نومرنده بر ر دیه یازدرمشدر .

عبدالجلیل افندی ! مذکور مقاله‌نی سارتلر ومسلمانلر کوزینه قویارغه جسارتکز نیچوك یتدی ؟ بو مقاله‌کز معناسز اولدیغی وهر بر اوقومش آدم بونك معناسز بر شی ایدیکنی بیلدیکی ایچون بر شی یازارغه تیوش دکل ایدی. لکن بونی اوزکزگه آکلاتمق قصدیله یازارغه لزوم کوردم ، احتمال همیشه شویله معناسز شیلر یازوب طوررغه عادت ایلرسز .

« بز سارتلر ، نوغایلرغه کوره ایرکونلکده واختیارلی طورامز ، سالدات بیرمیمز ، زنا وایسرتکچ ایچو کبی شریعت‌که خلاف ایشلر حقنده قاضیلرمز حکم ایته‌در » دییورسز . پك خوب! بو کونده « تاشکند » ده آلتیوز مقدارنده فاحشه قزلر ، بیشیوز مقدارانك پیوا خانه اولوب ، هر برینه چاپان وچالمه کیمش سارتلر داوم ایته‌لر ، اما حکم ایدوچی وحکم ایدلوچی کورلمی . دیدیککز شریعت قاضیلری نه یرده‌در عجبا ! اما بتون تاشکنده ۵ — ۶ یوز بالا اوقورلق ترتیبلی بر اسلام مکتبی کورلماز . حکومت مکتبلرینه کروب‌ده ، بر خدمت ایدرلك کیمسه‌کز یوق . اگرده فاحشه بولمق وشونلرغه یورمك ، پیوا خانه‌لرگه دوام ایتمکنی اختیارلق وایرکونلك حساب ایدر اولسه‌کز سزگه یازیق اولسون !

بن « وقت » ده یازمش مقاله‌لرمی ملیت نقطهٔ نظرندن وسارت قارنداشلرم حاللری ایچون قایغروب وقزغانوب یازدم . ترکستان ولایتنه ایچکاری روسیه‌دن کیلوب خاخوللر اورنلاشدیغندن وبونك سببندن کوب سارتلر یرسز قالد قلرندن خبرکز یوقمی ؟

« بیرلوب طورغان حریت‌که قاراماى مسلمان دیگان لفظ وملت برلکی ایچون دیه سزلرگه برگالشوب یوروب قولمزده غی حریتدن اجرالوب اویاتغه قالسه‌ق کرك . قولده ملطق وقلچغه اوخشاش اسلحه یوق ، لکن آغیز ایله آندن یوقاری سوزکه کرشه‌سز ، (یولبارس آتمق‌غه ملتق کرك) سز ایمپراطور الکساندر ۲ نچیدن بویان قفصده‌درسز،

سزلرنك دين وملت، مسجد ومدرسه‌لر
كزنى روسيه حكومتى (اينسپيكتورلر)
باشقارادر. هيچ بر حقوق قولـكزده
يوقدر. حتى اوشبو تركستان ولايتنده
بر آلورغه حقكز يوقدر!» ديبورسز.
افندم انصاف ايدك! عبدالجليل هيچ وقت
بويله سوز سويلاماز. پادشاه ويرمش
حريتدن سزده استفاده يوقدر. بزم مكتب
ومدرسه‌لرمز اينسپيكتورلر قولنده بولديغى
حالده حميت پرورلرمزنك اجتهادلرى
سايه‌سنده، سزنك مدرسه‌لركزده اولان
ايسخولاستيكلر بزده آزالوب بارادر،
اصلاح فكرى وزمانه‌غه موافق تربيه‌لى
بالالر چيقاررغه غيرت ايده‌لر. «مسلمان
ديكان لفظ غه» سوزكز بيوك برخطا
واستخفا فكردر. بتون اسلام ملتنه اتفاق
واتحاد اوزرنده اولمق ايـله بيوروچى
وجمله اهل اسلامنك قارنداشلغنى اعلان
ايدوچى قرآن شريف ورسول خدادر.

بنم يازديغم مقاله‌لر ملت نقطهٔ نظر
ندن اولديغى وهر بر سارت قارنداشمز
شويله آكلايه‌چغى معلوم اولديغى حالده،
سز اوزكزنك دوشونه آلماديغكز سببندن
اختلالغه دعوت ايته ديه آكلامشسز.
ضرر يوق بو طوغروده سز دكل بلكه
جهالت وفكرسزلك عيبلودر.

بن ايسه معيشت حاللرينى اصلاح
ايلرگه واقتصادى جهتدن ارمن، روس،
يهودى كبى اجنبيلرگه قل اولمازغه
وفاحش ايشلردن منعلنورگه علم ومعرفت
كرك ديه يازدم. حق سوز آچى
اولسه‌ده سوپكدر.

احمدجان بيكتمروف
«تاشكند»

پيرسيه حاللرى.

پيرسيه خلقنده تركيه‌گه دشمانلق
قوتلانه. خصوصا بوكا قدر سنيلر ايـله
شيعه‌لرنى دوستلاشدررغه طريشوب،
خطبه‌لرده سلطان حميدنك اسمن ذكر
ايتكان اماملر، سلطاننى وتركيه حكومتينى
بيك نق سوكوب پيرسيه طوپراغنده غى
ترك عسكرينك همان كيتماوينه آچولانالر.

خارجيه ناظرى، ملت مجلسينك ياشرن
كاميسيه‌سينه، آنكلتره ايله روسيه آره‌سنده
پيرسيه حقنده ياصالغان معاهده‌نك قوپيه‌سنى
طابشرمشدر. بو حكومتلرنك پيرسيه‌نى
يوق حكمنده يورتوب، آنك رضالغندن
باشقه، آنك حقنده تورلى معاهده‌لر ياصاو
لرينه ملت مجلسى اعضالرى دخـى‌ده
آچولانوب، بوندن صوك روسيه نى‌ده،
انكلتره‌نى‌ده پيرسيه اشلرينه آياق باصدر
مازغه طريشورغه قرار بيرمشلر.

ملت مجلسى خارجيه مينيسترندن:
«ترك عسكرينى پيرسيه‌گه هنوز كرودن
طوقتاتور ايچون حكومت نيندای چاره‌لرگه
طوتوندى؟» ديه جواب طلـب ايتمش

ایدی. خارجیه ناظری جواب بیرسه‌ده، جوابی کافی درجه‌ده بولماغانلقدن باش مجتهدلردن «آغاسیدعبدالله» طوروب: اگر حکومت ترك عسکرن‌قوماسه، وطننی صاقلاو چاره‌سینه طوتونماسه، بز جهاد اعلان ایتوب خلقنی صوغشقه ایلته‌چکمز دیمش. بونطق اعضالرغه بیك نق تأثیر ایتوب غیرتلـرن قوزغاتسه‌ده بعـض اعضالر: «آقچه، قورال‌و منتظم‌عسکردن باشقه نیچك صوغشورغه کرك؟» دیه مجلسنی طوقتاتمشلردر.

روسیه‌ده وبا طارالغانلـق سببلی پیرسیه حکومتی روسیه حدودنده‌گی یوللرغه بیش کونلك قارانتین اعلان ایتمشدر.

آتا بك اعظم اوترلگاندن بیرلی، پیرسیه حکومتی‌نك اشی آغرلاشدی. خلق حکومتکه اشانمی؛ هرشهرلرده انجمن (جمعیت‌لر) یاصالوب بونلر اداره اشلرینه قاتناشالر، جیونلرده حکومتکه حتی بعضا شاهنك اوزن سوگوب اورنینه پرنس «زل السلطان» نی شاه ایتوب قویارغه کرك دیه قزو قزونطقلر سویلیلر. الحاصل پیرسیه ینه‌دن چوالولر ایله قاپلانمشدر.

تاتار غزته‌لری نیچون بته‌لر؟

بر ایکی ییل اچنده چغا باشلاغان اوطوزلاب تاتار غزته‌لرندن حاضرنده بار کبگی اونلاب غزته قالدی. بونلرنك حاللریده یکل توگـل. بونی یاشررگه حاجت یوقدر ظن ایدرم. بـو غزته‌لر عجبا نیچون بویله بردن‌برگه آرتدی وپك تیزلك ایله بته‌لر؟ بونك سببنی تیکشرر گه کرك. چونکه بو، ملتمزنك حیات وممانته متعلق مهم بر مسئله در. مطبو عاتسز ملت تیلسز انسان کبیدر. کشی تیلگه محتاج بولسه ملت نیچون مطبوعاتقه محتاج بولماسون؟ بتکان غزته‌لرمز آره‌سنده مسلکجه اوکلریده، صوللریده، معتدل لریده بار. شونك ایچون بونك سببنی طابو دخیده چیتن‌لشه در. کوبدن توگل بر زمانلر بار ایدیکه حکومتنك بزگه تاتارجه غزته چغاروغه ومیسیونیرلرگه جواب یازارغه رخصت بیرمـاوندن پك زارلانا ایدك، اگر رخصت بولسه کوب غزته‌لر چغارونی وخلقمزنکده بونلرنی اوقوب ترقی ایتولرینی امید ایته ایدك. غزته چغاررغه رخصت ویرلدی، کوب غزته‌لرده چغارلدی، فقط خلقنك بونلرنی کوب اوقوماولری بالفعل کورندی. اوچ میلیون بلغار خلقینك اوچ یوزلب غزته‌سی بولغـانده اون بش یکرمی میلیون ترك ـ تاتار خلقی ایچون اوطوز غزته نکده دوام ایته آلماوی دقت اولنه جق بر حالدر. اگر ادبیـات وکتـاب

بازارمز پك ترقیده اولسه طاغن بر حال ایدی. لکن آنلرنکده حالی شول غزته‌لرمز کبی‌در. ئلله غزته وادبیات اوقوب عمر اوتکارونی تضییع وقت صاناب باشقه پك کرکلی ومهم اشلرکه مثلا مکتب ومدرسه‌که، اوقو اوقتو ایشلرینه، تجارت، هنر وصناعت‌که دورت قول ایله صارلدقمی؟ بوده کورنمی!

تاتار غزته‌لرینك نیچون بتولری خصوصنده «روسیا» غزته‌سی (۵۵۰ نجی نومرنده) بر فکر بیان ایته. بو غزته اوزینك فکرینی بزکه دوستلق وخیر خواهلق ایله بیان ایتمی. لکن هر وقت دوستلرمزنك واوزمزنی ماقطاغان کشیلرنك فکرلرینی توکل، بزنی سویماو چیلرنکده فکرلرینی ایشتوب قاریق. اگر درست ایسه آنلردنده فائده آلیق. شونك ایچون «وقت» نك کیله‌جك نومرنده بز بونی ترجمه ایدوب باصه‌جقمز. ملتمزنك دانالری بو خصوصده بر قدر تعاطئ افکارده بولنورلرسه احتمالکه فائده‌سی کوریلور.

قز سوداسی.

(تاشکند)

«قاره بالا» اسملی بر قزاق‌نك «قزان» اطرافندن، قشقار ومنگار آوللر ندن تاشکندکه قزلر کیتروب قرغیز وصارتلرغه صاتدیغی معتبر آدملردن ایشتله‌در. مذکور آدم، اوشبو کونلرده ده اوچ قز آلوب کیله‌رك ایکیسنی یکرمی بیشار صومغه صاتمش اولوب بونلرنك پك آغر معیشت ایتدیکی واوچونچیسی اون دورت یاشنده بولوب بهاسی قیمتراك صورالغانلقدن خوجه چقمی طوره ایکن.

هر نه قدر اسلام دینی قاشنده تاتارلق، صارتلق قرغیزلق بولماینچه بونلر آره‌سنده قز آلیشوب بیریشو تمام درست بولسه‌ده، بونلرنك معیشتلری، تللری، درجهٔ مدنیتلری، عرف وعادتلری بتونلای آیرم بولدیغندن بر تاتار قزی ایله ترکستان صارتلری وقرغیزلری آره‌سنده راحت، مسعود معیشتنك بولووی ممکن توکلدر. هواسینه‌کونماگان، عرف وعادتلری، معیشتلری تمام باشقه بولغان یات آدملر قولینه توشکان، خصوصا محبت ایله بارماینچه، بلکه برصاتلغان قز نیچك ایتوب بختلی بولا بلسون؟

آتا وآنالر - عزیز بالالرینك سفالتکه ومحنتلرکه دوچار بولولرینه البته رضا بولماسه‌لر کرك. شول سببلی عزیز بالالرینی آقچه‌غه قزیغوب بیلماگان، کورماگان یات یرلرکه یبارولرینه تأسف اولنور.

«قاره بالا» بوکا قدرده اوچ - دورت مرتبه قزان طرفینه باروب هر

باروده دورتار ـ بیشار قز کیترگان ایکن . طبیعی هر بر وجدانلی آدم - تلاسه نوغـای، تلاسـه قرغیز وصارت بولسون بوحالـگه تأسف ایتارگه تیوشلیدر .

احمدجان بیکتیمرف .

تاتار غزته‌لری نیچون بته‌لر؟

بوخصوصه «روسیا» غزته‌سی (نومر ۵۵۰ده) دییور : «روسیه‌ده چفا طورغان تاتار غزته‌لرینگ صانی کوندن کون کیمی بارا . کوبدنده توگل ، تاتار غزته‌لرینگ الگ کوب طارالا طورغانی اولان اورنبور غده غی «وقت» ایله آنگ ایارچینلری شب مقاله‌لر یازه‌رق بردنبرگه تاتارلرده فکر اویغانوب بونلرنگ سازناتیلنی ژیزن گه کردیکلرینی بیان ایته‌لر و بونیـده اولدن ۲ - ۳ غزته‌لری بولوب کلدیکی حالده کیساکدن ۲۰ - ۳۰ تاتار غزته‌سی چفا باشلاودن استدلال ایته‌لر ایدی. مونه «فکر اویغانا» باشلاوغه ایکی یله اوتمادی، تاتار غزته‌لری ۱۰ غه قالدی . آنلرده جان بیرر حالده گنه دوام ایته‌لر . مسلمان غزته‌چیلری بوحالـگه پك آبدریلر وبونلر ایچون شونسیده پك اوکفایسزدر که: غزته‌لری بتوینگ سببنی «بیور وقراتیه‌نگ قصووینه» اسناد ایـده‌رك اوزلرینـگ «حریت قهرمانی» «مسلك شهیدی» «ریاقسیه قربانی» ایدیکارینی کورساتورگه یول یوق. چونکه بوطوقتالغان غزته‌لر یالـگز برگنه نرسه‌نگ قربانلریدرکه اوله ... خلقنگ بونلرنی هیچ اوقوماولریدر . مسلمان خلقی بو غزته‌لرنی اوقوماوغه پك نق دوام ایته لر .غزته‌لر چقدی، لـکن اوقوچیلر یوق. بوکارغه کیم عیبلی؟ البته مسلمان غزته چیلرینگ اوزلری . اثباتی شولدرکـه :

بوتاتار غزته‌لری یکی چفارغه باشلاغانده بونلرنی آلوچیلر کوبره‌ك ایدی ، کیتکان صایون کیمی بارا . برر یلغنه اول تاتار غزته‌لری : فکر طاراتو ایچون اوزلری نگ مادی ضررلرنی کوتاررگه‌ده حاضر ایدیکلرینی یازدیلر ، صکره یاردم وحمایه صوراب خلق‌غه مراجعت ایتدیلر ، صکره ... برر، برر غزته‌لرینی یابا باشلا دیلر . فی الحقیقه تاتار غزته‌لری یکی چفارغه باشلاغانده خلق بونلرنی اوقورغه آزمی کوبمی هوس ایته‌درایدی، صکره اوزدیندا شلرینگ ترقی ومعارفلرینه خدمت ایده جك یرده بوغزته‌لرنگ صولروس غزته‌لرینه تقلیدا « خلقنی آرغانیزاوات » ایـدو وبولمی طورغان خیالی مسلکلر طاراتور غه ماتاشو ایله مشغول اولدقلرینی کوردکه خلق بونلرغه قول سلکـدی ، اوقوماز بولدی ، وبو غزته‌لرده اوزلرینگ «فکر طاراتو غه» خدمت ایتو مسلکلـرینی اونوتوب برر ، برر آخرتکه سفر ایتدیلر . حاضرنده تاتار غزته لرینی اوقو چیلر

یالکز آز بر مقدارده اولان بر اوچ ضیالیلردر. خلق ایسه بوقادیتلر گه‌و آندنه صوللرغه ایاروب‌یازوچی‌تاتار غزته‌لرینی اوقودن طوقتادی واوز لرینك حریت حرکتینه هیچ مناسبتلری یوق ایدیکنی بالفعل اثبات ایتدی.»

تاتار غزته‌لرینك بتـووی حقنده «روسیا» نك فکری بودر. لکن بو بتو یالـکز تاتار غزته‌لرنده گنه دگل، بلـکه شول بر ایکی یل اچنده یوزلرچه یکی روس غزتـه لری وژورناللری چغوب طوقتالدی. طوقتالغان تاتارغزته لرینك بار سیده صوللرغه تقلید ایدوب خلق آره‌سینه خیال طاراتورغه طریشو ـ چیلر توگل ایدی. قالغانلری اچنه ملا اورغانی، یا که کوبسنچه معارف و«فن» دن بحث ایدوچیلر ویاخود بشیوز ملالر طرفندن تحریر ایدیله طورغانلریه آلای طارالمیدر. شول سببلی بز «روسیا» طرفندن کورساتلـگان سببنی درست دیب بلمی‌مز. فقط تاتار غزته لرینك طوقتالولری، تاتارلرنك غزته‌و مطبوعاتنی فوق العاده آز اوقووی‌درستدر. ایشته بونك سببنی ازلارگه کرك. بزنکچه بونك چن سببی: مکتبلرمزنك یوقلغی، مکتب اسملی نرسه‌لرمزده‌گی اوقتووتر بیه‌نك نقصانیدر. مکتبلرمز توزه‌لماینچه طوروب خلقمزنك هیچ برجهتی توزه‌لما ـ یه‌جکدر.

چیت اسلاملر معیشتندن

◆◆ ترکیه‌نك سیاسی ادیبلرندن «احمد رضا» بك نیچه ییللردن بیرلی آوروپاده طوروب ترکیه حکومتی وسلطان‌غه قارشی یازه، ترکیچه وفرانسزچه غزته‌لر ورساله لر نشر ایته ایدی. وفرانسیه‌ده معلملك ایتوب، ومك تورلی مشقتلر کوروب طوردیغی حالـده، سلطان اوزن کوب ژالونیه‌لروزورمنصبلرویررگه‌وعده‌ایدوب چاقرساده اصلا التفات ایتمادی، مستبد حکومت کولگه‌سینه قایتوب کرودن الله صاقلاسون. دیه ایدی. شیمدی آلدیغمز «الجریده» خبرینه کوره: مذکور احمد رضا بوکونلرده استانبول شهرینه قایتمشدر. «الجریده» هم بو حالنی خارق العاده بر اش حساب‌ایدوب، بونك ترکیاگه قایتوی حقنـده تورلی تورلی ظنلرغه کره‌در. «ترکیه‌ده حریت بیریله‌جك شول سببـلی قایتمشدر» دیگان فکرده باردر.

◆◆ ۲۰۰نچی نومیر «وقت» ده «روسیه ده‌گی اسلام طلبه‌سی» اسمیـله یازلمش مقاله، مصرده چیقمقده اولان «الجریده» ده عربچه‌که ترجمه ایدلمشدر.

◆◆ ترکیه‌ده «سلانیك» شهرنه اسلام سودا گرلرنـدن محمد قبانی افندی، فقیرلردن قرق ایر وقرق قز بالا اوقوتمق ایچـون ۲۵ مك صوم صدقه ایتمشدر.

•• استانبول ایله مصر آراسنده طوغری خبر یورتو ایچون تیلغرام یوق ایدی.

اوشبو ییل گرمانیا بایلری بو ایکی آراغه تیلغرام یاصادیلر واوتکان آوغوست آینده یورته باشلادیلر.

•• ایرانده ملت ایله بریگوب حریت ایچون طرشوچی اولگی صدراعظم مشیر الدوله نصرالله خان شعبان آیینك ۵ نده شنبه کونده وفات ایتمشدر. حریتپرور فارسی غزته‌لری بونك ایچون پك تأسف ایدوب یازالر.

•• ایران وزیری آتابك اعظمنی اوترگان «عباس آغا» نك وفاتینك یدنچی کونی اولدیغی مناسبت ایله تبریز ایله طهران شهرلرندن ایکی مکدن آرتق خلق جیو لوب، قبری اوستینه گللر چچکلر اوطور توب کوب نطقلر سویلاب کوکللرگه اثر ویرمشلر. «حبل المتین»

•• مصرده هربر دولتنك بانقه‌سی اولوب سودا ایدوب طورالر. مصر مملکتنده سودا غایت کوچلی وشهرلر اشلکلی اولد یغندن بانقه‌لرنك کورمش فائده‌لری حسابسزدر. بو کونلرده مصرده بعض مسلمانلر: «بزم بتون بایلغمز فرنکلرگه کیتوب طوره‌در، اوز بایلغمزنی اوزمزده صاقلامق ایچون ملی واسلامی بر بانق تأسیس ایتمك لازم، بز شول وقتده غنه فرنکلرگه پراسینت ویرمك وآنلرغه بورچلو اولمق بلاسندن قوتلوب، مستقل بر خلق اولابیلورمز» دیه‌ملی واسلامی بر بانق تأسیس ایتمك اولمشلر ایدی. فقط بعض عالملرنك: «بانق ایله سودا ایتمك ربا بولادر، ربا ایسه اسلام شریعتنده درست دگل» دیدیکلرندن طوقتالدیلر. (گریکلر ایله رومله‌رغه شاداق!).

•• یمن ولایتنده اولان «عدن» شهر ندن «اللواء» جریده‌سینه یازالر: یمن شیخلری اسمندن استانبول شهرینه کتمش آدملردن فائده‌لی بر اش چیقاچق دگلدر. زیرا آنلر حقیقت حالده معتبر آدملردن اولمای بلکه احمد فیضی پاشا تیره‌سنده یالانوب واوزلرینك شخصی فائده‌لرینی گنه قایغرتوب یوروچی ذاتلر در. احمدفیضی پاشا قارتایغان بر آدم اولسه‌ده همیشه اوزینك مستبدلگنده دوام ایته‌در. حسین حلمی پاشانك یمندن آلنوی یمن خلقی ایچون ده وترکیا ایچون‌ده ضررلی اولدی. زیرا حسین حلمی پاشا تدبیرلی وعقللی هم‌ده طوغری ودیندار آدم اولدیغی ایچون یمن خلقی اوزینه محبت ایتمشلر ایدی. یمن ولایتنه علم ومعرفت تاراتو حقنده اجتهاد ایتدی. اوشبو عفیف اولان حسین حلمی پاشانی ترکیا دولتی یمندن نه ایچون آلدی؟ «عدن» تیره‌سی عسکر ایله طولودر. عسکرلرنك آشارلرینه، ایچارلرینه،

کیار وصالورلرینه یوق . حسین حلمی پاشا زماننده آلنه طورغان ۵۰ ریال بو کونده ۵۰۰ ریال بولوب آلنسه‌ده همیشه خزینه‌ده آقچه یوق . خلقلر یمندن چیت یرلرگه هجرت ایته باشلادیلر . استانبولده - گویا یمنده هوا بوزوق - دیه بهانه کوستره‌لر . یمن ولایتلرینك کو بسنده هوا صالقون وعموما گوزلدر . صالقون هواده اوسه طورغان قهوه آغاچی یمنده بیك کوبدر . باغچه‌لر ، اورمانلر ، یلغه‌لر ، تاغ باشلرندن سیکروب وأر غتلوب توشمکده اولان چیشمه‌لرگه یمن بیك بایدر . فقط یمنده نالوغ کوب آلنه در . ایشته بوکا چدارلق اولمادیغی سببلی خلقلر هجرت ایدرگه مجبور اولالر . (نه یرگه قاراساك‌ده ، بلا ومشقت مسلمان اوستونده ! اوز حکومتلرندن مرحمت کورمکان مسلمانلرنك باشقه حکومتلردن مرحمت کورمادیکلری ایچون اوپکه قیلورغه حقلری یوقدر !) .

بال بار یرگه چبن جیولا !

کوبدن توگل ، عربستاندن کیلوب «بز سیدزاده لرمز» دیه بدل حج جیوب یوروچی یالغان سیدلر قزان ، اوفا ، اورنبورغ حتی سیبیریا طرفلرنه پك کوب بولا ایدیلر . لکن بو طرف حاجیلری ، مذکور سیدزاده‌لرنك استانبولده قیلغان سفاهت وخیانتلرینی کوروب ، آنلرنك کملر ایدیکلرن آکلاغاچ ، بونلرنك قدرلری بو طرفلرده قالمادی . یالغان «سیدزاده» لر استرخانگه کوچدیلر . استرخان نوغایی ، طاماغن طویدروب طورغان یوزوم باغچه‌سنی ایکی اوچ یلغه الك صاتوب ، موینندن بورچقه کروب بولسه‌ده «حاجی» اسمن کوتاررگه‌ده حاضر طوره‌در . شول سببلی یالغان «سیدزاده» لر بونده اوکدیلر ؛ تله‌گانچه کسه‌طوتوراباشلادیلر .

صوکغی یللرده ، اورطه آسیا ، تیمر یول واسطه‌سیله اصل روسیه‌گه قوشلغاندن صوك ، ترکستان مسلمانلری‌ده حاجیلق‌غه کریشوب واغون واغون صارتلر مکه‌ء مکرمه‌گه اوتوب کیته‌باشلادیلر . ترکستان ده حج دردی بارلغی ایشتلگاچ ده مذکور بدل حج سوداگرلری بونده‌در . کیلوب یتدیلر .

ترکستان مسلمانلری بو بدلچیلرگه آلدانمازغه تیوشلیدر . بدللری بولسه‌داملا لرینه ، علملی ، لکن فقیر بولغان شاکرد لرینه بیرسونلر . بو آدملرنك اوستلرینه بیرلگان خدمتلرن طوغریلق ایله اوته‌و لری‌ده اشانچلی بولور ؛ اوزلری‌ده دنیا کوروب ، معلومات آلوب قایتورلر . عربستاندن کیلگان «سیدزاده» لرنك آلغان بدل آقچه‌لرن استانبول فحشخانه

وقاباقلرنده بتردیکلری کوب آدملرنك کوز آلدنده‌در .

احمدجان بیکتمیروف (تاشکند)

ایران خبرلری

حریت. فرنکلر. ایران خلقلرنده علم ومعارف. مظفرالدین شاهنك وصیتی .

ایرانده اولان حریت هیچ کوتلدا دیکی بر وقتده خلق اجتهادندن باشقه بلکه مجرد انکلیز دولتینك اجتهادی ایله آلندیغی خلق آراسینه تارالمش سوزلردندر. فقط بو سوز اصلسزدر . زیرا ایرانیلر اوشبو حریت طوغروسنده حکومت ایله اوتوز ییلدن زیاده محاربه ایتدیکلری وخلقلرینی تمام حاضراب یتشدردیکلری صوك یالکز اوز غیرتلری سببندن آلورغه موفق اولمشلردر.

چیت قوملرده حریتنی آلوچیلر یاشلر وخلق قاشنده اول درجه‌ده نفوذلی یاخود عالم اسمنده کورلمامش آدملر غیرتی ایله آلندیغی حالده ایرانده بو فکرنی تارانوچیلر الك معتبر عالملر، مجتهدلر وشریعت علمنی فلسفه‌سیله بیلو چیلر اولمشدر.

اوشبو سببلردن آوروپالولرده حریتلر آلمق زور اختلاللرغه وکوب قانلر توکلوکه باعث اولدیغی حالده ایرانده حتی بر تامچی قان چیقمامشدر وبر آدمنك حتی اوکچه‌سینه اولسون باصمامشلردر. خلقنك تمام حاضر اولدقلرینه اوشبو شیلر دلیل اوله بیلور.

ایرانده اولان حریت حرکتلرینه آوروپالولر خصوصا انکلیزلر یاردم ایتمك شویله طورسون حتی بوکا آچیق یوز ایله ده قارشو اولمامشلر وبو اشنك میدانغه چیقوینه اصلا اشانمامشلردر.

ایران عالملرینك انکلیز ایلچی‌خانه سینه صغنوب طورمقلرینه حریت یاردمی ایتدی معناسی ویرمك یاکلشدر. کرك حریت طلب ایتسون وکرك استبداد صاحبی اولسون سیاسی سببلرکه مجبور اوله‌رق ایلچی خانه‌لرکه التجا ایدنلرنی حمایت ایتمك آوروپا دولتلرنده برعادتدر. بونك بر قاچ مثالی ترکیاده اولان انکلیز ایلچی خانه‌سنده اولدیغی معلومدر.

آوروپا حکومتلری اوز مملکتلرنده اولان حریتلرنی‌ده رضالق ایله ویرمادیکلری کبی چیت دولتلرده هم حریت وبرلمه‌سنی اصلا ایستمازلر . بونلرنك حرصلری ایسه شو درجه‌ده نهایتسزدرکه بتون دنیانی وتمق آرزوسنده بولنورلر . حالبوکه مملکتلرنی یمتمق ایچون ملت مجلسلری پارلامینتولر دکل بلکه حکومتنك یالکز حکمدار قولنده اولمه‌سی بونلر ایچون دخی زیاده قولایدر . بونلر ، ملت ایله

کیلشه آلمیه‌چق شیلر حقنده حکمدار
ووزیرلری ایله ینگل کیلشه بیلورلر .
بوریلر ایچون تورلی یرده قچقرشوب
شاولاشوب طورغان قازلرنی طوتمغه کوره
اویقوده اولان طنچ قازلرنی طوتوب آشامق
البته ینکلدر . ترکیاده اولان پارلامینتوده
آوروپا حکمدارلرندن بعضیلرینك مشورت
لرینه کوره در . بونلردن برینك هم
روسیه‌گه شول قبیلدن عقللر ویروب
طوردیغی روایت ایدلمشیدی .

حریت آلور ایچون ملتلرنك عالی
مکتبلردن یتشوب چیقولرینه کوره اورتا
مکتبلردن فقط عمومی صورتده تحصیل
ایتمکلری شرطدر . حالبوکه بو قاعده ایرانده
موجود ایدی

ایران دولتنده اولان تحصیل هر نه
قدر مجبوری دگل ایسه‌ده مجبوری مرتبه
سنده عمومی هم‌ده خلقنی یتشدره‌چك
صورتده قائم‌لیدر . خواص شویله‌طورسون
عوام‌دینلمش کیمسه‌لر الك گوزل ودرست
رسم ایله یازا بیلورلر . فردوسی سعدی،
حافظ اثرلری ایله آشنا اولمغان ذات ایرانده
نادردر . عربی لسان غایت معروف
ومشهوردر . آزغنه فرصتی اولغانلر بالا
لرینی اورتا مکتبلرده اوقوتوب تمام ایتدرمك
لرینی فرض حساب ایلرلر . حالبوکه اورتا
مکتبلرنك هر برنده نمسه، انکلیز، روس
وفرانسز لسانلرندن برینی تمام بیلمك
مجبوریدر .

ایران مکتبلرنده ریاضیات، جغرافیه،
تاریخ، طبیعیات، موالید گوزل صورتده
تعلیم ایدلنور . مکتبلرده فارسی لساننی
بیلوب چیقمش شاگردلر اورتا مکتبلرده
مذکور فنلرنی ولسانلرنی اوقودقلرندن
اوستون علوم اسلامیه‌یی، خصوصا تفسیر
وحدیثلرنی رغبت اوزرنده تحصیل ایلرلر .
شویله‌که اورتا مکتبلردن چیقمش ایرانیلر
بر قاچ لسان بیلوب چیقدقلری کبی بر
اسلام عالمی اولوب چیقارلر . آرتق
فرصتلری اولانلر بوندن صوك آوروپا
دارالفنونلرینه واررلر . کوبراك آدملرنك
بالالری فرانسیه‌ده وآزلق اوزرنده روسیه
ده اوقومقده‌لردر .

دارالفنونلرگه قبول ایدلمش ایران
استودینتلری کوبراك حالده طب وحقوق
شعبه‌لرینی اختیار ایلرلر . «طهران» شهر
ینك اوزنده هم بر دانه طب مدرسه‌سی
واردرکه آوروپاده اولان طب مکتبلری
ایله بر روشده‌در .

ایمدی بو روشده عمومی صورتده
اوقوب چیقمقده واوقومقده اولان خلقلرنك
حریت طلب ایتمکلرنده عجب ایدلنه‌چك
نقطه یوقدر . عجب اورنی ایسه استبداد
آستونده رضا اولوب طورمقلری اولور
ایدی . شمدی ایران مسلمانلرینك آغزلر
نده اولان آغزلقلر، آیاقلرنده اولان

زنجیرلر، قاملرنده اولان چوبکلر آلنوب تاشلانمشدرکه بوندن صوك تکرار قایتمق احتمالری یوقدر. بو کون ایرانك اصحاب وتابعین عصری سوررا آوروپا دولتلر ینك آشارغه باردقلری یردن بوش قاشیقلر نی کوتاروب قایتولری ابتدا اوشبو عصرده ایرانك اولسه کرك.

خلفاء راشدوندن صوك الك ایلك اسلام قاعده‌سنی احیا ایدوب‌ده خلقغه اوز لرینك حریتلرینی قایتاروچی اسلام پادشاهسی مظفر الدین شاه اوله‌چقدر. شول سببدن چینگیز، هولاکو، تیمور، ناپالیون اسملری اونودلدیغی بر وقتده‌ده اسلاملر آره‌سنده مظفر الدین اسمی عالیجنابلق ایله ذکر ایدلسه کرك مظفر الدین شاهنك اولم کوتوب یاتدیغی وقت اوغلینه وایران خلقنه سویلامش نصیحتی کندیسنك کیم ایدیکنی بیلدرر ایچون آچیق دلیلدر. اوغلینه (حاضرگی شاه) دیمشدر:

« شمدی صوك وقت یتدی بو کون تخت اوستونده ایسه‌مده یاریمگنی اورنم قبر اوله‌چق صوك شول ساعتدن اعتبارا حکومت سکا امانت ایدلنه‌چکدر. ای اوغلم! دولت رعیتدن عبارتدر. رعیت مسعود اولسه دولت مسعود اولور، رعیت بختسز اولسه دولت‌ده بختسز اولور. ایران خلقی غایت زکی ومستعد بر قوم اولدقلرندن اویقو ایچندن اوز همتلری ایله اویغانوب چیقدیلر واوز حقلرینی آکلاب طلب ایتدیلر، استبداد قلعه‌لرینی یمرگه کرشدیلر، حیات قدرینی بیلدیکلرینی اظهار ایلادیلر. ایرانیلر اوز مملکتلرینی افراط درجه‌ده سوه‌رلر. مملکتنی سویوچی آدملرنك غیرتلرینی سوندره‌چق قورال دنیاده یوقدر. اگرده عمرم اولسه ایدی، بن بونلر ایله بر صفده طوروب مات ترقیسی ایچون محاربه ایدر ایدم، فقط اجلم یتدی. شونك مستبد اولمقدن زنهار اوز یکنی صاقلا! رعیتکه شفقت ومرحمت اوزرنه اولغل!».

رعیتنه خطاب ایدرك دیمشدر: « ای حرمتلو رعیت! سزلر بیوك وهمتلی اولان ساسانیلر بالالریسز، آنلرنك نه کبی مدنی وعلملی، جسور بر قوم اولدقلرینی بیلورسز، شونلره اقتدا ایتوکز! قورقاقلقنی تاشلاکز! اوزکزنك حیات ایسته دیککز نی وحیات محاربه‌سینك قهرمانلری ایدیککزنی عالم‌گه کوسترکز! آدمیلرگه بنده لکنی قویکز، توره‌لر ایتاکلرینی اوبوب یورمه‌کز!

صوك سوزم سزلرگه اوشبودر!».

Новый порядокъ въ мактабѣ.

باش حاکملارنینك اجازت برکان لارینی حرمتلیك گزیت
وقوغوچی لارغه شول خصوصیده اعلام ایلاب یازیلادور
سیبزار دهه سیده قاضی کوچه محله سیده مدة ایکی یلدین

بویان مکتبدارلیك قیلغوچی ملا حسن خواجه ایشان مفتی
اوغلی اوشبو ۱۹۵۷ نچی یلنی برنچی سینتابردین باشلاب
بز سرتیه مکتبدارلاریمزنی مکتب باله لارغه اوقوتادورکان
اصول قدیمه مزنی اصول جدید ترتیبیغه آلیب جماعه
جماعه قیلیب اوقوتادور چراکه مذکور طریقه ترتیبده
مکتب باله لارنی تیز فرصتده سوادلاری چیقیب کوب
فایده لار حاصیل بولور ایکان ینه شول که بول ترتیبنی
هیچ بر نمرسه غه مانع لیکی بولمس یکان سبب شولکه
بول ترتیب بیشنچی جماعه برلان تمام بولور ایکان ۱ نچی
جماعه هفتیك شریف ۲ نچی جماعه کلام شریف ۳ نچی جماعه
چهار کتاب برلان فضولی با اینکه نوابی ۴ نچی جماعه
بیدل خوان ۵ نچی جماعه اعتقادات اسلامیه برلان علم
فرایض اوقوب تمام قیلیب مدة ایکی یل یا اینکه اوچ
یل میانه سیده مدرسه لارده اوقوماق نی خواهلاکان لاری
مدرسه لارغه چیقیب اوقوماق غه قادر بولور ایکانلار
ینه خوش خط بولماق لیك قاری لیك غه هم برار جماعه لار
برلان وقت تعین بولوب علی حده اوقوتولادور یا اینکه
برار باله لارنی اتالاری سوداگر بولوب تیزلیك برلان
سوادی چیقماقنی خواهلاکان لارنی اصول جدیدنی اوزینی
اوقوتوب خدا خواهلامه آز فرصتده سوادینی چیقاریب
طیار قیلیب بربلادور اکرده مذکور طریقه غه اوقوتماقنی
خواهلاکان آدم لار باله لارینی مذکور آیدین باشلاب

مذکور محله‌ده‌کی ینکی آچیلمش ترتیب‌غه آلیب کیلیب بریلسه یخشی فایده‌لار حاصیل بولوب باله‌لار بیچاره‌لارغه آسان بولماقیغه سبب بولور ایردی‌لار دیب

(ملا حسن خواجه منصور خواجه اوغلی)

Письма въ редакцію.

قادر خواجه ایشان عبد الرزاق خواجه ایشان اوغلی‌لاری نمنکانلیك ۱۳۲۲نچی اورونوب اوز محله مسجد لاری یعنی سریمساق دادخواه‌نی ایسکیب قالغان مسجدی نینك بوزوب حجره‌لارینی ینکیدین عمارت زمانه‌غه موافق قیلیب آینه بند ایلان خوب چرایلیك ایلاب بنا قیلدیلار اوتمیش ۱۳۲۳نچی یلده مذکور مسجدنی ایوانی‌نی هم یخشیلاب بنا قیلیب ایردیلار مذکور ایوان وخانقاهلارنی وجمیع ۲۱ دانه خجره‌نی همه‌سینی یخشی قیمت بها رنك لار برله بویاق قیلدوروب با فیض ایلادیلار مذکور مدرسه بتوب تمام بولغاندین سونکره اطراف جوانبداغی کته کچیك کا خبر قیلدیلارکه جماد الثانی آیینی ۲۸نچی کونی یعنی پنجشنبه کونی بزنی ینکی مدرسه‌غه ختم قرآنغه مرحمت قیلسونلار دیب مذکور کونی آدم‌لاریکه جمع بولدی هیچ عددی یوق مذکور کیلکان آدم‌لارغه بخارای شریف‌دین آلیب کیلکان کته نقش‌لیك جامهٔ غاطی‌لاردین همه کیلکان بر رنك بر ترتیبده بولوب بربرلاریدین کملیك اوکسوك تارتمای نهایتده خرسندلیك برلان دعا قیلیب ایدی‌لار کیم بول یکیت آز فرصتده کوب پل تاپیب آبروغه کریب کیتماغینی باعثی نیمه دیسك مونچه مخاوت

پیشه ایغی بار ایکان اوشبو دولت هم مونچه همت لیك
آدم غه آزدور دیدیلار همه ضیافت لارینی علمالار ایشانلار
خواجه زاده لار زاهدلارغه بریلدی کمینه کاتب مذکور
مدرسه تعمیریغه بر تأریخ مشق قیلکان ایردیم اوشبو
ضیافت اوتکاندین کین کونکلوم غه کیلدیکه هرخیل
بیهوده سوزنی شهرتیدین مونی شهرتی ضرور سبب که
اوزکا اغنیالار هم ایشتیب خواه نمنکانلیك لار نمنکانغه
واوزکا شهر اوزکا شهرلارغه تقلید قیلیب یخشی ایشقه قدم
قویسه لار آبروی دارین حاصل بولغای دیب کزیته غه
یازدیم شاید کاتب الکزبت انابت کا السه لار

قادر خواجه ایشان عالی همم
کرم بحریده کوهری بی بها

فقیر دلی خسته لار مشفقی
انینك ایچون قیلور هرکشی هم دعا

نهایتده خوش فعل زیبا یکیت
ایشیدور تواضع آنی دایما

قیلور کنه برلان کیچیك کا سلام
تکلف نی خو قیلمکان دل صفا

سخاوت ده حاتم چه لیك جودی بار
فراست ده افلاطون ای آشنا

بو دنیانی صرف ایلاب ارز جایغه
مدارس کا خرج ایلاکای بارها

خصوصا اوزین مسجدینی بوزوب
انکا خجره لار کیم قیلیبدور بنا

ایرور طرفه خوش رنك آیینه بند

کونکل لارغه مرغوب ایرور خوب رسا
قیلیب خانقاسیغه انواع نقش
فرح بخش غایت ده کونکل کشا

رواجی ایشیغه عطا ایلابان
بلند ایلا دستینی یا ربنا
که دشمن لاری ایچره غالب قیلیب
سوزین اوتکورا ایتکیل کرم لیك خدا
تفکر بیله مدرسه تأریخین
قدیردیم قیلیب عقلیمه التجا
قضارا کونکل غه خطور ایلادی
ذاریلغه بولدی بو مشکل رها

انی سال تأریخیغه دیدی عقل
بو خیل بولمغای باکرم اغنیا (ل۱۳۲)
محمد ذاکروف

(نمنکاندین مکتوب) نمنکانده نامی معلوم ومشهور تاجی کوپیس دیکان فاحشه خاطون باباجان حاجی قیزی نچه یلدین بیری یمان یوروب ویمان ایشلار قیلیب ایمدی لیکده مذکور تاجی کوپیس اوشبو یلده ۱۶ نچی آوغوستده مکهٔ مکرمه غه بارماققه اراده قیلب تیکشلی مینکباشی سیدین کواه نامه آلیب نمنکان اویازد محکمه سیغه تاپشوروب دور امّا نمنکانده بر ینکی ترتیب جاری بولدی چنانچه فاحشه خاتون لار ویاکه سرت خاتون لار ایزواشچیك عرابه غه توشوب یورمایدور ولیکین ایزواشچیك که توشوب یورماققه خاتون کشی لاردین خاتون کسل خانه سیده توریکان دوختور

خاتونغه ازبزای بی مارلارغه باریب دارو بیرماق اوچون
اجازت بریلیب مذکور یوقاریده بیان بولکان تاجی
کوپیس غه هم پاسپورطینی قولیغه آلیب حج غه جوناب
کیتکونچه غه ایزواشچیلک غه توشوب یورماقغه جواب بیریلدی
نه اوچونکیم ایاغی آغرور یریکان وینه اوزی هم کوب
سیمزلیکی توغریسیدین امّا الحال مذکور تاجی کوپیس
روشن توبه قیلغانی یوق ایتادورکه پاسپورطنی قولوم غه
آلیب آندین صونک توبه قیلامز دیدور باینطریقه که
اوبازد محکمه لارغه وخذینه خانه لارغه وهم پربستوف لارنینک
محکمه لاریغه پاسپورت اوچون اوزوم بارار ایکان ن شول
سببلی پاشپورطنی آلکانیمدین کین ایکی ته قوی سویوب
نمنکان شهرینی برچه انابت لیک لارینی وقاضی لارینی
چقریب شول یخشی لارنی حضورلاریده توبه قیلامن دیدور

شول توغریغه همه لاریمزنینک کوب وقت لاریمز خوش
بولوب یورتومزنینک تنچ لیک وآسایشته لیک برلان تورماقینی
خدای تعالی دین تیلایمز نمنکان شهرینی فاحشه خانه سیده
هم یمان خاتوندین جوده آز قالدی نه اوچونکیم نمنکاندهگی
زیبی نام فاحشه تورسون بای قیزینی حبس غه حکم
قیلونکاندین کین همه فاحشه خاتون لارغه زازله توشوب
قورقوب کوب فاحشه خاطون لار توبه قیلیب اطراف لارغه
ترقاشیب کیتتی الهی یورتومز آباد بولسون ویمان لارنی
تیرکاب تحقیق قیلغان لارغه خدای تعالی اوزون عمر
وقوت وغیرت دین بریب باله چقه لارینی عمر دولت لاری
زیاده بولسون دیب یازغوچی نمنکان لیک بر کیشی م-ن

О пользѣ оспопрививанія.

یاش باله‌لارنی اکثری چچك خسته‌سی برلان مبتلا بولماقلاری هرکیم که معلوم‌دور مذکور خسته ایلان آغرغان باله‌لارنی بعضی‌سی ینکل‌لیك ایلارقوتلسه‌لار هم کوبیسی کوب اغر مشقت ایلان سلامت بولادور وبعضی‌لاری بلکه وفات بولیب وبعضی‌لاری عمرلیك ضعیف بولیب کوروللا کده‌دوبلار مثلا آعما ـ صانکراو وپچوق بولیب وغیری‌لاری یوزلاریده چچك داغی قلماقده‌دور

هرخسته‌نی دواسی بولغان وقتده بول چچك خسته‌سینی دواسینی هم علمأ طب تیکشوروب وتاپیب مبدا بغه قویمشلار یعنی آنیك دواسی چچك قوندورماقدور شرع شریف یوزاسیدین هم اصلا خلاف ایماسدور بلکه شرع شریفمز اوزی بویرادور (تداو وایا عباد الله ما من داء الاوله دواء) معناسی خسته بولغانینکرده دواء وعلاج قیلنکز قنداق خسته بولسه‌ده انینك دواسی باردور وتاپیلادور دیمك مذکور احادیث شریف مضمونیغه موافق خسته‌غه دوا ایتماق‌لارینکز تیشلی ایکان‌لیکنی بیان قیلغاندیك خسته‌لیك کیلماق احتمالی بولسه اندین صاقلانماق وسببلاریکا علاج ایتمالك آدمیزاد ذمه‌لاریکا لازمدور هم بالاسی بولغان آدم‌لارکا باله‌لاریکا چچك قویدورماقنی ذمه‌لاریکا لازم بیلیب وقتیدین تأخیر ایتماسکه کیراك آتا انالاری اجتهاد ایتب وقتیده چچك قویدورمه‌لار باله‌لاری بالکل چچك خسته‌سیکا دوچار بولمای خلاص بولارلار مکر چقسه هم کوب آغرلیك کورماسدین آسان وسهل‌لیك ایلان خلاص بولادور مذکور کوب زماندین بویان حکیم‌لاریمز تجربه ایتب بویورکاندورلار اکنون شرع

شریفمز دوا ایتماکده رخصت قیلسه خسته بولماق احتمال
بولکانده. آنی دفع ایتماق نی سببلاریکا تردد ایتماقیمز
جائزدور باله‌غه چچك قویدورمك فقیرلارکه هم مشقت
چیلیك ایمس چنانچه شهرلرده اوپراوا قریه‌لارده زبمستوا
وخزینه طرفیدین فیلدشیرلار قویلغاندور فقیر آدم لاردین
مذکور خذمت اوچ ن آقچه آلماسدین خذمت قیلادورلار
مذکور چچك خسته‌سی کوپایسه باله‌لارغه ضررلیك بولغانی
اوچون فقیرلارکه وغیری بایلارکه نچالنیك لار طرفیدین
باله لارینکزنی چچك قویدورماق اوچون حکیم
(طبیب) که بارنکز لار دیب دعوت ایتادورلار
بول دعوت که هیچ تأخیرسز بارماق تییشدور البته
موندین غافل بولمای بول توغریده. دایم الوقت اجتهاد
ایتماق کیرك اوشبو نصیحت نی بازماقدین مراد شولکه
بزنی مسلمانیه خلق لاری خصوصا اوزبك وقزاقیه لار باشقه‌غه
قراغانده. دوا استعمال ایتمالغه اشتهالاری کمراقدور آنینك
اوچون روسسیه آدملاریکا قراغانده بزلارده خسته‌لیك
اثرلاری کوبراق ایکان لیکی بارچه‌نینك معلومیدور
ولیکین هرنچوك ایش الله تعالی خواهشی دین اوزکه بولسه هم
سندین حرکت مندین برکات مضمونیچه وهم احادیث
شریف مضمونیچه موندای ایشلارکه علاج قیلمای قراب
تورساق البته خسته‌لیك لار دایم باشمزده بولیب تورماق
ممکین دور دیب (امام علی بورانوف)

О реформѣ мактабовъ.

معتبر ترکستان ولایتی گزیتی نی ۲۳ نچی آوگوست
ده منتشر بولگان ۶۳ نچی نومیرنده تاشکند مسلمان
مکتب لاری حقنده سرلوحه سی تحتنده حسن خواجه
نامليك بر مکتبدار امضاسی ایله اصول جدید وقدیم
اوقتولاری حقنده بر مقاله باسیلمشدور بول مقاله نی
اوقو اوقتولار توغریسنده محاکمه یا تنقدمی ایدیکینی
تحقیق بیلا آلمادق یا منتقدلارگه جواب یا بیان نامه
می یا بر نصیحت می ایدکینیده بتمامه فهملای آلمادق
اصول قدیمچی لارنی کب لارین ذکر وتقویه ایله آنلارگه
هیچ جواب ویرمادیکیدن اصول جدیدچی لارگه عموما
بول اوقتو حقنده کفتگو قیلغوچیلارغه نصیحت یوللاماق
بیان وجواب موکین دیب فکر قیلدوق چنانچه بول
مقاله ده ینگی اوقتو فائده سین عموم ایچون اوزمزنی
اوشل ایسکی اوقوتیشمز افضل اصول جدیدنی فقط تجار
وسوداگر بالالاریگه گنه فائده سی بولسه عجب ایرماس
دیب ایسکی اوقوتوشنی یخشیراق ایدیکی آگلاتولادور
هم ایسکی هجه اوقوتیشنی اوزمزنی کتابلار ایله تجدید
قیلماقنی توصیه ایتولادور خلاصه بول آدمنی بول مقاله سیدان
اصول جدید دان اصول قدیمنی فائده لی وافضل ایدیکنی
تصدیق قیلدیقی آگلاشیلادور لکن بزنی فکر قاصرمزده
قزان نوغای لاری کبی عناد وقارشیلق قیلیب براولارینی
کب لارینی سرمایه قیلیب مقید اولدیقی کونشدیك ظاهر
وباهر بولگان اصول صوتیه اوقوتیشنی تنقید قیلیب
کلتك قمچین کیلش کیتش لارنی اصلاح ایدایلیك کبی
حیله لار ایله اوژواره بولگونچه آهسته آهسته مکتب لارمز

ودا ملا لارمزنی طمرلاری ایله تغیر واصلاح قیلیب ایسکی
اوقوتیشنی اساسیدین یوق قیلیب قدرالحال اجتهاد ایله
اوشل ینگی اصولنی قبول ایدرکه لازمدور اصول جدید
اوقوتیشنی بالانی تیز ملا قیلیب فائده‌لی علم لار اورگاتوب
دین ودنیادن بهره مند قیلیب ایسکی اصول دن کوب
درجه لار افضل ایدیکی کوب جایلارده تجربه ومشاهده
ایدیلمش حسابسز شهر وقشلاق لارمزده دخی قبول
ایدیلمش وبول مکتبده اوقوگان ملا لارنی اوقوگان علم لارنده
محکم ایدیکی ده عینا کوریلمشدور چنانچه بن اوزم هم
اوزمزکه قرشلیك اونته اونبیشته بالالارنی ایسکی مکتبده
هیچ بهره تابمای بیهوده یوردیکلارینه جانیم آچیب
قزان طرفنده سمبر ایالتی بوژا ولایتیدین بر معلم جلب
ایدیب مکتب قیلیب ویردیم مکتب نی کشادغه اوچ آی
بولگانی یوق یکرمی دان زیاده کچوك بالالار اونبیش
کنه آدم لارنی الف نیمه دیکان سؤالینه کلنك دیب

جواب ویروچیلار تمام سواد لاری چیقوب هر نرسه نی
یازا دورگان بولدیلار تورت بیش ته ۷ و ۸ سنه لار
خوقندغه یوریب هیچ نرسه بیلمگان ملا بچه لار بتمامه
عربی مکالمه غه قادر بولیب هر کتاب لارنی مطالعه ایته
دورگان بولدیلار شول سببدان بز اوز کوزمز ایله
تجربه قیلیب بول اوقوتشقه تمام اخلاص قیلدیق بیلمایمزکه
وطنمزنی پایتختی نامن آلگان تاشکند شهرنده گنه بول
اوقوتوش مقبول بولمگان بولسه بول ایش بیك تعجب لیك
ایشدور تاشکند شهری مسلمان لاری بول عصرده قشلاق
وقصبه لارکه معلم لار چقاریرلیك دارالمعلمین لار تاسیس
ایتسه لار روا ایدی حسن خواجه افندی نی توصیه لاری

موجبی ایله بالالارنی ایسکی کتابلار ایله جماعه لارگه
تقسیم قیلیب کیلش کیدیش کلتك و قمچین مسئله لارینی
اصلاح قیلمقده البته لازم دور لکن اوقولاچق کتاب لار
مذکور ایسکی کتاب لار اوقوتاچق داملالارده ایسکی
داملالاری مکتب خانه لارده ایسکی حشرات اویالاری
اولدیقنده بول مسئله لار مینك مرتبه لار اصلاح ایدیلسه
ده بیکار بیهوده دور معلوم بیچاره عزیز فرزند لارمزنی
کلتك قمچین یوق بهانه سیله بیش اون سنه لار آسمانغه
قراتوب ابه زور بی به زیر دیب شاوقن قیلدیریب قیلدیریب
بر حرف اوقویازو بیلدیرماینچه نه دین و نه ایماندن و نه
دنیا واخرة دین بی خبر عمرلارینی بر باد قیلیب یا تمقنی
تقویه گنه بولا دور اصول جدید مکتب لارنده قرائت اوقومق
یوق بلکه سزنی ایسکی مکتب لارده گنه اوقولادور واصول
جدید شاگردلاری اوقوگان لارینی پشق بیلمایلار تیز
یاددان چیقارالار اوز شاگردلارمز بیك محکم بیله لار
دیگان کبینی آیتورگه اویالمق لازم ایدی چونکه بول
گب لار قب قزل عناد وتعصب ایدیکی عقل وفهمی وار هر
آدمگه ده آینه دیك روشن آشکاردور اگر وجدان انصاف
ایله مکالمه قیلساق توقفسز وترددسز ایسکی مکتب لاریمزنی
اساس لاریندن پیقوب جایلاریگه دین و دنیا احوال عالم
دان خبردار ترتیب وانتظام بیلگان ینگی اصول داملالارنی
حمایه سیده بولگان مکتب لار وضع ایتمك لازمدور ایسکی
مکتب دارلارمزنیده دهقانچیلق هنرلاریگه سوق ایتمك

موافق حقیقت دور بول سوزم جناب معلم لارگه ایسکی
و ینگی داملالارمزگه اخیر سوزم و تنبه دور
(والسلام علی من اتبع الهدی توره تورغان قصبه سینی قاضی سی
حاجی اسحاق خان توره جنید الله یف)

О пользѣ науки, изъ газеты «Таза-Гэятъ».

علم نینك عزیز وشریف ایکانلیکی همه اهل بصیرت که
معلومدور بول خصوصده تازه حیات کزیتی نینك ۱۲۸
نجی رقمیده آخوند عبدالرحیم هادی زاده نینك مقاله
لاری نینك قاری لاریمزکه منفعت دان خالی ایمس لیکنی
بیلدوروب مقاله لاریدان بعضی سنی کزیتمزکه درج قیلامیز
(العلم نور یقذفه الله فی قلب من یشأ) علم ومعرفت
جمیع فضایل عظیمه غه مرکز وجملهٔ خصایل کریمه غه مبدء
بولماغی کا الشمس فی وسط السمأ واضح وآشکارادور علم
بر جوهر کرا نمایه دور کیم خداوند عالم اوز مخصوصی
خزانه سیدین اوز بنده لاریغه زیب وزینت ومنشأ مفاخرت
عطا بویروب دور علم بر نور منزله سنده دورکه اونینکله
مشکواة قلوب عارفین ومصباح ارواح سالکین روشن ومنور
بولوبدور موجودات دان هر بری نه قدر علم غه قریب
ویقین بولسه همان قدر الله تعالی درکاهیده درجه سی
بلند وزیاده بولور وهرقدر علم دان بعید اولسه الله تعالی
دان بعید ویراق بولور آدم عالم ادم عاقل دان افضل دور
انسان عاقل حیوان دان افضل دور حیوان نباتات دان
افضل دور نباتات جمادات دان افضل دور بس انسان عالم
جمیع موجودات دین افضل بولدی وجمادات علم دان
کوب بعید بولغان لیق سببی ایلان جمیع موجودات دین
پست بولدی علما درجه بدرجه دورلار اینك اعلا درجه سی
درجه انبیادورلار بس انبیالار نینك افضل مخلوقات بولماق
لاریغه سبب اول جناب لارده علم نینك آثاری کمالینچه
ظهور ایتب آشکارا بولماغی دور وعلم نینك ارتق بولماغی

باعث وسبب اولدیکه حضرت آدم علیه السلام مسجود
ملائکه وخلیفه ورئیس جملهٔ موجودات بولدیلار ملائکه
لار مقام اعتراض که کیلکانده خداوند عالم وعلم آدم
الاسمأ موجبنچه حضرت آدم نی علمی نینك کوب بولماغی
نینك الارغه جواب قیلدی اودورکه ملائکه‌لار اعتراض
لاریدان نادم وپشیمان اولوب مقام اعتذارغه کیلب
(سبحانك لاعلم لنا الا ماعلمتنا) کلماتی ایلان غفار الذنوب
درکاهیغه عذر خواه‌لیك قیلدیلار واوشبو علم نینك سببیغه
حضرت سید عالم بویروب دورلار (وان الملائکة لتضع
اجنحتها لطالب العلم) یعنی ملائکه‌لار قنات‌لارین فرش
ایتارلار وخاضع وخاشع بولورلار طالب علم اوچون وبو
علم سببی ایلان علمالار انبیالارغه وارث بولدیلار حضرت
رسول اکرم مرحمت قیلدیلار (العلمأ ورثة الانبیا) وبو
علمغه قراب علما نینك قلم‌لارین مرکبی افضل اولادی
شهدانی قانلاریدان حضرت پیغمبریمز فرمایش قیلدیلارکه
(مداد العلمأ افضل من دمأ الشهدأ) چونکه دمأ شهدا نینك
اثری جهاد اصغر ومداد علمانینك نتیجه‌سی جهاد اکبردور ✿
کرنویسیم من حدیث علمو ✿ مثنوی هفتاد من کاغذ شود ✿
خلاصه کلام بودر جاتیکه علم اوقوکان‌غه بار علم تعلیم
برکان وعلم که باعث بولکان‌لار اوچون بلا تفاوت مذکور
درجات باردور (الدال علی خیر کفاعله) ایمدی ای بز
نینك اغنیالاریمز ای الله تعالی نینك وکیل‌لاری فقرالار
کیم خداوند عالم نینك بنده‌لاری والارنی معصوم طبل‌لاری
وادی جهالتده حیران وسرکردان دورلار الارغه یول
کورساتمك واحسان قیلمك لازم‌دور ای محترم اغنیالار
الله تعالی حدیث قدسی‌ده بویروب دور (المال مالی الفقرأ

عیالی والاغنیأ وکلائی) دیب سز اغنیالارنی الله تعالی
فقراغه وکیل مقرر قیلیبدور یعنی فقرالارنی سزلارغه
تابشوروبدور ایمدی همت وغیرت وجمعیت زمانیدور هر
آدم که بقدر قوت لازم دور فقرالار نینك فرزندلارینی
علم اوقوماغیغه احسان ومرحمت قیلسون انینك اوچون
جایزدور خواه ذکواة وخواه رد مظالم وخواه عشر وغیر
ذلکه بلکه جمیع مصارف دان کوره بو ایش که صرف
ایلامك همه دین افضل دور

О равноправности мусульманской женщины.

اوشبو ترکستان گزیتی نی ٦١ نچی نومرینی اوّلکی
صفحه سیدن ظاهر بولوب کورولدیکه (مثلا بعضی دیپوتات
لار مسلمانیه خاتونلاری ایرکاکلار ایلان حقوقده برابر
بولماکینی خواهلاب البته یاوروپا فقرالاری طرفلاریدن
استحسان آلمقنی خواهلابدور) دیب بز مونینك کوروب
اوز طرفمزدین ایته میزکه مسلمان طرفلاریدن وکیل بولوب
دین محمدیه نی طرفداری بولوب من فوّنیم کیلکانچه شریعت
اسلامیه نی اجراسی واستحکامیغه کوشش قیلیب ینه ترتیب
ونظام لاریکه اهل اسلام نی رواج وترقی سیغه دخلی بار
ایدی انینك هم التزام قیلیب کیلورمن دیب کویا همه
دینداش ووطن یولداش لاریمزدین مدد واستمداد تیلاکان
ذات وبیزلار انی ازته دل وصمیم القلب بیله سیلاکان
ووکیل ایلاکان دیپوتات خواهشی شول طریقه بولوب
خیالیکه کیلکان مرادی شول بولسه بولارنی ترقاب وبوق
بولوب کیتکان لاریکه یوز بار وبلکه منك بار شکر قیلامیز زیراکه
بیز مسلمان لار خاتونلاری یاوروپا اهل لاریغه تقلید ایلاب
ایرکاك بیلان حقوقده برابر بولماکغه نیچه وجه دن

قابل وممکن بولمایدور چنانچه بیز مسلمانیه ایرکاکلاریدین
اکثرلاری بی علم وبی ترتیب وخاتونلاری ده بولسه اصلا علم
وترتیب بابت دین یوق لیکی همه نی معلومیدور موندای
بولسه قنداغ قیلیب حقوقده برابر قیلنادور چونکه ایرکاك
دین وهم خاتونلاردین شریعت علمیکه واقف ایماسلیکلاری
اوچون خاتونلار فرنجی که اوراوب کورونماسدین یورماك
لاری مناسب دور نعوذ بالله اکر حقوقده برابر بولسه لار
کوب یمان بی ترتیب ونالایق ایشلار ایرکاك وخاتون لار
دین صادر بوله باشلایدور واول مسلمان دیپوتات بیز
لارنی یاوروپا خلق لاریغه تقلید قیلماقچی بولسه بوفهم نینك
خطالیکی روشن ومبرهن دورنه اوچونکه یاوروپا خلقلاری
نینك ایرکاك وخاتونلاری همه سی اوزعلم لاریغه وهم ترتیب
ونظام غه برابر عالم دورلار حتی که بول خلق نینك خاتون
لاریدن داملالیك ودوختورلیك واینژبنیر وباشقه امورلار
علمینی بیلیب شول طریقه ایشلارکه متصدی بولوب
ایرکك برابریده ایش وهنر کورساتیب وعلم لارنی طالب
لاریغه تعلیم بیریب تورماکده لار موندای بولکانده الار
نینك ایچیده ایرکاك وخاتونلار حقوقده برابر بولماکده
اصلا باکی یوق زیراکه خاتونلار اوزینی ایرکاك دین
وایرکاك لار خاتوندین سقلاماکغه اوّل ایکی طرفکه علم
درکار بول علمنی کوز آلدی ده ایتب اوتدوککه الار
اوز علم لاریغه ایرکاك وخاتون لاری برابر ماهردورلار
ثانیا هر ایکی طرف یعنی ایرکاك وخاتون نظام وترتیب
بیلماکلاری کرك حال بول بولسه باوروپا خلق نی ایرکاك
وخاتونی ترتیب ونظام لارغه هم برابرماهردورلار شول طریقه
عالم العلم والترتیب بیز مسلمانیه خاتون لاری برطرفده

تورسون ایرکاك لارین ایچیده. کم دین کمدور میلی قویله برسون بزمسلمانیه خاتون لاری شول طریقه قاچیب یورماك لاری اوّلا شرعی دور ثانیا بی ترتیب لیك لاریمزدن دور یاوروپا خلق لاری نینك خاتونی مثلا بعضی سی دوختور وبعضی اینژینیر وبعضی سی داملا وشونکه اوخشاش الاردین محکمه وکانتسه لاریده. خدمت ده. بولوب ینه ترتیب لیك وجه لاریدن ایرکك وخاتونلاری حقوقده. برابردور وینه ایته میزکیم بیز مسلمانیه فقرالار یاوروپا فقرالارکه تقلید آلماقکه خواهلاساك البته اوّلا علم درجه سین ایرکاك وخاتون اراسیده. قویماك کیرك وموندای بولسه ایلیك ویاکه یوز سنه دین سونکره. بیزنینك بعضی خاتون وقیزلار ایرکاك لارغه برابر بولسه دیکان امیدیمز بار ولیکن بول کون لارده. کوب عجایب شولدورکیم بیزمسلمانیه فقرالار یاوروپا علمینی ایمس وبلکه یاوروپالار علم اوقوتماك لاری نیك ترتیبی نی هم قبول آلمایمز (م ر)

Иностранныя извѣстія.

Авганистанъ: اوتکان ایول آینی آخیریده. افغانستان پای تختی کابل شهریده. وبا کسلی پیدا بولوب کوب آدم لار وبا کسلی غه مبتلا بولوب اولوبدورلار آفغان علمالاری آفغان محکومیده. وبا کسلی پیدا بولماقیغه امیر حبیب الله خاننی هندوستان سیاحتی غه باریب اینکلیس لباس لاری کییب اینکلیس لار برلان دوست بولوب وآلار برلان بردستورخانده. اولتوروب طعام تناول قیلغانلاری سبب بولدی دییور ایمیش لار

هندوستانده. باسیلیب چقادورغان پیسه ـ آخبار

تاملیك گزیت ده درج بولغان برخبرغه قراغانده آفغان امیری حبیب الله خاننی برادر عین لاری قایمقام سردار نصرالله خان جنابلاری اوشبو سنه کعبة الله غه بارمق غه نیت قیلیب سفر مبارکنی ترددینی قیلیب یاتغان ایکان لار سردار نصرالله خان امیر حبیب الله خان جنابلاری درونی سیاحت لاریدین کابل شهریغه قیتیب کیلکانلاریدین کیین کوب نفر ندیم لاری برلان سفر مبارکغه جونار ایمیش لار

Индія. هندوستان پای تختی کلکته شهریداغی آکروژنای صود محکمه سی یقینده برمحریر هندینی اوز گزیتینی صحیفه لاریده هندوستان حکومتی غه ضرر یتکورادورغان مقاله لارنی درج قیلغانی اوچون بریل کامل ترمه خانه ده محبوس بولوب یاتمق غه حکم قیلیب واول گزیت باسیلیب چقادورغان باسمه خانه نی پادشاه لیك غه آلماق غه قرار بیربیدور

هند حکومتدارلاری هندیلارغه هرخیل اسلحه لار برلان پاترون لار وملتق داری لار ساتمق نی جوده قتیغ منع قیلیبدورلار

بنکاله ولایتی ده واقع بولوب تورغان اغوا وفسادلار اوشبو کونلارده جوده زورایبدور دیکان خبرلار بار

پنج - آب ولایتی داغی دارالفنونیغه کیریب علم تحصیل قیلمق اوچون کابل شهریدین یقینده هندوستانغه برنچه یاش آفغان یکت لاری کیلیبدورلار اول یکت لار مذکور کابل شهرینی انابت لیك آفغان لارینی فرزندلاری ایمیش لار

هندوستان پای تختی کلکته شهرینی فقرالاری برلان

پالیتسیه لاری میانه لاریده جوده زور اوروش بولوب ایکی طرفدین کوب نفر آدم لار نابود بولوبدورلار آلله - آباد شهریده هم شونداغ حادثه واقع بولوبدور

اوشبو کونلارده هندوستانده باسیلیب چقیب تورغان پیسه - آخبار نامليك كته گزیتنی باش محریری آفغانستان اوچون پارسی تیلیده علی حده برینگی گزیت چقارمق غه نیت قیلیبدور

هندوستانده اوشبو آرگوست آینی ایچیده برهفته نی میانه سیده ۲ مینك ۷۶۵ نفر آدم چومه کسلی غه مبتلا بولوب اولوبدور

Персія. گزیت خبرلاریغه قراغانده ایران محکومیداغی سیستان برلان غارون ولایت لاریده یقینده زور اغوی وفسادلار باشلانیب تلان وتاراج لار کوپایب دور

Открытіе Коммерческаго училища въ Ташкентѣ.

۱۵۹۷ نچی یلده ۳۵ نچی اوغوستده تشکند شهریده سودا کارچیلك مکتبی (کاممیریچکی اشکول) آچیلدی شونینك اوچون مذکور مکتب غه اوشل کونده جمیع روسسیه لارنی اولوغ لاری وبرنچه مقتدا (پوپ) لاری حاضر ایردیلار وهم مذکور مجلسده جناب گینیرال کوبرناتور زینك نایب لاری گینیرال کاندراتوویچ واینتای کوبیرناتور گینیرال رامانوف وکلاونای اینسپیکتور گینیرال کیرنسکی وهم باشقه محکمه لارنی باشلوغ لاری وپاچوتنای مسلمانلار وهم مسلمان دومه لار حاضر ایردیلار وشول مجلسده مذکور مکتب نینك عاقبتی خیرلیك بولماغی اوچون روسسیه نی پوپ لاری اوزلارینی تعامل ونظام لاری

بوینچه دعا قیلدیلار بولارنینك دعالاری تمام بولغان
سونك بر علی حده اویده نوغای مسجدی نینك خطیب
داملالاری جناب داملا فصیح الدین آخوند تلاوت کلام
ربانی قیلیب جناب ایمپیراتوریمز پادشاه اعظم نینك سلامت
لیك لاربنی وخانه دان عالی لارینی سلامت بولاق لیك لارینی
جناب حضرت رب العزت دین طلب ایلاب استدعا قیلدیلار
وجناب خطیب داملا تلاوت قیلیب تورکان وقت
لاریده حرمتلیك کینیرال کاندراتووبچ وبیان بولمیش
کته لار قولاق مالیب سامع بولوب توردیلار بعد ازان
جناب داملا ایله سید کریم بای اوروس زبانی بیله ایتی که
موندا غ مکتب خانه ترکستان مضافاتیده یوق ایردی
وبول مکتب نینك فایده سی کوب لیك جهتیدین خراجاتغه
قادر روسسیه فقرالاری فرزندلارینی راسسیه غه یوباریب
اوقوتور ایردیلار . خراجاتغه قادر ایمس آدم لار بول
مکتب غه باله لارینی اوقتماقدین عاجزلیك قیلیب قالور
ایردیلار . خصوصا مسلمانیه باله لارینی برارته سینی
قیتارمسدین بول مکتبغه بتون آلدیلار جناب کینیرال کوبیر
ناتور نینك سعی وترددلاری اوچون حرمتلیك دیکتور عادل
لیك قیلیب برارته مسلمانیه باله لارینی قایتارمغان لاری
اوچون جناب ایمپیراتوریمز پادشاه اعظم غه چین اخلاص
ایله فقرالیغمزنی اظهار ایلاب اوّلا جناب کینیرال
کوبیرناتورغه ۲ نچی سز جناب غه منتدارچیلك قیلامز
دیب مذکور سید کریمبای نینك اوشبو ایتکان سوزلاریغه
جواب بیردیلار که سز مسلمان فقرالارنی جناب ایمپراتور
پادشاه اعظم غه چین اخلاص لیك لارینکزنی اعلام قیلغان
لارینکزنی خرسندلیك ایله ایشتامن وهم سزنینك اوشبو

منتدارچلیك لارینك زنی جناب گینیرال کوبیرناتورغه
تیلیگرام ایله معلوم قیلسام کیرك دیب برچه تورغان
اولوغ لار برله وهم مسلمان لار برله امان لاشیب قایتدیلار
سید کریمبای نینك مسلمانیه باله لارینی قایتارمغان لاری
خصوصیده قیلغان منتدارچلیك لاری نینك سببی شولکه
مذکور مکتب غه کیرماققه التماس قیلیب عریضه بیرکان
باله لارنینك عددی (۱۷۸) عدد ایکان مکتب خانه نینك
تنك لیغیدن وهم ینکی آچیلغان خصوصیدین ۱۶۵ عدد
باله نی مکتب غه قبول قیلیب آلیبدورلار قالمیش لاریغه عذر
ایتیب جواب بیروبدورلار مذکور التماس قیلیب عریضه
بیرکان لارنینك ایچیده ۱۰ عدد دین زیادراق مسلمانیه
باله لارینی برارقه سیغه هم جواب بریب قایتارماسدین
قبولغه آلغان ایکان وهم اوشبو مکتبده اوقغوچی مسلمان
باله لاری اوز مسلمانیه لباس لاری ایله اوقویدورلار هر
هفته ایکی مراتبه نوغای مسجدی نینك امام لاری وخطیب
لاری جناب داملا احمتوف مسلمان باله لاریغه اعتقادات
اسلامیه نینك تعلیم بروب اوقوتورلار وسوادیه توغرسینی
حرمتلیك گزیبیکوف اصول جدید طریقه سی بیله اوقوتورلار
هرکیم باله سینی اوروسچه اوقوتماققه خواهلاسه سعی
قیلمه دور شول آدم غه که مذکور مکتب غه بریب اوقوتسه لار
دیب چونکه مذکور مکتب بول مملکت لار روسسیه
دولتیغه اوتکاندین بویان تا الحال غچه موجود بولغان
ایمس ایردی وبول مکتب نینك فایده سی نهایتده فایده
لیکدور چونکه موندہ اوقوب چیقغان شاکردلار غایتده
سودا ایشلاریغه ماهر بولوب حساب وایشچوت وفابریك
لار وزاوودلارنی همه سینی ایشنی یخشی ویمانی نی بیلسه
لار کیرك (تجار)

Иностранныя извѣстія.

Индія. هندوستان محکومیداگی کشمیر ولایتی‌ده یقینده جوده قتیغ زلزله بولوبدور

مذکور هندوستان محکومیداگی هندیلار برلان مسلمانیه‌لار باشقه باشقه وبر برلاریغه مخالف شورای ملت مجلس‌لاری آچیب دورلار

هندوستانده اینکلیس همایتی‌ده تورغان هنری معارادژه یعنی خانچه‌لارینی مجموعینی عسکرلارینی عدد لاری اوشبو کونلارده ۱۷ مینك ۶ یوز نفر آدم ایکان بول عسکرلارغه تعلق ینه ۱ مینك ۶ یوز عرابه‌لار برلان ۴ مینك ل یوز خچرلار بار ایکان مذکور معارادژه‌لار اوشبو یوقاریده بیان بولغان عسکرلارغه بر یلنی بدلیده اوز خزینه‌لاریدین تخمینا ۴ میلیون ۵۵ل مینك صوم پل صرف قیلار ایکان‌لار اینکلیس‌لار بواسه اوز عسکر لاریغه بر یلنی بدلیده هندوستان خزینه‌سیدین مبلغ ۲۵۵ میلیون صوم پل صرف قیلار ایکانلار ایمدیلیکده مذکور معارادژه‌لارنی تصرفلاریداغی جمع عسکرلارنی عددلاری ۲۵ مینك نفر آدم بولادورغان بولوبدور (بول عسکرلار محاربه وقتی‌ده اینکلیس عسکرلاریغه یاردم بیرسه‌لار کیرك)

پشاور شهریغه یقینده اوت توشوب اوشل شهرداغی اینکلیس تبعه‌لاریغه بر میلیون روپیه‌دین زیادراق ضرر بولوبدور وهم ۱۲ نفر آدم‌لار اوتعه کویب اولوبدورلار

هندوستان طرفیده بر پاراخود دینکزغه چوکوب کیتیب اول پاراخود ایچیداغی ۵ل۱ نفر آدم‌لار سوغه غرق بولوب اولوبدورلار

هندوستان ملکتی نی اینگلیس لار بی محاربه وبی
خراجت ضبط واستیلا قیلیب الغان لاریغه اوشبو ایام لارده
۱۰۰۱ سنه بولوبدور مذکور هندوستان ملکتیده اوشبو
کونلارده ۳۵۵ میلیون دین زیاد نفوس بار ایکان
هندوستانده کین گی بر هفته نی میانه یده ۱ مینك
۹ یوز ۹۱ نفر آدم چیچه کسلیغه مبتلا بولوب اولوبدو
جای - پور معارادژه سی کلکوتته شهریداغی کته
جماعهٔ خیریه غه یقینده ۱۰ مینك روپیه یعنی روسسیه پلی غه
تخمینا ۷ مینك صوم پل هدیه قیلیب بریب ور
Афганистанъ. یقین فرصت لارده افغان محکومیده
جوده زور اغوا وفسادلار باشلانیب امیر حبیب الله خان نی
افغان لار افغان تختی دین معزول قیلیب وانی اورنیغه
محمد ایوب خان نی افغانستانغه امیر قیلار ایمش لار دیکان
خبرلار بی اصل ایکان سردار محمد ایوب خان اوشبو
کونلارده هندوستان محکومیده واینگلیس همایتیده تورار
ایکان لار اوشبو یوقاریده بیان بولغان اخبارلار
پیسه - آخبار نام لیك کته گزیت نی صحیفه لاریده درج
بولغان ایکان

Фельетонъ. فيليتون

ايها القوم الذى فى المدرسه ✿ كل ما حصلتموهم وسوسه

بيز مسلمانيه لار موندين مقدم گزيت ومونكه اوخشاش اخبارلاردين بى خبر بولوب تورماكده ايدوك امّا يقين فرصتلاردين بيرى كوزلاريمز آچليب گزيت لار اخباراتيكه واقف بولوب اطرافلار وينه هرملت لار ترتيب وعمر كذران ليك لارين ايشتيب توروب ميز حال بول بولسه علم اوقوتماك وارقوماكنى ترتيب لارين ورويه لارين وهرخلق خصوصا ياوروپا خلق لارى نينك كيفيت تحصيل لارين گزيت لاركه درج قيلماك جناب محررلارنى براولغ وظيفه لارى دور زيراكه هرقيو فرقه نينك ـ ترقى ورواجى علم بيله بولوب علم نينك رواج وآبادليكى خود ملت آبادليكى ورواجى بولسه كيراك امّا زمانه تغيير وتبديلاتيكه قرالكانده هركيم علم تحصيل قيلمكنى موافق زمان تصحح قيلمك كيرك البته همه كه روشن دور تحصيل علوم نى مسلك ونرتيب لارى ورواج وآبادليكى همه ملت ايچيده برابر ايمس چونكه بعضى فرقه علم بابتده اصلا رواجى بولماين باركان سرى علم وجودى كمايب وهم اهل علم لارى علم لاريده رونق وقرارى بولمايدور بولاركه نظر سالنكانده تحصيل علم لاريده هيچ برموافق زمان ترتيب ومسلك يوق وبعضى فرقه لار باركه كوندين كونكه رواج واعتبارلارى علم بابتيده بلند بولماقده دور البته كورولسه بولارنى تحصيل لارين رويه ومسلك لارى موافق زمان ترتيب ليكده دور شول سببلى

محرر افندیلاریمز اوشل طرقه ترتیب ومسلك لارنی بوزوغ
لیکن نا ترقی خلق کوزلاری غه کور ساتماك اوچون کزیت
لارکه درج قیلورلار وترقی نابکان خلق لارنی ترتیب
ومسلك لاربن بیزلار کبی کوزی برك خلائق لارکه کزیت
واسطه سی بیله میلدورورلار موندای بولسه ایمدی کیلینك
بیز مسلمانیه لارنی تحصیل علوم لاریمزدا کی ترتیب لارکه
مثلا مدرس داملالاریمز هرعلم چنانچه علم صرف وعلم
نحو ومنطق وعقاید وعلم حکمت واصول فقه وفروع فقه
وبعضی لاری علم فرایض لارنی اندك اندك اوقوشوب ختم
قیلیب اندین سونك برجای که مدرس بولوب مذکور علم
لاربن همه سین درس ایتب اوقوتماکغه متکفل بولورلار
وحالانکه داملالاریمز نینك اکثرلاری مذکور علم لارنی
اندك اندك اوقوب اوزلاری حقیقتین بیلماسدین همه
علم که برابر درس ایتماکغه متکفل بولکانلاریده
قنداق قیلیب علم رواج لانیب طلبه لار علم خصوصیده
ترقی تاپسونلار شول سببلی بیزلارنی علمیمز سوخته
بولکان چراغ دیك بولوب یقین فرصتده اوچه دورکانغه
اوخشایدور چونکه علم ترقی سیغه اولا اکر ممکن بولسه هر
برعلم که برمعلم بولوب اوشل متصدی بولکان علمین
حقیقتی بیلان بیلیب طالب لارکه درس ایتماك کرالك چنانچه
کمینه راقم الحروف روسیه معتبر مدرسه لاریدن بری که
کریب تفرج قیلیب بورسام انینك ایچیده ۸ عدد چه
درس خانه سی هردرس خانه ایچیده بر علی حده معلم
قنچه شاکردلارکه درس اوقوتوب تورورلار که تعجب قیلیب

بول درس خانه لارداکی اوقوتوب تورکان علم لارینکز باشقه
باشقه علم مو دیب حرمنلیك معلم لارین بری دین سوال قیلدیم
ول کیشی هربر درس خانه ده برعلی حده علم اوقوتولور
ارعلم نینك منتهی سیغه یتکوزوب خواه لاکان کیشی ینه
باشقه درس خانه که کیریب باشقه علم نینك اوقویدور
دیب جواب بیردی امّا بیزلار نینك شول طریقه تحصیلیمز
بیله ارامیزده برار آدم جمیع علمغه عالم بولماغی ممکن
ایمس وهیچ کیشی برکنه علمغه هم منتهی بولماس موندای
بولسه چنانچه بیزلار نینك عالملار ومدرس لاردیك هرقیو
علم دین ازکنه ازکنه اوقوکان ویلیکان بیله انی مدرس
دیمالك برطرفده تورسون عالم وملا دیب بولماس بلکه
هرقیو درس دین ارکمه ازکنه اوقوب ینه جمیع علم که
درس ایته من دیکان ذاتلار علملاریمز بتون یوق بولماکیغه
سبب بولسه لار کیراك ولیکن بعضی مدس رلاریمز بارلار
جمیع علم نینك حقیقتی وکنهی بیلان بیلیب ینه اوشل
علم لارغه درس ایتماکغه قادرلار اما اوقوتمالك لاریده
اوزلاریده وهم طالب لارده ترتیب وتفتیش یوقدور چنانچه
رسمی اوقوله دورغان درس لار اوشبودین عبارت دور علم
صرف ایکی یل یاد آلماسدین کافیه کتابی عوامل وحرکات
لار بیله تورت یل شرح ملا بیش یل هربل ایکی ورق
ویاکه اوچ ورق شمسیه ایکی یل اولکی یل ثلث اولی
زاید یاثلث ثانی زاید مومناظره سی ایکنچی یل علم تعریفی
امّا متن وشرح لار تمام اوقولمایدور عقاید تورت یل
اولکی یل حمد بیله وبعد ایکنچی سی واعلم اوچونچی یل سموا

تورتونچی یل حقایق باشقه کرکلیك مسائل اعتقادیه
لاری اوقولمایدور تهذیب ایکی یل اولکی حمد تعریفی
ایکنچی یل علم تعریفی حکمت العین ایکی یل اولکی یلده
الحکمت استکمال النفس جمله‌سی ایکنچی یلده الوجود
بدیهی جمله‌سی الحکمت استکمال النفس یعنی علم حکمت
بیلمالك بیله نفس کمالاتکه یتادور دیب شوکینه جمله‌نی
بریل تحصیل بتون اوقوب حکمت علمیدن اکثرلاری
بی بهره قالورلار عجبا ملا جلال ایکی یل برینچی یلده
یا من وفقنا ایکنچی یلده ستفترق امتی جمله‌سی موندین
کیین ختم بولور ایشتلیب تورکان یکرمه اوچ یل اوقوب
ختم قیلمالك شول روش‌دین عبارت‌دور بس هرقیو علم
نینك شول کبی خطبه‌لاری اوقولوب مقصود وکیرکلیك
مبحث‌لاری‌دین هیچ براوقولمایدور بیزنینك کونکل که
کیلکان ترتیب علم صرف ایکی یل همه‌سین یاد آلدوروب
کافیه تورت یل همه‌سین یاد آلدوروب شرح ملا بیش یل
همه‌سینی تمام اوقوتوب شمسیه اوچ یل متن نینك یاد
آلدوروب حاشیه‌سین بوتون همه‌سین اوقوتوب عقاید
اوچ یل هریلداکی مقروئه‌لاریکه مبحث‌لار نینك بولوب
بولوب قوشوب اوشبو یل مدتده شرح عقاید نینك تماما
اوقوب‌ینه متن نینك یاد آلیب تهذیب کیرالك ایمس علم
حکمت‌نی ایکی یل اوشبو ایکی یلده مقروئه جایلاریغه
مبحث‌لاریندن کیرکلیکنی قوشوب اوقوب ملا جلال نینك
هم ایکی یلده مقروئه مبحث‌لاریدن قوشوب اوقوب بول
مدة‌لار ایچیده علم فرائض ومسئله‌لار نینك اصول وفروع

لاری بیله اوقولسه البته بول طریقه ترتیب لار بیلان علمیمز
کوندین کونکه زیاد بولوب ترقی تاپسه کیرك وبوروش بیله بر
آدم همه علوم متعارف لارکه عالم بولسه احتمال دور

اوّل دین کیلیب تورکان برروش بیز مسلمانیه تحصیل
علوم لاریمزده شول اوقویدورکان وقت تحصیل بر یلده
آلتی آی یعنی بریوز سکسان کون بول بریوز سکسان
کون نی هربرهفته سیدن اوچ کوندین چقیب کیتسه
عید وقت لاریمزدین باشقه یتمیش ایکی کون بیکارکه
چقیب کتب توقسان آلتی کون اوقوشکه قاله دور اوتوز
کون ایکی عیدکه چقیب کیتکانده تحصیل بریلده آلتمش
آلتی کون ایکان داملا لاریمزنی توی که باریب
طلبه لارنی معطل قویکانلارینی حساب لامایمز حال اوشبو
طریقه بولسه نه قیلیب علم رواج تاپسون تفکر
قیلیب ملاحظه قیلمالك کرك ایمس مو تحصیل وقتلارده
ملابچه لار هرکون اوقوب درس دین فارغ بولکاندین نه
داملا ویاکه مدرسه متصدیلاریدن اذن واجازت
آلماسدین کتابلارین برکتب خجره لاریکه قویوب
ابرته سیغه اوقویدورکان وقت لاریغچه قیو جایده بولسه
بحضور اویناب کلوب یورورلار واکثرلاری کتاب کورمس
دین درسکه کریب هیچ برکلمه نینك مضمونیغه مطلع
بولماسدین کینك چلیك بیله اوقویدورلار بو بی پروالیك
ایلان تحصیل ایتماکلاری نه سبب دین دیسالك طلبه لار
داملانی آلدیغه کیریب محض کتاب آچیب اوقوماکلاری
شرط ایکان امّا نامعقول طلبه لارنی اخراج ایتمالك وبیلمای

قالغان نینك ضبط ایتب بیلدورماك عادت ایمس ایکان
هرروز اوقوکان سبق لارین ایرته سیکه ویاکه برهفته ویاکه
برآی ایچیده اکی سبق لارین برار مرتبه امتحان قیلماکلاری
اول طرفده تورسون لااقل تحصیل آخریده بربار جمعیت
بیلان امتحان قیلماك بیزلارنی عادت وترتیبده یوق ایکان
انه ترتیب بول روش ایله قندای علم ترقی تاپیب آباد
بولسون طریق تحصیلده برترتیب تاپماق کیرك که انینك واسطه سی
بیلان یوقاریده تعین لانکان درس لارنی اوشل مدة لارا ایچیده
جستجو قیلیب اوقولسه علمیمزغه رواج بولماقده هیچ بر
شك وشبهه یوقدور انده برآدم قنچه علمغه دانشی یتیب
همه سیغه برابر تنج لیك ایلان درس ایتسه عکن دوراندین
باشقه خاطرجمع بولونسون علم که رواج کیرمایدور اما
یاوروپا علمالاری تحصیل علمده برترتیب تاپکان لارکه
انینك بیلان الار بوطریقه نشؤنما قیلیب اول ترتیب
واسطه سی بیلان عالمنی مسخر قیلماقده لار اول ترتیب
شولکه تحصیلی ضرور نمرسه لارنی هرقیه سین تحصیلی بر
منتظم روش بولوب کیم قیسی علمنی خواه لاسه اوشل
برکنه خواه لاکان علمیغه منتهی بولغونچه اوقوب ختم
قیلکانده اول علمنی درس کوی لیکیغه متصدی بولوب
اول علمغه درس ایتماك عهده سیدن چیقادور مونکه
اوخشاش هرعلمغه منتهی بولغانی بیله تمام علمغه منتهی
بولکان ذاتلار یاوروپا خلقی اراسیده موجود بولادور
بوندای بولماك الارنی طریق تحصیلداکی ترتیب لاری
ینکیل واسهل لیکدن کیلور (بقیه سی بار)

Фельетонъ. فیلیتون

همه نی معلومی دورکه بو دنیای معاشیه ده آدم زاد میانه لاریداگی زبان لاردین افصح وارغبی زبان عربیه دور چونکه اوّلا کلام شریف ثانیا کتب حدیث وکتب فقه لار الفاظ عربیه بیلان تحریر وتالیف بولغان دور وبزلارنینك پیغمبریمز سرور کائنات همه انبیالار خاتم لاریدورلار وهم اشرف محترم لاریدورلار انچنین قرآن شریف هم جمع کتب متقدمین لارنی خاتم ونامخی دور کتب متقدمین لار باشقه زبانده بولوب قرآن شریف عرب زبانیده تعبیر قیلنغان بول قضیه هم عرب زبانی رواج لیکینه دلالت صریحه قیلادور موندای بولسه علم وعالمیت دین مراد الفاظ عربیه نی اوّلا قاعده وقانونی ثانیا انینك مفهومیغه دانش یتماك دور ولیکین برنچه فرصت لاردین بوبان بزلارنی تحصیل علومیمز خصوصیده هرکیم هر فهم نینك اندیشه وملاحظه قیلادور چنانچه بعضی آدم لار ترتیب درس نینك اصول جدید طرق وروشیده اجرا قیلینسه دیب ایتماکده لار بول روش پس درس لارنینك اکثرلارین چنانچه کافیه وعلم عقاید ومشکلات لارغه تیشلی کتاب لارنی ترك زبانیده تأسیس قیلنیب اوقولماکدین وبعضی سوال وجواب طریقه سیده طالب لارکه محاورت قیلدورماکدین عبارت دور چنانچه نوغای دینداش لاریمز مدرسه معتبره لاریده اوشبو طریقه روش بیلان اوقوتماق واوقوماقلاری گزیت خبر لاریدین مسموع بولینادور امّا بزلارنینك درس لاریمز خصوصیده اوشبو ترتیب اجراسی خطالیکیغه محول بولسه

کیرك چونکه ملا بولماکدین مدعا کلام شریف نص
ومحکم لاریدین وکتب احادیث وکتاب فقه لاردین خبردار
بولماکدور وهم الفاظ عربیه نی لغت لاریدین خبردار ومطلع
بولماکدین عبارت دور مونکه قرالغانده بز مسلمانیه
درس لاریمزنینك ایسکی ترتیب لاری وعادت بولوب تورکان
مقروئه کتاب لاری عرب زبانیده دور مونینك خاصیتی
شولکه مثلا طالب لارنینك بعضی لاری شرح ملا که بارکان
وقت لاریده مطالعه لاری چقیب عرب الفاظی نینك قاعده
ومفهومیغه عالم بولورلار مونکه نظرا عرب زبانیده
اوقوتماق منفعت لیك وموافق مدعا بولسه کیرك بخلاف
ترك زبانیده اوقولسه ترك تیلمزده قالیب عرب قاعده سی
نینك بیلیب الفاظ عربیه دین استخراج معانی قیلماقغه قادر
بولماسلیك مقرردور لیکین یخشی سی شولکه درس خصوصیده
ینکیل واسهل ترتیب تاپیب شول عادت بولوب تورکان
کتب لارنی متن لارین یاد الدوروب وشرح لارین تمام
اوقوتوب مقدمه اوقوتوب مقصود بالذات دین خبردار
بولماسدین قالمای یخشی جستجو قیلیب ینه بر هفته
ایچیده بر جمعه کونیدین باشقه کونی علی السویه تحصیل
قیلیب نا معقول طلبه لارنی اخراج ایتیب هر یلده برامتحان
قیلیب خود تحصیل ملاحظه سیده بولوب تورولسه انده
ترتیب لیك خلق لارغه مسخره بولماسدین هر بابتده
بزلارکه رواج بولسه کیرك اوتکان گزیت داگی ویوقاریده
بیان بولغان سوزلار خصوصیده هرکیم نینك دلیغه بر ردیه
کیلیب مثلا علماء متقدمین لار اوقوب هر علم نینك حقیقتی
بیلان فهم لاب حتی که عالم داگی کتاب لارنینك تصنیف
قیلیب کیتکان لار آلارنینك اصل تحصیل علوم لاری

خصوصیده سوروشتورولسه الار هم شول ترتیب قدیمه
وشول قانون رسمیه بیلان تحصیل قیلکانلار وحالانکه
شول عصرده الحمدلله قنچه علمالار بارلارکه هر علمکه
ماهر بولوب انتشار علوم قیلیب تورماکده‌لار بولار هم
کوز آلدیده کورولوب توروبدورکه اوقوتماق‌لاری وهم
تحصیل‌لاری شول ترتیب قدیمه بیله تحصیل قیلیب
وقیلدورماکده‌لار دیب ایتلسه آری شوندای بزانکا
انکاریمز یوق ولیکین اول جناب کرامین‌لار شول ترتیب
بیله تحصیل قیلیب وسهل وینکیل‌لیک بیلان اوقوکان
ایمس‌لار بلکه الار نچند درجه مشقت بیلان ریاضت
قیلیب اوشل درجه عالم بولکانلارکه بول عصرداگی
ذات‌لارنینک علم خصوصیداگی همت‌لاریغه قرالغانده
آلارنینک قیلکان ریاضت‌لاریدین نصف درجه‌سیداگی
ریاضت‌نینک ارتکاب قیلماق طاقت بشریه‌دین خارج‌دو
بول همتیمزکه قرالغانده علم رواجی ترقی تاپماقی ممکین
ایمس چونکه بو زمان‌نینک اوّل وقت‌لارداگی زمان
لارکه نسبت بریب کورولکانده اهل عقل‌لارکه روشن‌دورکه
بدعت ایشلار رواجی کوندین کونکه زیاده بولوب
توروبدور بو بدعت‌لار زمان اهل‌لاری اندیشه وفکر
لاریده بدعت حسنه ضروریه‌دور وزمان اقتضا قیلکان
چنانچه پل ومونکه اوخشاش نمرسه‌لارنی حاصل قیلماق
نهایتده آسان‌دور وبز مسلمانیه‌لار پل تاپیب تجارت قیلیب
دنیانینک زیاده قیلماکنی ترتیب وروشی‌نینک همه ملت‌دین
زیاده‌راق بیلورمیز ایمدی نیمه قیلایلوک که انینک مقابلنده
علم خصوصیده همت‌لاریمزنی بند قیلیب کوب ملت اهل
لاریکه تمسخر قیلنماکده‌میز وبز اسلامیه اهل‌لارکه

خدای تعالی وتبارك قنچه امرلارنینك قیلماكنی بیورویب وقنچه نواهی لارنینك قیلماكدین نهی قیلكاندور شونینك اوچون هر مسلمانلارغه فرض عین دورکه قیسی ایشلار اوامردین وقیسی ایشلار نواهی دین الارنینك بیلماك کیرك زیراکه اوامرنینك بیلیب قیلایلوك ونواهی نینك بیلیب انینك قیلماکدین اوزیمزنینك سقلایلوك والارنینك آوامرین بیلیب قیلماك ونواهی دین ایکانین بیلیب سقلانمك عبادت نامیده دور اوشل طریقه اوامر ونواهی نینك امتیاز قیلماك درجه سیغه باریش ترتیب قدیمه بیلان کوب مشقت دور چونکه مطالعه چقیب استخراج معانیکه قادر بولکان وقت لاریده تحقیق وتفتیش بیله ضبط ایتماکده لار ایمدیلیکده بر ترتیب جدید تاپماك کیرك که انینك واسطه سی بیلان ازراق فرصتده هم تحصیل قیلکان کشی تصحیح عمل واعتقاد قیلسه اوّلا علم غه ثانیا دین غه رواج بولسه کیرك وینکی رویش برپا ایلاب هرقنچه جستجو قیلینسه البته سخاوت پیشه وخیریت اندیشه غنی لاریمز هم غیرت که کیریب ملت خیریت لیکی اوچون علم غه رواج برماکنی وکتاب خانه لار تأسیس قیلماکنی وجمعیت خیریه تیار ایتماکنی اندیشه قیلسه لار کیرك

وبول ایشلارکه حکومت طرفیدین بزلارکه خوف وهراس یوقدور نه اوچونکیم بزلارنینك ارامیزده علم رواج لانیب عالم وفاضل کوب بولسه رفضل کمالات یخشی بولسه البته حکومت نینك آبروسی بولوب انکه اهل حکومت خرسند بولسه کیرك (بقیه سی بار)

Фельетонъ. فیلیتون

(٦٦ نچی نومردین مابعد)

اوتکان کزبت ده تحصیل علوم ترتیبی نینك چنانچه تعامل قدیمه ده قویوب لیکن یخشی جستجو بیلان معلم وشاکردلار اوقوتوب واوقوش لاری یخشی رویش ومسلك دیب ایتلکان ایدی امّا درحقیقت تحصیل علوم رویشین مذکور طریقه مسلکده قویوب اوشل ایسکی ترتیب متقدمین لاردین جاری بولوب تورکان نینك یانیغه ینکی علم لاردین اختراعی قیلیب بیزلار نینك اوقوشلاریمزکه قوشولسه دیب اویلایمز چنانچه علم صناعت که انینك اثراتی کونکه عرابه وآتش عرابه وایلیکتریچیکی ماشینه لار ومونکه اوخشاش کوز آلدیده کورولوب تورکان علم صناعت وعلم حسابلارنی بیزلارکه تحصیل ایلاب بیلماك لازیم دور نه اوچونکه بوعلم صناعت وعلم حساب هم دنیوی وجهیدین کیرالمالیك علم دور خصوصا اوشبو زمان لارده کورولوب توروب دورکه برنیچه خلق لار مثلا یاوروپا خلق لاری نینك ترقی ورواجلاری علم صناعت وعلم حساب برلان دور واول یاوروپا خلق بخصوصه علم صناعت وعلم حساب بیلان ایمس بلکه بولك علم توغربسیده هم الار نینك رواج وترقی لاری باردور وشونکه اوخشاش بیزلارکه هم همه علم لاریمز خصوصیده کی رویش لاریمز نینك ترتیب که آلیب کیلیب باز علم صناعت نینك هم اورکاتماك

واورکانماك ضرور دور چونکه دنیوی ایشینی ترقی‌سی علم
صناعت بیلان بولماکده دور دنیوی ایشینی ملاحظه وفکری
هرکیمکه لازم دور چنانچه بیت (از توکل برخنا مکذار دست
خویش را ✿ قفل روزی در کلیدی دار دا برامست وبس)
یعنی توکل قیلیب کویا قولکه خنا قویکاندیك دمکنی
باغلاب اولتورما اکرچه قفل رزقی نینك کلیدی بولسه هم
حرکت بیلان رزق قولکه کیلسه کیرك دور بس هروجه دین
دلیل تاپامیز البته امور دنیوی نینك هم فکر واندیشه‌سی
درکار دور موندای بولسه بیزلار نینك ایچلاریمزدین
علم صناعت معلم‌لاری پیدا بولوب تعلیم بیرسه‌لار رواج
وترقی ده بولماغیمیز امید ورجا قیلنه دور چنانچه بیزنی
خیالیمزکه کیلکان کبی بعضی آدم‌لار دلیکه کیلورکه بول
طریقه جستجو قیلیب ترتیب ورویش نینك توزاتمك‌که
مؤنت کیراك نه قیلایلوك اوشل طریقه مؤنت بولسه دیب
انینك وجهی اولکی زمان‌لارده وهم بول زمانده علم
نینك تربیت قیلغوچی پادشاه‌لار وحکام‌لار بوله دور الحال
بزلارکه شول وقتداکی حکام‌لارنی سایه دولت‌لاریده علم
توغریسیدن نه‌چند تربیت دیلسه باردور اما علم‌نی هیچ
منع قیلیب تورولکان یوق الحمد الله یورت‌لاریمزداکی بایان
لار نینك دولت ورواج‌لاری روز بروز رواج‌لانیب
تورماکده الار قادرلار علم خصوصیداکی قنچه مؤنت‌لارکه
وکتاب خانه تأسیس قیلماکغه جمعیت خیریه‌لارین ایتماکغه
نه دیماك بوله دور هرقیو بایانلاریمز نینك دولت‌لاری
اولکی وقت‌لاردا کی خان‌لار نینك دولت‌لاریدین نه‌چند

درجه بالا وزیاده دور کمینه برکون روسیه ایچیده
پادشاه لیك دین آچیلیب قوبولغان کتاب خانه که برنمرسه
نینك حاجتی اوچون کیرسام اول کتاب خانه ده رنك برنك
کتاب لار بار ایکان ایشیکیدین خواه خاتون وخواه ایرکك
بولسون کتاب کورماقچی بولوب کیلیب آزاده استول لارکه
اوتوروشوب محتاج بولکان کتاب لارین اوشل خانه متصدی
لاری که امر قیلیب ناپتوروب آلیب تشنه شکن بولوب
کوروب وبعضی لاری کیرالك لیك جایدین بتب کیتب
تورماکده ایکانلار الارنی کوروب آرزو قیلدیم که بیزلار
نینك هم سخاوت پیشه وخیریت اندیشه بایلاریمز شونداغ
کتاب خانه لار آچیب انداغ کتابلارنی جمع ایلاشوب بر
نیچه برنیچه متصدی لار نینك انکا قوبوب بنیاد ایتمکه
قادرلار شول سببلی امید قیلنادور الار نینك علم توغریسیکه
قتیغ حرکت لاری نی زیرا که علم رواج لانوب ترقی که
یتسه البته ملت رواجلانکان قتاریده دور امّا سخاوت
پیشه بای لاردین غیرت قیلیب ترتیب تحصیل نینك
اجرا ایتدورماسه لار وکتاب خانه لار تأسیس ایتماسه لار
شول رویشده قالیب تورولور (الدال علی الخیر کفا عله)

(بقیه سی بار)

اول سخاوت پیشه بایان واغنیالار مذکور طریقه
حرکت قیلیب کیمنازیه وسیمناریه دیك مدرسه بنا
ایلاماکغه قادرلار وهم اوز آبرولاری بولادور دیب امید
ایتامیز